

ENYING VÁROS

Integrált Településfejlesztési Stratégia

I. Megalapozó vizsgálat

Helyzetfeltárás, helyzetelemzés és helyzetértékelés

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet alapján partnerségi és államigazgatási véleményezési eljárásra készített dokumentáció

2022. szeptember 30.

Munkaközi változat

ENYING Város Integrált Településfejlesztési Stratégia

Megalapozó vizsgálat: Helyzetfeltárás, helyzetelemzés és helyzetértékelés

MEGRENDELŐ

Enying Város Önkormányzata

Képviseli:

Viplak Tibor	polgármester
--------------	--------------

Témafelelős:

Dr. Földesi Dorina	jegyző
Kissné Dr. Mándi Dorottya	aljegyző
Diószegi Anna	műszaki osztályvezető

VÁLLALKOZÓ

MKB Consulting Zrt.

Képviseli:

Garamszegi Tamás	vezérigazgató
------------------	---------------

Témafelelős:

Farkas Tamás	stratégiai igazgató-helyettes
--------------	-------------------------------

Vezető tervező:

Faragóné Huszár Szilvia	területrendező, térségi tervező
-------------------------	---------------------------------

Tervezők:

Bozsik Barbara	településmérnök
Czeiz Zsuzsa	településmérnök
Dávida Eszter	építésmérnök
Kádár Bálint	építésmérnök
Kertes Tamás	településmérnök
Kulcsár Sándor	közgazdász, Smart City szakértő
dr. Mezei Cecília	közgazdász
Sárdi Anna	okl. építésmérnök
Stefkó Gergely	közgazdász
Szabó Károly	közgazdász
Szőke Balázs	tájépítésmérnök, környezetvédelmi szakmérnök
Vaszőcsik Vilja Phd.	okl. tájépítész, területi tervező

Tartalom

BEVEZETÉS	5
1. HELYZETFELTÁRÁS	6
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok	6
1.1.1. Közép-dunántúli régió	6
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	10
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	15
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai	16
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	17
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	17
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	19
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	20
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	20
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	20
	21
1.7. A település társadalma	27
1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	27
1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	34
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	34
1.8. A település humán infrastruktúrája	40
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	40
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	42
1.9. A település gazdasága	45
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	45
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	48
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések	54
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	57

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	59
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere	64
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	64
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	70
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	71
1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai	72
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás	72
1.10.6. Intézményfenntartás	74
1.10.7. Energiagazdálkodás	75
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások	75
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	79
1.12.1. Természeti adottságok	79
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	82
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	91
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	92
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	92
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei	92
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	103
1.14. Az épített környezet vizsgálata	106
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	106
1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata	106
1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok	107
1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek	108
1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)	109
1.14.1.5. alulhasznosított barnamezős területek	110
1.14.1.6. konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület	110
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	111
1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat	111
1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat	111
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	113
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	114
1.14.5. Az építmények vizsgálata	114
1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)	116
1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom	116
1.14.6. Az épített környezet értékei	117

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	123
1.15. Közlekedés	124
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	124
1.15.2. Közúti közlekedés	124
1.15.3. Közösségi közlekedés	126
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	128
1.15.5. Parkolás	128
1.16. Közművesítés	129
1.16.1. Víziközművek	129
1.16.2. Energia	133
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	139
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)	140
1.17.1. Talaj	140
1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek	141
1.17.3. Levegőtisztaság és védelme	142
1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés	144
1.17.5. Sugárzás védelem	145
1.17.6. Hulladékkezelés	145
1.17.7. Vizuális környezetterhelés	147
1.17.8. Árvízvédelem	147
1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	147
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)	148
1.18.1. Építésföldtani korlátok	148
1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség	149
1.18.3. Egyéb	150
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely	150
1.20. Városi klíma	150
2. HELYZETELEMZÉS	154
2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése	154
3. HELYZETÉRTÉKELÉS	158
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	158
3.1.1. A folyamatok értékelése	158
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	162
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	165

3.2. Problématérkép/értéktérkép	166
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	168
3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása	168
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	172
3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)	182
4. A PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE	183
4.1. Partnerek definiálása	183
4.2. Partnerségi akciók és azok tartalma	184
4.2.1. Önkormányzati interjúk	184
4.2.2. Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása	185
4.2.3. Terepbejárás	187
4.2.4. Stratégia építő workshop	190
4.3. Partnerségi akciók további ütemezése a tervezési folyamatban	195
MELLÉKLET	196
1. számú melléklet	196
Önkormányzati interjú kérdések	196
2. sz. melléklet	203
Lakossági kérdőív kérdések	203
3. sz. melléklet	209
Jelenléti ív	209

BEVEZETÉS

Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 107/2021. (X.27.) határozata alapján az „Enying Településfejlesztési Konceptiója és Enying Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020. felülvizsgálata a 2021-2027-es EU-s programozási ciklushoz kapcsolódóan” c. dokumentumok elkészítésére az MKBC Consulting Zrt.-t bízta meg.

A stratégia elkészítésének célja, hogy a város széleskörű partnerségben megtervezett, egyeztetett, majd elfogadott stratégiai dokumentuma alapján a stratégiában lefektetett célokhoz illeszkedő projektjeit uniós és hazai forrásokból végre tudja hajtani.

A stratégiai tervezés a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szerint megy végbe. A nevezett rendelet

- 1. sz. melléklete tartalmazza a megalapozó vizsgálat tartalmi követelményeit (jelen dokumentáció) és
- 2. sz. melléklete tartalmazza a településfejlesztési koncepció és integrált településfejlesztési stratégia tartalmi követelményeit.

Az integrált településfejlesztési stratégia célrendszere illeszkedik továbbá a 2021-2027 periódusra vonatkozó elfogadott EU-s és hazai felsőbb szintű tervekhez és Enying településrendezési eszközeihez. Ezek az alábbiak:

- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz, valamint az egyéb ágazati OP-k.
- Fenntartható városfejlesztés (ERFA/CF szabályozás 9 cikkelye alapján). Megjegyezzük, hogy Enying 2022. júliusáig az EU felé benyújtott TOP Plusz program tervezet értelmében a fenntartható városfejlesztés célterületéhez, Magyarország által javasolt 61 kiválasztott város körébe tartozott, ennek értelmében megkezdte a Fenntartható Városfejlesztési Terv kidolgozását is.
- 1/2014. (I.3.) OGY határozat a Nemzeti Fejlesztés 2030
- Fejér megye közgyűlése a 45/2021. (III.31.), és 46/2021. (III.31.) önkormányzati határozataival fogadta el a következő dokumentumokat:
 - Fejér Megye Területfejlesztési Konceptió 2030
 - "Szent István Fejlesztési Program" Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027
- 35/2004. (IX. 30.) rendelete a helyi építési szabályzatról. Jelenleg a településrendezési eszköz módosítás folyik.
- 2015-ben elfogadott Enying Integrált Településfejlesztési Stratégia.

Megjegyezzük, hogy a 2021-ben esedékes népszámlálás a COVID-19 vírushelyzet miatt az hazánkban elmaradt. Ebből kifolyólag új népszámlálási adatok nem állnak rendelkezésre. Ezen adatok egyes jellemzően a társadalmi tematikájú fejezetekhez pl. kifejezetten a szegregációs terv elkészítéséhez nélkülözhetetlenek. A jelenlegi tartalom kidolgozása a 2011. évi népszámlálási adatokra alapozva készült és később, a népszámlálási adatok birtokában kerül felújításra.

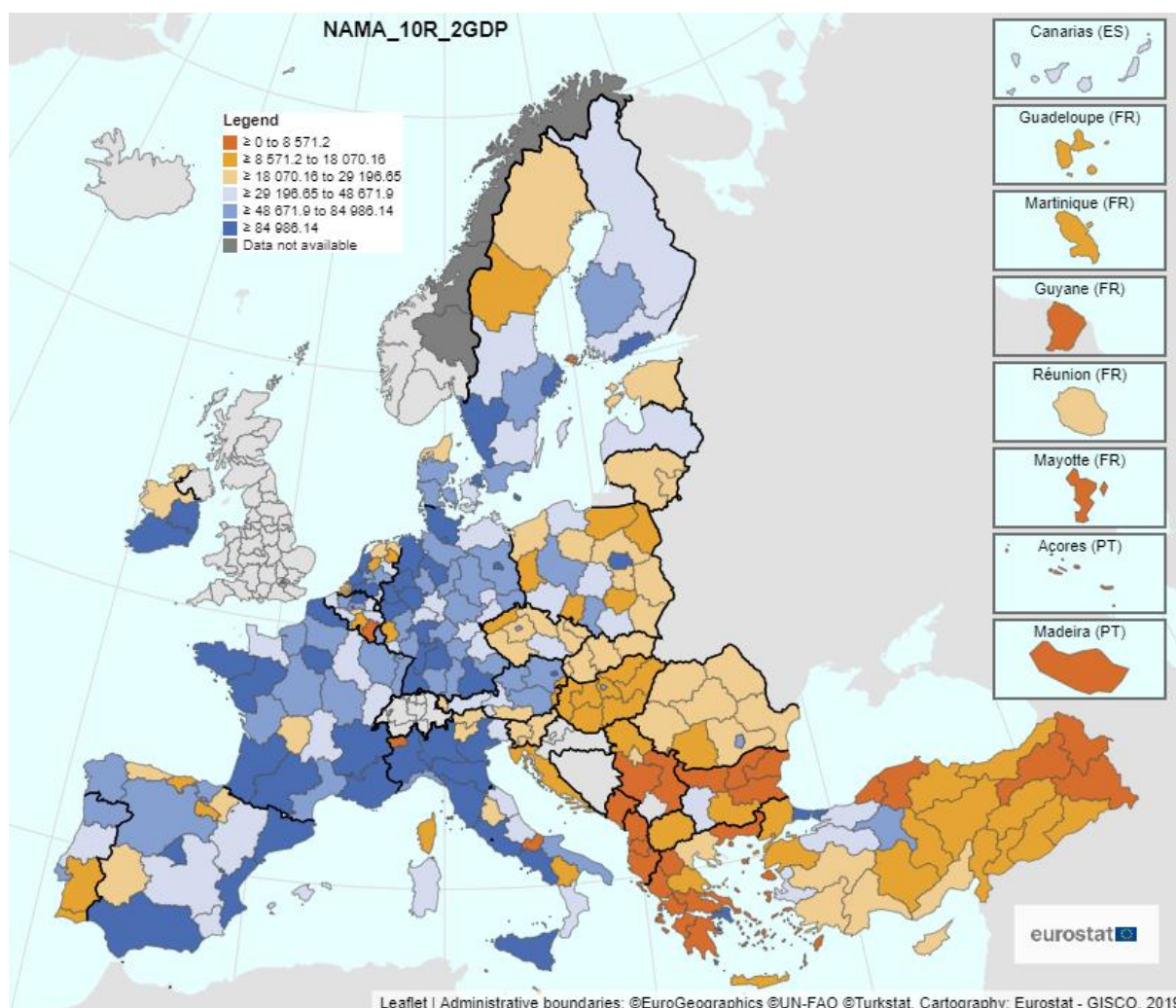
A jelen dokumentáció Enying Integrált Településfejlesztési Tervéhez készített megalapozó vizsgálat.

1. HELYZETFELTÁRÁS

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

1.1.1. Közép-dunántúli régió

2019-ben az EU 242 régiója közül a Közép-dunántúli a 194. helyet foglalta el a regionális versenyképességi és 220. az egy főre jutó GDP rangsorban.

1. ábra: Egy főre eső GDP az EU régióiban (Forrás:

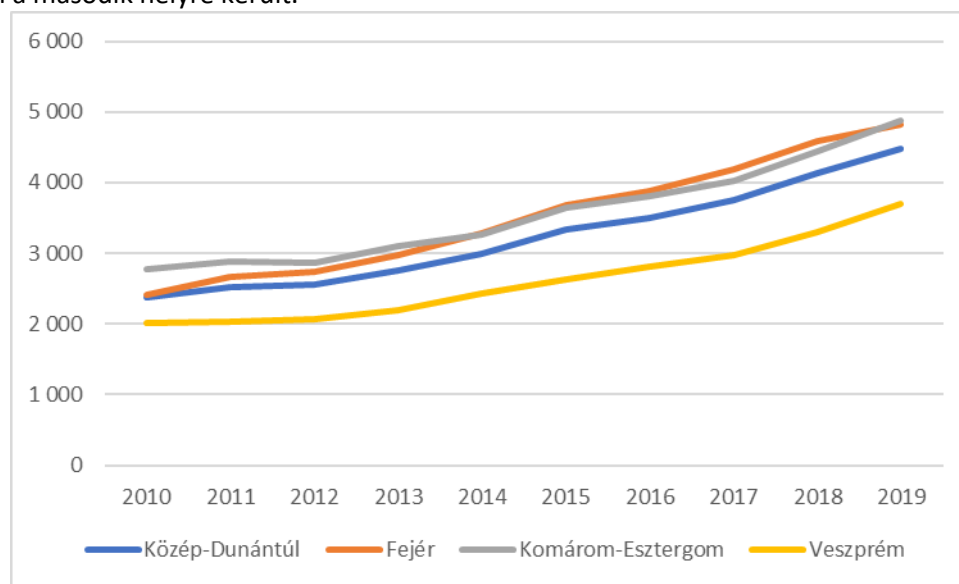
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nama_10r_2gdp/default/map?lang=en)

Fejlettségi mutatóit kedvező közlekedés-földrajzi pozíciójának, gazdag természeti és kultúrtörténeti adottságainak köszönheti. Nagyvárosai fontos szerepet töltenek be a hazai társadalmi-gazdasági térben. Meghatározó, a Kárpát-medence két legjelentősebb közlekedési tengelye érinti, amelyek összeköttetést biztosítanak Európa innovációs központjaival. A Bécs-Budapest tengely (M1 autópálya) a térség északi területét metszi, a Kijev-Trieszt folyosó Budapest – Ljubljana - Trieszt, ill. a Budapest – Zágráb - Fiume (Split) tengely (M7 autópálya) pedig Fejér megye gerincén halad át. Jelentős

magisztrális eleme még az M6 gyorsforgalmi út, amely a megye keleti határán a Dunával párhuzamosan halad és Osijek/Eszék irányába nyújt összeköttetést, továbbá alacsonyabb rendű, de nagy forgalmat bonyolító útvonal a 8. sz. főút Klagenfurt irányába.

Újabban erősödő tradicionális szerkezeti elem a Móri-árok, amely a Vértes és a Bakony között húzódó tektonikai törésvonalként, már mintegy 900 évvel ezelőtt az É-D irányú, az akkori fővárost érintő kereskedők, zarándokok és keresztesek útvonala volt, ma pedig a Budapestet elkerülő (TIR) útvonalként van ismét nagytérsegi szerepe. Fontos kapcsolatot jelent a dunaújvárosi Pentele-híd az alföldi területek felé.

Fejér megye GDP-jének alakulása a Közép-dunántúli régió belül a 2014-2018 között betöltött vezető szerepből a második helyre került.

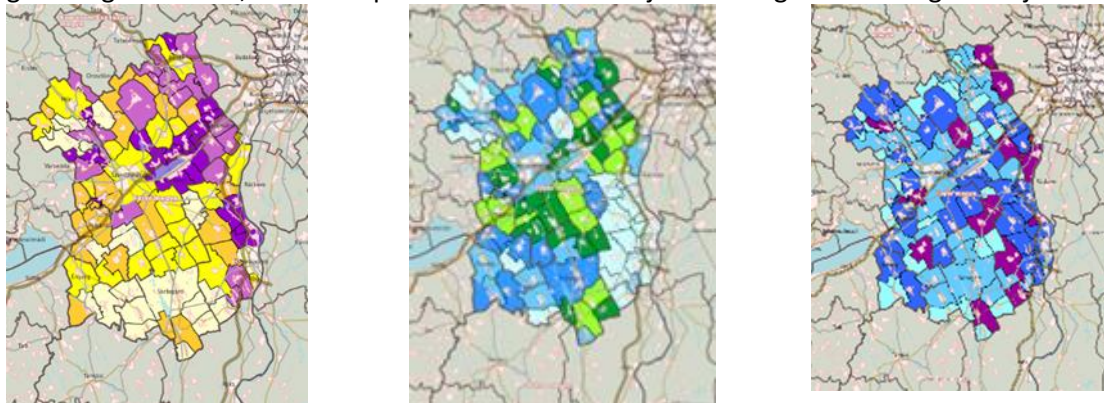
2. ábra: Egy főre jutó bruttó hazai termék változása (2010-2019) a Közép-magyarországi régió megyéiben (Forrás: <https://www.ksh.hu/stadat/files/gdp/hu/gdp0078.html>)

A népességekonzentráló erőt és a fejlettségi színvonalat jelző társadalmi-gazdasági mutatók alapján kiemelkedik a négy megyei jogú város (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém, Dunaújváros). A nagyvárosok körüli agglomerálódó térségek mellett erős az urbanizáció a Balaton és a Velencei-tó part menti térségeiben, valamint a Duna mentén is. A régió organikus fejlődésű és karakteres fejlődési potenciállal rendelkező középvárosi térségei közül több országosan vagy regionálisan meghatározó funkciót hordoz. A Dunántúli-középhegység mentén a szocialista iparfejlesztés során új kis- és középvárosok települtek, egyfajta bányászati-energetikai tengelyt alkotva. Az elmúlt időszakban struktúraváltáson mentek keresztül. A kis- és középvárosi központtal rendelkező vonzáskörzetek közül jellemzők a régióban a döntően agrárjellegűek, amelyek közül számos elmaradott periféria, mint például Enying és Sárbogárd térsége.

1.1.2. Fejér megye

Fejér megye az említett regionális kapcsolatok mindegyikével rendelkezik, ugyanakkor területének nagy részén a főváros vonzása és fejlesztő hatásai is érvényesülnek. E vonzások segítették a megye pozitív piaczgazdasági beilleszkedését. Fejlettségi zónái e térszerkezeti elemek mentén rajzolódnak ki: a Mór – Székesfehérvár - Velencei-tó - Dunaújváros „S” alakú településsáv, valamint az M1-től a fővárosi agglomerációhoz kapcsolódóan az M6 megyei kivezető szakaszáig húzódó öv. E sávokban a prosperitás velejáróiként alacsony(abb) a munkanélküliség, kedvezőbbek a jövedelmi viszonyok és – a két megyei jogú várost: Székesfehérvárt és Dunaújvárost kivéve, ahol a szuburbanizációs folyamatok érvényesülnek – nagyrészt stabil, illetve bevándorlásból gyarapodó a népesség. A két megyei jogú város és a főváros gazdasági erőterei nem fedik le a megye teljes területét. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján (a 2012-2015 között érvényes besorolás

szerinti járásokra) az Enyingi járás a 2. sz. melléklet szerint „kedvezményezett” és „fejlesztendő”-ként az országos 198 járás között az 50 legutolsó közé esik (49.). (A 3. számú mellékletben csak a „fejlesztendő” kategóriában szerepel.) Fejér megyében ennél kedvezőtlenebb minősítést csak a Sárbogárdi járás (35.) kapott. Az „Átmenetileg kedvezményezett” települések sorában nincs Fejér megyei település. A megye déli térségei belső periferiának tekinthetők Észak-Tolna és Északkelet-Somogy csatlakozó zónáival együtt, ahol gyenge a centrumok funkciója és vonzása, kedvezőtlen a gazdasági szerkezet, a belső kapcsolatok erőtlének és jelentős foglalkoztatási gondok jellemzőek.

3. ábra: Népszámváltozás 2011-2020, Munkanélküliség változása 2011-2020, Adófizetőre jutó SZJA alapot képező jövedelem változása 2011-2020 (Forrás:TEIR)

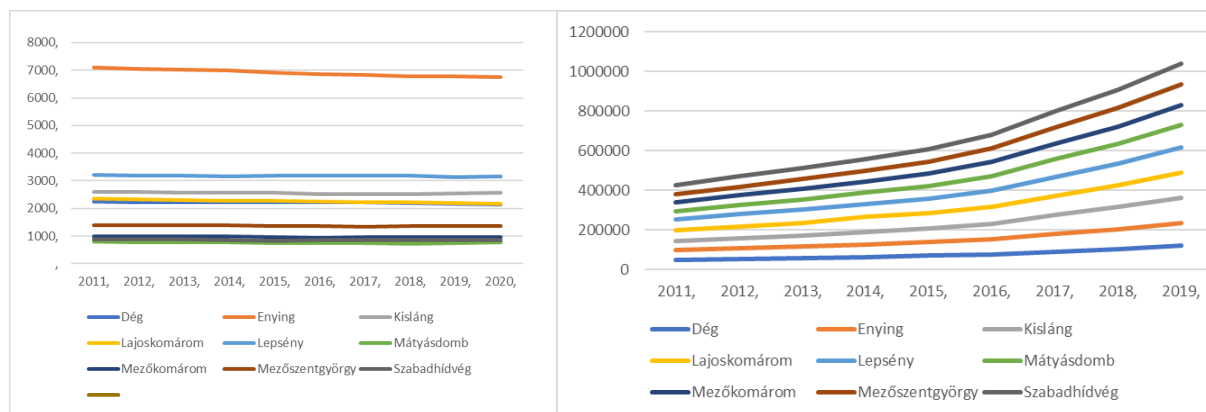
1.1.3. Enyingi járás

Az Enyingi járás a járások 1983-as megszüntetése előtt is létezett. Az 1950-es megyerendezés előtt Veszprém vármegyéhez tartozott, akkor csatolták Fejér megyéhez. 1961-ben megszűnt az Enyingi járás és a járásbíróság is.

A rendszerváltás után az 1990-es önkormányzati törvényt követően új integrációs igények fogalmazódtak meg (településszövetségek, térségi szerveződések), már az 1996. évi területfejlesztési törvény és az önkormányzati társulások, együttműködések szabályozó 1997. évi törvényt megelőzően is. 1994. január 1-től a KSH, egy közlekedési, ellátási kapcsolatokon alapuló besorolási rendszer szerint az országot 138 kistérségre osztotta fel (megyehatáron belül), amely sok esetben nem igazodott az addigi társulásokhoz, ezért 1997 augusztusától létrejött egy új, 150 kistérségből álló statisztikai besorolási rendszer. Időközben a vidékfejlesztési (SAPARD) programok keretében elindultak más típusú és megyehatárokat is átlépő együttműködések, illetve mikrotérségi szerveződések. Enying a kistérségi rendszerben központ szerepet töltött be, 2012 végéig 9 település tartozott hozzá.

A Kormány a közigazgatási reform keretében, a 218/2012. (VIII.13.) Korm. rendelettel 2013. január 1-én működésbe lépő járások létrehozásáról döntött. Ennek következtében a kistérség 4 települése (Mezőszentgyörgy, Kisláng, Lepsény és Mátyásdomb) átkerült az újonnan létrehozott Polgárdi járásba. Azonban 2015. január 1-től, a Polgárdi járás megszűnésével a fenti 4 települést az Enyingi járáshoz csatolták. Enying 1992-ben kapott városi rangot.

A megye déli részén a Mezőföld nyugati szélén elhelyezkedő járás, közlekedési feltártságának (64.sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), a Balaton közelségének és az ipari centrumok elérhetőségének köszönhetően látszólag kedvező helyzetben van. Kiváló agrárpotenciálja és fenti közlekedés-földrajzi adottságai ellenére gazdasági teljesítménye alacsony. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján az Enyingi járás „kedvezményezett”.

4. ábra: Népeségváltozás az Enyingi járás településein 2011-2020 között, fő, Egy főre jutó SZJA köteles jövedelem alakulása 2011-2019 között Ft/hó/fő (Forrás: TelR)

A járás a Nyugat-Mezőföld kistáj-csoport területére esik. Zömében szántóművelés folyik a jó termőhelyi adottságú talajain. A térség vizei a Sárvízen és a Sión keresztül jutnak el a Dunához. Enying térségében völgyzárógátas halastavak létesültek. Növény- és állatvilága az emberi beavatkozások miatt megcsappant.

1.1.4. Térszerkezet, településrendszer

A megye térszerkezete megosztottságot mutat. Közlekedés-földrajzi pozíciója, a 2 megyei jogú város és a főváros vonzása jelentős hatást gyakorol a települések fejlettségére. Annak ellenére, hogy országos összehasonlításban Fejér megye az autópályák hossza alapján a harmadik, forgalom tekintetében a negyedik volt 2019-ben¹, Enying 8 kilométerre az M7 autópályától a Székesfehérvár és a Balaton (Siófok) közötti „vákuum zónában” fekszik, térsége kívül esik a megye két megyei jogú városának hatásterületén is.

Fejér megye Magyarország területének 4,7%-án az ország népességének 4,3%-a számára nyújt lakóhelyet. 108 települése közül 15 város, amelyek között Enying a 8. legnépesebb, 6748 fővel (2020). Fejér megye népsűrűségétől (98 fő/km²) az Enyingi járásé (48 fő/km²), de még a járáson belül legsűrűbben lakott Enyingé is alacsonyabb (82 fő/ km²).

Fejér megye település szerkezete viszonylag stabilnak mondható, azonban a megye déli területei már a XX. század során központ nélküliek voltak, ami napjainkig kihat a térség fejlettségére. Enying térségének társadalmi-gazdasági elmaradottsága többek között a hagyományos mezőgazdasági szerepével függ össze, és az agrárgazdaság és agrárfoglalkoztatás nemzetgazdasági súlyának, jövedelemtermelő képességének folyamatos csökkenése miatt évtizedek óta elvándorlás jellemzi.

A három megye határán fekvő Enying város centrumfunkciója gyenge, pályája stagnáló, hanyatló. Járásközpont szerepköréhez képest gazdasági súlya elenyésző, infrastrukturális fejlettsége alacsony színvonalú. A rendszerváltás után az Állami Gazdaságok és Termelő Szövetkezetek, valamint az ezekkel járó egyéb melléküzemágak és más településfejlesztési tényezők felszámolásával fokozatosan hanyatló pályára állt. A vasút, valamint a további helyi (pl. Videoton 2003 évi bezárása) és vonzáskörzeten belüli munkahelyek megszűnése (Pét, Peremarton, Fűzfő) tovább szűkítette a lehetőségeket.

Siófok közelségéből eredően oktatás és (szezónális) munkába járás révén kapcsolódik a balatoni városhoz, valamint hulladékgazdálkodási együttműködésben vesznek részt (Nyugat-Balatoni Hulladékgazdálkodási Társulás). A munkaerő ingázásának másik iránya a 35 km-re fekvő megyeszékhely, Székesfehérvár.

A szakorvosi ellátáson túl, a város építéshatósági, okmányirodai és járási hivatali feladatokat lát el, valamint az itt működő kereskedelmi egységek (CBA, Penny) távolabbról is idevonzzák a vásárlókat.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Kon koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

1.2.1. Releváns uniós stratégiai dokumentumok

2021-2027 közötti időszak kohéziós politikájának prioritásai (a várostérségekre vonatkozó prioritásokkal):

1. Versenyképesebb és okosabb Európa
2. Zöldebb, alacsony szén-dioxid kibocsátású Európa – A természet-, a biodiverzitás- és a zöldinfrastruktúra fokozott védelme és megőrzése, **beleértve a várostérségeket**, és a légszennyezés minden formájának csökkentése; A fenntartható **városi multimodális mobilitás** támogatása, törekedve a nettó nulla szén-dioxid kibocsátású gazdasági átmenetre;
3. Összekapcsoltabb Európa a mobilitás fokozásával
4. Szociálisabb és befogadóbb Európa
5. Polgárokhoz közelebb álló Európa (a fenntartható és integrált fejlődés és terület típusok, valamint a helyi kezdeményezések minden formájának előmozdításával) – Támogatva az integrált és befogadó társadalmi, gazdasági és környezeti fejlődést, kulturális-természeti örökséget, fenntartható turizmust és biztonságot a **várostérségekben**;

Fenntartható városfejlesztés (a javasolt ERFA/CF szabályozás 9 cikkelye alapján)

- A gazdasági, környezeti, klimatikus, demográfiai és társadalmi kihívások kezelésére az ERFA-nak támogatnia kell a területi stratégiákon alapuló, városokra és funkcionális várostérségekre fókuszáló Integrált Területi Beruházásokat.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a környezeti és klimatikus kérdésekre annak érdekében, hogy 2050-re átállás következzen be a klímasemleges gazdaság irányába, az innovációs célú digitális technológia hasznosításával és a funkcionális várostérségek (2 ill. több önkormányzat, amelyek a stratégiában megjelennek, mint nagyvárosi térségek-agglomerációk, ikervárosok, városhálózatok) fejlesztésének támogatásával.

Nemzeti szinten minimum 8% elkülönített ERDF forrás várostérségekre.

A 2020 utáni időszakra vonatkozó kohéziós politika Európai városi kezdeményezései (European, Urban Initiative – EUI)

Célok:

- Az ingerált és részvételi megközelítésen alapuló fenntartható városfejlesztés erősítése
- Erősebb kapcsolódás az uniós szakpolitikákhoz, elsősorban a Kohéziós Politikához.

Kedvezményezettek:

Minden EU várostérség; szolgálja az EU Városi Agendáját/Menetrendjét; a tagállamok kérése esetén a kormányközi együttműködés támogatása városi ügyekben;

Tevékenység típusok:

- Innovatív tevékenységek támogatása
- Kapacitás- és tudásépítés, Területi Hatásvizsgálatok, szakpolitikai- és kommunikációs fejlesztések támogatása

Új Lipcsei Charta: Az európai városok átalakuló képességének ereje

A városi jókormányzás 5 kulcseleme:

- Közjót szolgáló várospolitik
- Integrált megközelítés
- Részvétel és közös alkotás
- Többszintű kormányzás
- Helyalapú megközelítés

Green deal

Az éghajlatváltozással és környezetkárosodással járó egzisztenciális veszélyek kezelésére született meg az Európai zöldmegállapodás (Green deal), amely az EU gazdaságának modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággá alakulását célozza. Biztosítja, hogy

- az üvegházhatású gázok kibocsátásának mértéke 2050-re nettó nullára csökkenjen;
- a gazdaság növekedése függetlenedjen az erőforrás-felhasználástól;
- az átalakulásnak se az egyének, se a térségek ne legyenek vesztesei.

Tartalma:

- Gazdaságunk és társadalmunk átalakítása
- Fenntartható közlekedés mindenki számára
- A harmadik ipari forradalom élén
- Szennyezésmentes energiarendszer kiépítése
- Épületfelújítás a környezetkímélőbb életmód érdekében
- A természettel karöltve bolygónk és egészségünk védelme érdekében
- Határozottabb globális éghajlat-politikai fellépés

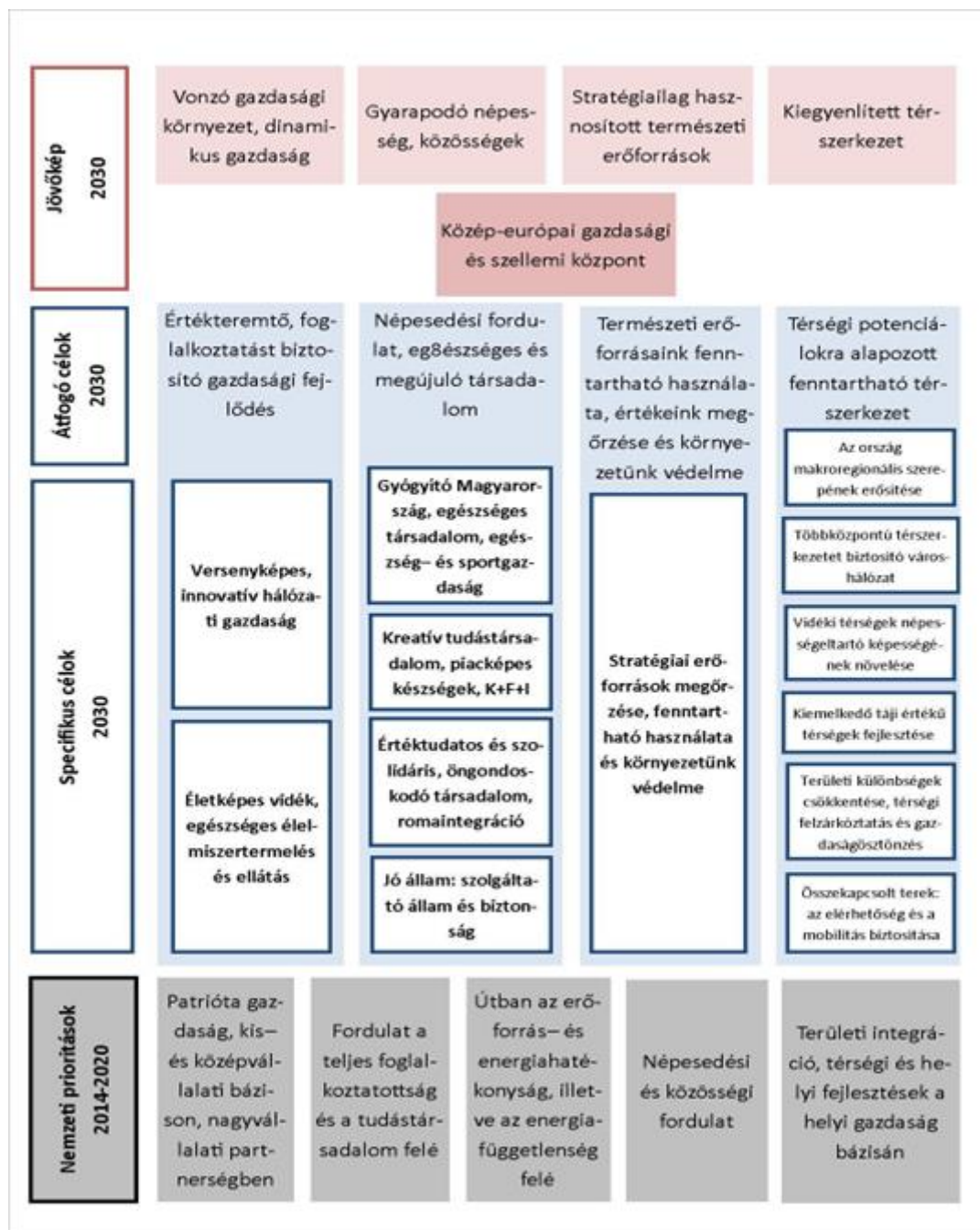
1.2.2. Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepcióhoz (OFTK)

Az Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozatával fogadta el a Nemzeti fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepciót (OFTK), amely az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2030-ig szóló hosszú távú jövőképet, valamint fejlesztéspolitikai célokat és elveket határoz meg. A 2014-2020-as európai uniós programidőszak nemzeti fejlesztéspolitikája és középtávú fejlesztési prioritásai lényegében már megvalósultak, de a koncepció jelenleg is hatályos, hiszen az átfogó és hosszútávú célok megvalósulásai még folyamatban vannak, amelyekhez a 2021-2027-es programidőszak újabb eszközöket biztosít.

Enying és környéke az OFTK szerint vidékies térségnek számít, amely a 311/2007. és 116/2011 Korm. rendeletek alapján Hátrányos helyzetű kistérség. (A 2015. január óta érvényes új járáslehatárolás megegyezik a kistérség lehatárolással.) Ez alapján a vonatkozó legfontosabb fejlesztéspolitikai feladatok az alábbiak:

- A foglalkoztatás bővítése, a lakosság képzettségbeli szintjének emelése
- A térségközpontban elérhető szolgáltatások mennyiségi és minőségi fejlesztése, illetve méltányos elérhetőségének megteremtése
- A közlekedési, kommunális infrastruktúra biztosítása, fejlesztése az életminőség javítása és a foglalkoztathatóság érdekében
- Közösségépítés, a társadalmi kohézió erősítése, a térségek közösség megtartó erejének növelése
- Az egészség- és környezettudatosság formálása a lakosság körében, az egészségügyi és szociális szolgáltatások fejlesztése
- A köznevelés komplex, integrált szemléletű fejlesztése a leszakadó térségek, társadalmi rétegek integrációjának segítségével
- A térségek lakossága számára a mobilitás lehetőségeinek megteremtése a munkahelyekkel jobban ellátott és kedvezőbb életkörülményeket biztosító helyszínekre.

A dokumentum Fejér megye fejlesztési irányai között az Enyingi térség vonatkozásában kiemeli, hogy a nehéz helyzetű dél-mezőföldi, illetve társadalmi integrációs kihívásokkal küzdő települések komplex szemléletű, tágabb környezetükbe beágyazó fejlesztését tartja szükségesnek.

5. ábra: OFTK célrendszere (Forrás: Országgyűlés az 1/2014. (I.3.) határozat)

1.2.3. Kapcsolódás Fejér Megye Területfejlesztési Koncepciójához és Programjához

Fejér megye közgyűlése a 45/2021. (III.31.), és 46/2021. (III.31.) önkormányzati határozataival fogadta el a következő dokumentumokat:

- Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció 2030
- "Szent István Fejlesztési Program" Fejér Megye Területfejlesztési Program 2021-2027

A dokumentumok TOP-1.5.1-20-2020-00010 azonosítószámú, „A 2021-2027 tervezési időszak stratégiai szintű előkészítése Fejér megyében” c. projekt keretében készültek el és a megye 2021-2027 közötti időszakára szóló fejlesztési elképzeléseit tartalmazza. Mindkét dokumentum az Európa Unió stratégiájával, annak 5 fő célkitűzésével és beruházási prioritásaival, továbbá az OFTK célrendszerével

összhangban készült, a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet szerinti tartalommal.

A területi célok közül az egyik cél a **T.1 Fenntartható városok** elnevezésű kimenet, amely kiemelten kezeli az enyingi térséget.

Területi fókusz: Fejér megye megyei jogú városai és járásközpontjai (Székesfehérvár, Dunaújváros, Mór, Gárdony, Sárbogárd, Bicske, Enying, Martonvásár)

Intézkedéseinek lényege: A társadalmi – gazdasági – környezeti értelemben vett fenntarthatóság elve, amely a várospolitikában integrált megközelítést igényel. Ennek letéteményesei a megyei jogú városok és járásközpontok, melyek a közigazgatási és települési hierarchiában betöltött szerepük és az ebből fakadó erősségeik és lehetőségeik, továbbá térszervező képességük által biztosítani képesek a megye településhálózatának többközpontúságát.

A területi célok közül a **T.2. Mezőföld Program (Dél-Fejér)** szintén kiemelten releváns Enying szempontjából.

Területi fókusz: két kedvezményezett járás, a komplex programmal fejlesztendő Sárbogárdi járás és a fejlesztendő Enyingi járás a kedvezményezett járásokról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint, valamint a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség Dunaújvárosi járásba tartozó 3 településével: Daruszentmiklós, Előszállás, Nagykarácsony, az Országgyűlés 12/2020. (V. 5.) OGY határozata a Közép-Duna Menti Kiemelt Térség területi lehatárolásáról alapján. Fejér megye déli, fejlesztendő térsége az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt az ország egyik egységes belső periferiája, ahol a területi kihívások kezelése érdekében komplex beavatkozásokra, **speciális képzési területekre és innovatív foglalkoztatási formák** bevezetésére van szükség.

Prioritásai és intézkedései kitérnek a térségben:

- a faj- és fajtaszegény, intenzív, nagytáblás agrártermelés alacsony élőlétszám-igény okozta foglalkoztatási problémákra
- speciális helyi termékek, háztáji gazdaságok és halgazdaságok fejlesztésére,
- termékfeldolgozás bővítésére
- rövid ellátási láncok (REL) fejlesztésére - helyi, másrészt a környező turisztikai és ipari központok egészséges élelmiszerekkel való ellátására
- az innovatív foglalkoztatási és képzési formák bevezetésére

Jövőkép 2013-2030		FEJÉR MEGYE Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése					
Átfogó célok (2013-2030)	I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség			II. Élhető megye és települések		III. Innovatív és fejlődő gazdaság	
Stratégiai célok 2021-2027	I.1 Helyi identitás és közösségek megerősítése	I.2 Népesség megtartása és munkaerő minőségi fejlesztése	I.3 Területi különbségek mérséklése, jobban összetartó, szociálisan érzékenyebb megye	II.1 Épített környezet, kulturális értékek megőrzése és fejlesztése	II.2 Természetes környezet megőrzése és klímaváltozás hatásaival szembeni ellenállóság fejlesztése, , zöldebb Fejér megye	III.1 Innováció és kutatás lehetőségeinek megteremtése, elősegítése, intelligens megye	III.2 Gazdasági környezeti fejlesztése
Területi célok 2021-2027	T.1 Fenntartható városok			T.2 Mezőföld Program (Dél-Fejér)		T.3 Székesfehérvár; Velencei-tó, Váli-völgy (Pannónia Szíve); Vértessomló és az előbbi térségekhez nem besorolható, a Budapest környéke turisztikai térséghez tartozó Fejér megyei települések	
Horizontális elvek és célok	1) Város – vidék együttműködésének erősítése 2) A fejlesztési programok hatékonyságának növelése 3) Fenntarthatóság 4) Esélyegyenlőség 5) Foglalkoztatás növelése 6) A klímaváltozás és a váratlan események, egészségügyi járványok kedvezőtlen hatásainak mérséklése, ellenállóság fejlesztése						

6. ábra: Fejér Megye Területfejlesztési Koncepció 2030 célrendszere

A koncepció célrendszerének korábbi bemutatása során látható volt a célrendszer belső koherenciája. A célrendszer csúcsát Fejér megye 2030-as jövőképe foglalja el, amelyet három átfogó cél követ (I. Gyarapodó, egészséges és összetartó népesség; II. Élhető megye és települések; III. Innovatív és fejlődő gazdaság). Mindegyik átfogó cél alá tartozik több stratégiai és területi cél, amelyek az adott átfogó cél megvalósulását szolgálják. Ezt egészítik, segítik és orientálják a horizontális elvek és célok: ezek természetükből fakadóan minden átfogó és stratégiai célhoz kapcsolódnak, azok megvalósulását szolgálják

Jövőkép: Fejér megye tradicionális társadalmi, kulturális, gazdasági-logisztikai szerepköreinek fenntartható és innovatív fejlesztése, egyenrangú nagytérégi együttműködések aktív tagjaként, kiváló termőhelyi adottságainak fenntartásával, a természeti és kulturális örökségének jövőtudatos kezelésével.

Leírás: Az enyingi járás kihasználatlan természeti és kulturális adottságokkal, kiváló mezőgazdasági termőhelyi potenciállal rendelkező periférikus térség. A megye meghatározó térszerkezeti vonalai elkerülnek, lakosságának jelentős része az alacsony jövedelmezőségű mezőgazdaságból él. Az infrastrukturális fejlesztések hatékonysága alacsony színvonalú, fenntartásuk fajlagos költsége a periférikus helyzetű településeken nagyon magas. Társadalmi – gazdasági - jövedelmi mutatói kedvezőtlenek. Agrárpotenciáljára alapozva, Enying térségi gazdasági-foglalkoztatási szerepének erősítésével a megye és a közeli turisztikai centrumok egészséges élelmiszerrel való ellátásában jelentős funkciót kaphat. A térség és a település tekintetében a mezőgazdaság mellett releváns lehet a körforgásos-gazdaság megalapozása a járásban, amely a meglévő hulladékkezelési tapasztalatok miatt is kivitelezhető célkitűzés.

Fontos kiemelni, hogy az enyingi térség két területi cél tekintetében (T.1 és T.2), valamint a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet szerint is kiemelt szerepet kap a jövőben. Ezen felül a stratégiai célok terén is számos releváns kimentet találunk a település tekintetében.

A területfejlesztési program a 4. prioritáson (Periférikus és vidéki térségek felzárkóztatása) belül szintén nevesíti a települést a következő intézkedésekkel:

- **Speciális területi jellegből fakadó kihívásokra reagáló fejlesztések:** Közlekedésfejlesztés (pl. belterületi utak, kerékpárutak); Gazdasági szerkezetváltást elősegítő fejlesztések (pl. helyi termelők támogatása, lakhatási lehetőségek, kisebb ipari szereplők letelepedésének elősegítése); Foglalkoztathatóság javítása, foglalkoztatottság szintjének növelése
- **Szociális funkciók megerősítése:** Szociális gazdaság; Szociális infrastruktúra és szolgáltatások (pl. idős-gondozás, gyermekjóléti szolgálat fejlesztése)
- **Társadalmi kohézió:** Társadalmi felzárkózás, társadalmi innováció (pl. szociális településrész-rehabilitáció)

Ezen fejlesztések nagyban kapcsolódnak az M8-as gyorsforgalmi útszakasz megépítéséhez, M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között, amely összeköti a 8-as főutat Kecskemét felé. Ezen fejlesztések egymást erősítve segítik a térség és a település felzárkózását, valamint aktívabb szerepét a megye életében (pl.: rövid ellátási láncok – REL létrehozása az új úthálózat által, turisztikai és ipari központok egészséges élelmiszerekkel való ellátása érdekében.)

1.2.4. Kapcsolódás egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz

Fejér megye klímastratégiája

A klímastratégia fő megállapításai:

- A megyei klímastratégia irányokat jelöl ki, amit később az MJV-k és nagyobb települések egyedi stratégiáiban célszerű aktív cselekvésekre bontani.
- A megyében több olyan érték van, amely kiemelten védendő.
- A megye kiemelt adaptációs feladatait az ivóvízkincs védelem, a villámárvizek elleni védelem és az erdőtüzek megelőzése jelentik.

- A szemléletformálásban az országos átlagnál magasabb a lakosság tájékozottsága a klímaváltozással és annak veszélyeivel kapcsolatban, erre építve magasabb szintű célok, komplexebb intézkedések jelölhetők ki a szemléletformálásban.

Ezek alapján a megye klímavédelmi jövőképe a következő:

„Fejér megye hatékonyan felkészül a fokozódó villámárvíz veszélyeztetettségére, a tartó hóhullámok és aszályos időszakok egészségügyi, valamint mező- és erdőgazdaságot érintő hatásaira.”

Kihasználva a megye jó gazdasági helyzetét, illetve földrajzi fekvését - mely egyes súlyos klímahatások az átlagosnál valamivel későbbi bekövetkezését prognosztizálja - a megye hazai területi átlaghoz képest rendelkezésre álló többletidőt és gazdasági potenciált saját ÜHG kibocsátása csökkentésére és az adaptációs célok megvalósítására fordíthatja.

A megye jelmondata is ezt tükrözi vissza:

„Közös cselekvéssel stabilan az élvonalban a klímaváltozás mérséklésében, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodásban.”

Ezen felül a megye kitűzött mitigációs céljai a legnagyobb kibocsátási tényezők csökkentésére fókuszálnak:

- Lakossági energiafogyasztás
- Ipari kibocsátás
- Közlekedés

A fenti célok támogatására 6 db mitigációs területet érintő, 7 db adaptációs és 5 db szemléletformálási javaslat került kidolgozásra. Az egyes javaslatok lefedik a kérdéses célterületeket és hatékonyan igyekeznek támogatni a horizontális célokat is, mint a megye lakosságának szemléletformálása vagy a fő érintetti csoportok aktivizálása.

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

Országos Területrendezési Terv

Az Országgyűlés 2018. december 12-én fogadta el Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. Törvényt (továbbiakban: OTrT, vagy törvény). A 2019. március 15-étől hatályos törvény az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. tv. helyébe lépett. A törvény alapján megalkotásra került és hatályba lépett a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI.14.) MvM rendelet. A két jogszabály közösen alkalmazandó.

7. ábra: Fejér Megye Területrendezési Terv <https://www.oeny.hu/oeny/4tr/#/tudastar/interaktiv-terkep>

Fejér megye Területrendezési Terv

A Fejér Megyei közgyűlés a 7/2020 (II.28.) rendelettel fogadta el Fejér megye területrendezési tervét, majd a 9/2020.(V.28.) rendelettel módosította.

8. ábra: Fejér Megye Területrendezési Terv https://www.fejer.hu/index_v.php?pg=menu_534

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek - az adott település fejlesztését befolyásoló - vonatkozó megállapításai

Enying város 7 településsel határos (Lepsény, Máttyásdomb, Lajoskomárom, Mezőkomárom, Szabadhidvég, Balatonszabadi és Balatonvilágos,) amelyek mindegyike rendelkezik térszerkezeti tervvel, illetve azok viszonylag friss módosításaival. Ezek közül konkrétan csak néhány tervben említett beruházási szándék érintheti Enying jövőjét, fejlesztéseit.

A Lajoskomáromban tervezett (2009) gyógy- és üdülőközpont megvalósulása esetén a környező települések és így Enying számára is potenciális munkahelyek létrejöttét eredményezheti. Balatonvilágos szerkezeti tervében (2013) említésre került, hogy a "középnomású gázellátást és új középfeszültségű áramellátás" biztosítása Enying irányából, az országos hálózat csatlakozási pontjától.

Település	HESZ
Lepsény	HESZ 6/2006.(IV.7.) rendelet
Máttyásdomb	
Lajoskomárom	HESZ 16/2001. (XII.27.) rendelet
Mezőkomárom	HESZ 5/2005. (V.12.) rendelet
Szabadhidvég	HESZ 1/2005 (I.21.) rendelet
Balatonszabadi	HESZ 17/2005.(X.27.) rendelet
Balatonvilágos	HESZ 6/2019(VI. 04.) rendelet

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Enying város hatályos Településfejlesztési koncepcióját az önkormányzat a 190/2003. (IX.10.) sz. határozattal fogadta el, majd 2015-ben felülvizsgálták.

Enying településfejlesztési 2015-évi stratégiai célrendszerének kialakítására a helyzetértékelés, valamint széleskörű szakmai és társadalmi egyeztetés után került sor. A partnerségi folyamat során megfogalmazott célrendszer és jövőkép az alábbiak szerint foglalható össze.

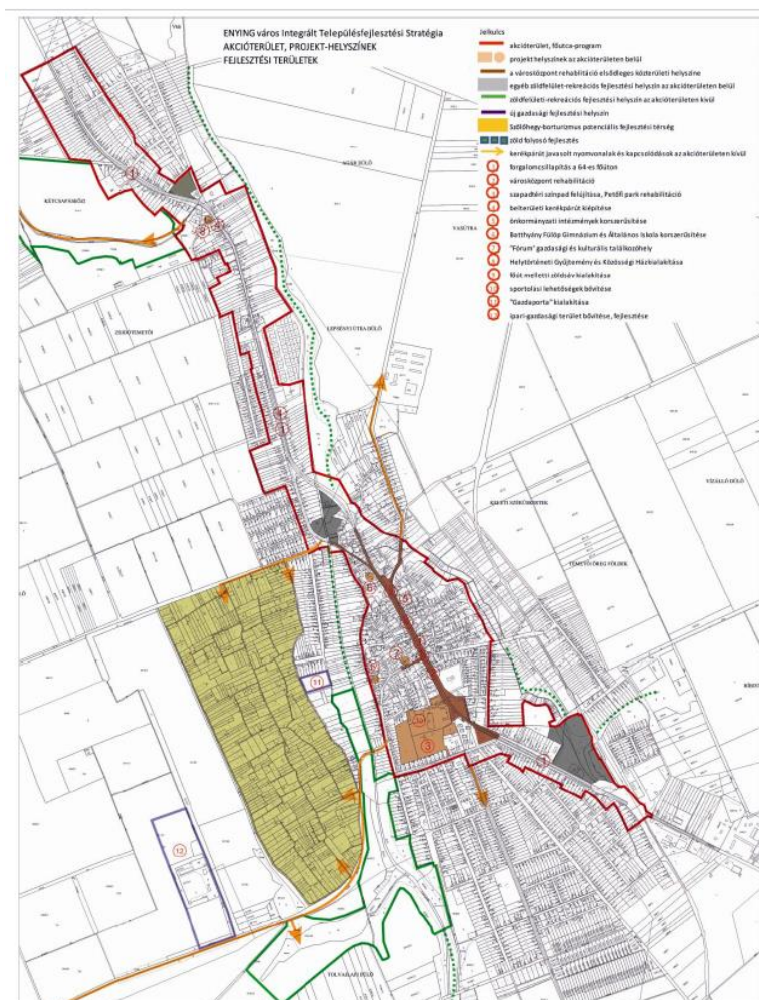
Enying közösségépítési törekvéseinek köszönhetően erős kohéziót mutató város, a problémák megfogalmazásától az ezekre adandó válaszokig, együttműködéssel alakítja ki közösségi céljait, és egyedi arculatát. A lakosság elemi szintjétől kezdve a tudatos identitás-erősítés a saját erőforrások bázisán, tradíciókon és kulturális örökségen alapul. Ezért az erre épülő gazdasági-társadalmi bázis, egyedisége révén alkalmazkodni tud a globális kihívásokhoz. A folyamatos erőfeszítések eredményeképpen fontossá válik a helyi értékek megóvása, a környezet- és egészségtudatosság. A város előmenetele érdekében tenni akaró helyi társadalom erősödik, és a városi életminőséget javító beruházások következtében helyben találja meg Enying város Integrált Településfejlesztési Stratégiája Középtávú célok és azok összefüggései gazdasági, közösségi és kulturális számításait. Kedvező térségi pozícióját kamatoztatva Enying képes bekapcsolódni a gazdasági vérkeringésbe, elsősorban a balatoni turisztikai kínálat réseibe illeszkedő, kereskedelmi-szolgáltató tradícióinak megfelelő komparatív funkciók fejlesztésével.

JÖVŐKÉP

ENYING: EGY EGYÜTTMŰKÖDÉSEN ALAPULÓ, ERŐS/BIZTOS IDENTITÁSÚ, ÉLHETŐ KULTURÁLIS- ÉS SZOLGÁLTATÓKÖZPONT				
Átfogó célok				
Városi kohézió megteremtése		Élhető gazdasági központ kialakítása		
Stratégiai célok				
Együttműködő városi közösség felépítése (identitás, környezettudatosság, civil élet)	Társadalmi befogadás erősítése (felzárkóztatás, szegényprogramok, gyerekprogramok)	Élhető, működő városi léttér létrehozása (főutca, közösségi terek, sportolási-kulturális lehetőségek, helytörténet, ivóvíz, környezet)	A helyi gazdaság alapjainak megteremtése (hálózati kapcsolatok, oktatás, szakképzés, felnőttképzés, infokommunikációs, marketing)	A gazdaság sokrétűségének kialakítása (vállalkozások letelepítése, turizmusfejlesztés, kézimunka-igényes agrárgazdálkodás)
- Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása, turisztikai együttműködések - Helyi közösségi kommunikációs stratégia kialakítása, identitásfejlesztés, közösségi programok szervezése - Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kidolgozása - Civil szervezetek közötti együttműködések erősítése, civil fórumok szervezése, fiatalok bevonása civil programokba	- Önkormányzati kezdeményezések szélesítése a foglalkoztatottság növelésére, a szegénység felszámolására (savanyító üzem, szoc. szöv. főzőkonyha) - A szegénységi programokban dolgozó civilek támogatása - Komplex felzárkóztató programok kidolgozása hátrányos helyzetű településrészekben - Kiemelt programok hátrányos helyzetű gyerekek oktatására, alternatív oktatási-nevelési formák bevezetése	- Energiahatékonyság javítása a megújuló energia hasznosításával - Vonzó közösségi terek fejlesztése (Cifra-kert felújítása, szabadtéri színpad korszerűsítése, új helyszín kialakítása) - Helytörténeti értékek megőrzése, bemutatása (Tornyos iskola) - Főutca-program megvalósítása (kerékpárút, parkolás, zöldfelület rendezés stb.) - Hulladékgazdálkodási fejlesztések megvalósítása (bontási, zöldhulladék elhelyezés) - Ivóvízhálózat korszerűsítése, új kút fúrása - Csapadékvíz-elvezetés, befogadók rendezése - Települési arculatfejlesztés, zöldfelületi rendszer használati értékének növelése - Sportolási lehetőségek bővítése (tanuszoda, sportcsarnok)	- Szakképzés bővítése (mezőgazdasági ismeretek átadása, háztáji gazdálkodási kultúra megerősítése, turizmus-, informatikai és nyelvi képzések) - Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása - Helyi piaci, kereskedelmi lehetőségek bővítése (őstermelői árusítás) - Infokommunikációs fejlesztések közösségi és gazdasági hasznosítása (szabad hozzáférésű info-központok, információs weboldalak, távmunka, e-gazdaság stb.) - Településmarketing (szolgáltatási regiszter, kiadványok, internetes tájékoztató felület) - Kerékpárút építése, hálózati csatlakozások kialakítása, kiszolgáló létesítmények fejlesztése - Felnőttoktatási programok a foglalkoztatás javításáért	- Járási szerepkörök bővítése (rendőrkapitányság, bíróság) - A balatoni turizmushoz kiegészítő szolgáltatások létrehozása - Helyi gazdaság erősítése, sokszínűvé tétele, vállalkozások ösztönzése - Turisztikai fogadóképesség javítása (szállásfejlesztés) - Cégek letelepedésének elősegítése - A mezőgazdaság foglalkoztatási szerepének növelése (őstermelők, háztáji gazdaságok) - Magas kézimunka-igényű gazdálkodási formák támogatása, helyi termékek piacának erősítése - A helyi gazdaság jövedelemtermelő képességének növelése

9. ábra: Enying város településfejlesztési koncepciója, 2015

Enying gazdasági potenciáljának számos elemére (közlekedés-földrajzi helyzet, kiváló termőhelyi adottságok, természeti, kultúrtörténeti értékek, informatikai ellátottság) diverzifikált gazdaság építhető. Erőforrásai hasznosításának eddig különböző területeken számos akadálya mutatkozott. Egyik legfontosabb – amellyel a II. Miénk a város! Program foglalkozik – a lakosság proaktív közreműködését érinti. Szintén fontos része a probléma megoldásának a I. Főutca Programban javasolt beavatkozások sora. A III. Felelős gazdaság program azokat az akciókat tartalmazza, amelyek közvetlen feltételei a lakosság foglalkoztatásának, illetve a gazdaság jövedelemtermelő képessége emelésének. A három program közül az első – Főutca program – köthető akcióterülethez, a másik kettő horizontális program. A kijelölt akcióterületet az alábbi térkép szemlélteti.

10. ábra: Enying Integrált településfejlesztési stratégia, akcióterületi fejlesztések

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Jelenleg Enying önkormányzat nem rendelkezik településrendezési szerződéssel.

A települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval [1997. évi LXXVIII. tv. 30/A. § (1) bek.]. A településrendezési szerződés adja a keretet ahhoz, hogy a közjogi jogalany (a települési önkormányzat) és magánjogi jogalanyok (az ingatlan tulajdonosa vagy a

beruházó) együttműködjenek a helyi településrendezési eszközöknek a megvalósítani kívánt beruházáshoz szükséges módosítása érdekében.

A szerződés tárgya lehet különösen a telepítési tanulmányterv alapján a településfejlesztési koncepció, az integrált településfejlesztési stratégia és a településrendezési eszközök kidolgozásának finanszírozása, illetve egyéb költségeknek vagy egyéb ráfordításoknak a cél megvalósítója általi átvállalása.

A településrendezési szerződésben a telek tulajdonosa vagy annak hozzájárulásával a beruházó által vállalt kötelezettségek teljesítése érdekében a településrendezési kötelezettség tényét a települési önkormányzat jegyzőjének megkeresésére a mellékelt szerződés alapján az ingatlan-nyilvántartásba fel kell jegyeztetni.

A településrendezési szerződés megkötése előtt a települési önkormányzat képviselő-testületének döntenie kell a cél megvalósítója által készített telepítési tanulmánytervről. Vagyis az önkormányzat előzetesen határoz arról, hogy a tulajdonos, beruházó fejlesztési céljával egyetért-e.¹

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Enying város településrendezési eszközeit a REGIOPLAN Környezet és Településtervező Kft. készítette el 2004-ben, a szerkezeti tervet a város képviselő testülete 225/2004. (IX.29.) sz. határozatával, a helyi építési szabályzatot (és mellékleteként a szabályozási tervet) pedig a 35/2004.(IX. 30.) rendeletével hagyta jóvá. A szerkezeti terv módosítva a 292/2010. (VIII.25.) sz. határozattal lett, a szabályozási terv módosítva a 18/2010. (IX.01.) önk. rendelettel, ill. a 21/2013. (XI.4.) önk. rendelettel lett.

2021-ben megkezdődött a településrendezési terv felülvizsgálata.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

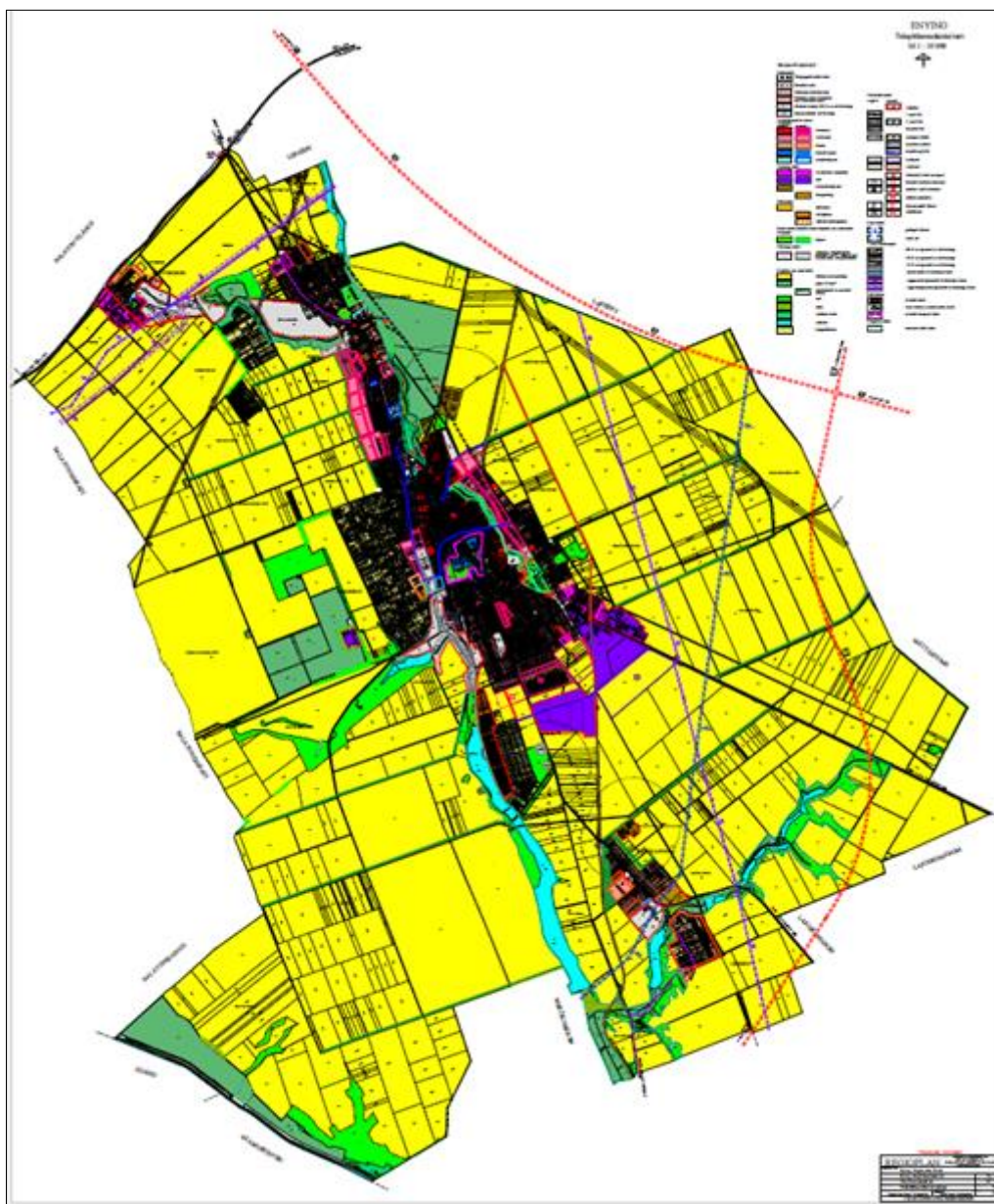
Településszerkezeti terv kialakításánál figyelembe vett megállapítások

- A lakóterületek fejlesztése a már kialakult területeken belül intenzitásnövekedéssel, vagy rehabilitációval, illetve a meglévő lakóterületekhez kapcsolódva, elsősorban belterületi, vagy beépített területek közé ékelődő, részben hasznosított területek beépítésével (Cinca-Csíkgát patak és az Öreghegy, valamint az Enyingi-ér és a vasút közötti terület) oldható meg.
- Fontos városszerkezeti feladat a Cinca-Csíkgát patak bal oldali partjának bekapcsolása a város életébe, hiszen a város központjához közel van.
- A városban a területileg összefüggő és funkcionálisan is folyamatos zöldfelületi rendszer kialakítása ökológiai és városképi szempontból is fontos. Elsősorban a vízfolyások belterületi és azzal közvetlenül szomszédos szakaszai menti területek felhasználásával, parkosításával érhetőek el ezek a fejlesztések.
- A gazdasági területek fejlesztésénél számolni kell a területeken jelentkező környezeti terheléssel. Ezért a tervezés során az új gazdasági területek kijelölésénél arra kell törekedni, hogy ezek a területek feltárása a lakóterülettől függetlenül megoldható legyen. Javasolt e részek ütemezett beépítése/belterületbe vonása.
- A városszerkezet javulását a zöldfelületi rendszeren túl a közlekedéshálózat fejlesztése biztosíthatja. A forgalom megosztását, a helyi terhelések csökkenését a lakóterületen átmenő forgalom mérséklését a közlekedésszerkezeti helyszínrajzon javasolt nyomvonalak

¹ <https://epitesijog.hu/1821-telepulesrendezesi-szerzdes>

garantálhatják. A 64-es főút új nyomvonala, illetve az M8 autópálya tehermentesítheti a városközpontot.

- Települési értékek védelme is fontos feladat. A védettség alatt álló épületek mellett a „mezővárosi” történeti karakter és beépítés jellegének, a kialakult utcahálózatnak megőrzése és ezzel egyidejűleg egy városközponti mag kialakítása is alapvető feladat. A településszerkezeti terv a területfelhasználás megválasztásánál e szempontokat szem előtt tartotta.

11. ábra: Enying város településszerkezeti terve

Lakóterület-fejlesztések
Új lakóterületek kijelölése:

- Nagyobb lakóterület-fejlesztésre van lehetőség a Váci M. utcától nyugatra Kb. 25 ha-os területen, mezőgazdasági területek igénybevételével. A terület kertvárosias lakóterületi felhasználást kap.
- Dr. Belák S. utca folytatásával lehetőség nyílik a 2496 hrsz-ú terület (5 ha) feltárására. A területet kertvárosias lakóterületként használható fel.
- Zalka M. út meghosszabbításával, és a Marosi úttal való összekötésével a Cinca-patak és az Öreghegy alatti részek feltárhatók. A 6 ha-os terület szintén kertvárosias lakóterületi felhasználást kap.
- Kabókapusza:
 - Csokonai utcai hosszú telkek megosztásával, illetve a sportpálya mögötti területeken (7,5 ha) lakóterületi felhasználást tartalmaz a szerkezeti terv. A területen nagyobb, gazdálkodásra alkalmas, falusias telkek alakíthatók ki.
- Alsótekeres:
 - A 0256 hrsz-ú út bal oldalának beépítése és a beépítés folytatása a sportpálya felé (4 ha).
 - A területen falusias lakóterület-fejlesztést jelöl a terv.

Tartalék lakóterületek:

Madarász V. és a Széchenyi utcától délre eső területeket (38 ha) tartalék lakóterületként jelöli meg a szerkezeti terv. Tekintettel arra, hogy a területektől D-re potenciálisan levegőterhelési veszéllyel járó vegyi (műtrágyagyártó) üzem működik, a tartalék lakóterületek ténylegesen csak akkor használhatók fel, ha a környezetterhelés veszélye nem áll fenn.

Településközponti, központi területek rendezése, fejlesztése

A város ősi magja, a műemlékek körül elhelyezkedő tömbök, valamint a település központjában a 64-es számú főútra felfűződő területek vegyes használatúak.

Ezek a területek a lakóházak mellett megtalálhatók a város intézményeinek többsége, illetve a jelentősebb kereskedelmi, szolgáltató egységek. A fent említett területek a központi vegyes területhasználati kategóriába soroltan továbbra is biztosíthatják a központi jellegnek megfelelő sokrétű használatot és építészeti megjelenést.

12. ábra: Enying városközpont

A terv két helyen jelöl tervezett **vegyes területfelhasználást**:

- központi vegyes területet a Marosi út déli oldalán, a Cinca-patak mellett. A területen a városi sportcsarnok elhelyezésére van lehetőség, illetve egyéb közintézmények céljára használható fel a terület.
- településközpont vegyes területet a kiserdői lakópark alatti területen, a 64-es számú főút mellett. A területen a tervezett/meglévő lakóterületek ellátásához/kiszolgálásához szükséges intézmények, kereskedelmi, szolgáltató létesítmények helyezhetők el.

A központi vegyes terület egyik hangsúlyos pontja a műemlék védettség alatt álló Batthyány kastély. Megfogalmazódott az a szándék, hogy a kastély és parkja a maitól eltérő, építészeti, történeti, műemléki és környezeti értékének méltó funkciót kapjon. A ma működő orvosi rendelő is korszerűbb kialakítást, megfelelő elhelyezést igényel. A kastély további hasznosítására két javaslatot tesz a 2003-ban elkészült kastély hasznosítási tanulmányterve. Egyik a polgármesteri hivatal a másik pedig szálloda.

A kastély parkjának hasznosítása pihenésre, kikapcsolódásra, elegáns szabadtéri koncertek hallgatására, igényes vendéglátásra és szolid rendezvények, fogadások megtartása alkalmas.

Városképi szempontból fontos lenne a kastély szomszédságába épített hidroglóbusz lebontása, áthelyezése. Enying vízellátásával foglalkozó tanulmánytervben azt a variációt, hogy ide egy ennél nagyobb méretű víztorony kerüljön, javasoljuk eleve elvetni.

Üdülőtérületi, szabadidős célú fejlesztések

Hétvégiházás üdülőtérületi fejlesztést jelöl a terv a halastavakra néző Fehérhegy nyugati oldalán. A kedvező táji, természeti környezetben lévő területen csak kismértékű beépítés lehetséges. Javasolt az alsótekeresi Agyagvölgy és Józsefkúti-árok mentén lévő legelők rekreációs hasznosítását. A területen közösségi pihenő, sportterület, egyéb a szabadidő eltöltéshez kapcsolódó fejlesztés valósítható meg.

A Zalka M. utca és a Cinca-patak közötti területen városi sporttelep és ehhez kapcsolódó parkolók alakíthatók ki. Ide kerülhet a városi sporttelep, illetve egyéb sportpályák is (tenisz, kosárlabda, kézilabda).

Hosszútávon javasoljuk Leshegy üdülőtérületi felhasználását a kedvező táji és természeti értékekre alapozva. A Leshegy átalakulása hosszú folyamat, ezért csak a településszerkezeti tervben jelenik meg az üdülőtérületi felhasználása. A szabályozási tervbe kell biztosítani az átalakulást biztosító folyamatok elindítását.

Gazdasági területek fejlesztése

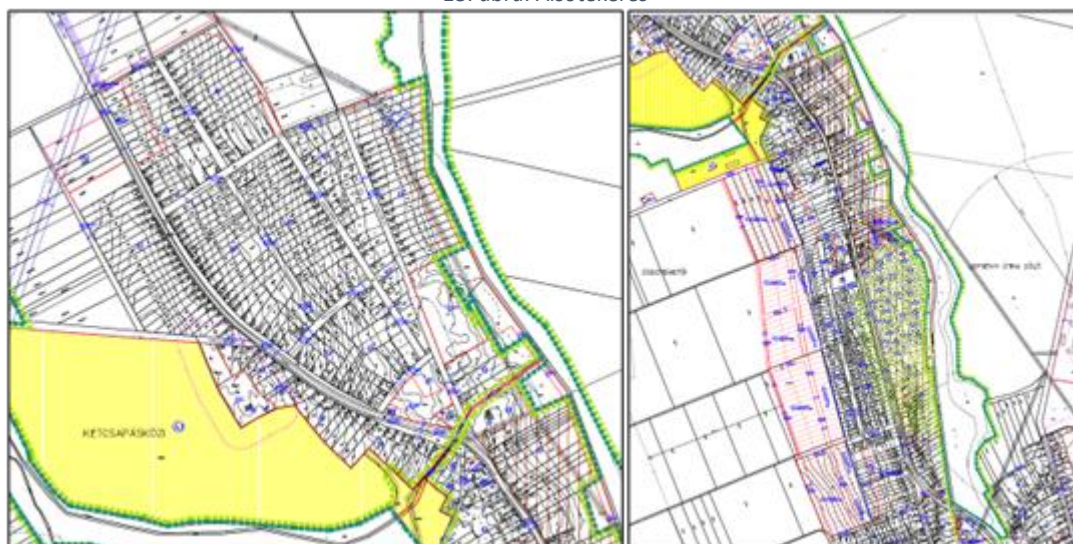
A település D-DK-i része (40 ha) alkalmas lehet akár ipari, akár mezőgazdasággal kapcsolatos feldolgozóipari vagy egyéb pl. szállítmányozási telephelyek további kialakítására, fejlesztésére. Ezekhez a területekhez kapcsolódóan további 30 ha tartalék gazdasági területfejlesztést jelöl a terv.

Külterületi területfelhasználás

Öreghegy kertes mezőgazdasági terület-felhasználást kap, a terület belterületbe vonását nem javasoljuk. Fontos cél, az Öreghegy ősi szőlőkultúrájának megőrzése. A többi kertes mezőgazdasági terület a jelenlegi műveléshez igazodó terület-felhasználást kap.

13. ábra: Alsótekeres

14. ábra: Balatonbózsok

15. ábra: Öreghegy

16. ábra: Kabókapuszta

17. ábra: Leshegy

2021-ben a településrendezési terv felülvizsgálata lezajlott. Új HÉSZ rendelet még nem lépett hatályba.

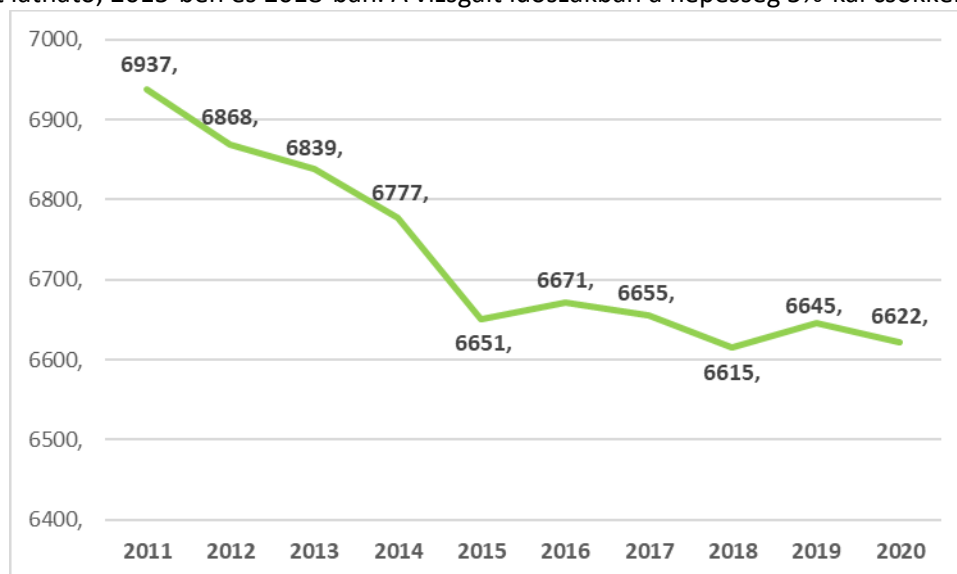

18. ábra: Enying városközpont a 2021. évi szabályozási terv tervezete alapján

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Enying területe 82,78 km², lakónépesége 2020-ban 6622 fő volt (50,8% nő, 49,2% férfi). A lakosság száma a 2011 évi népszámlálás óta napjainkig szinte egyenletesen csökkent, amely folyamatban két mélypont látható, 2015-ben és 2018-ban. A vizsgált időszakban a népesség 5%-kal csökkent.

19. ábra: Népességváltozás 2011-2020, fő (Forrás: TeIR/TSTAR)

A városnak a központi belterületen kívül (amely 1966 óta Balatonbozsokot is magában foglalja) három külterületi lakónépességgel is rendelkező városrész van: Kabókapusztá, Alsótekeres és Leshegy. Enying városrészeiről a 2011 évi népszámlálás során gyűjtött adatok állnak rendelkezésre. Frissebb adatok hiányában a 2015 évi ITS releváns munkarésze kerül megismétlésre.

Mutató	Enying összesen	Enying (Mikótanya és Öreghegy külterülettel)	Balatonbozsok (Kispusztá külterülettel)	Kabókapusztá	Alsótekeres	Leshegy
Lakónépesség száma (fő) 2001	7126	6530		284	217	95
Lakónépesség száma (fő) 2011	6835	5480	771	288	189	104
Lakónépesség változás (%) 2001-2011	-4	-4,3		1,4	13,0	9,5
Lakónépesség aránya (%) 2011	100	80,2	11,3	4,2	2,8	1,5

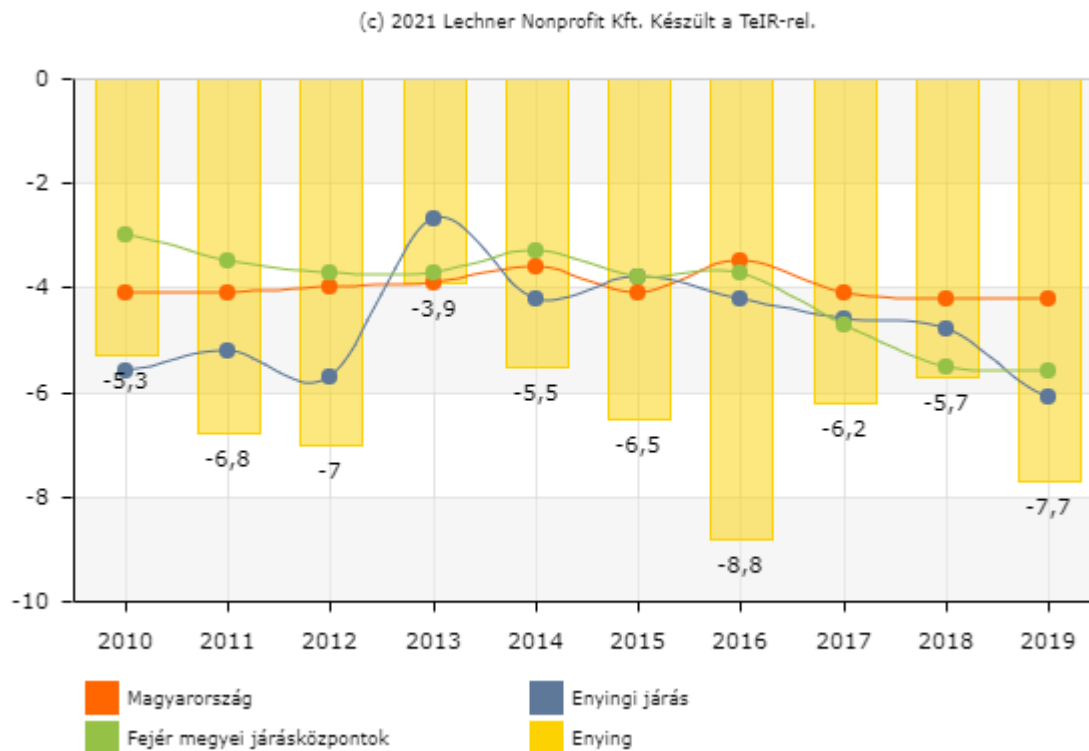
1. táblázat: Enying külterületi lakott helyeinek adatai, 2011 (Forrás: KSH)

„A fenti táblázatból látható, hogy Enying népességének 8,5%-a lakik a különböző külterületeken. A központi belterületen belül az enyingi részen az össznépesség 80,2%-a, Balatonbozsokon a lakosok 11,3%-a él.

Az elmúlt 13 év népességcsökkenése (5,3%) Enyingen magasabb volt úgy a Fejér megyei (0%), mint az országos átlagnál (2%). A város részei között eltérő volt a lakosság változása a legutolsó két népszámlálás adatait figyelembe véve. Alsótekeresen és Leshegyen, továbbá Kabókapusztán

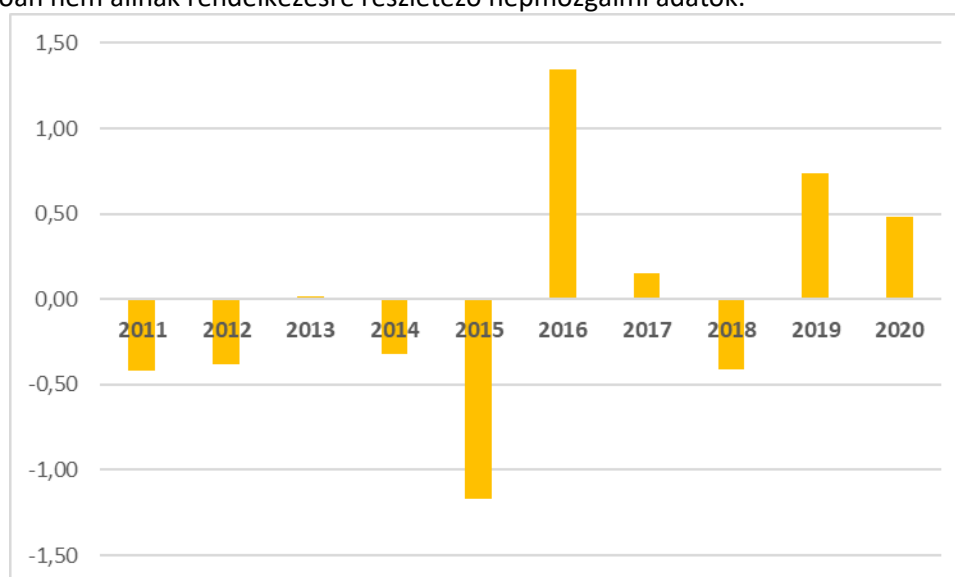
növekedett a lakónépesség (13%-kal, 9,5%-kal és 1,4%-kal), míg Enying belterületi népessége 4%-kal csökkent így eredményezve a város lakosságának 4%-os fogyását.”

A városban természetes szaporodást utoljára 1993-ban regisztráltak, és azóta folyamatosan, kisebb-nagyobb ugrásokkal fogyás volt jellemző, az országosnál és a megyeinél hullámzóbb mértékben. 2020-ra a reprodukciós ráta tovább csökkent, 7,9 ‰-re.

20. ábra: Természetes szaporodás, fogyás 2010-2019 (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR)

A természetes fogyás értékeihez képest a vándorlási egyenleg hasonlóan hektikusan alakult a vizsgált időszakban, azzal a különbséggel, hogy a legutóbbi népszámlálás óta felerészben voltak vándorlási nyereséggel jellemezhető évek (2013, 2016, 2017, 2019 és 2020). A mutatók a két szélsőérték -1,17% és +1,35% között változnak és közel egy évtized alatt az egyenlegben kiegyenlítődték. A városrészekre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre részletező népmozgalmi adatok.

21. ábra: Vándorlási egyenleg 2011-2020, % (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR)

A népességen belüli 0-14 éves fiatakorúak aránya 2012-ig folyamatosan csökkent, míg a mai napig folyamatosan hol stagnált, hol kisebb növekedést mutatott, tehát semmiképpen nem csökkent. 2011 óta 14,1%-ról 15,4%-ra nőtt a részesedésük. A város népességének kor megoszlását az aktív korúak csökkenése (70%-ról 66,3%-ra) mellett az időskorúak arányának (16%-ról 18,4%-ra) emelkedése jellemezte a vizsgált időszakban. Összességében a fentiek eredményeképpen az öregségi index (65-x/0-14 korúak aránya) 2011 óta napjainkra 1,1-ről 1,2-re nőtt.

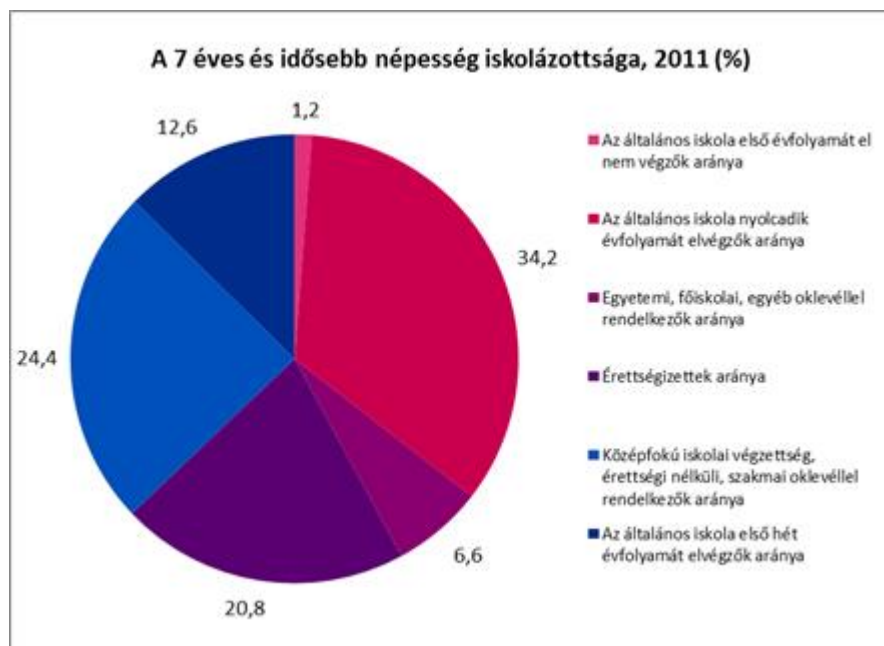
„Az aktív, illetve időskorúak arányát 2011-ben az enyingi városrészekben az alábbi táblázat szemlélteti.

Mutató	Enying összesen	Enying (Mikótanya és Óhegy külterülettel)	Balatonbozsok (Kispusztai külterülettel)	Kabókapusztai	Alsótekeres	Leshegy
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya (%)	62,7	63,0	60,8	66,7	59,3	55,8
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya (%)	22,6	22,7	22,8	18,1	27,0	20,2

2. táblázat: Aktív- és időskorúak aránya Enying városrészeiben, 2011 (Forrás: KSH/Népszámlálás)

A népesség megoszlását főbb korcsoportonként vizsgálva megállapítható, hogy a 2011 évi népszámlálás idején, az aktív korúakra vonatkozó (15-59 éves) enyingi átlagnál (62,7%) lényegesen alacsonyabb értékek jellemzik Leshegyet (55,8%) és Alsótekerest (59,3%), illetve magasabb arány tapasztalható Kabókapusztán (66,7%). Enyingen 2011-ben az időskorúak aránya a lakónépességen belül 22,6% volt. A városrészi adatok alapján, három lakóhelyen (Enying Mikótanya és Óhegy külterülettel, Balatonbozsok Kispusztai külterülettel és Alsótekeresen magasabb az érték (22,7%, 22,8% és 27,0%), valamint fiatalabb korstruktúra jellemzi Leshegyet (20,2%) és Kabókapusztát (18,1%).

„A 2011 évi népszámlálás adatai szerint Enying népességének 3,9%-a tartozik valamilyen nemzetiséghez. Ezen belül csak a cigány és a német kisebbségek képviseltetik magukat nagyobb arányban (cigány: 2,4%, német: 1,3%). Ez alacsonyabb az országos (3,2%) és magasabb a járási (1,5%) és a Fejér megyei járásközponti (1,3%) átlagnál. Az adatok alapján azt lehetne feltételezni, hogy a város életében a nemzetiségeknek nincs nagyobb szerepe, azonban a valóságban a roma lakosság aránya 8-9%-ra becsülhető, amelynek a Helyi Esélyegyenlőségi Program (2013) szerint csak 40%-a keresőképes. Települési iskolázottsági adatok népszámlálásokkor állnak rendelkezésre. 2001 és 2011 között Enyingen a 7 éves és idősebb népesség körében az általános iskola 8. évfolyamát elvégzők aránya 0,3%-kal, az egyetemi, főiskolai oklevéllel rendelkezőké 6,6%-kal, az érettségizettek 5,9%-kal, valamint az érettségivel nem rendelkező középfokú végzettségűek aránya 2,1%-kal nőtt.

22. ábra: A 7 évesnél idősebb népesség iskolázottsága, 2011, % (Forrás: TeIR/KSH/Népszámlálás)

A fent vizsgált népesség körében az iskolai végzettséggel nem rendelkezők aránya a 2011. évi népszámlálási adatok szerint Enyingen (1,2%) megfelel az országos átlagnak és kismértékben meghaladja a Fejér megyeit (1,1%). A város jelentősen alacsonyabb mutatókkal rendelkezik úgy a hazainál (26,2%, 13,1%), mint a megyeinél (26,8%, 13,2%) az érettségizettek és a felsőfokú végzettségűek tekintetében (20,8%, 6,6%). Az előbbi ötödével a diplomások aránya pedig felével kisebb a Fejér megyei átlagnál. Magasabb a járásközpont rátája (24,4%) a középiskolai végzettség nélküli szakmai oklevéllel rendelkezők terén a megyeihez (21,2%) és országoshoz (21,1%) viszonyítva.

Mutató	Enying összesen	Enying (Mikótanya és Óhegy külterülettel)	Balatonbozsok (Kispusztza külterülettel)	Kabókapusztza	Alsótekeres	Leshegy
Legfeljebb ált. isk. végzettséggel rendelkezők aránya az aktív (15-59) korúaknál (%)	28,6	27,3	27,5	40,1	35,7	63,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában (%)	8,1	8,8	5,6	5,3	4,9	1,5

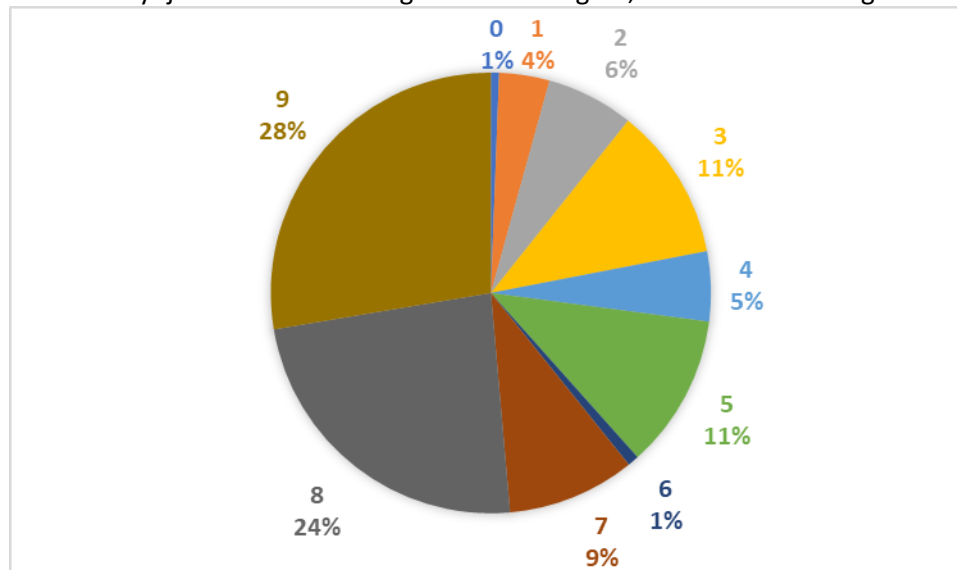
3. táblázat: Enying külterületi lakott helyeinek iskolázottsága, 2011 (TeIR/KSH/Népszámlálás)

Enying városrészeire két mutató áll rendelkezésre. A fenti táblázat alapján megállapítható, hogy a városon belül legalacsonyabb iskolázottsággal a külterületi Leshegyen és a közelben fekvő Kabókapusztán lakók rendelkeznek, bár ez utóbbi városrészben – vélhetően az idegenforgalmi létesítménynek köszönhetően – a felsőfokú végzettségűek aránya majdnem négyszerese a szomszédos leshegyinél. A magasabb végzettség Enying, illetve Balatonbozsok városrészekre jellemző.

Enying város lakosságának **foglalkoztatottsága** az aktív korú (15-64 éves) népességén belül a két legutóbbi népszámlálás között 1,4%-kal nőtt. Azonban amíg 2001-ben a járásközpont adata (53%) megfelelt az országosnak (53%), közel volt a járásihoz (53,2) és jelentősen alacsonyabb volt a megyei járásközpontokénál (60,7%), addig 2011-ben szinte az összes említett szint jobban növekedett az enyinginél (Enying: 54,4%, járás: 54,9%, ország: 57,9%, Fejér megyei járásközpontok: 61,6%).

A 2011. évi enyingi átlag mögött a különböző városrészek közötti nagy különbségek húzódnak. A legkedvezőbb értékek Kabókapusztán vannak (58,4%), míg Leshegyen tapasztalható a legalacsonyabb (25,4%) érték. Ugyanitt a háztartások majdnem kétharmadában (64,5%) nincs foglalkoztatott, szemben a 38,7%-os enyingi átlaggal (Balatonbozsok: 44,1%, Alsótekeres: 43,7%, Kabókapusztá: 25,8%)².

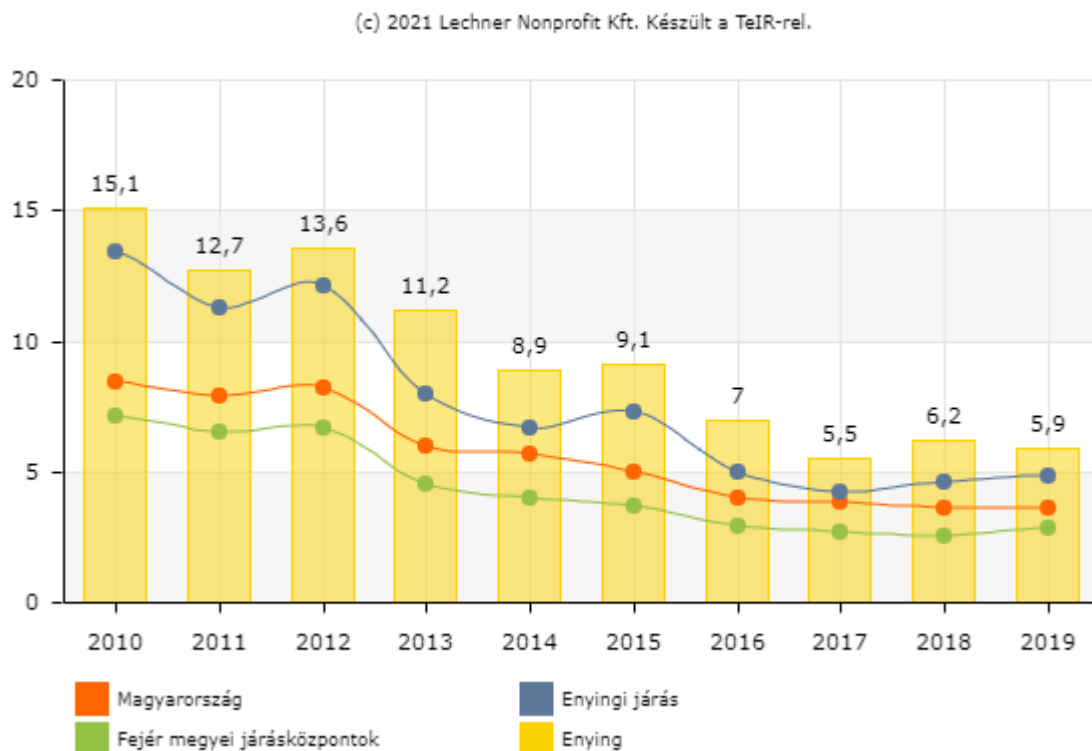
A fent leírt, 2015 évi ITS Megalapozó munkarészből újabb adatok híján átvett vizsgálati munkarészeket részben ki lehet egészíteni a város alkalmazottként dolgozó népességének foglalkoztatási főcsoportonkénti³ értékelésével, amely közvetett, de nem teljes (településrészeket nem érintő) információt nyújt az aktív korúak foglalkoztatottságára, illetve iskolázottságára vonatkozóan.

23. ábra: Alkalmazottak foglalkozási főcsoportonkénti megoszlása (Forrás: TeIR/MÁK)

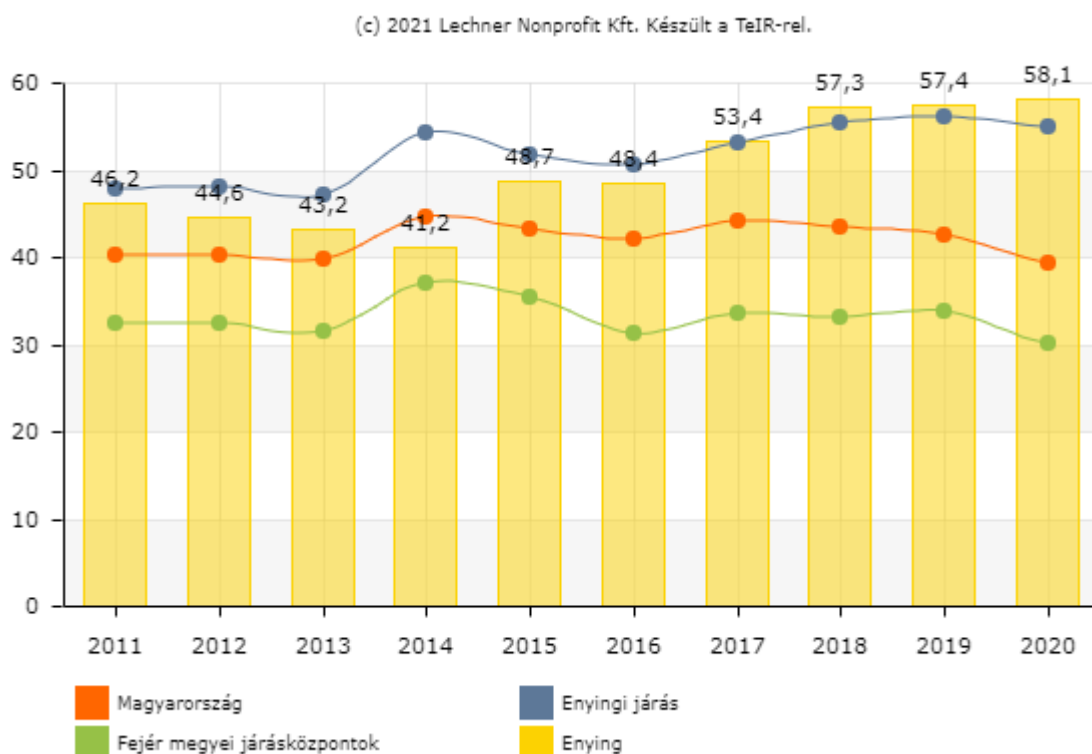
Enyingen az aktív korúak közel 69%-a alkalmazott. Alacsony presztízsű foglalkoztatási főcsoportokban (7,8,9 kategóriában) dolgozott 2020-ban a város alkalmazottainak majdnem kétharmada (61%). Ez az előző ITS vizsgálatában vizsgált értéknél 16%-kal magasabb.

A foglalkoztatottságot leíró adatok népszámláláskor frissülnek. Erre vonatkozóan a két census közötti időszakban információk településeknél sem lelhetők fel. A Covid-19 munkaerőpiacra gyakorolt hatását a munkanélküliség alakulásán keresztül lehet bemutatni, ami Enyingen 2019-2020 között 1 %-kal nőtt. (Az álláskereső aránya az aktív korúak körében 2019-ben 6%, 2020-ban 7% volt.)

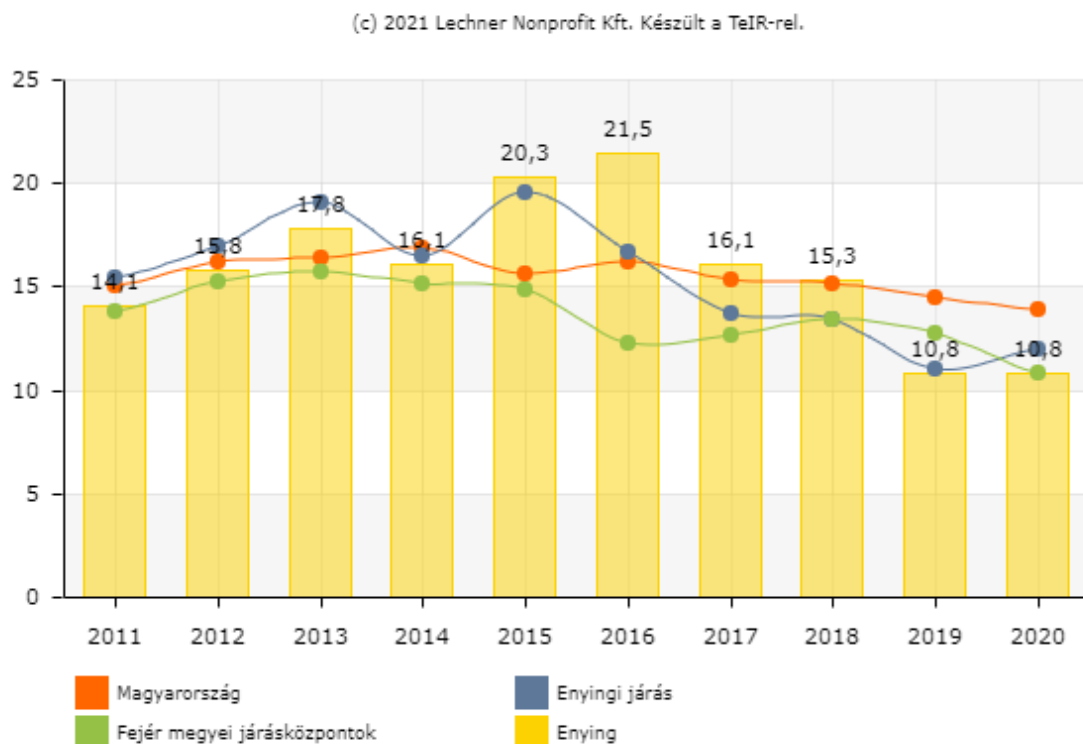

24. ábra: Nyilvántartott állásukeresők a munkaképes korú (15-64 éves) népesség %-ban, 2020 (Forrás: TeIR/KSH/TSTAR)

Enyingen a munkanélküliség a vizsgált időszakban 2017-ig kisebb ugrásokkal csökkenő tendenciát mutatott. Ezután enyhe növekedési trend kezdődött, ami 2020-ra 7%-on zárult, nem jeleznek szignifikáns eltérést az országos, megyei és járási átlagok sem. Az állásukeresők között 3,6% a végzettség nélküliek, 5,2% a pályakezdők aránya.

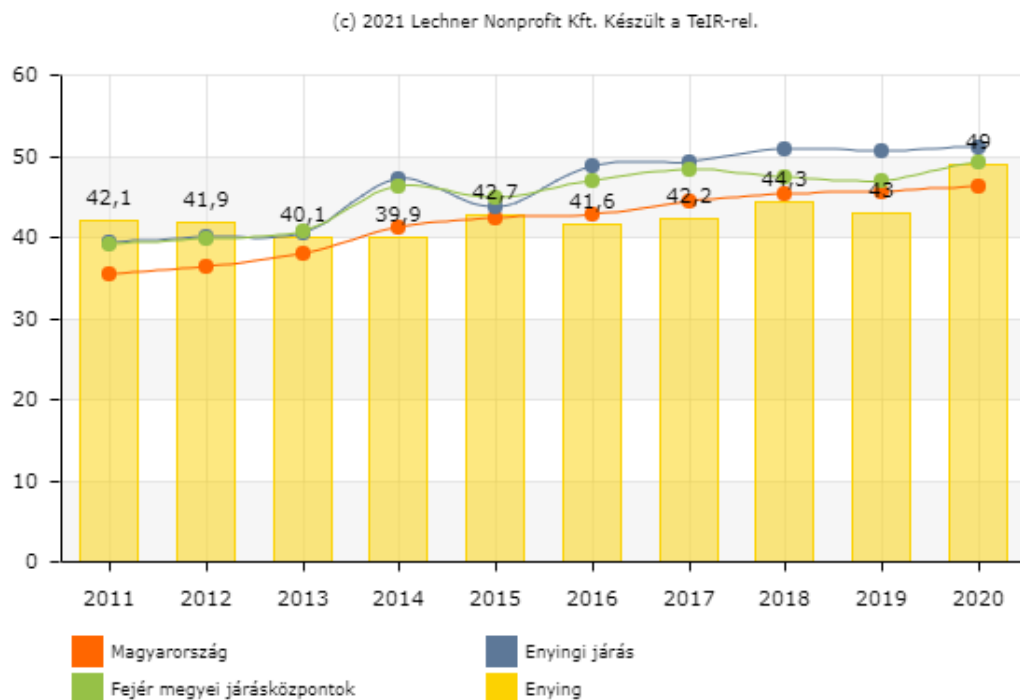

25. ábra: Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli %-ban) (Forrás: TeIR)

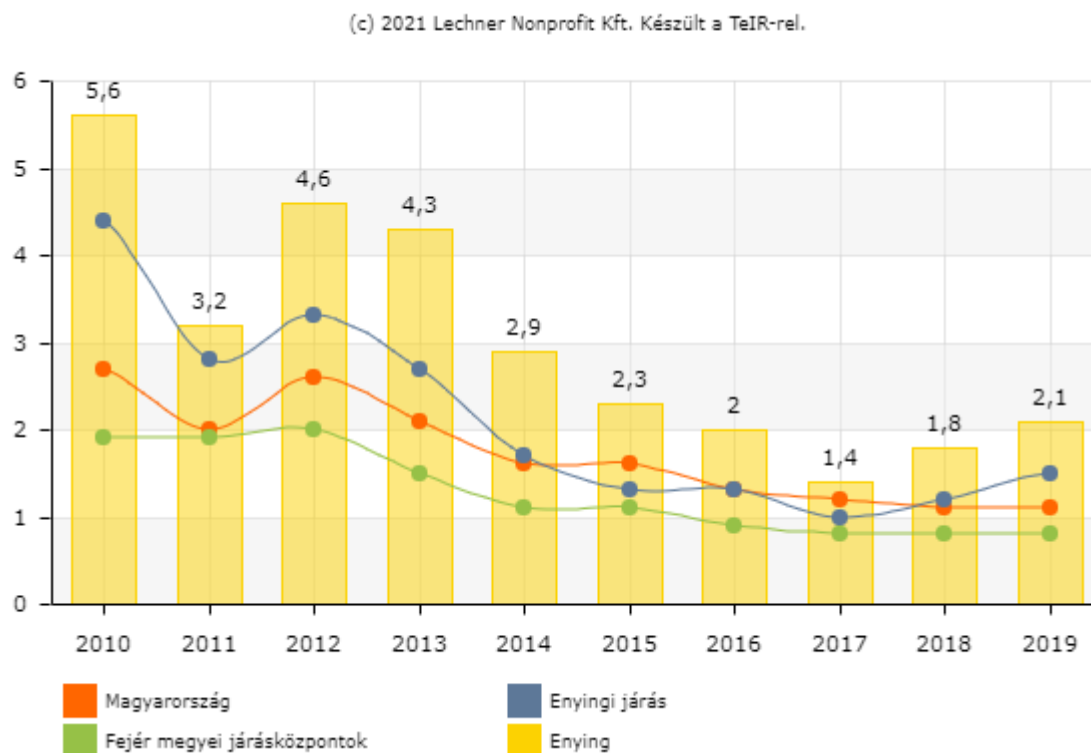

26. ábra: 25 év alatti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli 5-ban) (Forrás: TeIR)

A 45 év feletti korosztály nagymértékben érintett az álláskereső körében, reprezentációjuk az állásnéküliek között kisebb ingadozásokkal, de 2020-ra közel a felület lefedi. A hosszú ideje állástalanok hányada nagy ingadozások után, a 2017 évi kedvező mutatót követően növekedésnek indult. A nyilvántartott tartós munkanélküliek 2020-ban csupán 2,5%-ot képviseltek, amely értéket befolyásolta a közfoglalkoztatottak (igaz alacsony) 0,8% alkalmazása.

27. ábra: 45 év feletti regisztrált munkanélküliek aránya (az összes munkanélküli %-ban) (Forrás: TeIR)

28. ábra: Tartós munkanélüliek (legalább 360 napig) aránya (Forrás: TeIR)

Enyingen az aktív korú népesség 76,9%-a SZJA adófizető. 2019 évi adatok szerint az adófizetőre jutó belföldi jövedelem 116 ezer Ft (évi 1.393.939 Ft), ami a 2015 évi ITS 2012 évi adataihoz képest (114 ezer Ft) csekély változás. Az SZJA adófizetők 1,7%-a egyéni vállalkozó, 88%-a főállású, 0,9%-a mezőgazdasági kistermelő és 2,5%-a társas vállalkozó.

Az álláskereső 2,6%-a részesül foglalkoztatást helyettesítő, 35,7%-uk szociális támogatásban. Időskorúak járadékában a megfelelő korosztály 0,9%-a részesül, míg települési segélyt a népesség 2,2%-a kap.

A jövedelmi helyzet leírására alkalmas mutatók a 100 lakosra jutó személygépkocsi száma, valamint az internet előfizetők aránya. Gépkocsi tekintetében a város 38,1 mutatóval bír, az internetet a lakók negyede fizet elő.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Tartalmi átfedések miatt az 1.7.1. fejezetben van részletezve.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Enying története és morfológiája⁴

Kedvező földrajzi fekvése már a római korban megmutatkozott. A Balaton délkeleti kanyarulatának és a római főútvonalak kereszteződésének közelében jelentős település volt, amelyet összefüggően még nem ismerünk, de a régészeti megfigyelések szerint a római kori települési helyek nagy számban is sűrűn követik egymást Enying bel- és külterületén egyaránt. Ezeket sok kései római kori lelet jelzi: épület és kemence maradvány, temetőrészek sírjai, sok érem a Leshegyen, a belterületen a Petőfi utcában és Balatonbozsokon, a téglagyár környékén. A kelta eredetű bennszülött lakosság korai

falusias településeit a Cinca-Csíkgát-patak völgyében lehet megfigyelni településnyomok, temetőrészek sírjainak, valamint a jellegzetes használati és viseleti tárgyainak alapján.

A régészeti leletek tanúsága szerint Enying mai közigazgatási területén állandó település Nagy Károly korában (786-814) alakult ki. A Sió mentén talált avar sírok őrzik ennek emlékét. Az államalapítás és egyházszervezés korától kezdve Enying a veszprémi egyházmegye, majd Veszprém vármegye része lett, s az is maradt egészen 1950-ig, amikor az Enyingi járás többi községével együtt Fejér megyéhez csatolták. Enying természeti viszonyainál fogva - mocsaras, nádasokkal körülvett terület lévén - nagyobb védelmet nyújtott, mint a határában egykor lévő, elpusztult középkori faluk: Kustyán, Hódos, Páta.

Enyingről legkorábbi adataink 1138. évtől valók, melyek szerint következtetni lehet arra, hogy már ebben az időben bizonyos fejlettséggel bíró település volt. Középkori forrásaink először a XIII. század második harmadában, IV. Béla uralkodása idején említik.

A település és környéke a fejedelmi törzs birtoka volt, amit a környék központi fekvésének (erről a helyről lehetett kormányozni a Duna-medence peremvidékeit) és a jó legelőknek köszönhetett. Ezekben az időkben a nádasokkal és vizekkel körülvett területek jó védelmet nyújtottak a külső támadásokkal szemben. A tatárjárás során elnéptelenedő Mezőföld településeire a lakosság csak lassan népesítette be újra a térséget. Ezek után birtokosai változtak a veszprémi püspökségtől a különböző nemesi családokig, míg a Török család idején a „Sármelléki tartomány” központjává vált Enying, amelyet a XVIII. századtól enyingi uradalomnak neveztek. A Török család híres képviselője Enyingi Török Bálint.

Békésebb fejlődés az 1700-as évek második felében köszöntött a falura, ekkor Enying visszakерült a hercegi rangú Batthyányak birtokába, fejlődött, a lakosság fő foglalkozása az állattenyésztés volt. Az elpusztult házakat újjáépítették és a zárt településrész a mai Enyingi városrész gerincvonalában alakult ki. Az uradalom fokozatosan majorsági gazdálkodásra tért át, birkát, szarvasmarhát, lovat tenyésztett. A növekvő földesúri terhekkel szemben bizonyos állami védelmet az 1766-ban és 1768-ban bevezetett urbárium jelentett, amely korlátozta a földesúr mozgásterét. Az úrbérrendezés idején már nincs lakatlan jobbágytelek a településen. Iparosokkal (csizmadiákkal, lakatosokkal, takácsokkal stb.) már az 1770-es évektől kezdve találkozunk az összeírásokban. Az egyre szervezettebben és hatékonyabban működő uradalom 1829-ben szerzett vásártartási privilégiumot székhely-település számára. Ez azonban csak közvetetten mozdította elő a mezőváros fejlődését, mivel e fontos jövedelmi forrást az uradalom 1920-ig a saját kezelésében tartotta.

Az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, de a járásszékhely 1867-ig a szomszédos Balatonbózsok volt. Ekkor Enying emelkedett járási székhely rangra, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények. Ez a tény Enying további fejlődésére általános hatással volt.

A ma is döntően mezőgazdasági jellegű településen a XIX. század végén megindult egy bizonyos fokú iparosodás. Megépült 1880-ban a Veszprém – Dombóvár vasútvonal. A település a XX. század elejétől kezdve kisvárosias vonásokat mutat. 1905-től van takarékpénztára, az Országos Hitelszövetkezet helyi fiókot létesít, 1912-ben felépítik az impozáns községházát, bevezetik a villanyvilágítást (1925), a polgárok szórakoztatására mozik hoznak létre. A húszas években a vasútállomás mellett megépül a gőzmalom, melynek jó lisztminősége révén termékeit Európa legtávolabbi országaiba, sőt még Egyiptomba és az Egyesült Államokba is szállították. Fejlődését elősegítette, hogy a Bach korszakban járási, járásbírói székhely lett. A Horthy korszakban iparostanonc iskolája (1922-1944), polgári iskolája (1933-1946) iskolavárosi funkcióját erősítette. Népessége folyamatosan gyarapodott: a II. József kori szinthez képest a XX. század elejére megkétszereződött, napjainkra négyszeresére emelkedett (1786-ban 1920, 1900-ban 3634, 1960-ban 6406, 1990-ben 7150, 2011-ben 6835 fő lakta).

A II. világháború utolsó szakaszában a község súlyos harcok színtere volt, ami miatt tetemes anyagi kár érte. 1945 után az energiákat évekig az újjáépítés kötötte le. Erre a földosztást követően, gyökeresen megváltozott birtokviszonyok közepette került sor. Az evangélikus, katolikus és református iskolát 1948-ban államosították. 1949-ben megépítették a vízvezetékét.

Enying 1970-ben központi intézkedés következtében nagyközségi rangra emelkedett. A szomszédos, Enyinggel már majdnem összeépült Balatonbozsok község 1966. október 1-én közigazgatásilag egyesült Enyinggel.

Balatonbozsok ugyancsak régi település volt Veszprém megyében. Az 1488-ban egytelkes nemesek lakták. A török időkben elpusztult, de a XVII. század elején már ismét virágzó egyháza volt. Bozsok nemes urak fészke volt, kevés volt a parasztság, ezért a Bakonyból hoztak munkásokat aratásra, nyomtatásra. 1828-ban 400 lakosa volt, a földművelés mellett virágzott a takács céhmesterség. A kiegészítésig Balatonbozsok volt a járásszékhely, illetékessége alá tartozott Enying is. A Budai Posta út Bozsokon vezetett keresztül. Míg a dombóvári vasútvonal nem épült meg, addig Bozsokon keresztül szállították a gabonát délről Veszprémbe. Bozsokon volt az átutazók pihenőhelye. Minden harmadik ház vendégfogadó volt ebben az időben. Temploma árpád-kori eredetű, a temető mellett található.

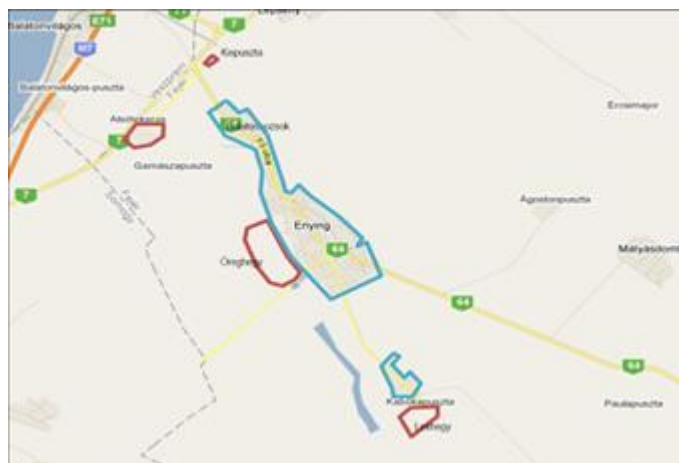
A helység városrészei, helységhez tartozó településrészek jellege megnevezése	A népességszámlálás lakónépessége száma 2011. október 1-jén, a 2014. január 1-jei közigazgatási állapot szerint	A lakott egyéb lakóegységek	Postai irányítószám	A külterület települési jellege	A településrész távolsága a központi belterület centrumától (km)
Központi belterület	6 217	2 389	–	81301	–
Egyéb belterület					
Kabókapusztá	288	89	–	8130	–
Külterület					
Alsótekeres	189	71	7	8130	Mgl. 7,1
Kispusztá	–	1	–	8131	Kt. 4,5
Leshegy	104	31	–	8130	Mgl. 6,1
Mikótanya	3	1	–	8130	Mgl. 2,0
Öreghegy	34	15	3	8130	Mgl. 1,0

1 = A 8130-as postai irányítószám Enying város központi belterületén belül Balatonbozsok városrésze nem vonatkozik. Balatonbozsok városrész postai irányítószáma: 8131.

Kt. = külterület összeírt lakóegység és népesség nélkül

Mgl. mezőgazdasági jellegű (készenléti, szolgálati) lakótelep, illetve lakóhely, mezőgazdasági jellegű tanyák

4. táblázat: Enying településrészei:

29. ábra: Enying településrészei

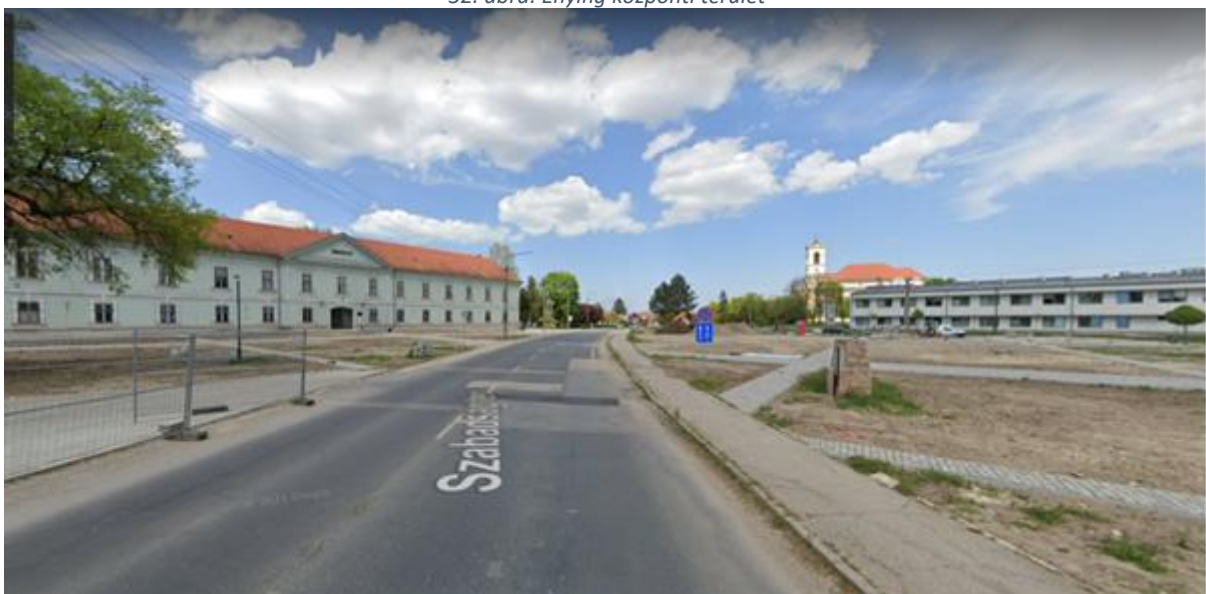
30. ábra: Balatonbózsok

31. ábra: Balatonbózsok (google.com)

32. ábra: Enying központi terület

33. ábra: Enying központi terület (google.com)

Enying településformáját tekintve utcás, szalagtelkes, északnyugat-délkelet irányban elnyújtott. Csaknem 5 km hosszú főutcája (64. számú főút) részben parkosított.

34. ábra: Kabókapusztá

35. ábra: Kabókapusztá (google.com)

Középületei, lakóházai, üzletei a virágos előkertekkel kellemes kisvárosi környezetet biztosítanak. Mellékutcai igazodva a domborzati adottságokhoz, a dombokról lefutó félköríves utcák részben az erózió megakadályozását is szolgálják.

A református templomot Batthyány Lajos építette 1789-1792 között. Az ősi település több dombvonulaton, kacskaringós utcákkal épült, és szabálytalanul, rendezetlenül, esetlegesen nőtt. A rendezetlenség mellé szűk utcák társultak, ezért a Batthyányak az 1800-as évek elején már tk. városrendezési tevékenységeket is végeztek (pl. a Főutca- és egyéb, ma is meghatározó utak nyomvonalának kijelölése és kialakítása). Támogatással, telekadománnyal, építőanyag juttatással, pénzmegváltással elérték a rendezetlen, elképzeléseinek útjában álló épületek lebontását, új lakások építését. Miután a Batthyányak tevékenységének fő iránya a gazdálkodás volt, Enyingnek uradalmi központi szerepet szántak, és ezt az itt felépített épületekben is ki kívánták fejezni (kastély, katolikus templom).

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

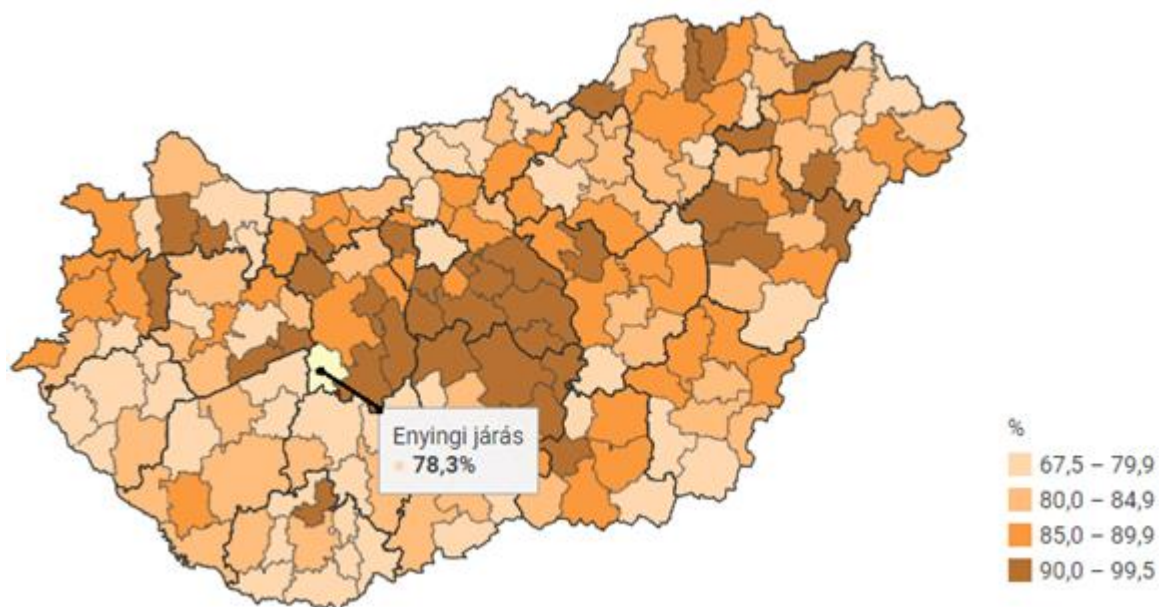
Oktatás

Óvodák

Az enyingi Szirombontogató Óvoda összesen 11 csoporttal és 22 óvodapedagógussal működik az alábbi 4 feladatellátási helyen:

1. Vas Gereben utca 1. – 5 csoport, tornaszobával
2. Kossuth u. 25. – 2 csoport
3. Balatonbozsok, Fő u. 1. – 2 csoport
4. Rákóczi u. 33. – 2 csoport

Az óvodai intézményi ellátottság tekintetében megállapítható, hogy a férőhelyek száma az utóbbi években megfelelően bővült. A 2014. január 1-jével bevezetett új szabályozásnak, mely szerint minden 3. életévét betöltött gyermeknek napi 4 órát óvodába kell járnia, a település egy új intézményi egység létrehozásával teljes mértékben meg tudott felelni. Az óvodai ellátottság ennek megfelelően az elmúlt években számottevően javult a korábbi, 2013-at megelőző állapotokhoz képest, ahol a férőhelyek száma több évben is alatta maradt az igényeknek.

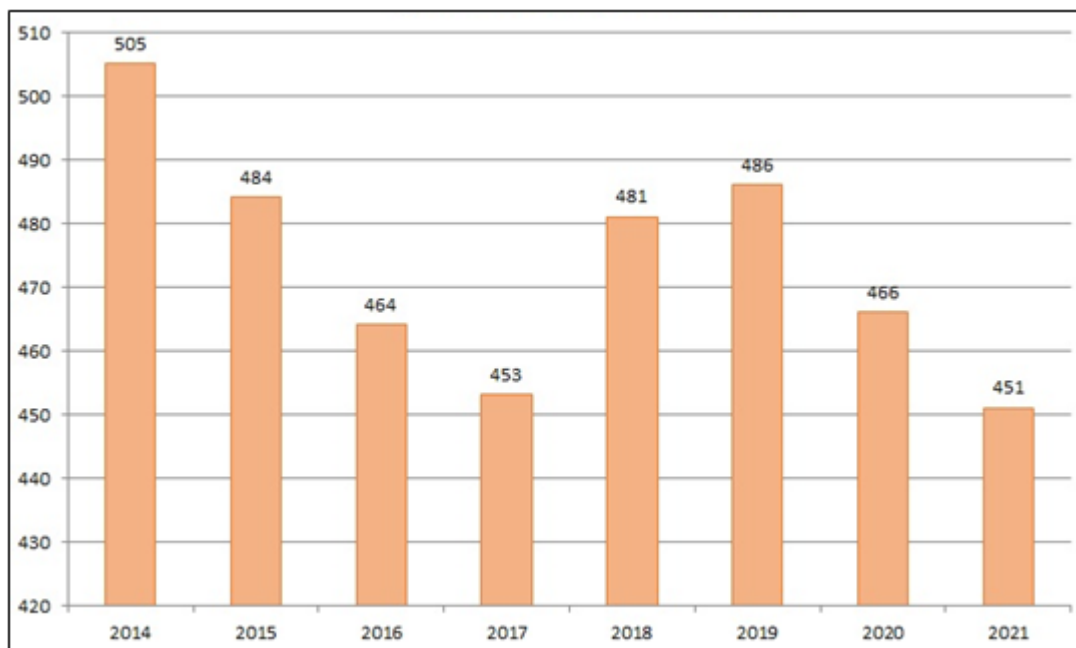

36. ábra: Óvodai férőhelyek kihasználtsága járásonként 2020-21 (Forrás: KSH)

Ennek megfelelően az óvodai ellátás minden helyi családnak biztosított. Az országos átlagnak megfelelően az is elmondható, hogy a növekvő pedagógusi létszámnak is köszönhetően az egy pedagógusra jutó átlagos gyermeklétszám is javult.

Iskolák

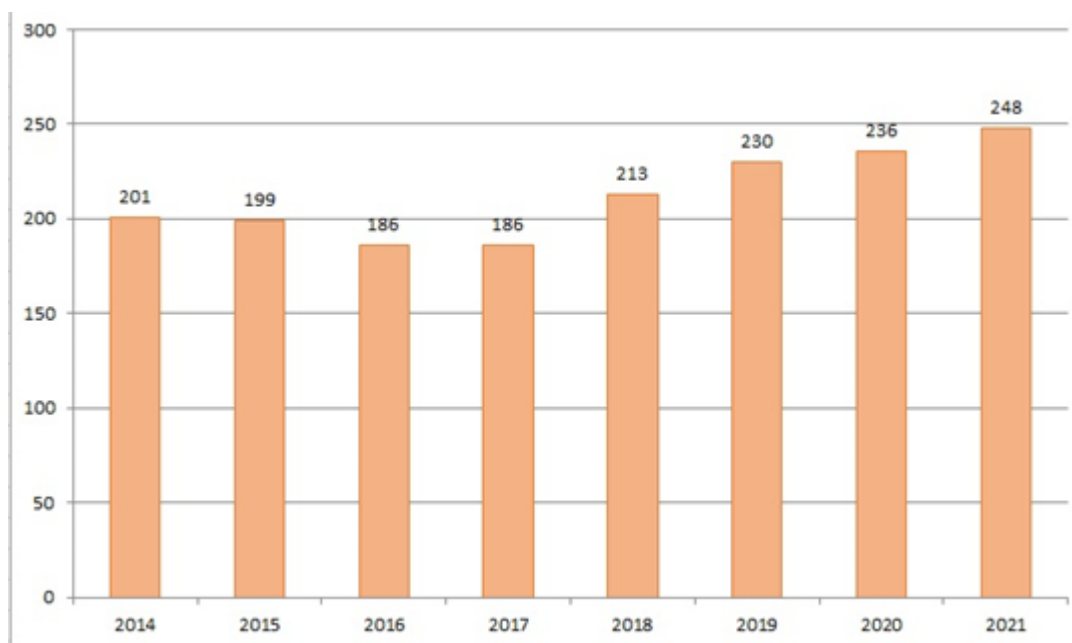
Enyingen két általános iskola található: a Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola (amely 2008-ban a Török Bálint Általános Iskola és a Bocsor István Gimnázium összevonásával jött létre), valamint a 2002-től működő Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény. A két intézmény között nagyjából egyenlő arányban oszlanak meg a tanulók számai, a diákok mintegy tizede más településről jár be a településre.

37. ábra: Általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) fő (Forrás: TEIR)

Az általános iskolai tanulók száma csökkenő tendenciát mutat: 2008-ban közel 600-an, 2021-ben már csak 467-en látogatták összesen a két feladatellátási helyet. A létszámcsökkenés az „önkormányzati” iskolában realizálódik, fő oka a hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyerekek arányának növekedése miatti településen kívüli iskolaválasztás.

A településen a Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola intézményén belül alapfokú művészeti oktatás folyik, amely évről-évre nagyobb létszámot tudhat magáénak.

38. ábra: Művészeti iskolai létszám fő (Forrás: TEIR)

A településen középfokú oktatás is működött az 1960-as évektől, korábban az alapfokú oktatással azonos helyszínen, 2000-től az egykori Diákotthon átalakításával és felújításával kialakított önálló épületben. A gimnázium általános oktatást nyújtott a diákok számára, rendvédelmi oktatással kiegészítve, amellyel könnyebben tudtak rendvédelmi pályán elhelyezkedni. A képzés a folyamatosan csökkenő diáklétszám miatt megszűnt, jelenleg egyetlen 12. évfolyamos csoportja van, 16 hallgatóval.

Az intézmény az idő közben felvett diákoknak (9.-11. évfolyam) segítette a környező települések középiskolaiban elhelyezkedni.

Egészségügy

Enyingen 3 házi- és 2 gyermekorvosi körzet, valamint 2 fogászati szakrendelő, emellett önálló mentőállomás működik. A központi orvosi ügyelet működtetője és fenntartója az önkormányzat. A településen egy gyógyszerértékesítő található. A városban a Fejér Megyei Szent György Kórház intézményeként rendelőintézet is működik, ahol nem csak a város, hanem a környező települések lakossága is ellátást kap. Belgyógyászat, sebészet, neurológia, fül-orr-gégészeti, urológia, szemészet, ortopédia, tüdőgyógyászat, fizioterápia, röntgen, ultrahang, reumatológia, nőgyógyászat, pszichiátria, addiktológia, ideg szakrendelés és laboratórium áll a betegek rendelkezésére többek között.

Szociális ellátás

A bölcsődei ellátást Enyingen 1 intézmény biztosítja, egy elnyert pályázat során megvalósult bővítésnek és fejlesztésnek köszönhetően magas színvonalon.

Enying a települések kötelező szociális és gyermekvédelmi feladatait, így az idősek napi ellátását, a gyermekjóléti szolgáltatást, a szociális étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és a családsegítést társulási formában látja el az Enyingi Egyesített Szociális Intézmény (ESZI) útján. Az Enying Mikrokörzeti Szociális és Gyermekjóléti Intézményi Társulásban a városon kívül Dég, Lajoskomárom, Lepsény, Kisláng, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Szabadhídvég vesz részt.

Az időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátását Enying város önállóan szervezi meg, szintén az ESZI útján.

Közösségi művelődés, kultúra

A város legfőbb kulturális intézménye a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, amely megfelelően működik, a lakosság számára kulturális és közösségi programokat szervez, illetve a civilek számára befogadó helyként is szolgál. A kultúrház igen aktív, a könyvtári szolgáltatások mellett, számos helyi programot is szervez a lakosság számára, amely így nagyban hozzájárul a fiatalok helyben tartásához.

Sport

Enyingen a Vas Gereben utcai futballpálya áll a sportélet szolgálatában. A helyi sportolási lehetőségek nagyban kibővültek az elmúlt években, a településen több szakosztály is működik:

- Asztalitenisz Szakosztály
- Természetjáró Szakosztály
- Karate Szakosztály
- Birkózó Szakosztály
- Labdarúgó Szakosztály

A meglévő sportolási lehetőségeket, az utóbbi években a tanuszoda létesítése egészítette ki. A kulturális lehetőségekhez hasonlóan elmondható, hogy a megfelelő sportélet az egyik kulcsa a fiatalok, illetve általánosságban véve a helyi lakosság helyben tartásának. A kialakult sportélet amellett, hogy igen széleskörű, folyamatosan bővítésre szorul, a következő időszak egyik stratégiai kimenete egy új sportcsarnok lehet.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Enying Város Önkormányzatának hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-ban készült, összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (V.5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) a 2018-2023-as évekre a következő célkitűzéseket fogalmazza meg:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosítása,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés,
- a diszkriminációmentesség,
- szegregációmentesség,

a foglalkozás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén.

A településen az esélyegyenlőségi intézkedések fő célcsoportjai a mélyszegénységben élők és a romák. A településen jelentős számú (~ 10%) roma lakos él, akik azonban nem képeznek egységes csoportot sem kulturális-etnikai, sem lakóhelyi értelemben. A romákkal kapcsolatos problémák egy része rendészeti jellegű: az elmúlt években több, enyingi lakoshoz kapcsolódó bűneset váltotta ki a média érdeklődését, ami a település megítélésének és roma közösségnek is sokat ártott. Sajnos a rendőrség a bűnesetek felderítésében és megelőzésében nem bizonyult hatékonynak. Esélyegyenlőségi szempontból azonban elsősorban a roma (és nem roma) mélyszegény családok problémái kerülnek fókuszba.

Bár a HEP nem tér ki erre, a település korábban – sikertelenül – pályázott tanoda létrehozására, és amennyiben erre lehetőség nyílik, szándék van tanoda kialakítására és működtetésére a jövőben.

Enying népességszámának változása 2018-2020 között pozitív irányú elmozdulást mutat, mely együtt jár a településen élő gyermekek számának növekedésével is. A 2018. évi 6767 fős népességszám 2020-ban 7057 főre emelkedett. Ennek ellenére az Enyingi Család- és Gyermejkölési Központban alapellátásban részesülő személyek számában csökkenés figyelhető meg az egyre hatékonyabban működő észlelő- és jelzőrendszernek köszönhetően. A 2018. évben 391 fővel (128 család) kötött a központ együttműködési megállapodást, a 2020. évben 341 fővel (210 család). A településen az életviteli problémák-, családi-kapcsolati konfliktusok számában és a gyermekek magatartás- és teljesítményzavarában mutatkozik lineáris növekedés.

Hatósági intézkedésben 183 gyerek volt érintett 2020-ban, szemben a 79 esetszámmal. 2018-ban: két év alatt megnégyszereződött a védelembe vettek száma, 1/3-al nőtt a nevelésbe vett gyermekek száma, de 50%-kal csökkent az ideiglenes hatállyal elhelyezett gyermekek száma. A 2020/2021-es évben az óvodába járó gyermekek 20 százaléka volt valamilyen szempontból megkülönböztetett helyzetű, 6.31% BTM (Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségek), 7.66% SNI (sajátos nevelési igényű), 2.70% HH (hátrányos helyzetű), 3.60% HHH (Halmozottan hátrányos helyzetű). A 20 százalék összességben egy sokkal jobb helyzetet jelent a korábbi évekhez képest, amikor kizárólag a hátrányos helyzetűek aránya volt 47% körül. Az óvoda az igényeknek megfelelően már korábban módosította a helyi óvodai nevelési programot, amelyben nagy hangsúlyt kap a felzárkóztatás és a tehetséggondozás. Az SNI-s gyermekek integrált neveléséhez az óvoda gyógypedagógust alkalmaz. A településen 4 feladatellátási helyen működik óvoda, amely eggyel több a korábbi évekhez képest, így már minden igényt kielégít a családok esélyegyenlőségi szempontjából.

A HEP a **nők** esélyegyenlőségi problémái kapcsán a krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások hiányát állapítja meg (nincs családok átmeneti otthona és anyaoththon a településen).

Az **idősek** körében a HEP az igényeknek megfelelő egészségügyi ellátás hiányát (demencia kezelése és a hospice szolgáltatás sem megoldott a településen), az idősek alacsony informatikai jártasságát, és biztonságérzetük romlását azonosítja fő problémaként.

A fogyatékkal élők helyzetével kapcsolatban a HEP a következő megállapításokat teszi:

- információkhoz és eszközökhöz való hozzáférés akadályoztatottsága;
- középületek akadálymentesítése és a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes webhelyek akadálymentesítése nem minden esetben megoldott;
- a településen nagyon kevés az olyan cég, társaság, amely a megváltozott munkaképességű emberek (a látás-, hallásszervi, mozgásszervi fogyatékkal élő emberek) foglalkoztatását (is) felvállalná.

A HEP helyzetelemzésének legfontosabb megállapításai

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nem minden munkanélküli regisztráltatja magát a Nemzeti Munkaügyi Hivatalnál, a közfoglalkoztatásban sokan bennragadnak	Tájékoztatás, információk elérhetővé tétele a munkanélkülieknek adható támogatásokról. A megtartott fórumokon adatgyűjtés (a nem regisztrált munkanélküliek elérése érdekében). A nem regisztrált munkanélküliek beutaztatásának biztosítása a járási hivatalba.
Magas a munkanélküli ráta az országos arányhoz képest, ami a valóságban még nagyobb lehet (előző pont), illetve az adatok alapján a 180 napnál régebben regisztráltak aránya is magas (41%)	Önkéntes, közérdekű munkalehetőség biztosítása/tájékoztatás Közfoglalkoztatás biztosítása a jövőben is (a képzettségnek, képességek fejlettségének megfelelő munka)
A mélyszegénységben élők egészségi állapota romlik, magas az életmódból eredő betegségek száma, az egészségügyi alapellátás túlterhelt.	Az uniós programokon belüli egészségnapokra való mozgósítás, szűrőprogramok
A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A jogszabályi környezet változása miatt az óvodai, iskolai szociális munka erőforrásait bővíteni kell	Lehetőleg pályázati forrás igénybevételével bővítés, esetlegesen új módszertanok bevezetése, munkavállalók felvétele.
HH és HHH adatok közötti nagymérvű különbség – feltételezhetően nem működik megfelelően a nyilatkozás – nincsenek megbízható adatok a HHH gyerekekről	A szociális ellátórendszerben dolgozók bevonásával szükséges a településen megteremteni a hátrányos, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre vonatkozó adatszolgáltatást. Tájékoztatás a HHH státusz előnyeiről (védőnői hálózat, óvodapedagógusok és iskolai pedagógusok, családsegítő szolgálta munkatársai, jegyző) Adatgyűjtés és folyamatos aktualizálás, „HHH térkép” készítése
A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nemek esélyegyenlőségével kapcsolatban nem állnak rendelkezésre megfelelő adatok.	Adatgyűjtés a különböző statisztikai mutatók nemek szerinti megoszlásáról a releváns helyi partnerek bevonásával Adatelemzés és problémafeltárás a nők esélyegyenlősége tekintetében A nemek eltérő helyzetének, igényeinek ismeretén alapuló elemzése, a nemekre érzékeny, a nők és férfiak egyenlőségét szem előtt tartó tervezés és döntés
Nincsenek krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (nincs családok átmeneti otthona és anyaoththon a településen), tájékozottság hiánya az igénybevevők részéről	Családok átmeneti otthona és anyaoththon működtetése Tájékoztatás a környéken elérhető ilyen típusú intézményekről
Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Igényeknek megfelelő egészségügyi ellátás hiánya (demencia kezelése és a hospice szolgáltatás sem megoldott a településen)	Igényfelmérés és igényeknek megfelelő intézményi hálózat kialakításában közreműködés

	Prevenció (aktív időskor kereteinek megszervezése, pl. önkénteskedés)
Idősek informatikai jártassága alacsony	Informatikai tanfolyamok szervezése (könyvtár, releváns civil szervezetek, önkéntesek bevonásával) Informatikai eszközök hozzáférhetővé tételének propagálása
Idősek biztonságérzetének romlása	További együttműködés a rendőrséggel és polgárkörrel annak javítása érdekében
A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Információkhoz és eszközökhöz való hozzáférés akadályozottsága	Különböző információs adatbázisok használatára való figyelemfelhívás, pályázatfigyelés, különleges képzettségű szakemberek bevonása, vagy saját állományban foglalkoztatottak továbbképzése
Középületek akadálymentesítése és a közszolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes weboldalak akadálymentesítése nem minden esetben megoldott	Fizikai akadálymentesítés Önkormányzat és az önkormányzat által fenntartott intézmények alkalmazottainak releváns képzése
A településen nagyon kevés az olyan cég, társaság, amely a megváltozott munkaképességű emberek (az érzékszervi – látás-, hallásszervi, - mozgásszervi fogyatékossgal élő emberek) foglalkoztatását (is) felvállalná	Kapcsolódó adatgyűjtés Tájékoztatás, kommunikációs kampány a vállalkozások törvényi kötelezettségeiről és az igénybe vehető kedvezményeiről Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának támogatása

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) négy részből áll:

- Tartalmazza mindazokat a részleteket, amelyek a HEP IT végrehajtásához elengedhetetlen információnak tekintendők.
- Része a 2/2012. EMMI rendeletben megadott táblázat, mint a részletes tartalmakat összefoglaló projekttáblázat. Az első két rész elválaszthatatlan és csak együtt értelmezhető.
- A megvalósítást segítő részletek szerves részét képezik a HEP IT-nek. Az egyes alfejezetekben rögzítettek biztosítják, hogy strukturálisan és széleskörűen beágyazottak legyenek az esélyegyenlőség érdekében tervezett tevékenységek.
- A zárófejezet megadja, hogy milyen legitimáció szükséges az elkészült dokumentumhoz.

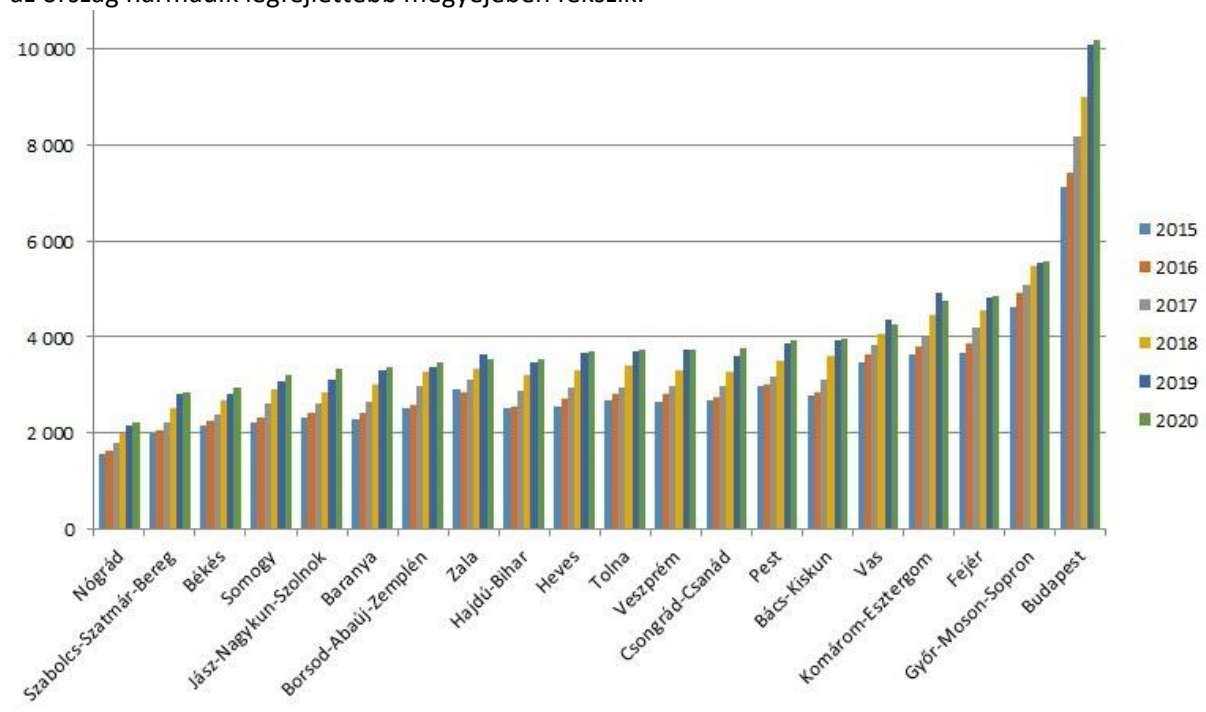
1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Jelen dokumentum az OFTK policentrikus városfejlesztési koncepcióját szem előtt tartva azonosítja Enying településhálózatban betöltött szerepét. E szerint a város a Budapest – Székesfehérvár – Nagykanizsa - Ljubljana által kijelölt nemzetközi fejlesztési tengely közvetlen közelében helyezkedik el, ugyanakkor ez a kedvező elhelyezkedés mérsékelten hat a város gazdaságára. Győr és Pécs, mint nagy fejlesztési pólus és Székesfehérvár – Veszprém, mint közepes fejlesztési pólus gyűrűző hatásai szintén csekély mértékben érzékelhetők. Az OFTK Enyinget és környékét a társadalmi és gazdasági szempontból elmaradott, alacsony versenyképességű periferikus térségek közé sorolja. Kedvező termőhelyi adottságaiból adódóan Enying a térség mezőgazdasági központja. Amellett, hogy Észak- és

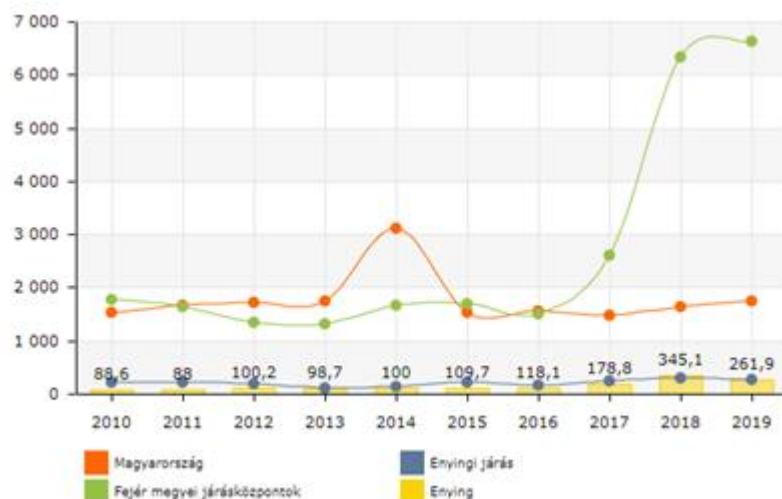
Dél-Dunántúl valamint a Dunántúl egyes természeti tájegységeinek találkozásánál fekszik (Balaton-felvidék, Bakony- és Bakonyalja, Mezőföld, Somogyi dombság), gazdaságát némileg befolyásolja jellegzetes közlekedés-földrajzi adottsága is, miszerint a Dunaföldvár térségében lévő Duna-hídon át a 64. sz. fő közlekedési út révén sajátos – szinte egyetlen – közúti kapcsolatot biztosít Közép- és Dél-Alföld és a Balaton környéke, illetve Észak- és Közép-Dunántúl között. A korábbi elemzések szerint a kistérség földrajzi elhelyezkedése alapján – a Balaton közelsége, ipari centrumok elérhetősége – látszólag kedvező helyzetben van. Azonban annak ellenére, hogy a területet északnyugat-délkelet irányban átszeli a 64. sz. főút, északkeleten pedig érinti az M7 autópálya és a 70-es sz. főút, mégis perifériális helyzetben van. A megyei és az országos meghatározó térszerkezeti vonalak elkerülik, a 64. sz. főúttól északra és délre belső perifériák alakulnak ki, amely fokozza a kistérség hátrányos helyzetét. Ezen a tendencián remélhetőleg enyhíteni fog a készülő M8-as autópálya kivitelezése, amely M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között köti össze a 8-as főutat Kecskemét felé. A készülő autópályát nagyban hozzájárulhat a település aktívabb szerepéhez a megye életében (pl.: rövid ellátási láncok – REL létrehozásával).

Elvileg Enying és térsége gazdaságát pozitívan kell, hogy befolyásolja, hogy az egy főre eső GDP alapján az ország harmadik legfejlettebb megyéjében fekszik.

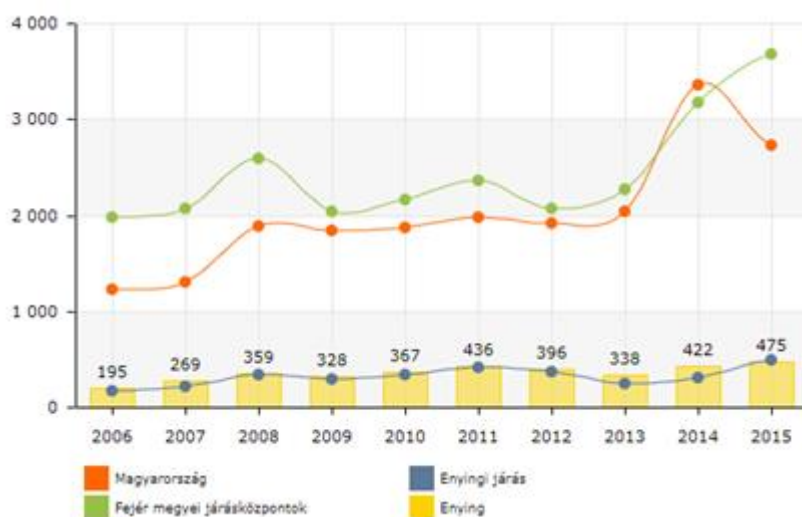

39. ábra: Egy főre eső bruttó hazai termék (1000 Ft)

Ennek hatása azonban mérsékelten érezhető a város gazdaság súlyán, fejlettségén és vállalkozásin. Az egy főre jutó jegyzett tőkét és bruttó hozzáadott értéket bemutató ábrák a megyén belüli óriási különbségeket érzékeltetik.

40. ábra: Egy lakosra jutó jegyzett tőke (1000 Ft) (Forrás:Teir)

41. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték (1000 Ft) (Forrás:Teir)

Enyingen a regisztrált vállalkozások száma az utóbbi időben növekedésnek indult. A korábbi években 700 körül ingadozott a regisztrált vállalkozások száma, amely idén a TeIR információi alapján 816 db-nál realizálódott. Az egyéni vállalkozások esetében az országos kamarai adatbázisban 307 db vállalkozás van regisztrálva a településen. A gazdaság azonban leginkább stagnál, a működő vállalkozások száma 244 db (Teir alapján – főállású vállalkozásként működtetett gazdasági szervezetek.) A társasági adóbevallás adatai alapján elmondható, hogy az enyingi vállalkozások alapvetően kisméretűek és hazai piacra orientálódnak. A külföldi tulajdon aránya a jegyzett tőke tekintetében a megyében egyedülállóan alacsony.

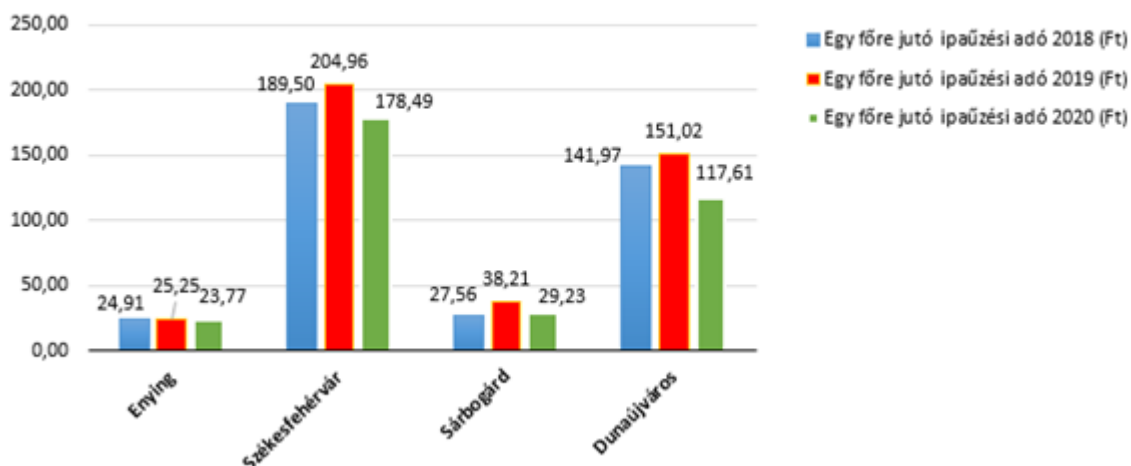
	Ezer főre jutó működő vállalkozások száma	Külföldi tulajdoni hányad aránya (%)	Értékesítés nettó árbevétele átlagosan (ezer Ft)	Befektetett eszközök átlaga értéke (ezer Ft)	Export értékesítés nettó árbevétele arányában (%)
Bicske	40	73	1 366 180	551 116	7
Dunaújváros	36	49	531 392	175 648	58
Enying	36	5	189 861	34 002	11
Gárdony	58	16	29 600	15 654	5
Martonvásár	45	10	67 954	13 998	6

Mór	43	61	309 675	110 225	47
Polgárdi	36	37	66 601	26 505	16
Sárbogárd	54	8	59 300	12 650	8
Székesfehérvár	50	63	3 205 873	196 662	70
Megye	44	32	202 375	127 440	41
Országos	58		199 396	280 255	35

4. táblázat: Vállalkozások Enyingen

A társasági adóbevallás adatai csak székhely és telephely relációban érhetőek el, ami a több telephelyes, jellemzően nagyobb vállalatok tevékenységének adataiból adódóan torzítja a település gazdasági súlyát. A helyben realizált iparűzési adó pontosabb képet ad a település gazdasági jelentőségéről.

Az egy lakosra jutó helyi iparűzési adó alakulása

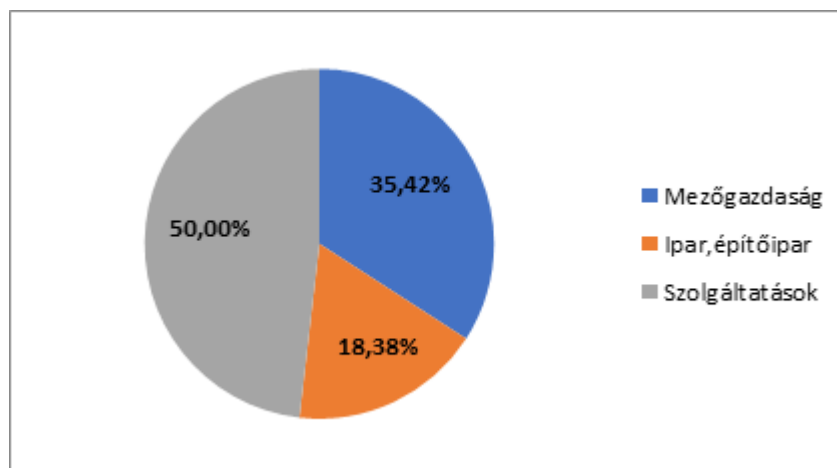
42. ábra: Egy lakosra jutó helyi IPA alakulása (Forrás: or.njt.hu)

Az ábráról jól kiolvasható, hogy a térségen belül Enying gazdasága a lemaradó szegmensben helyezkedik el, a megyei és országos szintet is messze alulmúlja. Az utóbbi időszakban is a stagnálás, illetve a Covid hatására csekély visszaesés jellemezte a települést. Fentiek alapján elmondható, hogy Enying gazdasági jelentősége országos és megyei összevetésben is mérsékelt és csak kis mértékben fejlődik.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

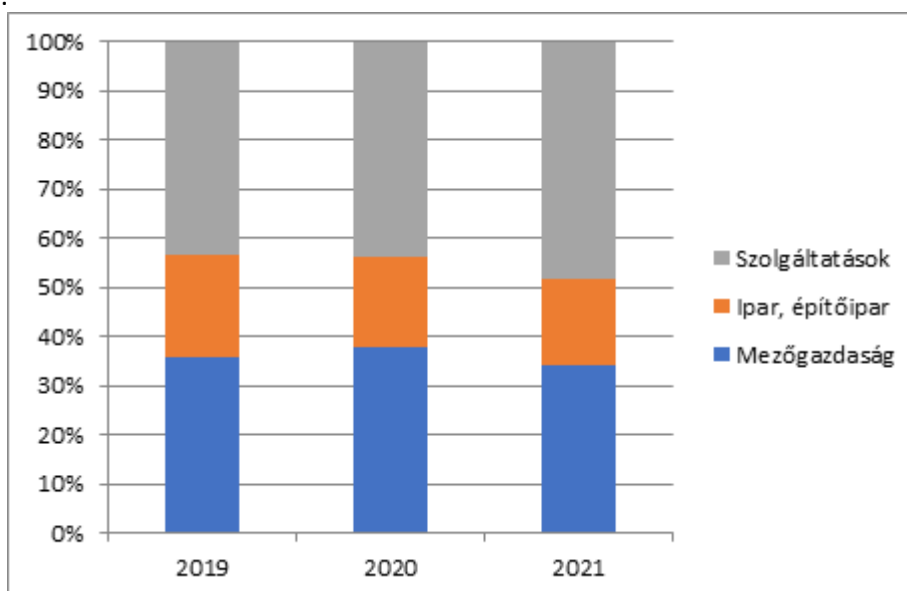
Gazdasági ágazatok

Enyingen gazdaságának ágazati struktúráját a mezőgazdaság nagyobb súlya jellemzi. A mezőgazdaságban működő vállalkozások aránya 35,42%, ami mind a megyei (11,3 %), mind pedig az országos átlagot (27,3%) jelentősen meghaladja. Ezzel szemben a szolgáltatásokban működő vállalkozások aránya (50,00) valamelyest elmarad az országos (62,6) és megyei (77,5) mutatóktól. Az ipar és építőiparnak a vállalkozások száma alapján viszonylag magas a részesedése. Ennek ellenére az ágazat - a nagyobb ipari vállalkozók hiánya miatt - kevésbé erősíti a település gazdaságát.

43. ábra: Az ágazatok részesedése a vállalkozások száma alapján (2021) (Forrás: TeIR)

Az ágazatok egymáshoz viszonyított aránya 2019-2021 közötti időszakban csak kismértékben változott. A regisztrált vállalkozások száma kis mértékben növekedett, míg korábban 740 körül ingadozott, addig 2021-ben 816 regisztrált vállalkozás található a településen, amelyből 244 főállású vállalkozásként van regisztrálva.

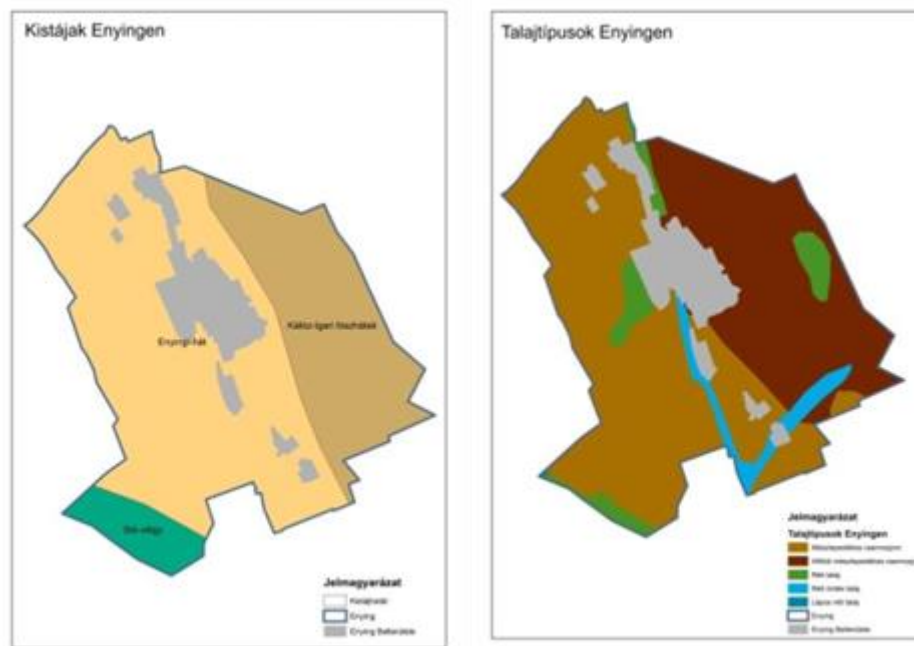

44. ábra: Ágazatok részesedésének változása (2019-2021) a működő vállalkozások száma alapján (Forrás: TeIR)

Mezőgazdaság

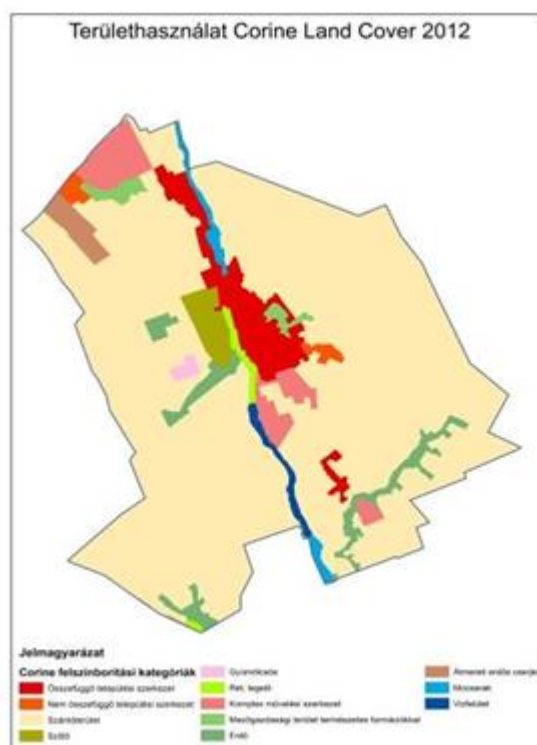
Táji adottságok

Enying a Mezőföld középtáján helyezkedik el. Nyugati felén az Enying-hát, keleti részén a Káloz-Igari löszhátak kistája található, délnyugati részét a Sió-völgy is érint.

45. ábra: Kistájak és talajtípusok Enyingen (Forrás: MTA-ATK-TAKI Agrotopográfiai térkép, Kistájkataszter)

A település talajtani adottságai a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kiemelkedően jók. A termőföld nagy részét a csernozjom (mezőszépi) talajok főfajtájába tartozó talajtípusok alkotják. Ezek közül is a mészlepedékes csernozjom részaránya a legmagasabb, amelyen szinte valamennyi szántóföldi növény eredményesen termeszthető. Szintén jelentős területet foglal el – az ugyancsak kiváló adottságú – alföldi mészlepedékes csernozjom is. Gyengébb minőségű talajok (réti és réti öntés talajok) területi részesedése alacsony. Az előbbiek alapján nem meglepő, hogy a település külterületének jelentős hányada része az Országos Területrendezési Terv (OTRT) által kijelölt „kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetének”, amelyen a mezőgazdasági termelés hosszú távú fenntartása a cél. A fenti adottságoknak megfelelően a termőföldet elsősorban szántóként hasznosítják, amelyen nagytáblás, intenzív gazdálkodás folyik. A település teljes területének 80%-a szántó művelési ágba tartozik. A szántóföldi vetésszerkezet meglehetősen egyhangú (szegényes), az országosan is nagy területen termesztett növények (pl. őszi búza, szemes kukorica stb.) dominanciája jellemzi. Ugyanakkor e növények termésátlagai jelentősen meghaladják az országos átlagokat. A szántóterületek mellett kisebb gyümölcsös foltok és zártkerti, kistáblás szőlőültetvények is találhatók a településen. A gyengébb talajadottságokkal rendelkező területeken elfordulnak még kisebb erdőfoltok és erdőszávok, illetve természetes elemekkel tarkított mezőgazdasági területek is. Az erdők részesedése csekély, az összterület alig több, mint 4%-a tartozik erdő művelési ágba.

46. ábra: Területhasználat (Forrás: Európai Környezeti Ügynökség Corine Land Cover 2012 adatbázisa)

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Művelési ág területe (m2)	Művelési ág aránya (%)
erdő	140	158	3430093	4,14
gyep (legelő)	104	136	2116229	2,56
gyep (rét)	19	22	167654	0,20
gyümölcsös	47	51	292592	0,35
halastó	6	8	748413	0,90
kert	231	235	246342	0,30
kivett	3832	3863	8887607	10,74
nádas	28	34	339260	0,41
szántó	2365	3359	66226016	80,00
szőlő	263	267	326109	0,39

5. táblázat: Művelési ágak statisztikája Enyingen (Forrás: TAKARNET és saját számítás)

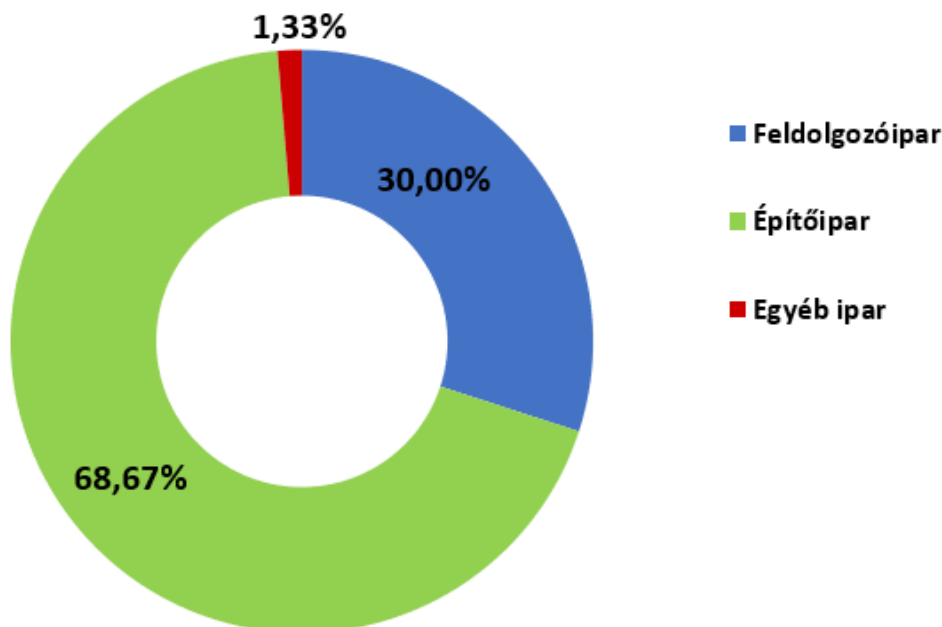
Agrárágazati helyzetkép

Enyingen a mezőgazdaság részaránya – a működő vállalkozások száma alapján- mind a megyei mind pedig az országos átlagot meghaladja. 2012-ben a településen 46 mezőgazdasági vállalkozás működött. A mezőgazdasági vállalkozások száma a megelőző bő tíz év alatt alig változott.

A vállalkozások közül a legjelentősebb a gabona- és takarmánynövény-termesztéssel (takarmánykeveréssel), valamint állattartással is foglalkozó Mezőszöv Zrt. Fontosabb mezőgazdasági üzem és jelentős foglalkoztató még a város déli részén található MIKÓ és MIKÓ Mezőgazdasági Kft., amelynek fő tevékenysége szántóföldi növénytermesztés (ezen belül a takarmánytermesztés). A fentiekén kívül említésre méltó az Alsótekeresi Faiskola is, amely gyümölcs- és díszfaiskolát működtet. A mezőgazdaság súlyát, a település társadalmi-gazdasági életében betöltött szerepét a gazdaságok száma (ezen belül az egyéni gazdálkodók aránya) mutatja igazán. A KSH korábban végzett Általános Mezőgazdasági Összeírása (ÁMÖ) szerint Enyingen 440 gazdaság működött, amelyből 433 egyéni gazdaság volt. A gazdaságok jelentős része állattartó gazdaság, de a növénytermesztésre és a vegyes gazdaságokra is találunk példát.

Ipar, építőipar

2021-ben az iparban és építőiparban 150 vállalkozás volt regisztrálva. Ezek közül 45 a feldolgozóiparban, 105 az építőiparban lett regisztrálva. Az ipari vállalkozások többsége mikor- és kisvállalkozás.

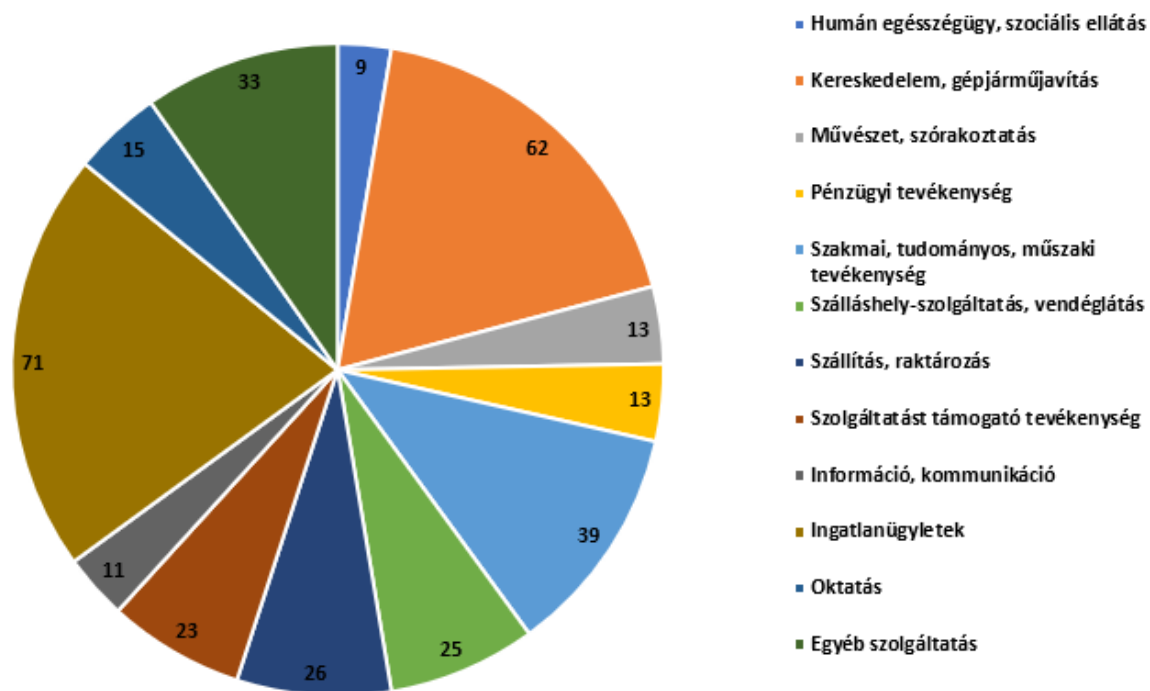

47. ábra: Vállalkozások aránya az ipar, építőipar nemzetgazdasági ágakban (2021) [Forrás: TeIR]

A korábban készült stratégiák szerint a város iparilag fejletlen, amelynek oka többértű. Ezek közül fontosabb megemlíteni, hogy az iparnak nem voltak és nincsenek is tradíciói a településen. Számottevő ipari termelés Enyingen a Videoton Holding Rt. Kábelkonfekcionáló Üzemében folyt, amelynek a bezárását 2003 januárjában jelentette be a vállalat vezetősége. Az ipari tevékenységek közül a mezőgazdasági feldolgozó (és kiszolgáló) ipar a jelentősebb (pl. Mezőszöv Zrt.), valamint egy kisebb osztrák tulajdonú cég a Technospring Kft, amely rugóipari termékeket gyárt.

Szolgáltatások

A szolgáltatásokhoz tartozó nemzetgazdasági ágakban 340 vállalkozás volt regisztrálva 2021-ben. A legtöbb (71) az ingatlanügyek ágban. Ezt követte pénzügyi tevékenységek és a szakmai, tudományos műszaki tevékenységek ágak.

48. ábra: Regisztrált vállalkozások részesedése a szolgáltatások nemzetgazdasági ágaiban (2021, db) (Forrás: TeIR)

Kiskereskedelem

Enying évszázadokon át a Bakony-vidék és a Mezőföld terményeinek legfőbb cserepiac helye volt. Ide szállították a tűzi és épületfát, valamint az egyéb "helyi" termékeket, hogy azt itt gabonára, olajra, vágóállatra cseréljék. Ez adta meg az itteni piacok és vásárok jelentőségét és vetette meg a sokoldalú kiskereskedelem alapjait már a XIX. Század legelején. 1948 után a kereskedelem bázisa országsszerte az állami üzletláncok és ÁFÉSZ-ek lettek. Napjainkban már a bérloők, de még nagyobb hányadban az egyéni vállalkozók által fenntartott üzleteké, kereskedelmi egységeké a vezető szerep.

A város áruellátása az átlagosnál jobb, mely környezete fölé emeli. Ugyanakkor az 1000 lakosra jutó kiskereskedelmi egységek száma némileg elmarad az országos és a megyei átlagtól is.

	2017	2018	2019	2020	2021
Magyarország	13,77	13,02	12,97	12,33	11,92
Enyingi járás	11,52	9,08	10,43	10,49	10,17
Fejér megyei járásközpontok	10,36	10,49	9,56	9,78	9,31
Enying	12,10	12,10	12,10	8,15	8,15

6. táblázat: Ezer lakosra jutó kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db) (Forrás: KSH)

Kiskereskedelmi egység típusa	Száma
Élelmiszer vegyes üzlet és áruház	14
Italüzlet és zenés szórakozóhely	18
Cukrászda	5
Éttermek, büfé	3
Festék, vasáruk, barkás- és építési anyagok szaküzlete	5

7. táblázat: Néhány kiskereskedelmi üzlettípus száma Enyingen, 2021 (Forrás: TeIR)

Turizmus

A város életében nincs számottevő múltja az idegenforgalomhoz kapcsolódó tevékenységeknek. A feltételek, az idegenforgalmi vonzerő, a látványosságok, a megfelelő számú szálláshelyek nem alakultak ki. A huzamos ideig való itt tartózkodás turisztikai feltételei szintén nem alakultak ki. Kevés az idegenforgalmi vonzerő. A városközponttói gépjárművel viszonylag gyorsan elérhető a Balaton-part, azonban ez a tény nem befolyásolja az idegenforgalmat. A Balaton közelsége adta lehetőségekkel a település eddig kevésbé tudott élni. Megfelelő beavatkozásokkal e kedvező földrajzi fekvést a település jobban kihasználhatja, amely majd előmozdíthatja turizmus nagyobb mértékű fejlődését is.

2021-ben az összes szállásférőhely száma 184 volt. A szállásférőhelyek nagyobb része magánszálláshelyek közé tartozik. A városban mindössze egy panzió üzemel 28-szállásférőhellyel (Kabóka Lovastanya) és egy apartman 7 férőhellyel.

	2012	2014	2021
Magánszállás	106	122	149
Kereskedelmi szálláshely	28	28	35

8. táblázat: Szállásférőhelyek száma Enyingen (Forrás: TeIR)

A magánszálláshelyek száma 2010-et követően jelentősen emelkedett. Az összes szálláshelyek számának növekedéséhez a kereskedelmi szálláshelyek megjelenése (Kabóka panzió nyitása) is jelentősen hozzájárult.

	2019	2020	2021
Magánszálláshely	1302	3690	4667

9. táblázat: Vendégéjszakák száma Enyingen (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A vendégéjszakák számában komoly előremozdulás volt az elmúlt években. Az adatok a magánszálláshelyek forgalmát mutatják, amelyekhez még hozzájön a közösségi szálláshelyek forgalma.

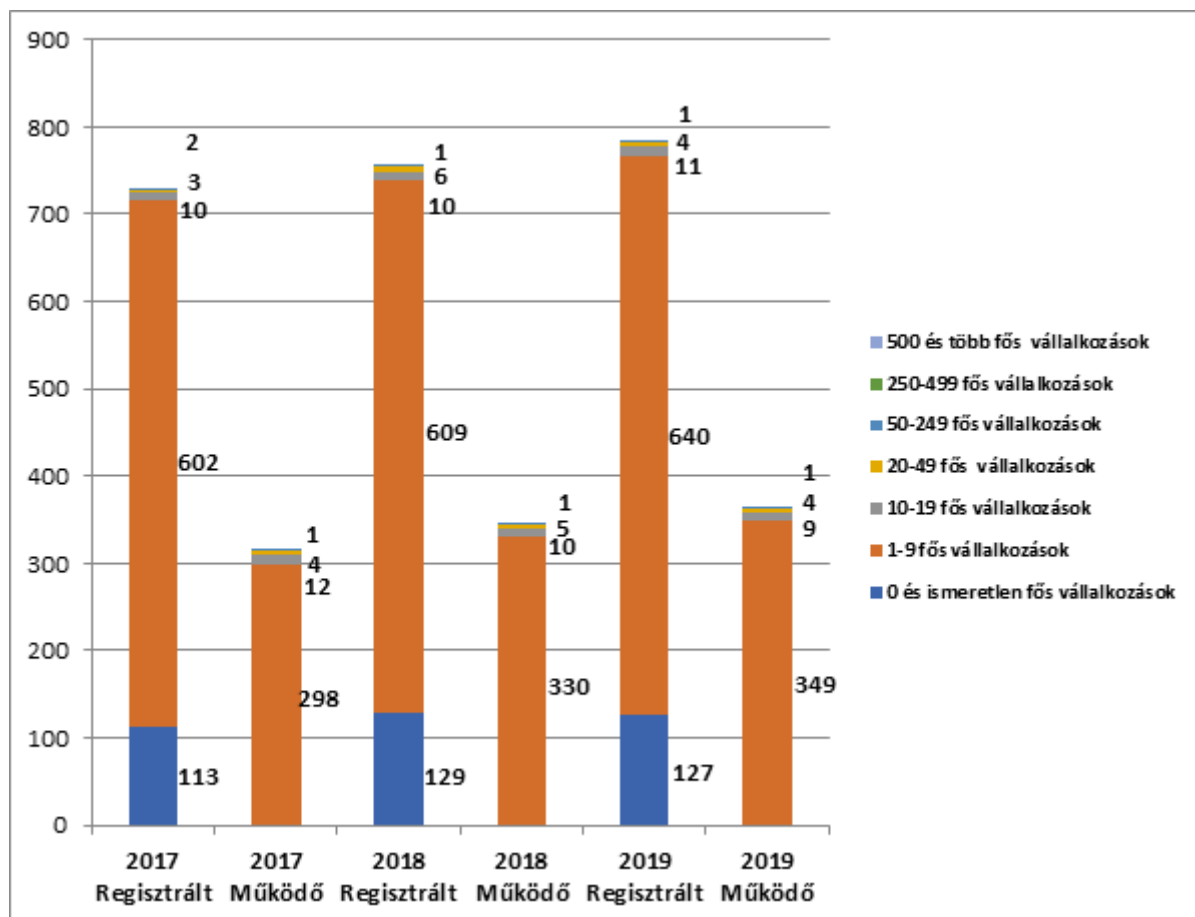
Mivel a panzióról és a közösségi szálláshelyről nincs forgalmi adatunk, ezért ez a növekmény valamelyest még magasabb lehet, lévén, hogy a panzió nyitása jelentős hatással volt az Enyingen eltöltött vendégforgalomra már korábban is.

Fontosabb vonzerők Enyingen:

- Batthyány-kastély
- Nepomuki Szent János Római Katolikus Templom
- Református templom
- Cinca-Csíkgát halastó

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

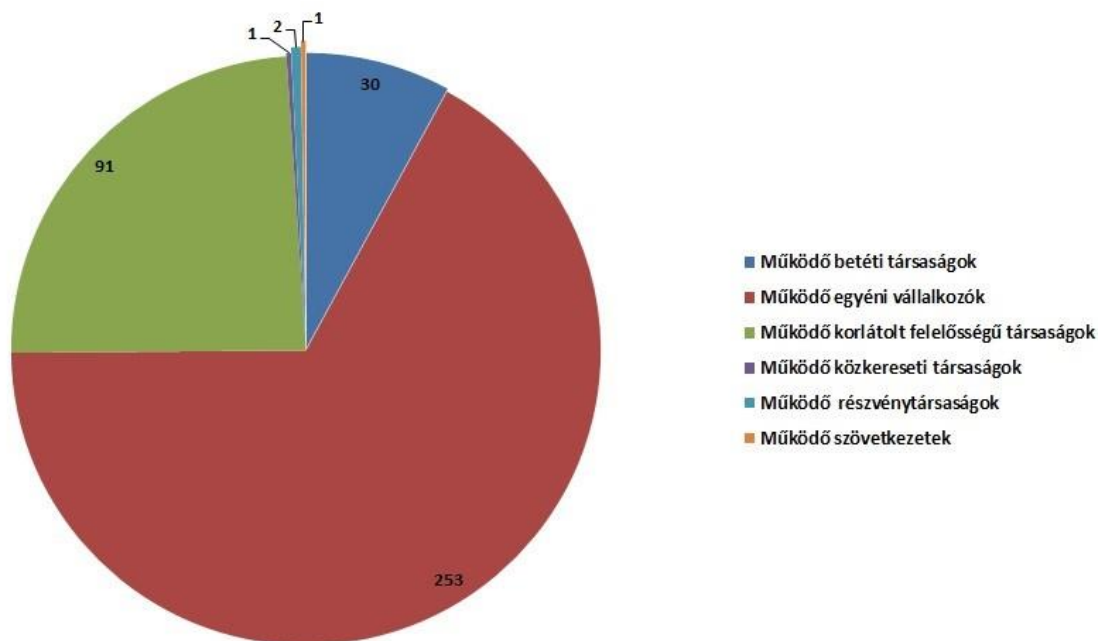
A regisztrált és működő vállalkozások számát a vállalkozásban foglalkoztatottak száma és vállalkozások fajtása szerint 2017-től 2019-ig vizsgáltuk. 2020-ra még csak a regisztrált vállalkozások száma érhető el a KSH-nál, ezért a fent említett időszakra vizsgáltuk a regisztrált és működő vállalkozások számának alakulását.

49. ábra: Regisztrált és működő vállalkozások száma 2017 és 2019 között [Forrás: TeIR]

Enyingen 2019-ben a működő vállalkozások száma 363 volt, míg 2017-ben 315 volt. A működő vállalkozások száma az utóbbi időszakban stagnál, illetve csekély mértékben növekedni tudott. A regisztrált vállalkozások terén szintén pozitív elmozdulás volt tapasztalható, 2021-ben 816 regisztrált vállalkozás volt a településen, amelyből 244 főállású vállalkozás volt.

Az enyingi működő vállalkozások túlnyomó részben mikro vállalkozások (1-9 fős). A 10-19 fős kisvállalkozások száma átlagosan 9-12 db, a 20-49 főseké 3-4 db a településen. 50-249 fős közép-vállalkozás 1 db működik. 250 fő feletti nagyvállalkozás nincs a településen. A mezőgazdasági profil a város múltjához kötődik. A regisztrált vállalkozások száma 2019-ben Enyingen 783 volt (2021-ben 816). Amennyiben az ismeretlen vagy nulla-számú foglalkoztatottal rendelkező vállalkozások számától eltekintünk, a regisztrált vállalkozások száma így is kétszeresen meghaladja a működőket.

50. ábra: Működő vállalkozások formája 2019-ben (db)

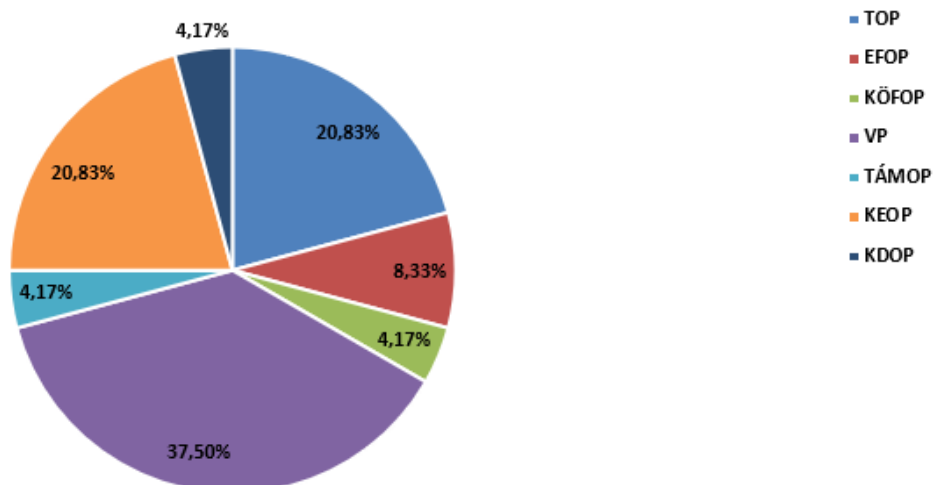
A működő kétharmada egyéni vállalkozás (66,93%), egy negyede korlátolt felelősségű társaság (24,07%) és 10% alatti a betéti társaság. Egy szövetkezet, két részvénytársaság és egy közkereseti társaság működik a városban. A legnagyobb foglalkoztatók a városban a FERTILIA Agrokémiai és Logisztikai Kft. a Mezőszöv Rt., az Alsótekeresi Faiskola, a LIDL, Penny és Aldi hálózat városi egységei. Ezen kívül jelentősnek mondható a MIKÓ és MIKÓ Mezőgazdasági Kft. és a Technospring Kft. Az a 2014 és 2020 közötti programozási időszakban Enyingen összesen 24 db nagy volumenű pályázat (TOP, EFOP, KÖFOP, VP, KEOP, KDOP) került támogatásra.

	TOP	EFOP	KÖFOP	VP	TÁMOP	KEOP	KDOP	Összesen
Beérkezett pályázatok száma	9	2	1	10	1	6	1	30
Támogatott pályázatok száma	5	2	1	9	1	5	1	24
Megítélt támogatási összeg (ezer Ft)	816 610	290 000	7 000	939 345	14 581	3 311 671	71 972	4 612 988
Befejezett pályázatok száma	3	2	1	9	1	4	1	21

10. táblázat: Pályázati struktúra Enyingen (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

A nagy összegű, nagy volumenű támogatások mellett a város számos egyedi pályázati lehetőségre is pályázott, mint például a Belügyminisztérium infrastrukturális támogatásaira, Leader pályázatokra vagy a Bethlen Gábor Alapkezelő pályázati lehetőségeire. Ez további 19 db nyertes pályázatot jelentett a város életében, összességben pedig további 60 millió Forintot.

**Támogatott pályázatok számának megoszlása
operatív programonként 2014-2020 között (%)**

51. ábra: Támogatott pályázatok megoszlása [Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás]

A települést érintő gazdaságfejlesztési tervek a település gazdasági programtervezetből állnak rendelkezésre.

A helyi ipari területtel kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- A helyi ipar számára a településen egy külön területet kell kijelölni (Figyelembe kell venni a rendezési tervet, illetve kezdeményezni kell a rendezési terv módosítását.)
- Népszerűsíteni kell, illetve vonzóvá kell tenni a helyi ipari területet. A népszerűsítést elsősorban hirdetéssel, valamint a honlapon kell megvalósítani.

A vállalkozók támogatásával kapcsolatos fejlesztési elképzelések:

- A helyi vállalkozások támogatása, érvényesülésének segítése érdekében össze kell állítani az ún. vállalkozói térképet, mely tartalmazza, hogy a településen mely vállalkozások mivel foglalkoznak és milyen címen található a telephelyük.

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió és a Fejér Megyei Területfejlesztési Konceptió Enying térségét a társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott, alacsony versenyképességű periférikus térségek közé sorolja. Versenyképességét az alábbi tényezők határozzák meg:

- A város nagytérségi beágyazottsága nagyon kedvező: az ország egyik fontos kapcsolati tengelyének közelében fekszik (M7), illetve – az Alföldet a Balatonnal és Észak-Dunántúllal összekötő - 64. sz. főút át is halad a településen. Az ország egyik jelentős turisztikai célpontjától 7 km-re, a hazai egy főre eső GDP tekintetében harmadik legfejlettebb megyéjének székhelyétől pedig 35 km-re fekszik. Ezen adottságok tükrében, elérhetőség szempontjából Enying versenyképességének fejlődését e tényezők nem gátolják, sőt ehhez az átlagnál is kedvezőbb terepet biztosítanak. Az elérhetőséget tovább növelheti az M8-as gyorsforgalmi útszakasz megépítése, M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között, amely összeköti a 8-as

főutat Kecskemét felé. Stratégiaiilag is fontos beruházás, hiszen segítségével könnyebben lehet létrehozni rövid ellátási láncokat.

- Képzettség tekintetében a város nem rendelkezik kedvező feltételekkel, mivel az érettségizettek és a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya jelentősen alatta marad úgy az országos, mint a megyei átlagnak, illetve ugyanebben az összehasonlításban magasabb itt a középfokú végzettség nélküliek részaránya. A munkaerő képzettségi szintjét jelzik a munkanélküliek végzettség szerinti összetétele, amelyből az általános iskolai, szakiskolai és szakmunkás végzettségűek jelentős hányadot képviselnek. Ugyanezt támasztja alá a városi foglalkoztatottak több mint felének alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban való elhelyezkedése.
- Az, hogy a munkába járók több mint fele naponta ingázik, illetve, hogy a munkanélküliség évek óta magasabban alakul, mint akár az országos, a megyei illetve az azon belüli járásközpontok átlaga azt jelzi, hogy a város jelentős munkaerő tartalékokkal rendelkezik. E munkaerő számára azonban vagy az iskolázottsági szintnek megfelelő alacsony presztízsű foglalkoztatást biztosító munkahelyek létrehozása jelent megoldást, vagy a képzettségi szint (jelentős) emelése. További fontos tényező még a magas presztízsű foglalkoztatottak elvándorlásának megállítása, illetve számukra új munkalehetőségek biztosítása. Utóbbi két tényezőnek a városban kedvezőek a feltételei, mivel rendelkezésre áll az ehhez szükséges oktatási intézmény (gimnázium).
- Kedvező termőhelyi adottságaiból adódóan Enying a térség mezőgazdasági központja. Jelenleg ennek a domináns szektornak a helyi foglalkoztatásra gyakorolt hatása csekély, iparszerű nagyüzemi, nagytablás termelési jellege miatt. Jelentős tartalékokkal rendelkezik az kézimunka-igényes foglalkoztatás elterjesztése (kisállattartás, zöldség- és gyümölcsstermesztés, kisebb feldolgozóüzemek létrehozása, helyi termékek előállítás, ökológiai gazdálkodás bevezetése stb.) terén.
- A Balaton közelsége évek óta arra készíti a várost, hogy ezt a kedvező potenciált hasznosítsa. Ez valóban egy lehetőség, amennyiben a versenyképes előnyök kihasználására törekszik. Ezek az előnyök:
 - a kiváló agráradottságok bázisán az üdülő települések egészséges ételkészítéssel való ellátása,
 - a helyi kereskedelmi létesítmények komparatív előnyei (árszínvonal) számára nagyobb nyilvánosság biztosítása, illetve
 - e lehetőségek továbbfejlesztése, szélesítése kereskedelmi, vendéglátó ipari, szolgáltatási szektorokban
 - a Balatonnál hiányzó feltételek Enyingen történő megteremtése (ilyen lehet például a rossz idő esetén kisgyermekes családok időtöltését szolgáló létesítmények, lehetőségek fejlesztése)
 - a turizmushoz tartozó felnőttképzések számára is adottak a már fent említett lehetőségek.
- Enyingen a vállalkozói aktivitás szintje alacsony. A vállalkozások jelenleg jellemzően kisméretűek (mikro-vállalkozások), hazai piacra orientálódnak, tőkeszegények, egyharmada a mezőgazdaságban működik. A vállalkozási kedv növeléséhez szükség lehet a vállalkozási ismeretekre vonatkozó képzések beindítására, illetve az érintettek szélesebb körű bevonására a városfejlesztésbe.
- A város elektronikus hírközlési adottságai megfelelőek, ezért lehetősége van az e-gazdaság, e-kereskedelem, illetve az alternatív foglalkoztatási formák elterjesztésének (táv munka). Ehhez a már említett képzési intézményekben megfelelő oktatás biztosítására van szükség.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Lakásállomány, minőségi jellemzők

A KSH adatai szerint a **lakások száma** Enyingen 2619 db volt 2019-ben. A lakások számának növekedése 2010 és 2019 között Enyingen mindössze 0,5%-os volt, amely jelentősen elmarad a megyei és az országos átlagtól. A fővárosban tavaly 40 százalékkal több lakóingatlant adtak át 2019-hez képest, a községekben pedig 30 százalékkal több lakás épült. Ehhez képest az enyingi lakásépítések stagnálásáról lehet beszámolni, viszonylag csekély növekedés mellett. Ez a tendencia összhangban van a lakónépességgel, amely 2010 óta 3%-ot csökkent, így nem is volt valós piaci igény a lakások számának bővülésére.

A lakások túlnyomó többsége (99,5%) magánkézben van, mindössze 15 db van az önkormányzat tulajdonában. Az **önkormányzati lakások aránya** Enyingen (0,5%) a megyei és országos arányokhoz viszonyítva is alacsonyabb.

A **nem lakott lakások aránya** Enyingen 2019 és 2021 között 1 százalékponttal nőtt (jelenleg 235 db, 8,9%). Ez az arány alacsonyabb a megyei (11,0%), és az országos értéknél is (11,8%). Ez a tendencia megfelel az országos és megyei lakásszámok növekedésének.

A **lakások koreloszlása** kedvezőtlenebb, mint a megyei, vagy az országos helyzet. A lakások 47% a 60-as éveket megelőzően épült és csupán 0,5% készült 2010 után. A megye többi járásközpontjával összevetve is érezhető a lemaradás. Dunaújvárost (0,89%), Enyinget (0,51%), Mór (0,55%) és Sárospádot (-0,67%) kivéve a 2010 után épített lakások aránya mindenütt meghaladja a 3%-ot. A 2010-2021-ig épült lakások aránya az összes lakáshoz viszonyítva mindössze 0,49%-kal nőtt, amely növekedés megyei és országos viszonylatban is alacsonynak számít.

	Lakások számának változása 2010-2021 (db)	Lakott lakások aránya (%) 2021	Nem lakott lakások aránya (%) 2021	Magán-tulajdonú lakások aránya (%) 2021	Önkormányzati tulajdonú lakások aránya 2021	1960 előtt épült lakások aránya 2021	1961-1980 között épült lakások aránya 2021	1981-2010 között épült lakások aránya 2021	2011 után épült lakások aránya 2021
Enying	13	91%	9%	99,42%	0,57%	47%	28%	25%	0,51%
Bicske	135	94%	6%	98,92%	1,08%	26%	37%	32%	3,2%
Dunaújváros	207	93%	7%	98,26%	1,74%	37%	23%	40%	0,89%
Gárdonyi	897	88%	12%	99,45%	0,55%	14%	22%	43%	19,17%
Martonvásár	164	96%	4%	99,58%	0,42%	23%	27%	40%	7,70%
Mór	32	95%	5%	96,10%	2,90%	28%	42%	30%	0,55%
Sárospád	-34	92%	8%	99,55%	0,45%	36%	36%	28%	-0,67%
Székesfehérvár	2525	92%	8%	97,82%	2,18%	14%	49%	31%	5,55%
Fejér megye	13 968	93%	7%	96,97%	3,03%	na	na	na	na
Magyar-ország	cca 150.000	88%	12%	95,11%	4,89%	na	na	na	na

11. táblázat: A lakásállomány főbb jellemzői Fejér megye járásszékhelyei, megyei és országos viszonyításban (Forrás: KSH)

Az **ezer lakosra jutó lakások száma** Enyingen az egyik legalacsonyabb a megye járásszékhelyei között (405,4 fő), amely a megyei (458,1 fő) és az országos értéknél (462,8) is kedvezőtlenebb.

A négy és több szobás lakások aránya megegyezik a megyei átlaggal (22%), ahogy az egyszobás (6%), a kétszobás (34%) és a háromszobás (38%) lakások aránya sem kirívó.

Az **egy lakásra jutó átlagos alapterület** Enyingen 87 m², amely alig tér el a megye többi járásközpontjától, kivételt képez ez alól Dunaújváros (58) és Székesfehérvár (70). Ez annak az eredménye, hogy Enying lakóterületeit jellemzően az egyedi telkes, egy lakásos, szabadon álló beépítésű, családi házas övezetek alkotják, és csak kis területen található telepszerű beépítés. Mindössze 2 db 11-nél több lakásos, illetve 19 db 4-10 lakásos épület található a településen.

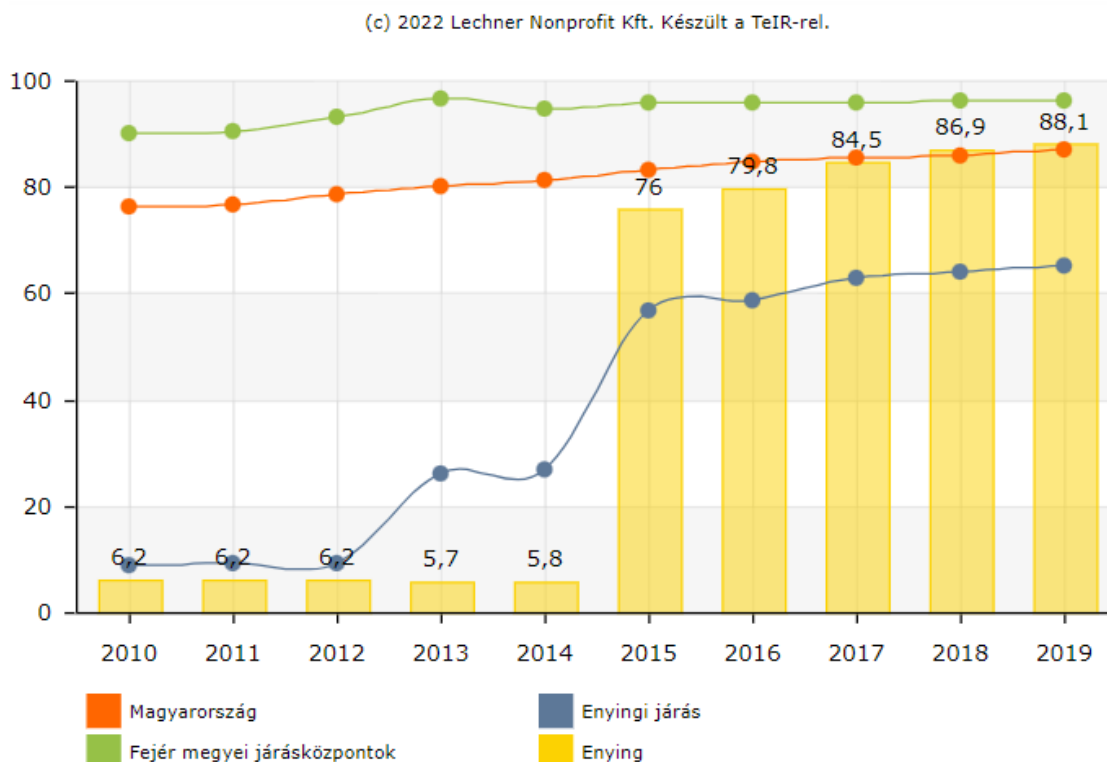
	Ezer lakosra jutó lakások száma (2021)	4 és több szobás lakások aránya (2021)	Összkomfortos lakások aránya (2021)	Komfortos lakások aránya (2021)	Félkomfortos lakások aránya (2021)	Komfort nélküli, szükség és egyéb lakások aránya (2021)	4–10 lakásos épületek aránya (2021)	11–X lakásos épületek aránya (2021)
Enying	405,4	21%	49%	41%	4%	6%	0,8%	0,1%
Bicske	361,7	22%	78%	19%	2%	1%	1,9%	0,7%
Dunaújváros	532,4	9%	97%	2%	0%	1%	4,0%	25,7%
Gárdony	387,1	37%	75%	22%	1%	2%	0,7%	0,5%
Martonvásár	370,7	36%	73%	22%	3%	2%	3,5%	0,2%
Mór	411,5	21%	76%	20%	2%	2%	2,6%	3,2%
Sárbogárd	429,6	18%	52%	37%	4%	8%	1,2%	0,8%
Székesfehérvár	474,7	22%	84%	14%	1%	1%	4,0%	8,0%
Fejér megye	462,8	25%	70%	26%	2%	2%	4,0%	5,0%
Magyar-ország	458,1	32%	68%	26%	2%	4%	na	na

12. táblázat: A lakásállomány főbb minőségi jellemzői Fejér megye járásközpontjai, megyei és országos viszonyításban
(Forrás: KSH, TeIR, www.koltozzbe.hu)

A település kedvezőtlenebb jövedelmi viszonyaira utal a **komfort nélküli és szükség lakások** relatív magas **aránya**, amely csaknem duplája a megyei és országos értéknek. A járásközpontok közül Sárbogárd van Enyingtől kedvezőtlenebb helyzetben. Az összkomfortos lakások aránya mindössze 49%, amely a legrosszabb a Fejér megyei járásszékhelyek között.

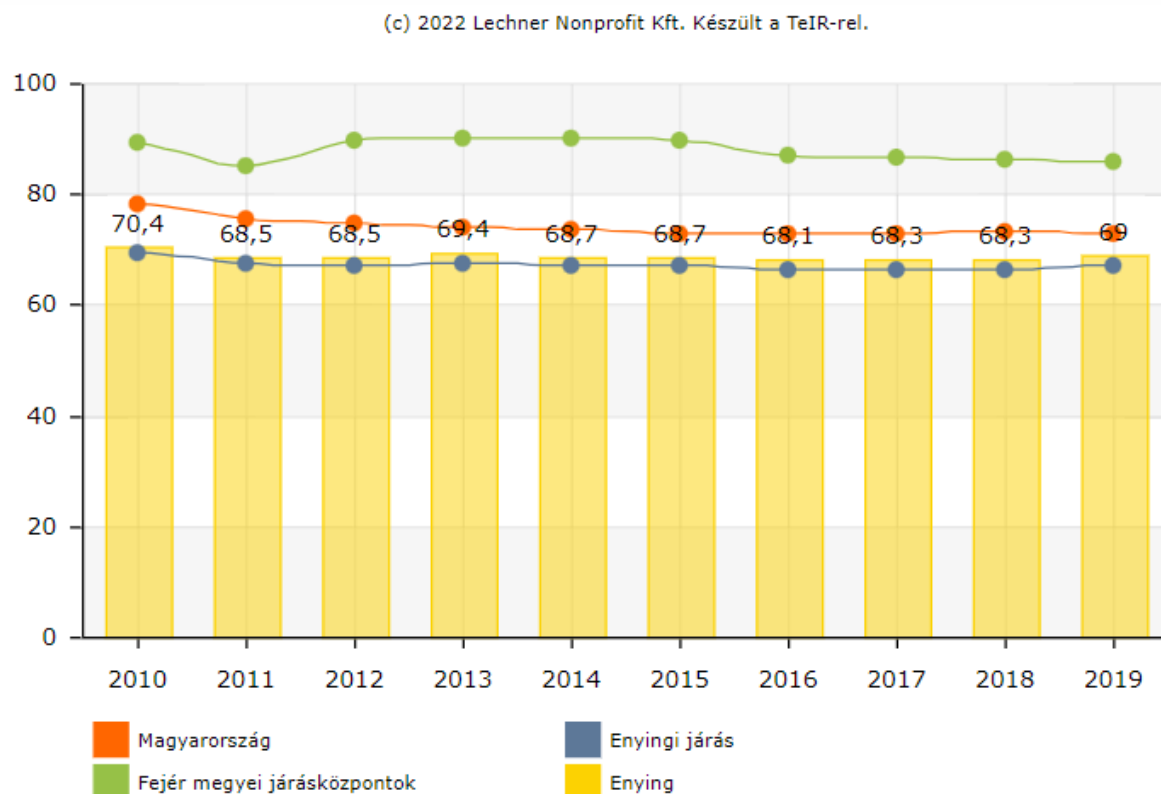
Enyingen továbbra is dominálnak a természetes személyek által saját használatra épített családi házas ingatlanok. Gyakorlatilag nem volt bérbeadásra, értékesítésre vagy szolgálati lakás céljára (1 db) épített lakóingatlanok száma.

A **közüzem ivóvíz hálózatra kapcsolt lakások aránya** 2021-re újra 100%-ra nőtt. A **közcsonna hálózatba kapcsolt lakások aránya** megfelel a megyei és az országos átlagnak. 2010-ben a Környezet és Energia Operatív program (KEOP) szennyvízelvezetés és tisztítás egyfordulós pályázati konstrukciója keretén belül pályázatot és nyert vissza nem térítendő támogatást a város szennyvízkezelési problémáinak megoldására. A beruházás során Alsótekeres és Leshegy településrész kivételével kiépült a gyűjtőhálózat. A csatornázatlan területeken gravitációs szennyvíz elvezetési technológia kialakítása zajlott, szerelt rendszerű csatornahálózattal tervezett, 11 db központi átemelő telep beépítésével. A beruházás hatására 2015-ben 5.8%-ról 76%-ra nőtt a közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakások száma.

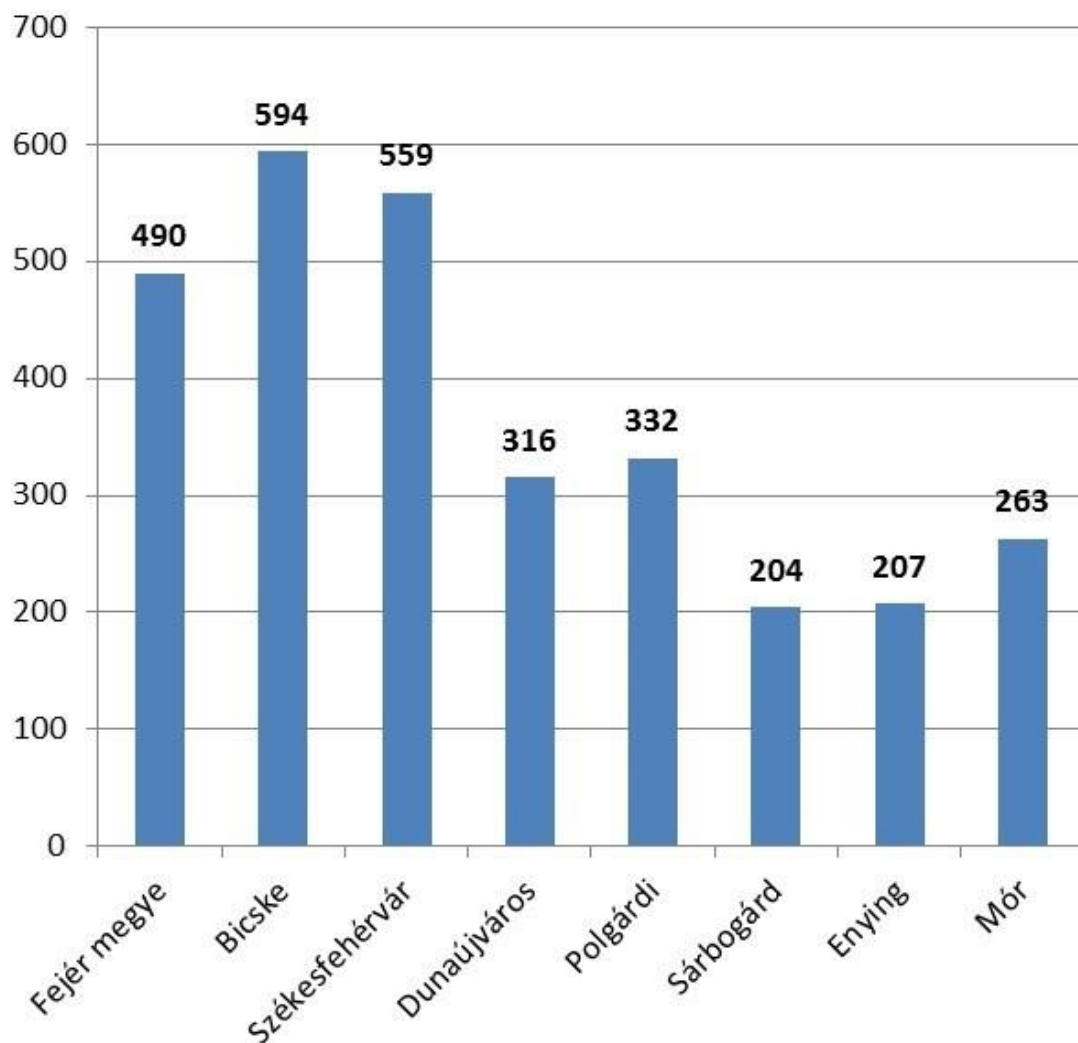
52. ábra: A közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

A településen a **gázközművek kiépítettsége** teljesnek mondható, a jelenlegi igényeket a meglévő kapacitások megfelelően ellátják. A gázellátást biztosító cég az E-ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. Fentiek ellenére a száz lakásra jutó gázfogyasztók száma Enyingen a megyei és az országos szintnél is alacsonyabb, nem éri el a 70-et, míg a megyei átlag meghaladja a 90-et.

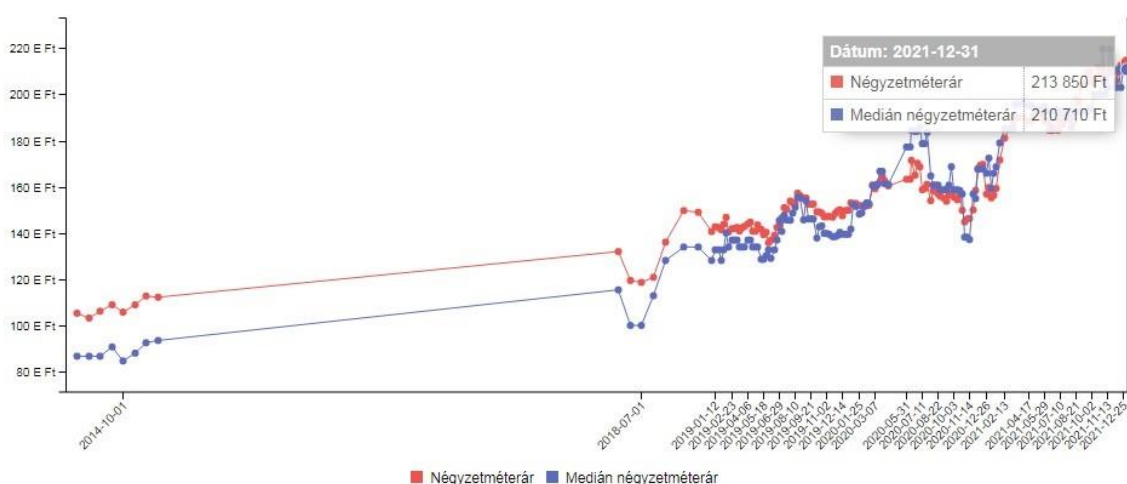
53 ábra: A száz lakásra jutó gázfogyasztók száma (Forrás: TEIR)

A koltozzbe.hu internetes honlap [KSH adatokból] alapján a Fejér megyei járásközpontok között Enying és Sárbogárd **ingatlanjainak átlag értékei** a legalacsonyabbak. Az ingatlanárakra vonatkozó adatok a koltozzbe.hu internetes oldalról származnak. Az oldal igyekszik az összes ingatlanközvetítő cég adatbázisát egyesíteni, valamint kiegészíteni azokat az egyedi hirdetésekkel, így statisztikáik meglehetősen időszerű és pontos képet mutatnak a vizsgált ingatlanokról.

54. ábra: Fejér Megye átlagos ingatlanárak 2021-ben (ezer Ft/m²) [Forrás: www.koltozzbe.hu]

Négyszétméterárak változása

55. ábra: Négyszétméterárak változása (Forrás: [www.ingatlanet.hu](http://wwwingatlanet.hu))

A lakások átlagos értékeit igen sok tényező befolyásolja. Többek között meghatározó az ingatlan fajtája, nagysága, minőségi jellemzői, elhelyezkedése, környezete, annak megítélése. De egy ugyanolyan ingatlan is más-más értéket képvisel a megye különböző területein. A gazdaságilag jobban prosperáló, vagy akár turisztikai szempontból vonzó városokban találjuk a magasabb ingatlan árakat.

Az elmúlt 10 év ingatlanpiaci folyamatait vizsgálva elmondható, hogy 2014-2021 között emelkedés jellemezte az ingatlanárakat, amelynek eredményeként nyolc év alatt 100 ezerről 200 ezerre nőtt az ingatlanok négyzetméterének átlagára. A 2014-es devizahitelezés válságnak és az ezzel járó keresletcsökkenésnek is köszönhetően értéktelenedtek a település ingatlanjai a korábbi időszakban, de 2018-tól kezdve az országos átlagnak megfelelően Enyingen is jelentősen emelkedtek az ingatlanárak. Az ingatlanpiaci helyzet az árak terén, még mindig kedvező emellett, hiszen a településen az ingatlanok az országos átlagnál 66%-kal, míg a megyeinél 52%-kal olcsóbbak.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Költségvetés

Összességében elmondható, hogy az önkormányzat gazdasági helyzete nem könnyű, hiszen az utóbbi években számos nagy értékű beruházást vittek véghez, amelyhez a fellépő plusz költségek miatt bankhitelre is szükség volt. A fejlesztések mellett az önkormányzat számos kötelező feladatot lát el, mint például az intézmények fenntartása és a közszolgáltatás.

Korábban a Mezőföldi Többcélú Kistérségi Társulás több településsel közösen látta el a házi segítségnyújtás, jelzőrendszeres segítségnyújtás, családsegítés és gyermekvédelem, ügyeleti tevékenység, logopédiai feladatok, pályaválasztási tanácsadás feladatát. A Társulás azonban 2012. december 31-én megszűnt. A szociális feladatokat és a központi ügyeletet Dég kilépésével és Lepsény csatlakozásával továbbra is közösen látják el a települések. A Társulás megszűnése után a szociális feladatok ellátását a Mikrokörzeti Társulás végzi (lásd később). Az óvodában a logopédiai feladatokat az EGYMI, a nevelési tanácsadói feladatokat a Pedagógiai Szakszolgálat Enyingi Tagintézete látja el ingyenesen. A belső ellenőrzés tekintetében visszaállt a Kistérségi Társulás előtti helyzet, a belső ellenőri munkakört személyileg együtt visszavette Enying a Társulástól, így a belső ellenőr bére terheli a költségvetést. Az ügyeletet 2014. január 01-től külsős szolgáltató látja el. A hozzájárulás mértéke ugyanakkora, mint a kistérségi feladatellátás idején volt, tehát a költségvetés kiadási oldalát nem növelte.

Enying Mikrokörzeti Szociális és Gyermekjóléti Intézményi Társulás (továbbiakban: Társulás) fenntartásába került az Enyingi Egyesített Szociális Intézmény (továbbiakban: ESZI), melynek működtetéséhez Enying átadja az állami támogatást a társulási kiegészítéssel együtt és még azt kiegészíti az éves hozzájárulás mértékével.

Az ESZI mellett 2016-ban létrejött az Enyingi Család- és Gyermekjóléti Központ, amelyet az önkormányzat saját cégeként hozott létre. 2016 előtt a gyermekjóléti szolgálatot az ESZI látta el, de a feladatok volumene és a jogszabályi környezet miatt a város egy, a társuláson kívüli szervezet létrehozása mellett döntött.

A 2013-as év minden település önkormányzata számára jelentős változásokat hozott. Egyrészt a korábbi normatív alapú finanszírozást felváltotta a feladatfinanszírozás⁵. Másrészt a települési önkormányzatok egyes feladatait 2013-tól az állam finanszírozza. Ilyen feladat Enying esetében a Herceg Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola fenntartása és a pedagógusok állami foglalkoztatása, amellyel az önkormányzati hozzájárulás kiegészítés mértéke csökkent. Ez a csökkenés kb 90-100 millió Ft-ra tehető, ugyanakkor ezzel egyidejűleg az állami támogatás is csökkent. A köznevelési intézmény működtetéséhez az önkormányzat havi 2.664 e Ft-ot fizet, amely éves szinten

cca. 32 millió Ft. Ennek ellenére megállapítható, hogy a köznevelési intézmény állami fenntartásba adása költségvetési szempontból megtakarítást jelent.

Enyingnek ezen felül ki kellett alakítani a Járási Hivatalt a 2013 éves átadáshoz. A város önkormányzatától 14 fő került az Enyingi Járási Hivatalba, amely évi 35.067 e Ft-ot jelent a városnak, járulékokkal együtt. A harmadik meghatározó változás, hogy a 2013. évi költségvetési törvény 72-74. § alapján Enying város 70 %-os adósságkonszolidációra volt jogosult. A változásokat követő gazdálkodásra a stabilitás volt jellemző. Jelentős beruházások mellett, az önkormányzat egy megfelelően ütemezett, kiszámítható költségvetés mellett tudott dolgozni.

Enying város folyó és felhalmozási célú bevételeinek és kiadásainak alakulását tartalmazza a lenti táblázat, amelyből látható a fent említett stabilitás, a város nagyobb volumenű beruházások önrészéhez vett fel fejlesztési hitelt.

Megnevezés	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Működési célú kiadások	995 984	952 854	977 116	971 286	1 057 293	1 080 897
Felhalmozási célú kiadások	2 232 801	109 579	95 576	70 207	187 164	728 811
Finanszírozási kiadások	16 059	18 194	18 467	19 697	19 930	146 725
KIADÁSOK ÖSSZESEN	3 244 844	1 080 627	1 091 159	1 061 090	1 264 387	1 956 433
Működési célú bevételek	1 015 742	1 000 082	1 029 918	1 059 275	1 056 886	1 086 530
Felhalmozási célú bevételek	2 062 652	2 025	1 168 700	97 037	28 784	181 052
Finanszírozási bevételek	368 480	220 498	161 674	1 289 061	1 991 344	1 991 953
BEVÉTELEK ÖSSZESEN	3 446 874	1 222 605	2 360 292	2 445 373	2 493 447	2 683 952
MŰKÖDÉSI KÜLÖNBSÉG	19 758	47 228	52 802	87 989	-407	5 633
ÖSSZES KÜLÖNBSÉG	202 030	141 978	1 269 133	1 384 283	1 229 060	727 519

13. táblázat: Enying város folyó és felhalmozási célú kiadásainak és bevételeinek alakulása (ezer Ft) (Forrás: njt.hu)

A költségvetés bevételi oldalának jelentős részét a központi költségvetésből érkező támogatások teszik ki. A feladattámogatás bevezetésével a költségvetés egyenlő elosztást mutat, egyben tükrözi az éves feladateloszlás volumenét a településen.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022 Terv
Helyi önkormányzatok működésének	153 843 387	164 637 090	164 226 305	178 880 295	192 994 700	192 544 650

Általános támogatása (B111)						
Települési önkormányzatok egyes köznevelési feladatainak támogatása (B112)	157 891 097	155 882 235	159 061 583	169 785 240	182 802 870	190 660 250
Települési önkormányzatok egyes szociális és gyermekjóléti feladatainak támogatása (B1131) ¹	229 882 686	241 103 983	262 548 539	243 537 289	237 676 711	140 090 998
Települési önkormányzatok gyermekétkeztetési feladatainak támogatása (B1132)				75 740 544	64 960 043	71 859 289
Települési önkormányzatok kulturális feladatainak támogatása (B114)	10 679 379	11 003 201	10 647 357	13 476 071	14 954 474	14 933 324
Működési célú költségvetési támogatások és kiegészítő támogatások (B115) ²	18 207 211	40 490 420	23 099 632	35 286 781	61 771 381	255 360
Elszámolásból származó bevételek (B116)	1 275 766	6 959 837	42 394	0	534 600	
Önkormányzatok működési támogatásai (B11)	571 779 526	620 076 766	619 810 625	716 706 220	755 694 779	610 343 871

14. táblázat: Enying Város Önkormányzata normatív módon kapott költségvetési támogatások 2017-2022 (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Az önkormányzat bevételeinek másik fontos forrását a **helyi adók** alkotják. Enyingen a bevételek legjelentősebb hányadát a helyi iparűzési adó teszi ki. A helyi adók összege 2011-től folyamatosan növekedett, 2020-ban a vírushelyzet miatti elvonások/kedvezmények miatt csökkent valamelyest. A helyi adók növekménye a város gazdasági helyzetének konszolidációját mutatják.

Év	Gépjármű adó (e Ft)	Iparűzési adó (e Ft)	Egyéb (e Ft)	Kommunális (e Ft)	Összesen (e Ft)
2011	49 134	112 579	3 758	25 518	165 471
2012	43 370	131 877	4 622	27 044	179 869
2013	39 192	163 761	2 575	25 045	205 528
2014	15 677	162 074	2 574	25 045	206 700
2015	16 381	171 731	3 699	27 884	219 695
2016	16 128	156 561	2 805	28 290	203 784
2017	16 290	132 176	10 962	31 397	190 953
2018	18 063	156 847	14 261	30 279	219 450

2019	19 353	166 359	12 703	31 651	230 170
2020	0	156 085	6 699	28 769	191 553

15. táblázat: Helyi adóbevételek alakulása 2011-2020-ig (Forrás: njt.hu)

Adónem	Összeg (Ft)
Iparűzési adó	164.864.159
Iparűzési adóból visszatér.	22.489.511
Gépjárműadó	4.397.727
Pótlék	723.699
Kommunális adó	30.591.139
Talajterhelési díj	2.419.5232

16. táblázat: Jelentősebb bevételi forrást képviselő adónemek szerinti állománya 2021.10.31. állapot szerint (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Az önkormányzati feladatok finanszírozásának korábbi változásai jelentősen kihatottak a **költségvetés kiadási oldalának** alakulása is. Az alábbi táblázat a település 2021-es költségvetésének tervadatait tartalmazza. A közoktatás feladatának központosításával jelentős kiadástól mentesült az önkormányzat az utóbbi években.

A városi költségvetés a korábbi adatoknak megfelelően kiegyensúlyozott és jól tervezett, a felhalmozási célú kiadásokban láthatóak a város nagy volumenű beruházásai (pl. Zöld Város projekt).

Megnevezés	Önkormányzat	Polg. Hivatal	Intézmények	Mindösszesen
Működési célú kiadások	464 457	188 851	443 519	1 096 828
Felhalmozási célú kiadások	499 602	2 500	4 454	506 556
VÁROS KIADÁSOK ÖSSZESEN	1 651 290	191 351	447 974	2 290 615

17. táblázat: 2021 évi költségvetés, ezer forintban (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Gazdasági Program

A gazdasági program elkészítésére a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 91. §-ában megfogalmazott kötelezettség alapján került sor. A program rövid, közép és hosszú távú célokat is megfogalmaz. A program Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének korábbi döntései alapján fontossági sorrendben definiálta a megvalósítandó fejlesztéseket:

	A fejlesztés megnevezése	Megvalósulás státusza
1	Szennyvíz-elvezetés és kezelés,	megvalósult
2	Batthyány kastély II. üteme,	nem valósult meg
3	Településközpont rehabilitációja,	folyamatban, részben megvalósult
4	Rendelőintézet építése (járóbeteg alap- és szakellátás)	megvalósult
5	Általános Iskola, Óvoda és a Városi Könyvtár felújítása, illetve építése,	részben megvalósult
6	Tanuszoda létesítése,	megvalósult
7	Felszíni csapadékvíz elvezetés és utak kialakítása, felújítása, megépítése,	nem valósult meg, tervezés alatt
8	Önkormányzati hulladékkezelési feladatok megoldása,	részben valósult meg: új hulladékudvar létesült, illetve megállapodás a Somi Regionális Hulladéklerakóval.
9	Ivóvízhálózat korszerűsítése,	részben megvalósult

10	Balatonbozsok településrész központjának rehabilitációja,	nem valósult meg
11	Szociális bérházak építése,	4 db vályogház épült
12	64. számú főút átkelési szakaszának tehermentesítése (elkerülő út),	nem valósult meg
13	Városi sportcsarnok létesítése,	nem valósult meg
14	Intézmények akadálymentesítése, energiatakarékosságot eredményező felújítása,	megvalósult
15	Ipari terület felkutatása és közművesítése,	tervezés alatt
16	Közvilágítási hálózat korszerűsítése, bővítése.	hagyományos égők takarékos égőre cserélése megtörtént

18. táblázat: Fejlesztések megvalósulása Enyingen

Ezek az infrastrukturális fejlesztések képezik az alapját a város Gazdasági programjának és a hosszú távú fejlesztési elképzeléseket is meghatározzák. A program e konkrét fejlesztések meghatározása után fogalmazza meg az alábbiakban a település általános fejlesztési céljait. A célok között zömében kötelező önkormányzati feladatokat is célként sorol fel a program.

Gazdaság:

Ipar: helyi iparterület kijelölése, népszerűsítése

Vállalkozások: helyi vállalkozási térkép készítése

Idegenforgalom: település turisztikai arculatának fejlesztése; ifjúsági szálláshely, táboroztatás lehetőségének megteremtése; kiadvány; közterület fejlesztés.

Munkahelyteremtés:

Általános foglalkoztatást segítő célok és feladatok: közszolgáltatások megtartása és bővítése révén munkahelyteremtés és -megtartás; helyi munkaerőt foglalkoztató vállalkozásoknak kedvező adópolitika; rendszeres együttműködés a munkaügyi hivatalokkal.

Közmunkások foglalkoztatása: az önkormányzat megvizsgálja a közmunkások foglalkoztatásának lehetőségeit és kihasználja a közmunkával való foglalkoztatás előnyeit.

Településfejlesztés:

Alapvető településüzemeltetési és közszolgálati feladatokhoz kapcsolódó problémák megoldása; olyanoké, amelyek több célt is szolgálnak, illetve a beruházási rangsorban előbbre vannak; amelyek eredményeképpen magasabb önkormányzati bevételek, alacsonyabb kiadások érhetők el, valamint hosszú távon népességszám növelő és munkahelyteremtő hatásuk van;

Felkészülés a pályázatokra:

Pályázatfigyelés; pályázatiíró kapacitás és ösztönző rendszer megteremtése; tervek, engedélyeztetés előkészítése;

Helyi adópolitika:

A lakosság számára még elviselhető, a vállalkozásokat nem gátló adók elfogadása; az adók beszedési hatékonyságának javítása; az adózók tájékoztatása a felhasználásról;

Az egyes közszolgáltatások biztosítása, színvonalának javítása:

Szolgáltató jellegű közigazgatás megteremtése; ügyfélfogadási idők újragondolása; elektronikus ügyintézés bővítése; információs szolgáltatás kiterjesztése; közigazgatás eszközbeszerzések; közintézmények akadálymentesítése.

Lakás és egyéb önkormányzati helyiség gazdálkodás:

fenti témában hozott helyi rendeletek felülvizsgálása; közszolgáltatási feladatok fenntartásához szükséges szolgálati-, bér-, szociális bérlakás állomány javítása, növelése; az egyéb, nem lakás céljára szolgáló helyiségek kihasználási lehetőségeinek, gazdaságosságának rendszeres felülvizsgálata.

Helyi közutak, közterületek fenntartása különösen az önkormányzat hivatala, intézményei, a sportpálya és a temető környékén:

folyamatos út és járdaépítés, -felújítás; közterületek gondozása, tisztántartása; bekapcsolódás a települési virágosításba; fásítás, fapótlás, köztéri építmények állagmegőrzése; játszóterek építése, meglévők ápolása.

Tömegközlekedés:

fejlesztési lehetőségek vizsgálata, kezdeményezése.

Köztisztaság:

Szemléletformálás (szeméttégetés, szelektív gyűjtés); éves lomtalanítási és szemétszedési akció megszervezése. Egyéb kötelező feladatok maradéktalan ellátása.

Közbiztonság:

Programok, tájékoztatók, polgárőrség támogatása, együttműködés a rendőrséggel, rendészeti ügyekkel foglalkozó bizottság felállítása.

Gondoskodás az óvodáról, az alapfokú nevelésről, oktatásról:

Az önkormányzat felülvizsgálja a közoktatáshoz kapcsolódó minőségirányítási programot, továbbra is gondoskodik az óvodai ellátás megszervezéséről, az általános iskolai ellátás biztosításáról, lehetőségeihez mérten támogatja a gimnáziumi oktatást; szükség szerint áttekinti a működtetés formáját, energiatakarékosság ösztönzése; az intézmények kihasználtságának növelése érdekében támogatja a népszerűsítő programokat, bemutatkozási lehetőségeket biztosít; szorgalmazza az intézmények közötti kapcsolatok építését, segíti a pályázati tevékenységet és a megvalósítást.

Gondoskodás az egészségügyi ellátásról:

Biztosítja a kötelező alapellátást (háziorvosi, gyermekorvosi praxisok, védőnői ellátás, fogászat praxisok, központi ügyeleti ellátás); parlagfű elleni védelem biztosítása.

Gondoskodás a szociális ellátásról:

Helyi szociális ellátások rendjét szabályozó rendelet felülvizsgálata.

Gyermekek és ifjúsági feladatokról való gondoskodás:

Gyermekevédelmi, gyámügyi rendelet felülvizsgálata a rendszer által tett jelzések alapján.

Közösségi tér, közművelődés, sport:

A könyvtár vonatkozásában a könyvállomány gyarapítása; a könyvtári szolgáltatások ismertté tétele; eszközfejlesztés; a nyitva tartás igényekhez és lehetőségekhez szabása.

A művelődési ház vonatkozásában: eszközfejlesztés; a közösségi tér biztosítása a kulturális és közművelődési feladatok ellátó intézmények számára; anyagi támogatásuk; bemutatkozási lehetőségek biztosítása helyi művészek számára; kiadványok megjelentetése; pályázati tevékenység segítése.

Sportéletnek helyet adó terek karbantartása; sportegyesület támogatása; pályázati tevékenység segítése.

Egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítése:

Az érintett intézmények folyamatos együttműködése; az e témájú kezdeményezések támogatása; sportélet támogatása.

Vagyongazdálkodás

Az önkormányzat vagyona az elmúlt években jelentősen növekedett. A növekedés nagyban köszönhető az utóbbi évtized felelős gazdálkodásának és jelentős számú fejlesztésének, amely keretében nemcsak új ingatlanokhoz és eszközökhöz jutott az önkormányzat, de a meglévő vagyon is jelentős hozzáadott értékekkel (fejlesztésekkel) gyarapodott.

Év	Vagyon (millió Ft)
2014	4 536,8
2015	6 261,3
2016	6 265,7
2017	7 302,2
2018	7 448,3
2019	7 321,2
2020	6 905,2

19. táblázat: Az önkormányzat vagyonának alakulása (Forrás: njt.hu)

Az önkormányzat 2012.03.01-én elfogadta Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2012. (III.01.) önkormányzati rendeletét az önkormányzat vagyonáról és a vagyonnal való gazdálkodás szabályairól. E rendelet mellékletei alapján az önkormányzat vagyonszerkezete az alábbiak szerint alakult:

- Törvény alapján forgalomképtelen törzsvagyon becsült értéke 2.026,3 millió Ft,
- Helyi döntés alapján forgalomképtelen törzsvagyon becsült értéke 65,3 millió Ft.
- Törvény alapján korlátozottan forgalomképes törzsvagyon becsült értéke 2.558,7 millió Ft,
- Helyi döntés alapján korlátozottan forgalomképes törzsvagyon értéke 2.965,8 millió Ft.

A település elfogadott közép és hosszú távú vagyongazdálkodási terve általános elveken kívül nem tartalmaz konkrét célokat, vagy az egyes vagyonelemekkel kapcsolatos elképzeléseket, forrásokat, a végrehajtás elemeit. A település korábbi IVS-e tartalmaz egy ingatlangazdálkodási tervet, amely az önkormányzat vagyonáról és vagyonnal történő gazdálkodásról szóló 5/2003.(II.27.) sz. rendeletre épít, amely azóta többször módosult. Jelenleg a 8/2012. (III.1.) sz. „az önkormányzat vagyonáról és a vagyonnal való gazdálkodás szabályairól” elnevezésű önkormányzati rendelet van érvényben a vagyongazdálkodással kapcsolatban, amely összefoglalja a vagyongazdálkodás szabályait, egyben tükrözi a felsőbb jogszabályoknak való megfelelést. A rendelet 2019. szeptember 30-án a 14/2019. (IX.30.) sz. rendelettel egészült ki, amely az önkormányzati tulajdonban álló ingó vagyon ingyenes átruházására vonatkozó szabályait rögzíti. A korábbi fejlesztési dokumentumok megfogalmazzák a vagyongazdálkodás stratégiai célját a településen, amelyet a következőkben állapít meg: „Az IVS célja többek között az, hogy egy középtávon átfogó, átlátható, kiszámítható befektetői környezetet eredményezzen, mely által a magántőke bevonására minél könnyebben szert lehet tenni, illetve a saját ingatlanjainak üzemeltetése minél hatékonyabb módon legyen megoldható. Az IVS mellett – azzal összhangban – a város rendelkezésére áll a szabályozási terve és helyi építési szabályzata, mely az átláthatóságot és a potenciális befektetők gyors döntési mechanizmusait segítik.

Az önkormányzati vagyon tekintetében a tulajdonos jogai és kötelezettségei a képviselő-testületet illetik meg, illetve terhelik.” (Forrás: Enying IVS)

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

A gazdasági program az alábbiakban határozza meg a településfejlesztés célját:

„Alapvető településüzemeltetési és közszolgálati feladatokhoz kapcsolódó problémák megoldása; olyanoké, amelyek több célt is szolgálnak, illetve a beruházási rangsorban előbbre vannak; amelyek

eredményeképpen magasabb önkormányzati bevételek, alacsonyabb kiadások érhetők el, valamint hosszú távon népességszám növelő és munkahelyteremtő hatásuk van;”

A gazdasági program kijelöli az e cél megvalósítását szolgáló konkrét fejlesztéseket is (lásd a Gazdasági programról szóló leírást).

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységével kapcsolatos céljait, feladatait, forrásait a település korábbi IVS-e is igen részletesen tárgyalja. Ez a dokumentum két akcióterületet definiál (Enying városközpont és Enying déli iparterület és környéke). Erre a két akcióterületre felsorolja a fejlesztéssel érintett önkormányzati ingatlanokat, a feladatokat és a forrásokat.

Az IVS az alábbi megállapítást tette: *„A település mérete és intézményrendszere jelenleg nem bír el egy külön városfejlesztési társaságot, bár a település vezetői belátták ennek fontosságát, értelmét. A későbbiekben elképzelhető, hogy az önkormányzat rendeleti úton kijelöl egy városfejlesztő társaságot az önkormányzat városfejlesztési tevékenységeinek ellátására, de előbb ennek pénzügyi, szakmai és humán-erőforrás oldalát kell biztosítani.”*

Jelenleg a településfejlesztés stratégiai döntései a képviselő-testület át nem ruházható hatáskörébe tartoznak. A megvalósítás a Műszaki Osztály közreműködésével történik. Az osztály tevékenységi köre a településfejlesztéshez kapcsolódó feladatok ellátása: a fejlesztési pályázatok készítése, a megvalósítás koordinálása.

Az önkormányzattól elkülönült önálló egysége a városgondnokság, amelynek feladata főként a település üzemeltetése: az ingatlan haszonbérletek és lakásgazdálkodás, a csapadékvíz elvezetés, a vízrendezés, a köztisztaság, a településtisztaság, a foglalkoztatás megoldásában való közreműködés.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat gazdaságfejlesztési tevékenységének a kereteit Enying Város Önkormányzata Képviselő-testületének Gazdasági programja (2011-2014) és Enying Város Integrált Városfejlesztési Stratégiája jelölte ki.

A gazdasági program szerint az önkormányzat az alábbiakkal tud a leginkább hozzájárulni a település gazdasági fejlődéséhez:

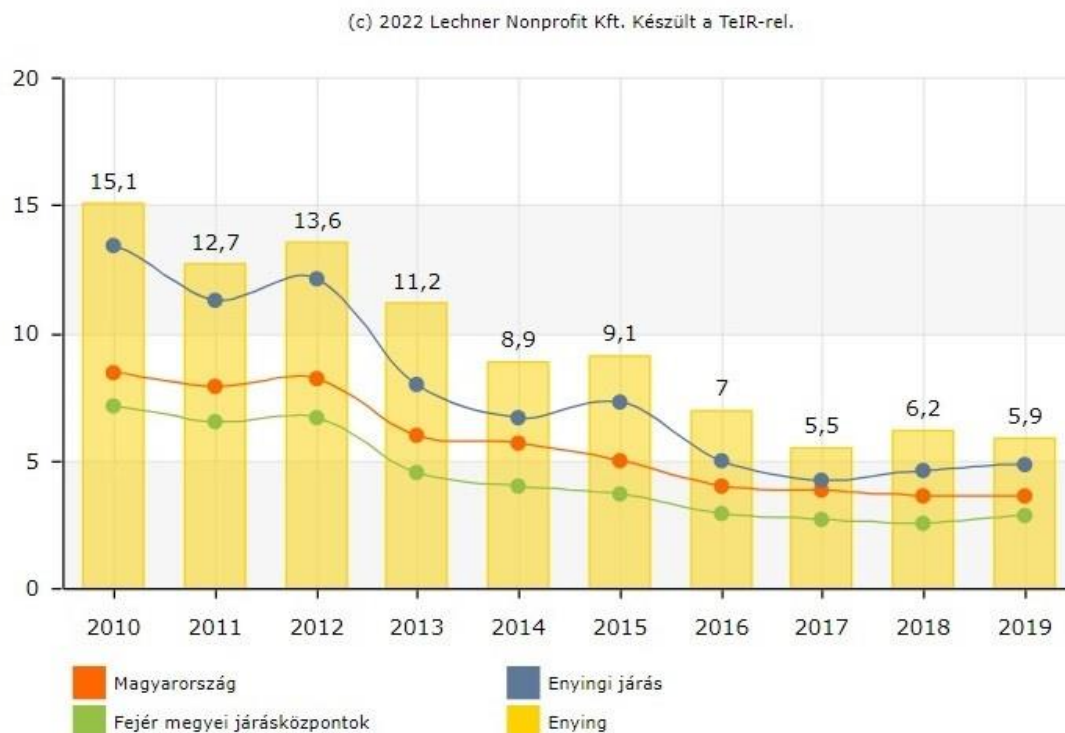
1. Az önkormányzat és intézményei építészeti és technikai modernizálása, hatékonyságuk növelése;
2. A település infrastruktúrájának teljessé tétele:
 - a. különös tekintettel a szennyvíztisztításra, amely feltétele az ipar és a vállalkozások letelepedésének;
 - b. a csatornázáshoz kapcsolódó beruházás a felszíni vízelvezetés megoldása;
 - c. az utak javítása, karbantartása;
 - d. a településközpont rehabilitációja;
3. Az intézmények fenntartása, a városi rang és járásszékhely megtartása;
4. Egészségügyi szakellátás megtartása;
5. A kistérség településeinek megtartása, a társulás önálló munkaszervezetként működtetése;
6. Differenciált kommunális adó, mérsékelt ingatlanadó bevezetése;
7. Közvetítő, koordináló szerepben munkahelyteremtés és a foglalkoztatás elősegítése.

A Gazdasági programban felsorolt célok és tevékenységek közül számos téren jelentős előrelépés történt. A szennyvíztisztás, az intézményi felújítások, településközponti rehabilitáció vagy folyamatban van, vagy pedig teljes mértékben lezajlott. A gazdaságfejlesztés következő nagy állomása a turizmus terén a település Balaton régióhoz való csatlakoztatása jelentheti, míg ipar területén az M8 autópálya kiépülésével egy új ipari park létrehozása is valós cél lehet. Ez a jelenleg hatályos programban is nevesítve van, miszerint *„A Gazdasági program a „Befektetés támogatási politika célkitűzései” ipari területtel, infrastrukturális beruházásokkal szándékozik kedvező feltételeket teremteni a munkahelyet teremtő befektetők letelepedésének.”*

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Enying munkaerő-piaci jellemzői sokat változtak, illetve sokat javultak az elmúlt évek során.

Nyilvántartott álláskeresők száma száz 15–64 éves állandó lakosra.

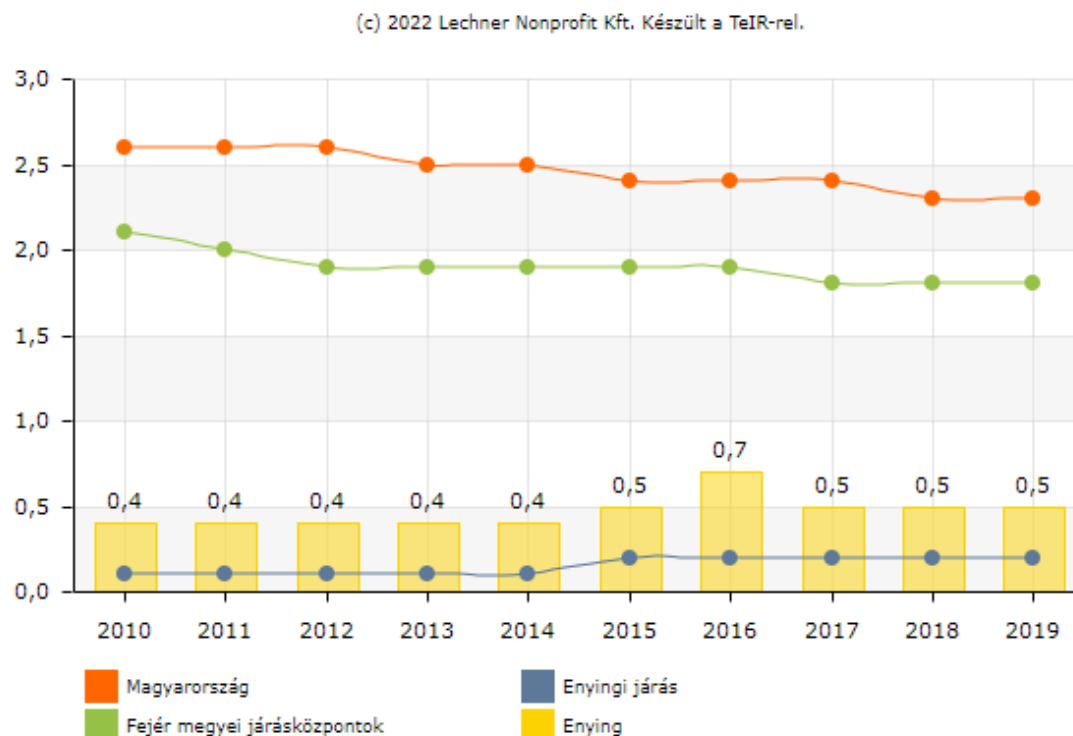

56. ábra: Nyilvántartott álláskeresők a munkaképes korú népesség százalékában (Forrás: TeIR)

A korábbi igen kedvezőtlen helyzet nagyban javult, amelyhez aktívan hozzájárult a központi közfoglalkoztatási programok alakulása. A 2010 elején tapasztalt 15,1%-os (!) munkanélküliségi ráta 2019-ben például már csak 5,9% volt. Ez az arány természetesen még elmarad a megyei, országos átlagtól, mindenesetre bizakodásra ad okot, hogy a település a korábbi évekhez képest nem szakadt le és javítani tudta a statisztikáit. Fontos kiemelni, hogy az önkormányzatnak a foglalkoztatásban és a munkahelyteremtésben csak közvetett lehetősége van, elsődleges szerepe a közvetítő, koordináló szerepvállalás. Az önkormányzat, polgármesteri hivatal és intézményei 2020-ban 148 főt foglalkoztattak, amelyből a közfoglalkoztatottak száma 31 fő volt. A korábbi évekhez képest a településen sikerrel zajlott le uniós finanszírozásból támogatott foglalkoztatási projekt, amely a Fejér Megyei Kormányhivatal koordinálása alatt megvalósuló TOP-5.1.2-15-FE1-2016-00003 számú „Helyi foglalkoztatási együttműködések Enying járásban” elnevezésű pályázat volt.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Önkormányzati bérlakások aránya Enyingen mindössze 0,5%.

57. ábra: Fenntartott önkormányzati lakásbérlemények aránya a teljes lakásállományon belül (%) (Forrás: TEIR)

Bérbe adott önkormányzati ingatlanok:

1. Balatonbozsok fő u. 63/A (86/5 hrsz.) komfortos 60 m²
2. Kossuth L. u. 13/A (1406/a/1 hrsz.) komfortos 45 m²
3. Kossuth u. 29. (1329 hrsz.) félkomfortos 64 m²
4. Dr. Belák Sándor u. 7. (2442/1 hrsz.) komfortos 62 m²
5. Dr. Belák Sándor u. 13. (2439 hrsz.) komfortos 62 m²
6. Dr. Belák Sándor u. 17. (2437 hrsz.) komfortos 62 m²
7. Dr. Belák Sándor u. 19. (2436 hrsz.) komfortos 62 m²
8. Dr. Belák Sándor u. 21. (2435 hrsz.) komfortos 62 m²
9. Dr. Belák Sándor u. 23. (2433/2 hrsz.) komfortos 62 m²
10. Balatonbozsok, Gárdonyi G. u 3. (44 hrsz.) komfortos 85 m²

A bérlakások nagy része ki van adva, vagy lakott. A 17 ingatlanból az utóbbi években 2 eladásra került, 1 bontás előtt áll, 2 üresen álló ingatlan mellett, 10 bérbe adott vagy lakott van, 2 pedig intézményi fenntartásban lett kiadva.

A bérleti díjak mértékét Enying Város Önkormányzata Képviselő Testületének 71/2021. (X.18.) önkormányzati rendelete szabályozza, miszerint:

- a) összkomfortos lakás esetén 688,- Ft + ÁFA/m²/hó,
- b) komfortos lakás esetén 508,- Ft + ÁFA/m²/hó,
- c) félkomfortos lakás esetén 327,- Ft + ÁFA/m²/hó

A nem lakáscélú helyiségek bérbeadását Enying Város Képviselő Testületének 25/2002. (XII.12.) sz. rendelete szabályozza. Önkormányzati tulajdonú nem lakás céljára szolgáló helyiség bérbeadásáról, valamint a bérbeadást megelőző versenytárgyalás kiírásáról az önkormányzat Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottsága dönt a Polgármesteri Hivatal közreműködésével. A bérleti díj mértékét az önkormányzat Pénzügyi és Településfejlesztési Bizottsága állapítja meg.

1.10.6. Intézményfenntartás

Az önkormányzat számára az intézményrendszer működtetése, fenntartása, korszerűsítése komoly, átfogó feladatot jelent, hiszen az intézményhálózat infrastruktúrája sok tekintetben nagy nyomást helyez a meglévő kapacitásra. Az önkormányzat anyagi lehetőségeit pályázati lehetőségekkel tudja kiegészíteni.

Enying város önkormányzata az alábbi intézmények működtetését finanszírozza:

Int. típus	Intézmény	Állag	Mennyire tudja kielégíteni a lakosság igényeit
Bölcsődék	Enyingi Városi Bölcsőde	2011-2012-ben teljes felújításon esett át. 30 férőhelyes.	Megfelelő módon kielégíti.
Óvodák	Enyingi Szirombontogató Óvoda	Egy 4. feladatellátási hely kialakításával a férőhelybővítés megoldódott, valamint 2015-ben a felújítás is lezajlott.	Megfelelő módon kielégíti.
Iskolák	Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola	Az épület felújítása lezajlott, a gimnázium 2021-ben megszűnt, a gimnáziumi épület jövője kérdéses.	Megfelelő módon kielégíti.
Kulturális és sport intézmények	Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár	2015-ben az épület felújításra került.	Megfelelő módon kielégíti.
Igazgatási intézmények	Polgármesteri Hivatal	Jó	Teljes mértékben.
Szociális intézmények	Család és Gyermejjóléti Központ	Teljes körűen felújított	Teljes mértékben.
	Enyingi Egyesített Szociális Intézmény	Változó.	Részbe kielégíti
T.üzemeltetés	Városgondnokság	Jó	Megfelelő módon kielégíti.

20. táblázat: Önkormányzati intézmények

Enyingi Egyesített Szociális Intézmény

Az intézmény a működési engedélye alapján alapellátás keretében az alábbi szolgáltatás nyújtására jogosult:

- Szociális Gondozó Központ
- Étkeztetés
- Családsegítés
- Házi segítségnyújtás
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- Idősek nappali ellátása
- Szakosított ellátás keretében: Idősek Napközi Otthona Bentlakásos Szociális Intézmény

Enyingi Család- és Gyermejjóléti Központ

A szolgáltatást igénybe vevők számára nyújtott tevékenységek fajtái:

- Egyéni esetkezelés
- Tanácsadás
- Információ közvetítés, tájékoztatás
- Segítő beszélgetés
- Továbbirányítás társintézményekhez
- Ügyintézés segítése
- Adományközvetítés
- Munkahelykeresés segítése
- Szociális ellátások igényléséhez segítségnyújtás
- Prevenációs tevékenység

Önkormányzati tulajdonú épületben működik az Okmányiroda, Rendőrőrs, Polgárőrség, Klebersberg Intézet Enyingi Tankerülete és a nevelési tanácsadó.

Beruházások:

Enyingen 2010-től (főként 2014 után) az intézmények körét érintően jelentős beruházások zajlottak. Az elmúlt években az alábbi intézmények újultak meg, illetve bővültek:

- KEOP-5.7.0/15-2015-0172 Vas Gereben Művelő dési Ház (Enying, Bocskai u. 1.),
- KEOP-5.7.0/15-2015-0172 Enyingi Szirombontogató Óvoda(összes telephely)(145.338.987 Ft)
- TOP-3.2.1-15-FE1-2016-00050 Polgármesteri Hivatal
- TOP-3.2.1-15-FE1-2016-00050 Enyingi rendőrőrs (79.493.100 Ft)
- TOP-4.2.1-15- FE1-2016-00016 Enyingi Család és Gyermejkölési Központ (96.729.997 Ft)
- TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 Városközpont rekultiváció - Zöld város projekt

Néhány épület(-rész) építési ideje:

- Batthyány F. Általános Iskola, régi szárnya: 1850 körül;
- Vas Gereben utcai Óvoda: 1850 körül, felújítás 2015
- Kossuth u.-i Óvoda: 1900-as évek eleje;
- Polgármesteri Hivatal: 1912;
- Balatonbozsoki Óvoda: XX. sz. eleje;
- Városi Bölcsőde: 1920-évek eleje, bővítés 2010-11;

1.10.7. Energiagazdálkodás

A témát az „1.16.2. Önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése” c. fejezet részletezi.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

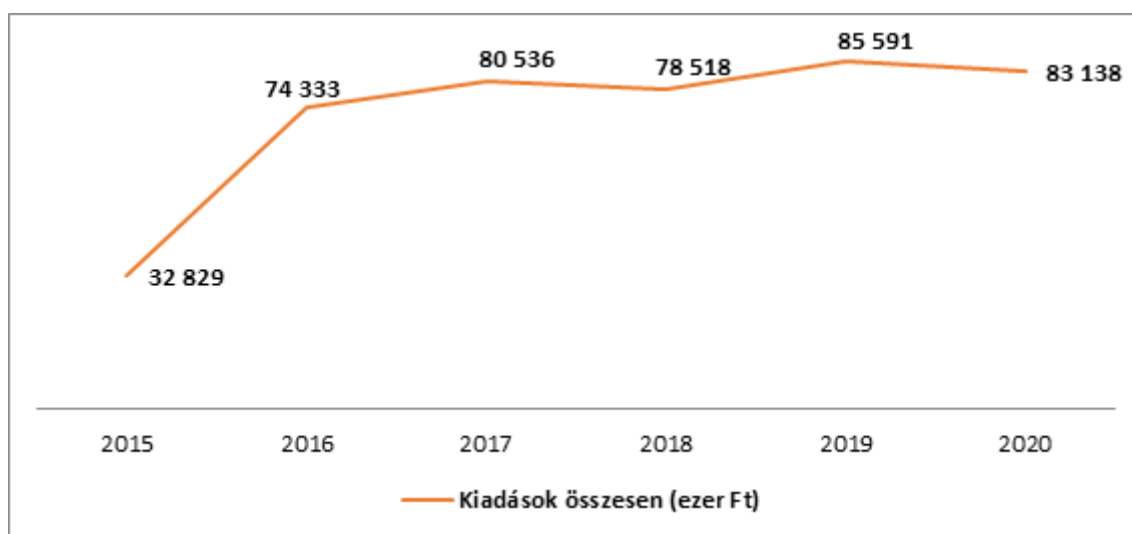
Településüzemeltetési szolgáltatások

Ahogy minden településen úgy Enyingen is a lakosság a városi önkormányzatot számos feladat elé állítja. Mindezeknek a biztosítása nagy szakértelmet és körültekintést igényel. Ezen feladatok ellátáshoz Enying Város Önkormányzata 2015-ben létrehozta saját városgondnokságát, mint önálló intézményt, amely a településüzemeltetési feladatokat felelős.

A vezető jogokat a polgármester, illetve a megválasztott vezető gyakorolja. Az alaptevékenység körébe a következő főbb feladatok tartoznak:

- Az önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok, intézmények, bérlemények üzemeltetéséhez szükséges karbantartási, felújítási munkák, kezelői feladatok ellátása
- Beruházási és egyéb feladatok végzése és ellenőrzése
- Helyi közutak, közterületek fenntartása, fejlesztési munkái
- Vízrendezési csapadékvíz elvezetési feladatok

- Gyepmesteri tevékenység ellátása
- Településtudásügyi feladatok végzése, a kommunális szilárd hulladék kezeléséből eredő feladatok ellátása
- Települési folyékony hulladék szállíttatása
- Helyi tűzvédelemmel kapcsolatos feladatok
- Helyi közbiztonsággal kapcsolatos feladatok
- Közterületen végzett tevékenység szervezése, felügyelete, piacfelügyelet
- Ellátja az önkormányzat tulajdonosi jogköréből fakadó közüzemi és kommunális feladatokat.
- A szervezett intézményi étkeztetésből fakadó önkormányzati feladatok ellátása
- Az egészségügyi szolgáltatások működésének biztosítása
- Park és közterület fenntartás

58. ábra: Városüzemeltetési kiadások alakulása (Forrás: njt.hu)

A városüzemeltetés szempontjából mérhető adat a településüzemeltetési szolgáltatásokra fordított költségvetési kiadások alakulása az elmúlt években. Ahogy az adatokon is látjuk, Enying Város Önkormányzata évről-évre jelentősebb összegeket fordít a feladatok megfelelő kivitelezésére.

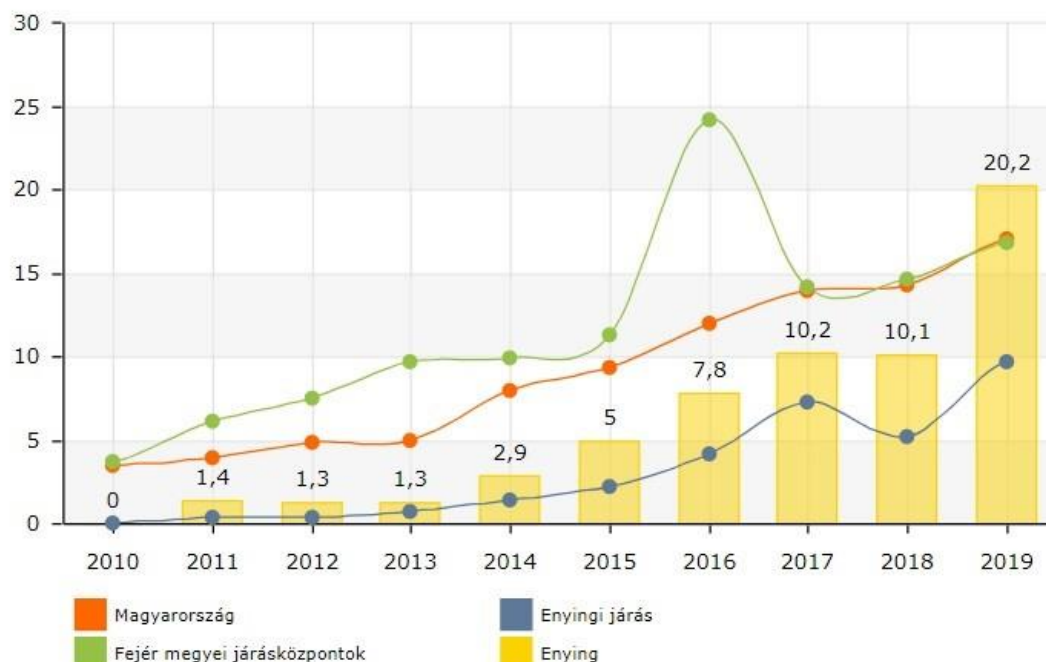
A városgondnokság a korábban említett szervezeti struktúrában – mint önálló városi intézmény, 10-12 fővel látja el a városi feladatokat. Feladataik közül jelentős hányadot képvisel a zöldfelületek karbantartása. Emellett az önkormányzati ingatlanok kezelése és a hulladékkezelés is kiemelt feladat.

	2017	2018	2019
Városgazdálkodás	47 479	49 997	52 182
Park és zöldterület	15 396	16 551	19 281
Önk. lakóingatlan	598	758	990
Önk. nem lakóingatlan	2 494	2 461	1 092
Köztetető fenntartás	107	0	127
Piacüzemeltetés	613	396	793
Hulladékszállítás	8 088	4 373	5 406
Veszélyes hulladék	26	0	28

21. táblázat: Településüzemeltetési szolgáltatások kiadásainak megoszlása 2017-2019 (ezer Ft) (Forrás: njt.hu)

A településen SIÓKOM Hulladékgazdálkodási Közszolgáltató Kft. saját hulladékudvart üzemeltet, amely a helyi lakosság és a közszolgáltató nyilvántartásában szerepelő gazdálkodó szervezetek előtt is nyitva áll, lehetőséget biztosítva a háztartás/ipari hulladék szelektív beszolgáltatására.

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.

59. ábra: A lakosságtól hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya 2010-2019 (%) (Forrás: TeIR)

A hulladékgyűjtés alakulása az évek során sokat fejlődött, amely szoros kapcsolatban van az illegális hulladéklerakók felszámolásával. Az önkormányzat az utóbbi évek során komoly erőforrásokat mozgósított az ilyen típusú illegális tevékenységek megfékezésére, amelynek köszönhetően különösen megemelkedett az elszállított települési szilárd hulladék aránya. Az arány reálisan valószínűleg alacsonyabb lesz, mint 20% hosszútávon.

A közvilágítási feladatok tekintetében 2022. január 1-ével szolgáltató váltás történt. A *közvilágítási feladatok új ellátója (egybekorszerűsítésért, hibabejelentésért felelős szervezet): Project Light Hungary Kft., 1125 Budapest, Szarvas Gábor út 20-22.*

Okos város települési szolgáltatások

Okos város (Smartcity) szempontjából a településen leginkább pontszerű fejlesztések mentek végbe, amelyek alapot biztosíthatnak a későbbi fejlesztéseknek. Maga az *okos város* koncepció fizikai, digitális és humán rendszerek hatékony integrációját jelenti az épített környezetben, annak érdekében, hogy lakói számára fenntartható, virágzó és mindenkit egyaránt befogadó jövőt biztosítson. A megközelítésen belül, 6 alrendszer lehet megkülönböztetni, amelyeken belül a település leginkább az okos környezet (smart environment) hajtott végre fejlesztéseket. Ezen belül több energetikai fejlesztés ment végbe, valamint egy kamerarendszer is kiépítésre került.

Napelemes rendszer kiépítése 33,66 millió Forint - A fejlesztés keretén belül az Önkormányzat tulajdonában álló 5 megvalósítási helyszínre háztartási méretű kiserőmű került telepítésre.

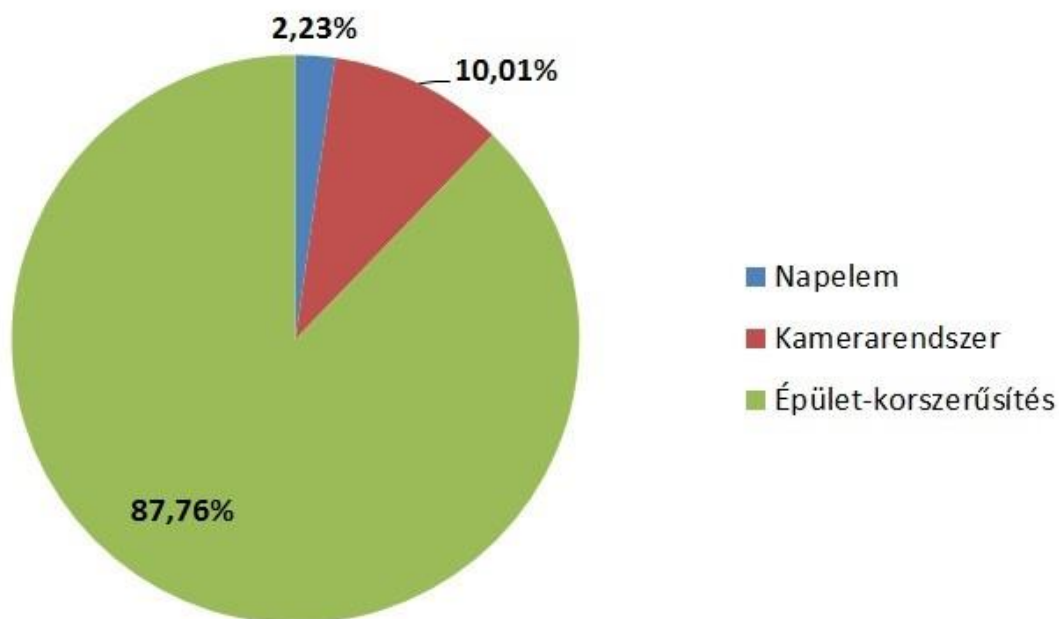
Helyszín	Teljesítmény	Napelem	Inverter
Polgármesteri Hivatal	24 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	100 db Kyocera KD 250 napelem modul	2 db KacoPowador 14.0TL

Szirombontogató Óvoda (Vass G. u.)	10 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	40 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db KacoPowador 12.0TL inverter
Szirombontogató Óvoda (Kossuth u.)	2,5 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	10 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db Fronius Galvo 2.5 inverter
Városi Bölcsőde (Vass G. u.)	5 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	20 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db Fronius Symo light 5.0 inverter
Művelődési Ház (Bocskai u.)	9 kW csatlakozási teljesítményű rendszer	36 db Kyocera KD 250 napelem modul	1 db KacoPowador 10.0TL inverter

22. táblázat: A projekt keretén belül telepített rendszerek (Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás)

Kamerarendszer kiépítése 7,5 millió Forint - A fejlesztés eredményeként 19 db térfigyelő kamera került beszerzésre és felszerelésre, 2 bázisállomással. A közbiztonsági térfigyelő rendszer mozgó, valós idejű színes képátvitelt biztosít a kamerák felszerelési helye és a megfigyelő központ között. A képtárolás a hatályos jogszabályok szerint, illetve annak feldolgozása, visszakeresése digitális rendszerben történik. A jelenlegi rendszer kiépítése lehetőséget ad a későbbiekben történő szakaszos bővítésekre.

Energetikai beruházások (energetikai korszerűsítés) 295,2 millió Forint – A két energetikai pályázat keretében megújult a Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola, valamint Enying Város Önkormányzati épületei (Művelődési Ház, Szirombontogató óvoda telephelyei) is. A korszerűsítések keretében nyílászárók cseréje és hőszigetelés zajlott többek között, amely fejlesztések a költséghatékony működtetést segítik elő.

60. ábra: Okos város fejlesztések költségvetésének megoszlása 2014-2020 (%)

Az eddigi beruházások jelentős hányada az önkormányzat épületeinek korszerűsítésére fordítódott, ami összességében logikus is, hiszen nagyobb volumenű energetikai beruházásokat ezzel érdemes kezdeni. Biztató előrelépés volt, hogy a napelemes rendszer is kiépítésre került. Ezek alapján elmondhatjuk, hogy a város népességszámának, gazdasági helyzetének és általános fejlettségének megfelelően az „okos környezet – smart environment” alrendszer adta lehetőség nagy számban lettek kiaknázva, az alrendszeren belüli további fejlesztések indokoltsága kérdéses. Energetikai szempontból nem a további technológiák alkalmazása lehet a megfelelő fejlesztési irány, hanem sokkal inkább a

korszerűsítésbe bevont önkormányzati ingatlanok száma, amelyek tekintetében még vannak olyan kimaradó épületek, amiket fejlesztés alá lehet vonni.

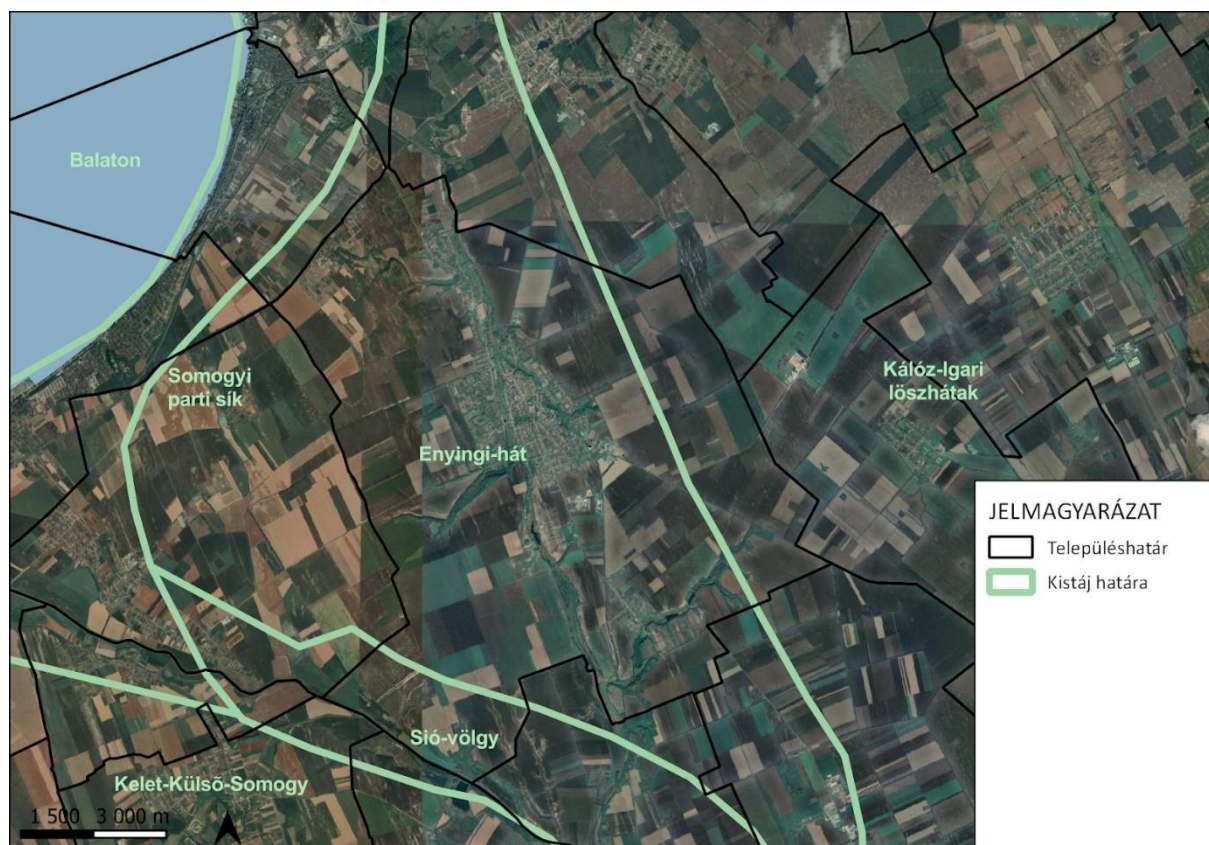
A kamerarendszer fontos előrelépés volt az okos környezet, valamint az okos életkörülmények vonatkozásában egyaránt. Segítségével nemcsak az illegális szemétkerítés csökkent, de fontos közbiztonsági előrelépést is jelent.

A következő időszak okos város törekvései terén releváns lehet az okos gazdaság alrendszer, amely az ipari park újbóli kijelölésével, valamint a Balaton turisztikai régióhoz való esetleges csatlakozással lehet aktuális. Az M8 autópálya kiépülésével az okos közlekedés (smart mobility) dimenziójában is új távlatok nyílhatnak.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Enying az Alföld és a Dunántúli-dombság határán fekszik, így átmenetet képez a két nagytáj között. A Mezőföld középtáj részeként három kistáj is érinti a település közigazgatási területét.

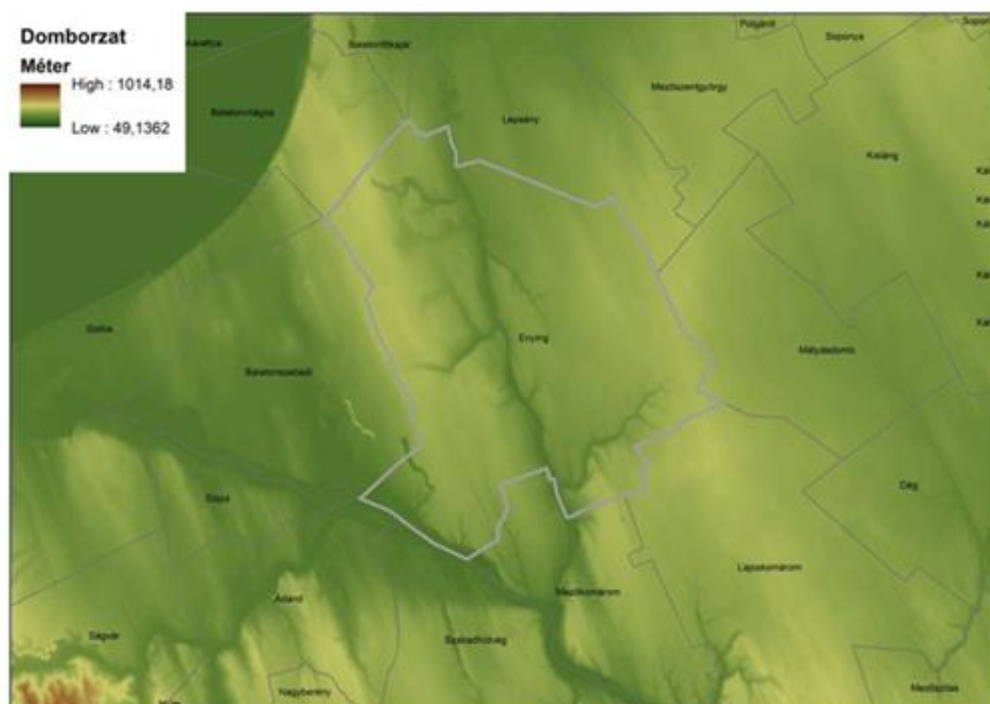
61. ábra: Enying környéki kistájak

62. ábra: Enyingi-hát (Huszár Szilvia 2022. június 3.)

A település nagy része az *Enyingi-hát* kistájon helyezkedik el, amely közepes magasságú (101 mBf és 163 mBf) síksági helyzetben lévő, DK felé lejtő dombsági hát, magassága 160 m-ről 110-120 m-re lejt. A Csikgát (Kabóka) völgy (ÉK), a Sió völgy (DNy) és a Balaton felé meredek, helyenként 50 m-es peremmel szakad le. Középső és DK-i lösszel borított részét hátravágódó eróziós-deráziós völgyek csipkézik. A települést kis részben érinti a *Káloz-Igari löszhát*, amely 105 és 172 mBf közötti magasságú, egyenetlen síkság. Enying közigazgatási területét minimálisan érinti délen a *Sió-völgy* kistáj, amely a Sió vízfolyás 400-600 m széles, 30-40 m mély vizenyős süllyedékeiből tevődik össze. (Dövényi, 2010)

Enying területe mérsékelten meleg és száraz. Az évi napsütéses órák száma 2000. Az évi középhőmérséklet 10 °C körüli, míg az éves csapadékmennyiség 580-600 mm. Az uralkodó szélirány az É-i, ÉNy-i. (Dövényi, 2010)

63. ábra: Enying domborzata

A Balaton medencéje, a Sió-völgy és a Csíkgát (Kabóka)-patak közötti terület meglehetősen száraz, gyér lefolyású. Az Enyinget átszelő vízfolyás a 26 km hosszú, 292 km²-es vízgyűjtő területű Cinca-Csíkgát-patak, a település déli határát alkotja a Sió-csatorna. A területen található kisebb árkok ebbe a két vízfolyásba futnak. A településen található legjelentősebb állóvíz, az enyingi tároló rendszer (93 ha); említést érdemelnek még a Csíkgáti-árkon lévő Kabókai halastavak.

A terület növényföldrajzilag az Alföldhöz tartozik, a Duna-Tisza közével egy flórajárásba kell sorolni. Ez a flórajárás a Praematricum, a Pannonicumon belül a növényföldrajzi Alföld Eupannonicum flóravidek része.

Növényföldrajzilag a terület egykori flórájában az erdőssztyep- és pusztai fajokon kívül az erdei elemek is nagy arányban voltak jelen. Ma már a természetes növénytakarónak csak töredékei találhatók a mélyebb térszinteken, völgyaljakban, ültetvényekkel be nem telepített lösz völgyoldalokon. A Sió-völgyben az egykori mocsarakat, mocsár- és lápréteket jelentős részben kiszárították. A helyükön elsősorban szántók találhatók, egy részükből halastavat alakítottak ki.

A terület természetes növénytakarójának az éghajlati adottságok mellett meghatározója a dombok „háta” löszből és pannon agyagból álló anyaga. A szakirodalomba felsorolt növényi jellegzetességek között megtalálható a leshegyi lejtős löszterületen a taréjos búzafő (*Agropyron cristatum*) és a barázdált csenkesz (*Festuca sulcata*). Gyepes, löszös területein megtalálható az apró nőszirm (*Iris pumila*), a Pannon kutyatej (*Euphorbia pannonica*) magyar szegfű (*Dianthus pottederae*). Alsótekeres határában az *Artemisia campestris* és *Cystidus austriacus* buglyos zanót fajok lelhetők fel, melyek inkább a balatoni magasparton gyakoribbak. A lösztakarón az *Iris*, *Allium*, *Veronica*, *Campanula* *Artemesia*, *Adonis Pulsotilla*, *Linum*, *Campanula* fajok találhatók meg. (Környezetvédelmi Program, 2019)

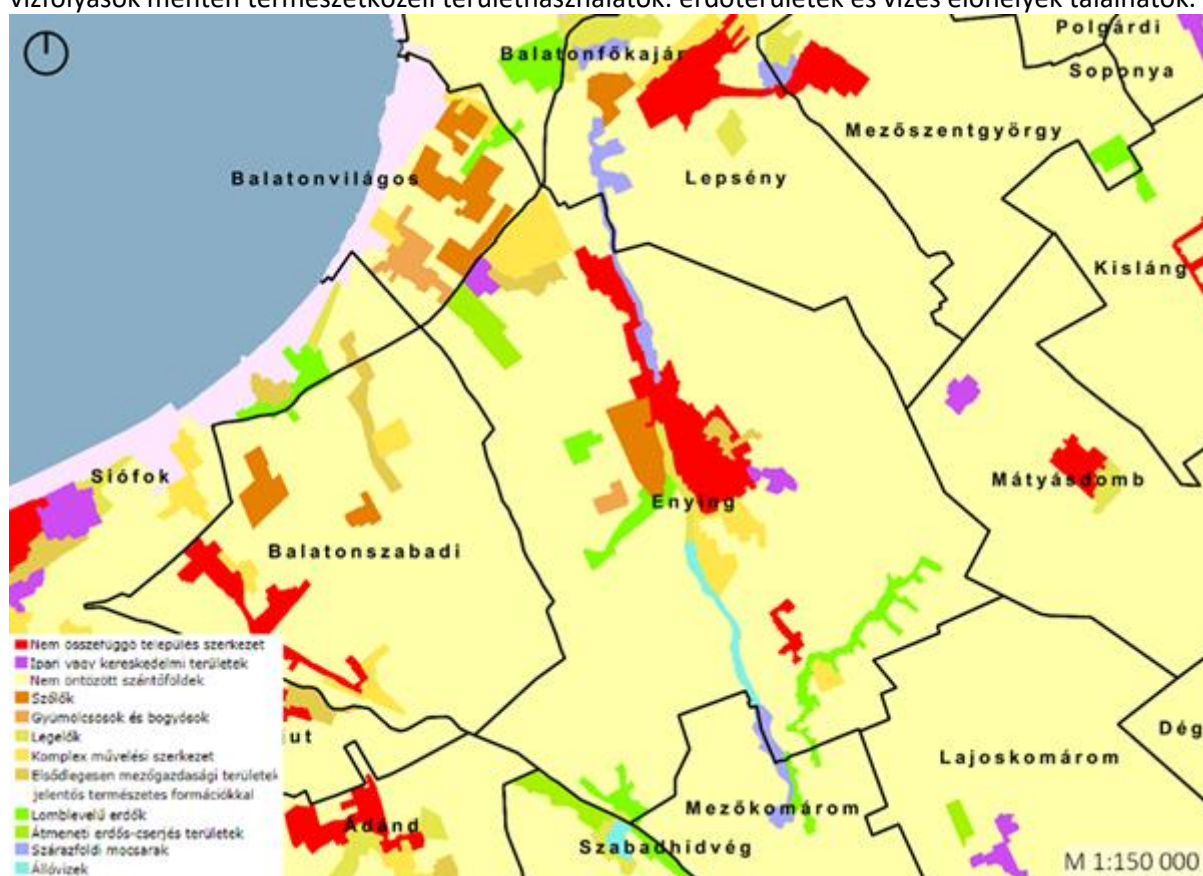
A vizenyős területek növényi összetétele szinte semmiben nem tér el az Alföld hasonló adottságú területeitől. Megtaláljuk a savanyúbb kémhatást igénylő zsombok sást (*Carex elata*) a halastavak vidékén a fehér tündérrózsát (*Nymphaea alba*) a tavi kákát (*Schoenoplectus lacustris*). A vízparton és a sekély vízben a nád (*Phragmites communis*), illetve a gyékény (*Typha angustifolia*) alkot egységet. (Környezetvédelmi Program, 2019)

A terület erdőben szegény. A melioráció még segített is a meglévő erdősávok, ligetek megszüntetésében. Feketeenyő (*Pinus nigra*) elegyedik a tatár juhar (*Acer tataricum*), korai juhar (*Acer platanoides*) illetve *Tilia* fajokkal. Közülük a leggyakoribb a kislevelű hárs (*Tilia cordata*). A központi parkban tölgy és kőris színesíti a képet. (Környezetvédelmi Program, 2019)

Állattani szempontból aránylag sok a Mezőföldön idegen faunaelem. Enying belterületén szinte csak a mezőgazdasági kultúrhatás alatt álló terület állatvilágáról lehet beszámolni. A vizek élővilágából egy-két madár érdemel külön említést. Leggyakoribb a vadkacsa a nyári lúd, a szürke gém, búbos vöcsök. (Környezetvédelmi Program, 2019)

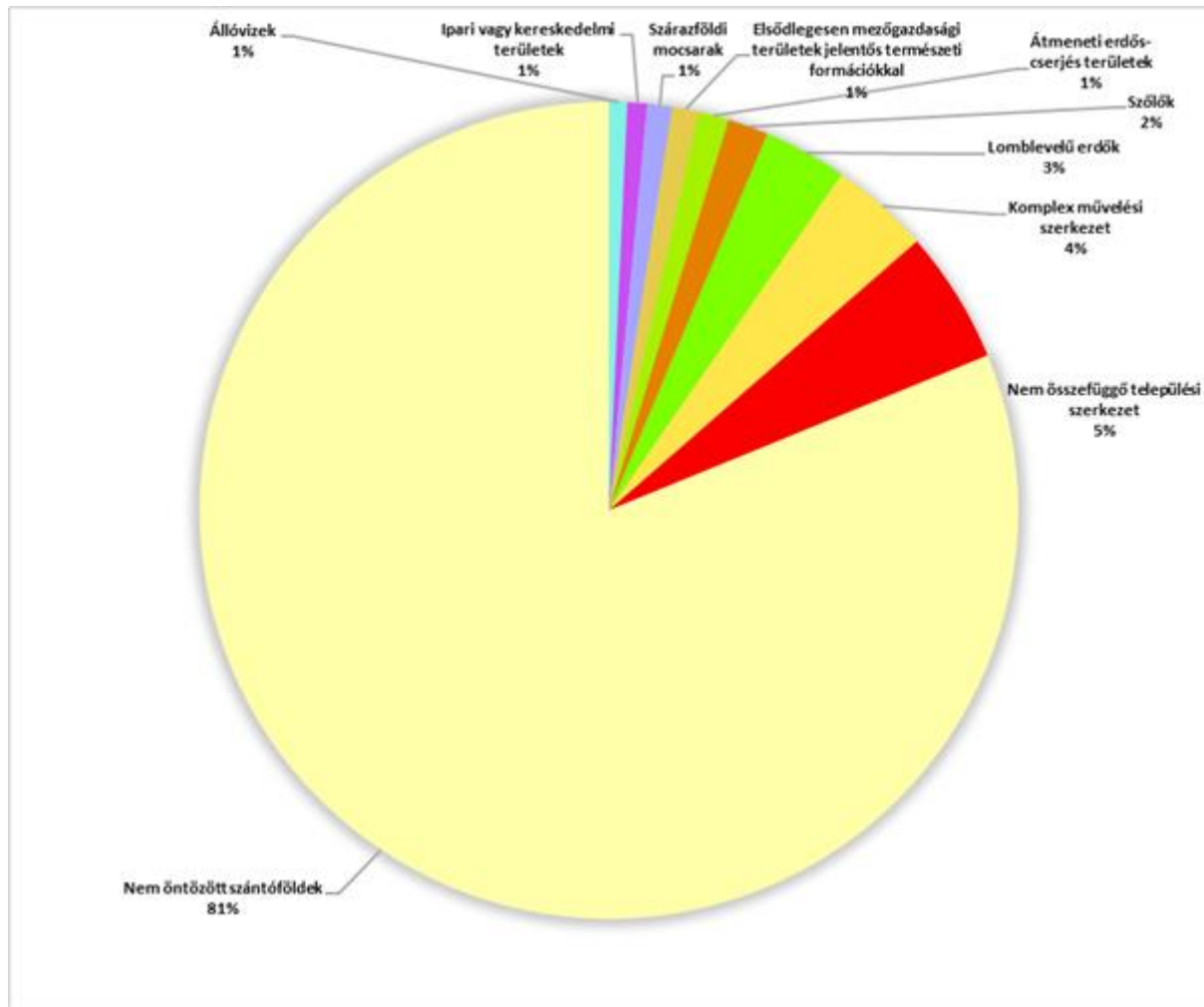
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

Enyingen és a szomszédos területeken is a szántóföldi művelés alá vont területek túlsúlya jellemző. A tájszerkezet homogenitását a települési területekhez kapcsolódva megjelenő komplex művelési szerkezetű területek, szőlőterületek, gyümölcsösök törik meg. A mélyebb fekvésű területek, a vízfolyások mentén természetközeli területhasználatok: erdőterületek és vizes élőhelyek találhatók.

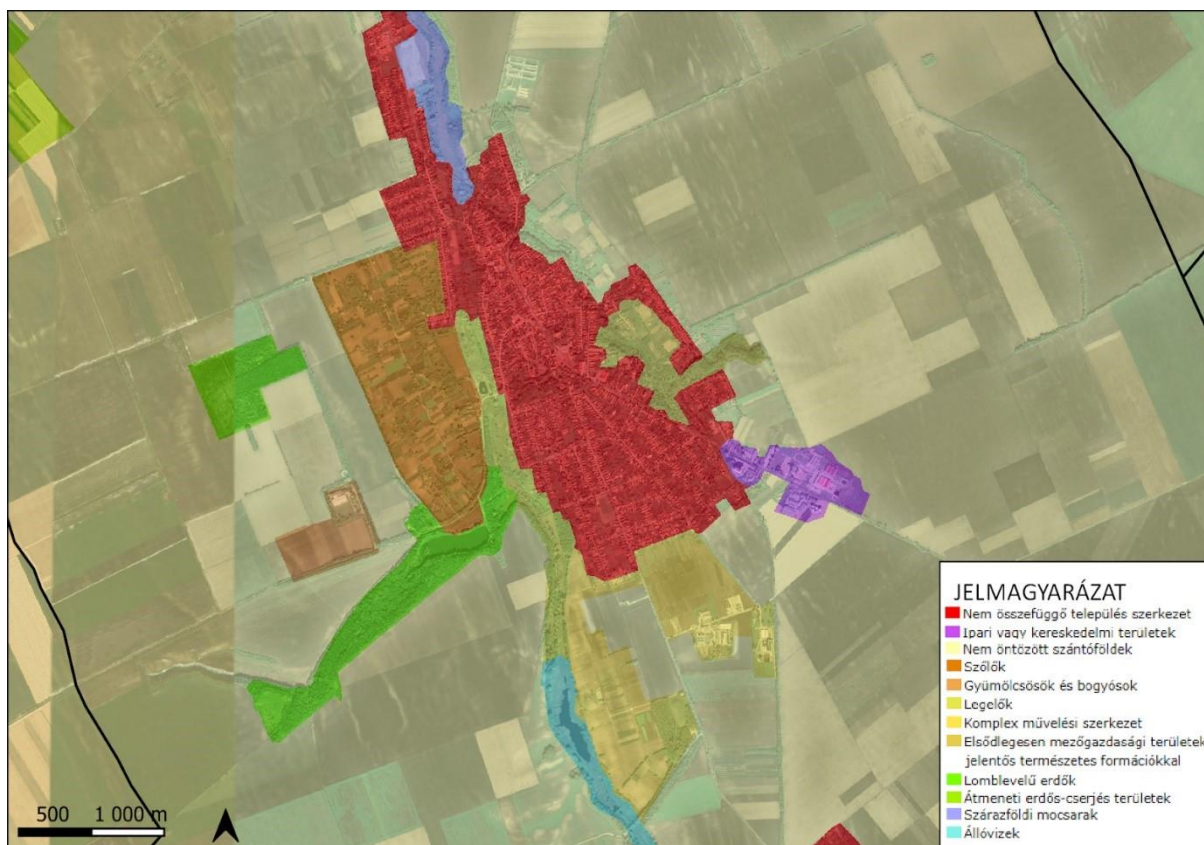
64. ábra: Területhasználat (CORINE Land Cover 2018)

Enying közigazgatási területének több, mint 80 %-a szántóterület. A második legnagyobb arányú területhasználatot a beépített területek jelentik, amelyekből a települési terület 5 %-ot, az iparterület 1%-ot foglal el. Az erdőterületek aránya alacsony, csupán 3-4 % (attól függően, hogy melyik kategóriát számoljuk hozzá), ami a 2020-as országos átlagtól (22,1 %) jelentősen elmarad. A szőlőterületen, illetve a komplex művelési szerkezetű területeken, valamint az (ipari)-kereskedelmi területen (Alsótekeres) szintén találhatók lakóépületek.

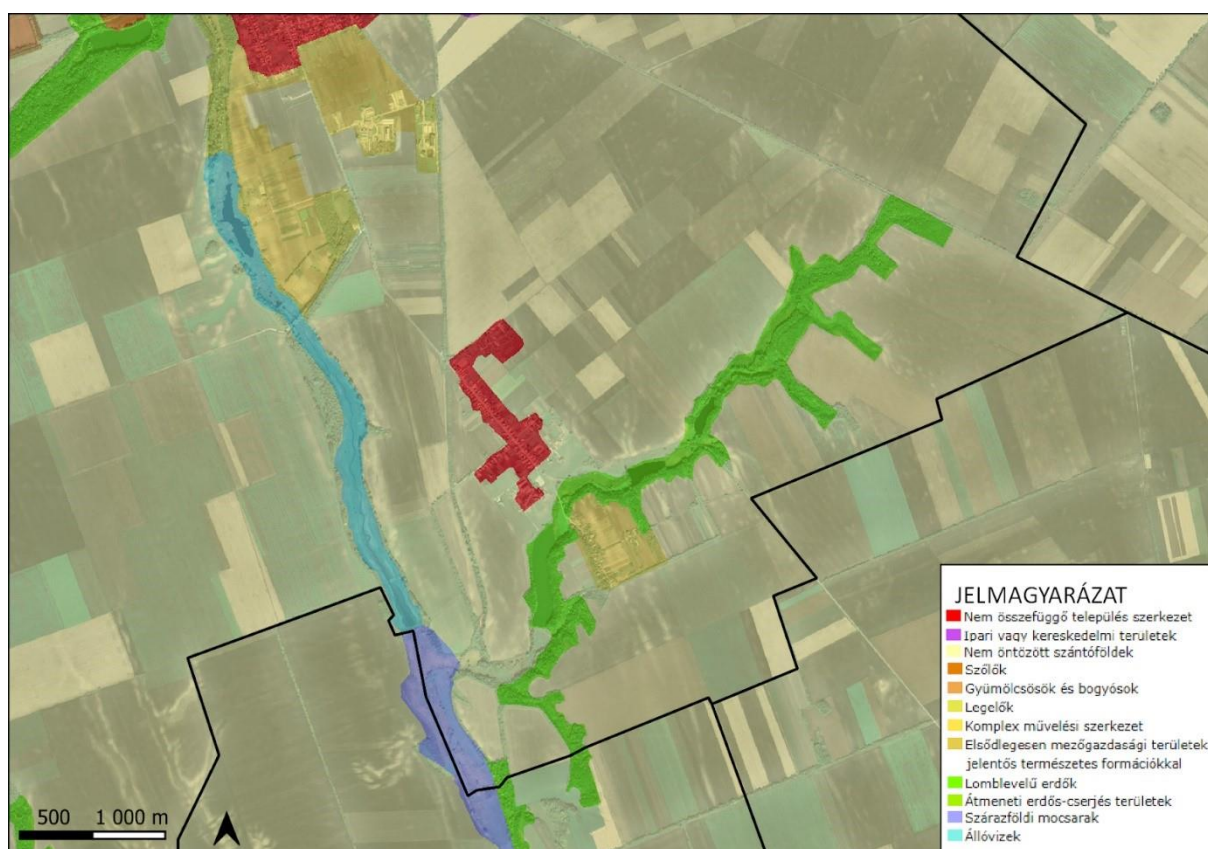

65. ábra: Területhasználatok aránya (CORINE Land Use 2018 alapján)

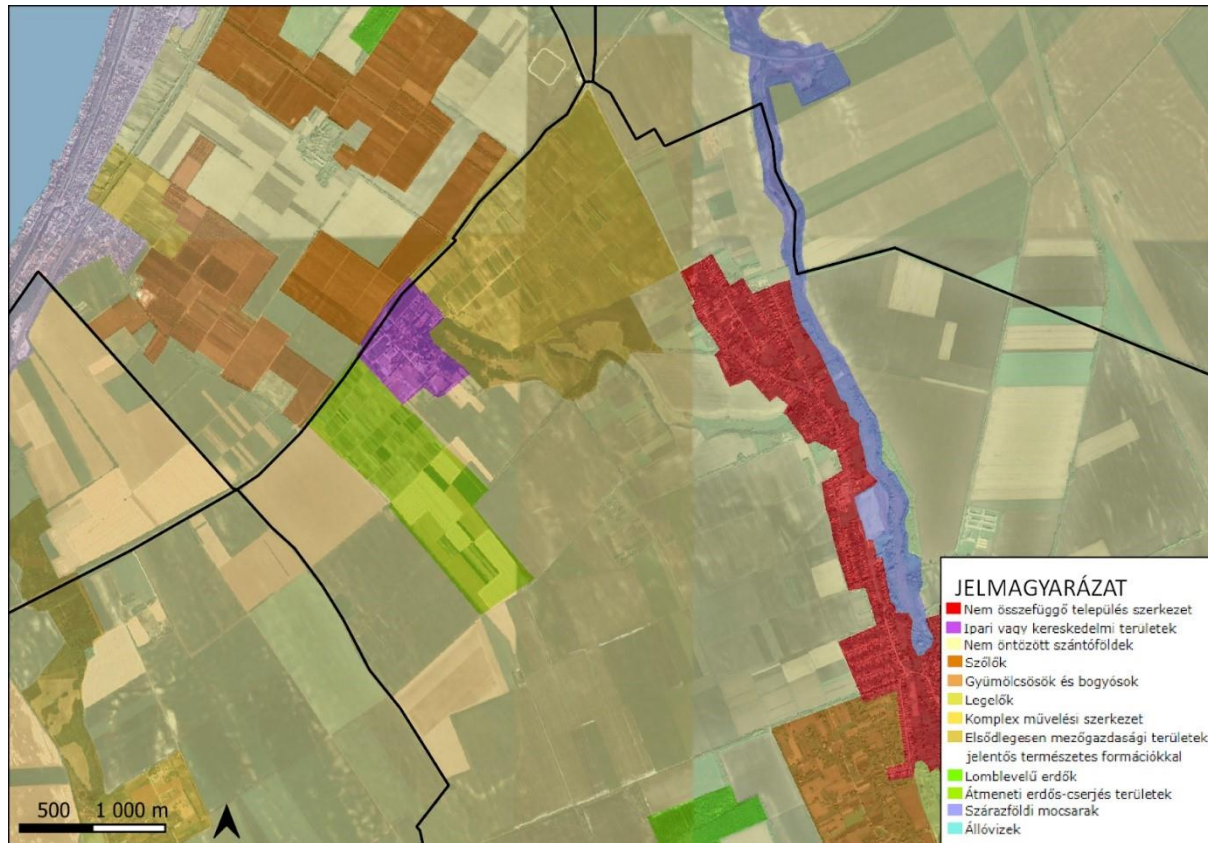
Speciális területhasználati kategória a komplex művelési szerkezet, amely az ország nagy részén a régi zártkertes, napjainkban jellemzően beépülő területeket jelöli. Enying esetében ez a kategória a kisparcellás művelést takarja, üzemi épületekkel, illetve a külterületi lakott Kabókapusztai városrész melletti Leshegyet is ebbe a területhasználati kategóriába sorolja.

66. ábra: Enying belterülete (CORINE Land Cover 2018)

67. ábra: Kabókapusztá, Leshegy (CORINE Land Cover 2018)

68. ábra: Alsótekeres (CORINE Land Cover 2018)

Az Urban Atlas egységes módszerrel előállított, távérzékelésen alapuló területhasználat-vizsgálat Európa nagyvárosaira és agglomerációjukra, amely a CORINE vizsgálatoknál részletesebb elemzést készít. A vizsgálat alapján megállapítható, hogy milyen változások következtek be a területhasználatok tekintetében 2012 és 2018 között. Az adatok alapján jellemzően új beépítések történtek a település közigazgatási területén, amelyet a következő ábra szemléltet. Nagymértékű tájhasználati változások nem történtek ezen időszakban az Urban Atlas vizsgálata alapján.

69. ábra: Területhasználat változás 2012 és 2018 között az Urban Atlas vizsgálata alapján (pirossal jelölve a beépítést)

1.12.2.1. tájtörténeti vizsgálat

Enying településképét és a tájat jelentősen meghatározzák a domborzati és termőhelyi adottságok, így alakulhatott ki a település évszázadok óta jellemző árutermelő mezőgazdasági jellege. A külterületet szinte egyöntetűen a szántóföldi növénytermesztés jellemzi. Kivételek ez alól „zártkerti” kertes mezőgazdasági (korábban zártkerti) területek, a szőlőterületek, az Alsótekeresi Faiskolai ültetvények, továbbá a zömmel vízfolyásvölgyeket követő erdőfoltok és gyepek, illetve a víztározók, halastavak.

Az I. katonai felmérés alapján látható, hogy már abban az időben is a mezőgazdasági tájhasználat dominált Enying mai területén, azzal a különbséggel, hogy a XVIII. sz. végén a legelőterületek aránya jóval nagyobb volt, csaknem felét tették ki a szántóknak. A vízfolyásokon már akkor is több helyütt megtalálhatók voltak a részben ma is meglévő, mesterségesen felduzzasztott vízfelületek, tavak. A felmérésen már megjelenik Bozsok település is.

70. ábra: Enying az I. katonai felmérésen (1782-1785)

A II. katonai felmérésen a legelők, rétek aránya már jóval kisebb, néhány kivétellel a szántóként nehezebben hasznosítható részekre szorul vissza. A település egykori szőlőhegyei adnak helyet a kisgazdasági jellegű szőlő és gyümölcstermesztésnek. Igazán „klasszikus” megjelenésű és használatú szőlőhegynek a mintegy 120 ha-os Öreghegy nevezhető, amelyet már az 1700-as évek második feléből származó I. katonai felmérés térképe is gyakorlatilag a mai kiterjedésében tüntet fel. A II. katonai felmérés a határ déli részén található Leshegyet is szőlős területként jelzi, mára azonban innen eltűntek a szőlők és az azt kiszolgáló épületek, Leshegy kisebb része külterületi lakott helyként maradt fenn, egy utcával.

71. ábra: Enying a II. katonai felmérésen (1819-1869)

Az előkerült régészeti leletek azt mutatják, hogy a város mai közigazgatási területén (a mai belterületen és a déli határrészen) már a római birodalom korában is voltak kisebb-nagyobb települések, illetve az avar korból (VIII. sz.) is kerültek elő településre utaló emlékek. Középkori oklevelekben Bozsokról már 1082-ből van említés, Enying pedig bizonyítottan már a XII. sz. közepén lakott hely, 1238 körül a pannonhalmi apátság birtoka, később a Török családé, ők építik meg várát is egy viszonylag jól védhető, három oldalról mocsaras vízfolyásvölgyekkel körülvett magaslaton.

A város mai határában álltak egykor a török hódoltság idején elpusztult középkori Hódos, Kustján és Páta faluk is, amelyek helyén később, a Batthyány család idejében uradalmi puszták létesültek, ahol az állattartás, terményfeldolgozás zajlott és részben lakóhelyként is szolgált a gazdasági cselédek számára. Az egykori uradalmi pusztákat – Kabóka, ill. Alsótekeres kivételével - a szocializmus idején felszámolták. Enying a XVIII. sz. elejétől a hercegi titulussal bíró Batthyány család egyik uradalmi központja. Az uradalmi gazdálkodás több évszázadon át egyik meghatározója volt a táj használatának, képének is. A XVIII. sz. második felében épült fel a mai kastély magja, ami aztán tovább bővült, és át is épült a következő évszázadban. Megemlíthető, hogy a kastélyhoz tartozó angolkert stílusú park az 1800-as évek első felében hangsúlyos tájelem lehetett, mivel mai területének (kb. 7 ha) mintegy hatszorosát tette ki. Hozzá tartozott a Cinca-Csíkgát-patak völgyének egy része és mai Tolvajlápi tó is.

A főutcat 1810-ig Batthyány Lajos kiegyenesíttette és szélesíttette, továbbá a város- és tájszerkezetben ma is meghatározó, dél-délkelet felé futó három egyenes vonalú fő utat is kitűzette, Hódos (ill. Szilas), Lajoskomárom, valamint Mezőkomárom irányába. Ezek az utak egyben az uradalmi birtoktestek megközelítését, feltárását is szolgálták. A kataszteri térkép azt mutatja, hogy az uradalmi területeken már az 1800-as évek második felében is mezővédő erdősávokat létesítettek és a mezőgazdasági utak mellé pedig fasorokat ültettek.

Bár az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, a járás székhelye 1867-ig a szomszédos Balatonbozsok volt. Enying a kiegyezés évében lett járási központ, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények, ez lendítően hatott a további fejlődésre. A Veszprém-dombóvári vasútvonal megépülése (1880) nem befolyásolta különösebben a táj- és településszerkezetet, csak annyiban, hogy a vasútállomás közelében, akkor még külterületen jelentek meg a feldolgozóipar (gabonátárház, malom) első létesítményei. A budai postaút korábban Bozsokon vezetett keresztül, és amíg a vasútvonal nem épült meg, addig Bozsokon keresztül szállították a gabonát délről Veszprémbe. Itt volt az átutazók pihenőhelye.

1849 után örökösödés révén báró Draskovics birtok lett az uradalom. 1900 körül pedig a birtok egy részét a kastéllyal együtt báró Csekonics Endre vette meg. 1945 után a korábbi főúri birtokon állami gazdaság alakult, majd pedig a magángazdákat az 50-es évek végétől termelőszövetkezetekbe kényszerítették.

A mintegy 200 ha-on elhelyezkedő Alsótekeresi gyümölcs- és díszfaiskola (korábban Schrikker Sándor faiskolája az 1920-as évektől, akkor Balatonbozsokhoz tartozó külterületen) szintén jelentős tájalkotó elemnek minősíthető.

1990 után a kárpótlások révén a mezőgazdasági földterületek egy része családi gazdálkodók őstermelők birtokába került, de a táj mai állapotát alapvetően továbbra is a nagyléptékű szántóföldi gazdálkodás határozza meg.

72. ábra: Az enyingi Öreghegy az 1700-as évek második felében, 1800-as évek végén és napjainkban (Forrás: mapire.eu/hu/, Google Earth)

1.12.2.2. tájhasználat értékelése

A település tájhasználatát a mezőgazdasági területek határozzák meg, így a tájra a homogenitás a jellemző. A szántóföldeket elvélve szakítanak meg fás ligetek, facsoportok. A szántókon kívül elsősorban a lakott területekhez közel, kisebb tömbökben megjelennek szőlő és gyümölcs területek, melyek táji értéket képviselnek. A természetes növényzet csak elvétve található meg a területen, a természetközeli erdős, ligeterdős, vizenyős területek a vízfolyások, illetve a gyakran kiszáradó árkok

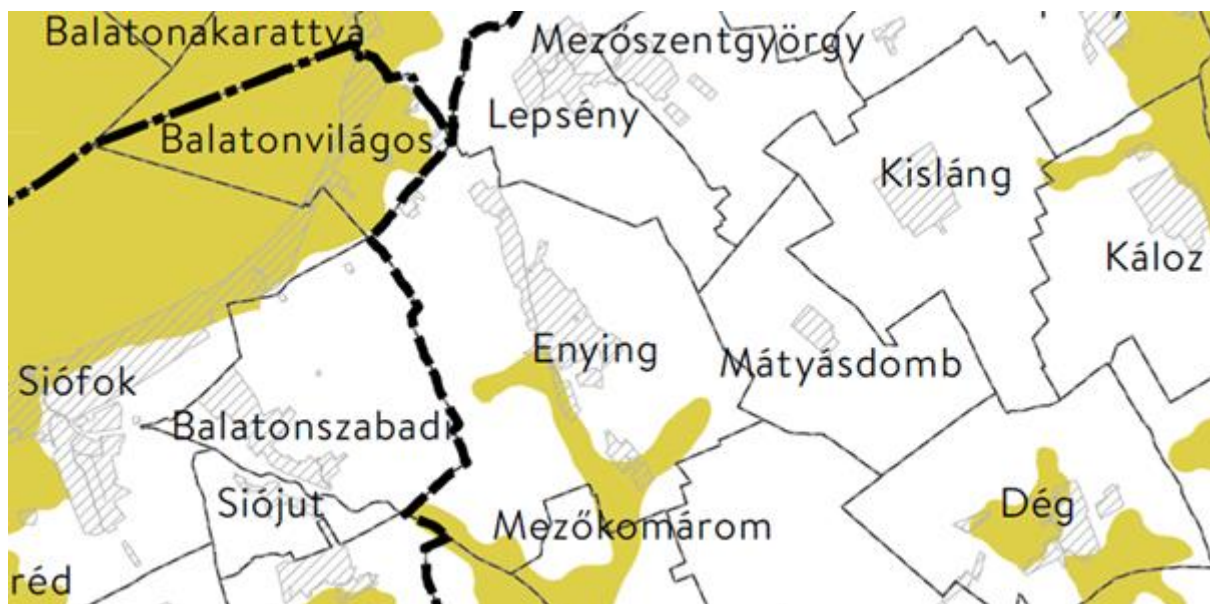
mentén fordulnak elő, melyek mind élővilágvédelmi, mind tájvédelmi szempontból értékes területeknek számítanak.

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

1.12.3.1. tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Enyinget érinti a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény alapján kiadott 9/2019. (VI. 14.) a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló MvM rendelet szerinti Tájképvédelmi terület övezete. A terület övezetén a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

Az alábbi ábrán látszik, hogy a Cinca-Csíkgát-patak, valamint a Csíkgáti-árok menti állóvizeket, halastavakat, valamint az ezeket kísérő természetközeli fás területeket érinti az övezet. Ezenfelül még a Sió-mente tartozik az övezetbe a település közigazgatási határán belül.

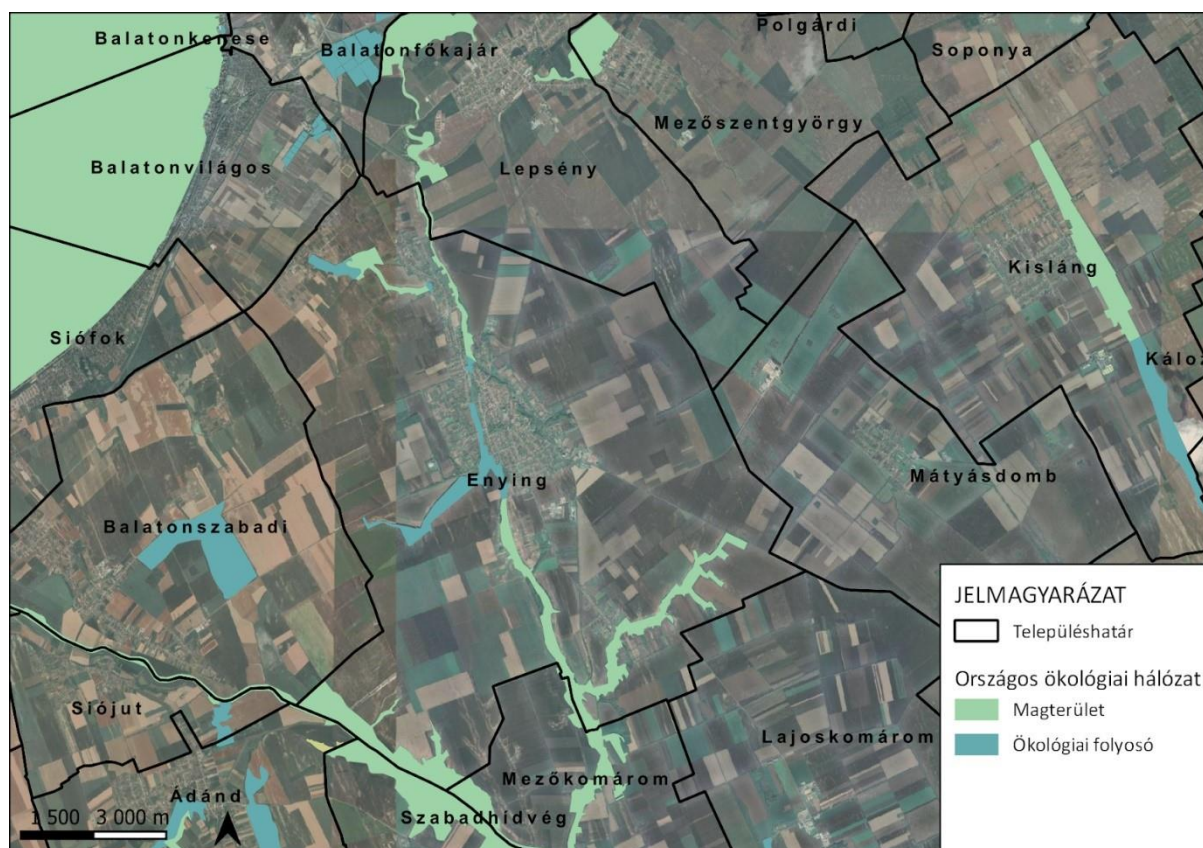
73. ábra: Enying érintettsége a Tájképvédelmi terület övezete által (OTrT 3. melléklete)

1.12.3.2. nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Enyinget nem érintik nemzeti, illetve nemzetközi védett vagy védelemre tervezett természeti területek, értékek, emlékek. Helyi jelentőségű természetvédelmi területek sem találhatók a település közigazgatási területén.

1.12.3.3. ökológiai hálózat

Az országos ökológiai hálózat elemei elsősorban a települést érintő vízfolyások mentén találhatóak. A vízparti területek (Sió-mente, Cinca-Csíkgát patak völgye, Csíkgáti-árok, Józsefkúti-árok) az ökológiai hálózat magterületét képezik, kivéve a település belterületét érintő szakaszokat, amelyek ökológiai folyosó szerepet töltenek be. Az ökológiai hálózat Enyinget érintő elemei fontos kapcsolatot jelentenek a nagyobb kiterjedésű, magas természeti értékű területek (Balaton - Dél Mezőföld Tájvédelmi Körzet –Sárréti Tájvédelmi Körzet) között, ezzel biztosítva az élőhelyek stabilitását regionálisan.

74. ábra: Enying érintettsége az Ökológiai hálózat övezete által (OTrT 2. melléklete)

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

Az összefüggő mezőgazdasági területekkel jellemzett tájban természetvédelmi értéket képviselő, vagy természetközeli területek alig találhatók. Kivételt csak a területen áthaladó vízfolyások, és az azokat kísérő fás területek jelentenek, amelyek mind élővilágvédelmi, mind tájképvédelmi szempontból értékes területek. Lineáris ökológiai folyosóként jelennek meg, így nem csak az élőhely teremtés, hanem az ökológiai átjárás, a nagy kiterjedésű természeti területek összekapcsolása szempontjából is kiemelten fontosak. Ennek megfelelően a vízfolyások és parti sávjaik az ökológiai hálózat elemei és többnyire a Tájvédelmi terület övezetén belül találhatóak.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A települések zöldfelületi rendszere magába foglalja mind a köz, mind a magánterületek különböző típusú zöldfelületeit, valamint a vízfelületek is szerves részét képezik. Élő rendszerek lévén az egyes elemek közötti kapcsolódás, folytonosság meglehetősen kiemelt jelentőségű, ugyanakkor a település tágabb környezetével való szerves kapcsolódása, abba való illeszkedése is legalább ilyen fontos. A zöldfelületi rendszerek fejlesztését, akár csak más infrastruktúrák esetében, célszerű településenként átfogó szemlélettel tervezni és összefüggő, hálózatos rendszert kialakítani.

1.13.1.1. szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A települési zöldinfrastruktúra az Európai Unió által bevezetett új fogalom, melynek középpontjában a zöld- és kékinfrastruktúra-elemek ökoszisztéma szolgáltatásán alapuló társadalmi, egészségügyi, ökológiai, környezeti, és gazdasági haszon áll. Jellemzően a település zöld- és vízfelületei alkotják, de az olyan alternatív zöldfelületi megoldásokat is beleértjük, mint a zöldfalak és zöldtetők. A zöldinfrastruktúra kiemelt elemei a közcélú zöldfelületek, melyek a lakossági rekreáció meghatározó színterei. Jellemzően ilyenek a közkertek, közparkok. A zöldinfrastruktúra elemeket lineáris zöldfolyosók köthetik össze, ezáltal biztosítva a hálózatszerűséget (fasorok, utak menti zöldsávok stb.), és növelve a rendszer kohézióját.

A zöldinfrastruktúrának számos előnye van: az esztétikai hatásokon túl a levegő, a víz, a hó, a talaj műszaki szempontból káros mozgásainak akadályozásában is részt vesz, valamint a közlekedési eredetű terhelések mérséklésében (pl. porszűrő képességével, a légszennyezés csökkentésében a CO, CO₂, O₃ adszorbeálásával) is szerepet játszik.

Jelentős a zöldfelületek kondicionáló szerepe: klimatikus hatásuk meghatározó tényező a város klímarezilienciájának növelésében, környezetjavító hatásuk az életminőség javításában, ökológiai hatásuk pedig a biodiverzitás megőrzése érdekében nélkülözhetetlen. Az életminőséghez járul hozzá a zöldfelületek rekreációs és közösségi funkciója is. A települési arculat és vonzerő szempontjából pedig nem elhanyagolható a zöldfelületek, a zöld növényzet városképi hatása. Mindezek a funkciók a helyi gazdaság élénkülésére is hatnak, részben helyszínt adva gazdasági tevékenységeknek, részben pedig a település vonzerejének növelése által.

Enying 2018-ban elkészítette a Zöld Infrastruktúra fejlesztési és fenntartási akciótervét (ZIFFA), melynek célja, hogy a település egészét átgondoló, ökológiai szemléletű, a zöldfelületeket, zöldterületeket integratív módon kezelő terv alapozza meg az akcióterületeken létrejövő közterületi beruházások fenntarthatóságát. Enying város részére a TOP-2.1.2-15-FE1-2016-00004 azonosítószámú, "Zöld Város Enying" projekt tette lehetővé ennek az akciótervnek az elkészítését.

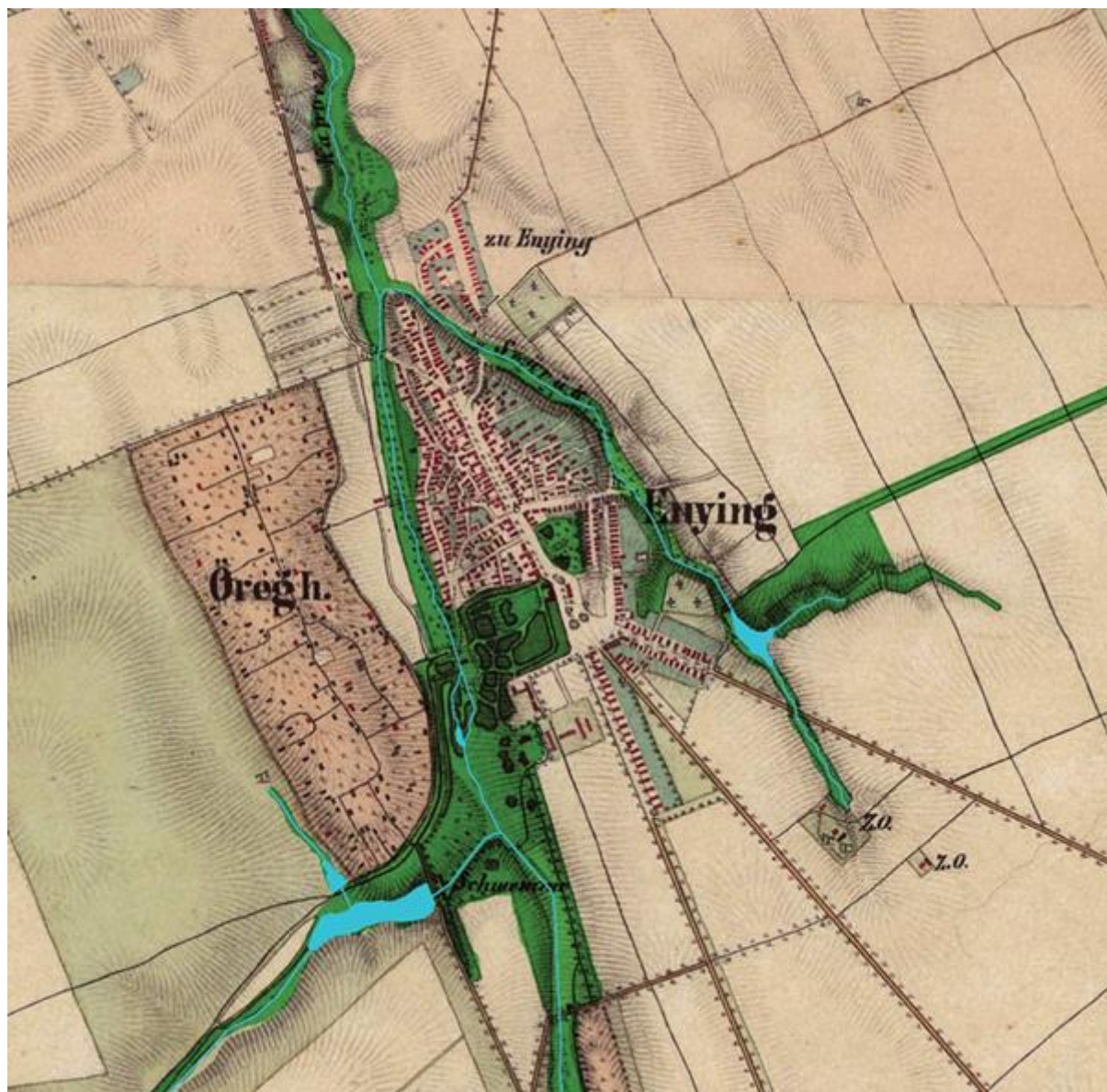
A Zöld Város pályázat olyan infrastruktúra-fejlesztéseket támogat, amelyek javítják a települések általános környezeti állapotát, segítik a település fenntartható fejlődési pályára állítását. A Zöld Város programban helyi természeti adottságokra épülő zöldterületi beavatkozás sorozat tervezett, amelynek megvalósítása során fontos hangsúlyt kap a részvételi tervezés, valamint a fenntartásba is bevonja a közösséget.

A ZIFFA-ban megtörtént a zöldinfrastruktúrát alkotó elemek azonosítása, alapvető jellemzőinek számbavétele a ZIFFA tervekhez készült módszertani útmutató ajánlásai alapján, elsősorban a belterületi zöldterületekre és vízfelületekre, valamint az azokhoz szorosan kapcsolódó külterületi, elsősorban a patakot övező zöldterületekre. Az elemek vizsgálata során áttekintették a meglévő szakirodalmakat, a nyilvánosan elérhető légi felvételeket, terepbejárást tartottak és interjúkat készítettek a helyi érintettekkel.

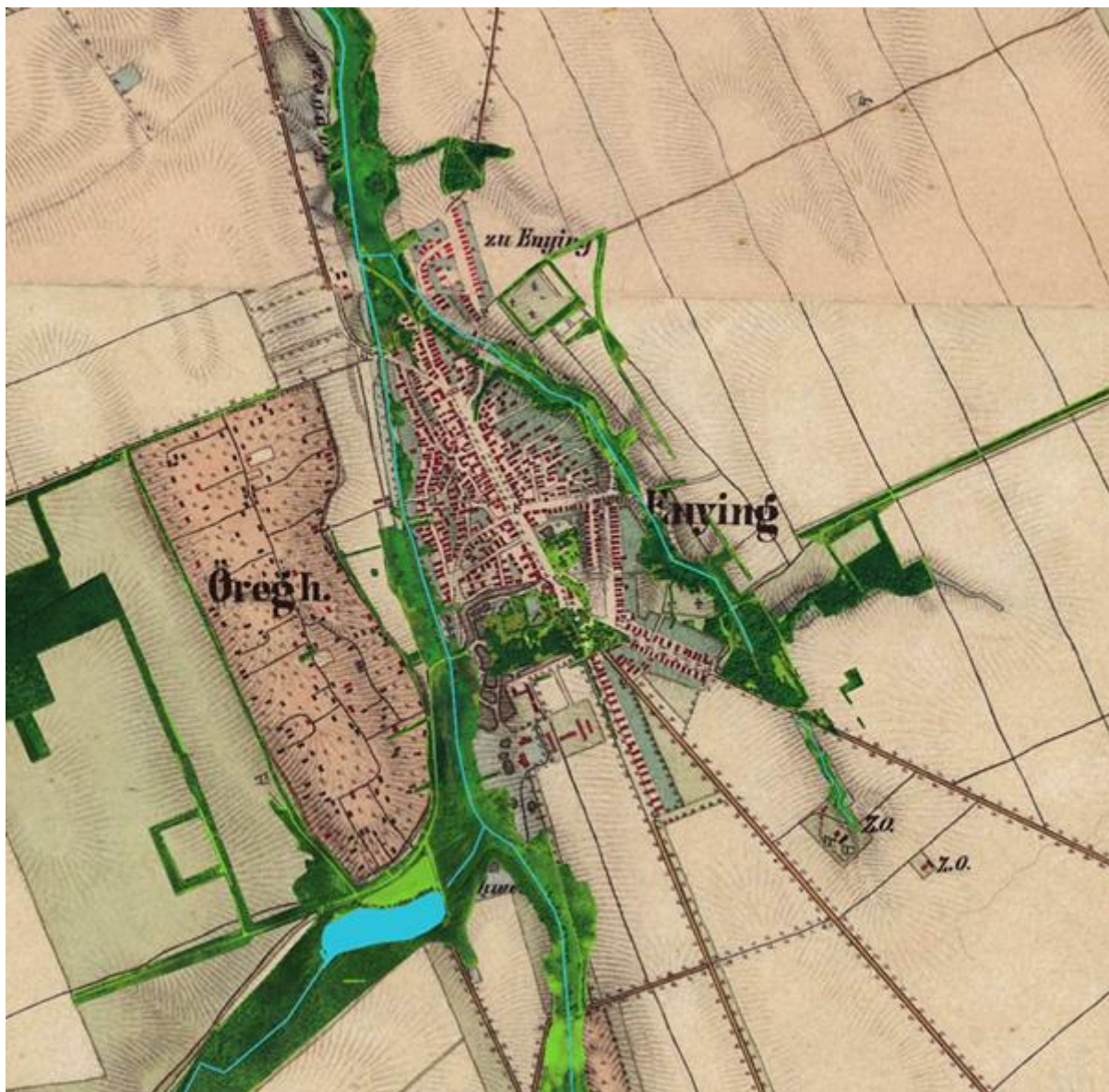
A módszertani útmutató mintái alapján az elkészült zöldinfrastruktúra kataszter számba veszi a település közigazgatási területén található zöldinfrastruktúra elemeket, melyeket térinformatikai rendszerben digitalizáltak, és a ZIFFA részeként digitális állományként (excel táblázat és shape fájl rendszer) további felhasználásra a település részére átadásra kerültek. Az egyes kataszteri rétegek shape formátumúak és az attribútum táblában leíró adatok is tartoznak hozzájuk (ZIE ID, NÉV, koordináta, terület/hossz).

1.13.1.2. zöldfelületi ellátottság értékelése

A település nagy kiterjedésű közhasználatú zöldfelületi rendszerrel rendelkezik, már a XVIII. század óta. Többségük napjainkban is megtalálható, illetve 1-2 elemmel kiegészült, ahogy az alábbi ábrák is mutatják.

75. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat az I. katonai felmérésen (1782-1785)

76. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat mai elemei az I. katonai felmérésen

A parkok és a kiterjedt zöldfelületek a zöldinfrastruktúra fő alkotóelemei („magterületei”). A település legfontosabb közparkja a Batthyány-kastély körüli közpark (más néven: Petőfi park / Cifra-kert), amely a régi kastélykert maradványa. A park a városközpontban található, de a település fejlődésével egyre több lakótelek épült köré, megközelíteni csak keskeny átjárókon keresztül lehetett. A Zöld Város program keretében azonban minőségi megújítás történt, rekreációs funkciókkal gazdagodott a park és a megközelíthetősége is javult a Főtérrel összekötő tengely létrehozásával. Ezáltal jelentősen javult a terület zöldinfrastruktúra hálózata, és a Petőfi park is nagyobb szerepet kapott.

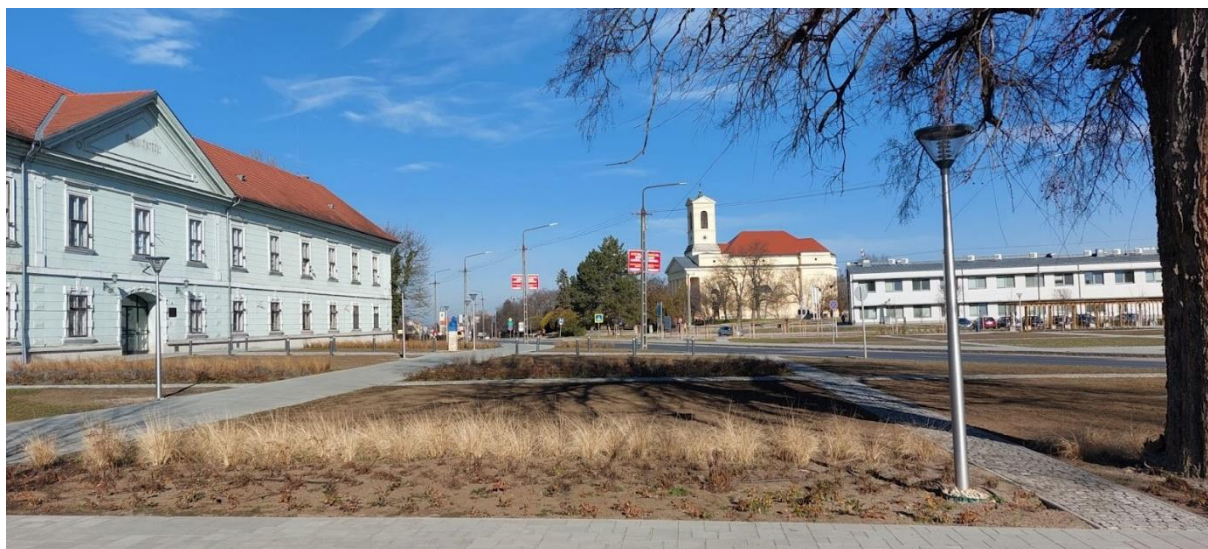
A Petőfi parkhoz közvetlenül kapcsolódik a Hősök tere, a Főtér, az Egészségház környezete és a katolikus templom kertje is. E zöldfelületektől kicsit távolabb fekvő Cinca park és a Vasútpark is igen értékes részét képezik a zöldinfrastruktúrának. A Főtér és az Egészségház közelében található zöldfelületek, valamint a Cinca park szintén a Zöld Város Program keretében újultak meg. A Cinca park megújítása ökológiai szempontból is kiemelkedő, ugyanis a kialakításra került állóvíz nagyban hozzájárul mind a rekreációs, mind a településökológiai viszonyok javításához.

77. ábra: A Zöld Város program fejlesztései (ZIFFA)

A kékinfrastruktúra fontos eleme a hálózatnak. Enying legjelentősebb vízfolyása a Cinca-Csíkgát-patak, mely a Víz tározótól délre három részre bontható, valamint a Cinca-Csíkgát-patakból elágazó Enyingi ér. A településen található legjelentősebb állóvíz az enyingi völgyzárógátas tározó rendszer a Cinca-Csíkgát-patakon, valamint említésre méltók még a Csíkgáti-árkon lévő Kabókai halastavak. Nagyobb összefüggő mocsaras zöldfelületek húzódnak a vízfolyások mentén végig Enying közigazgatási területén, melyek jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek, de jelenleg nem töltenek be rekreációs funkciót. A Cinca-Csíkgát-patak melletti zöldsáv része az országos ökológiai hálózatnak (magterület, folyosó) is.

Balatonbozsok és Alsótekeres központjában is található egy-egy kisebb park. A balatonbozsoki településrészen lehatárolt közpark a település többi közparkjához hasonlóan alacsony használatú, funkciószegény. Alsótekeresen a Schrikker park utcák által közre zárt zöldfelületét a szabályozási terv közparkként jelöli. A zöldfelület kapcsolódik a mellette húzódó erdős-zöldfolyosóhoz, mely egészen Balatonbozsok településrészéig húzódik.

78. ábra: Főtér (ADI Stúdió)

79. ábra: Petőfi park (ADI Stúdió)

80. ábra: Cinca park (ADI Stúdió)

81. ábra: Balatonbozsoki közpark (ADI STÚDIÓ)

82. ábra: Alsótekeresi közhasználatú zöldfelület (ADI STÚDIÓ)

Korlátozott közhasználatú zöldfelületek

A korlátozottan közhasználatú zöldfelületek is fontos részei a zöldinfrastruktúrának, ilyenek a temetők, valamint a sportpálya. A balatonbozsoki és a református temető területének nagysága megfelelő. A katolikus temető bővítési területe biztosított. Új temető számára a Budai Nagy Antal út Rákóczi útra kivezető szakasza mellett került terület kijelölésre.

A sportterületek közül érdemes kiemelni az enyingi sportpályát, amely környezetével együtt egy 2,5 hektáros zöldfelületet jelent a körülvevő kertvárosias környezetben.

A zöldinfrastruktúra lineáris elemei

Lineáris elemnek tekinthetők a korábban bemutatott vízfolyások, valamint azok zöld sávjai. Ezenfelül a hálózat meghatározó lineáris elemei a fasorok és utak menti zöldsávok, melyek megteremtik a zöldfelületi kapcsolatot a közterek és közparkok között. Enyingen négy helyen található jelentősebb fasor: Főúti fasor, István Király utca fasor, Vas Gereben utca fasor, Balatonbozsok - 64.sz. főút fasor. Településképi és használati szempontból ezek közül kiemelkedik a 64-es út belterületi szakasza, mivel azt mindkét oldalon széles zöldsáv határolja. E sáv változatos növényállománnyal rendelkezik, helyenként hiányos fasorral.

Közhasználat elől elzárt zöldfelületek

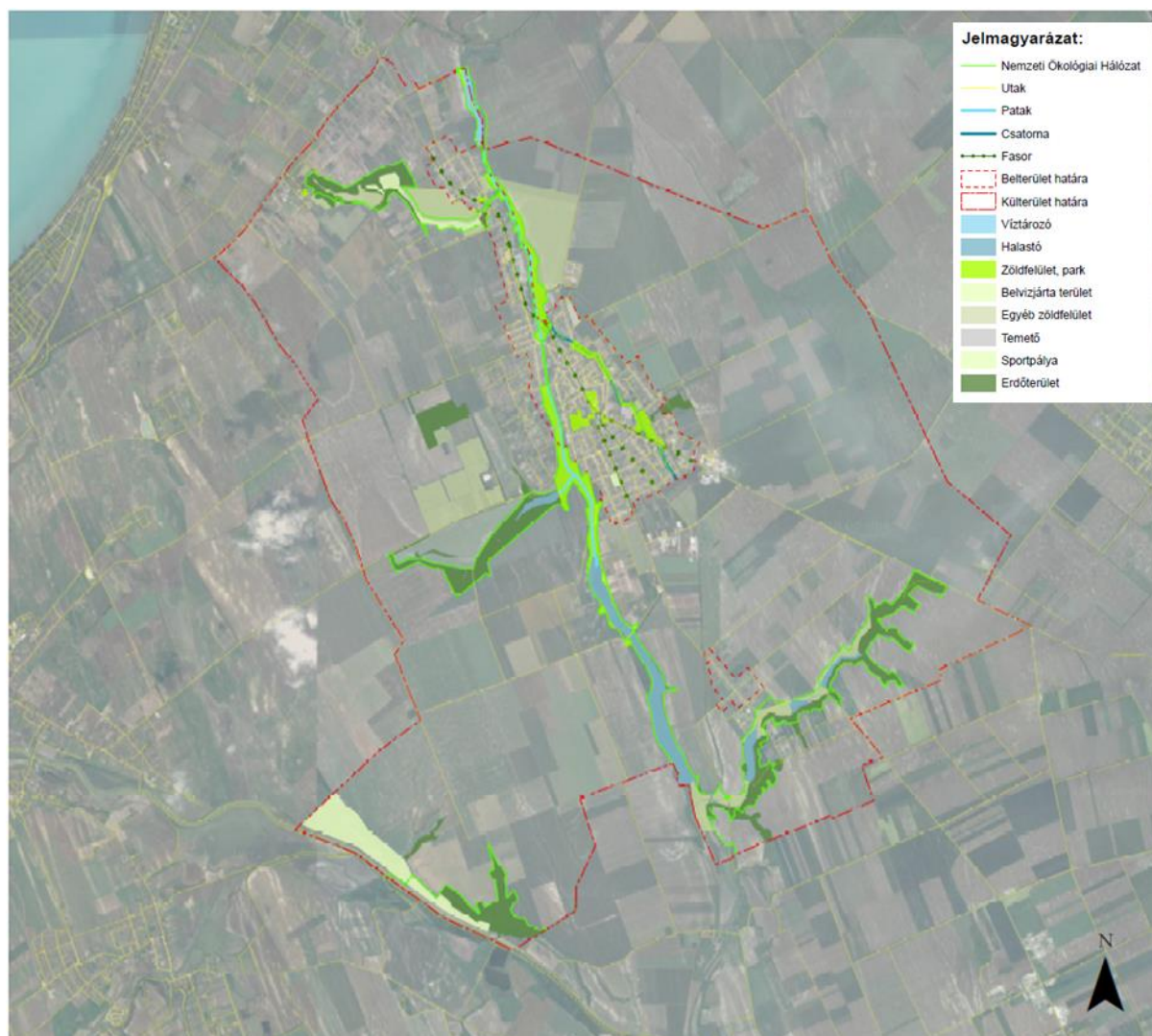
A város zöldfelületi rendszerében fontos szerepet töltenek be a magántulajdonú házak kertjei. A település beépített területének nagy része kertvárosias, illetve falusias lakóterület, ahol a telkek 50-80, illetve 60-85 %-a beépítetlen zöldfelület. A jó minőségű talajon nagy kertek alakultak ki, amelyek ma is mezőgazdasági művelés alatt állnak. A kisvárosias részek elsősorban a városközpontban, a közparkok közelében alakultak ki. Kertvárosias családi házas övezetek főként az enyingi városrészben és az új beépítéseknél találhatók, míg falusias lakóterületek a balatonbozsoki területeken és a Budai Nagy Antal utcában.

A zöldinfrastruktúra külterületi elemei

A külterületi elemek közé az erdőterületek, a nagytáblás mezőgazdasági területek és a kertgazdaságok tartoznak. Az erdőterületek többsége telepített erdő, arányuk a településen belül igen csekély. Főbb társulások Alsótekeresen és Kabókapusztán alakultak ki. Enyingen és a vele határos területeken a szántó művelési ág túlsúlya jellemző, a közigazgatási terület több, mint 80%-át foglalja el. A tájszerkezet homogenitását a települési területekhez kapcsolódó komplex művelési szerkezetű-, szőlőterületek és gyümölcsösök törik meg. A Cinca-Csíkgát-patak mellett húzódó kiterjedt szőlőterületek meghatározó elemei a zöldfelületi rendszernek. Az Alsótekeresi Faiskola a legrégebbi magyar faiskolák közé tartozik, közel egy évszázados múltra tekint vissza. (ZIFFA)

83. ábra Üzemtervezett erdőterületek Enyingen

84. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat (ZIFFA)

Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település kiemelkedően magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik. A közhasználatú zöldfelületek (az alulhasznosított, jelenleg rekreációs funkció nélküli zöldfelületekkel együtt), valamint a korlátozottan közhasználatú zöldfelületek, összesen több, mint 110 ha-t tesznek ki, ami összesen a város területének 1,4 %-a. Így 170 m² zöldfelület jut egy főre Enyingen.

A közhasználatú zöldfelületek elsősorban a Cinca-Csíkgát-patak, az Enyingi-ér és a Józsefkúti árok mentén helyezkednek el. Emellett a lakóterületek jelentős része is zöldfelületnek tekinthető. Ennél fogva a város zöldfelületi ellátottsága a megfelelő klimatikus viszonyok és egyéb kondicionáló hatások biztosítása szempontjából igen kedvezőnek mondható. A zöldinfrastruktúra elemeinek nagy része jellemzően a helyi klímára van hatással, a mikro-klimatikus viszonyokat javítják (árnyékolás, hőmérséklet kiegyenlítés, páratartalom, szél), ugyanakkor a Cinca-Csíkgát-patak nagyobb léptékben is javítja a klimatikus hatásokat, csökkenti az üvegházhatású gázok okozta károkat.

A zöldfelületek klímarezilienciáját csökkentik a területen megjelenő idegenhonos invazív fajok, melyek egy új területre kerülve gyorsan terjednek, nagy területeket hódítanak meg, kiszorítva az őshonos fajokat és közösségeket, ezáltal gazdasági, természetvédelmi vagy humán-egészségügyi károkat okoznak. A város központi részein lévő elhanyagolt állapotú zöldfelületeken, valamint a patak és a csatorna környezetében fordulnak elő nagyobb arányban.

A ZIFFA megvizsgálta a központi elhelyezkedésű fejlesztési területek zöldterületeit, melyek közparki rekreációs funkciókat is ellátnak: Petőfi park, Főtér, Templompark, Hősök tere, Egészségház parkja, Cinca park, a Vasútpark, valamint a Balatonbozsok közpark és az Alsótekeresi közpark. A ZIFFA

útmutató módszertana alapján – mivel 2 ha-nál nagyobbak, de kisebbek, mint 20 ha – 300 méteres vonzáskörzet került meghatározásra. A zöldterületek vonzáskörzetei összesen a település 32%-át fedik le, az ezeken a területeken élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra fekszenek. A vizsgált közparkok összesen mintegy 30 ha területen fekszenek, mely a város területéhez viszonyítva 0,36 %-ot tesz ki. Így Enying területén 44 m2 közpark jut egy főre, ami mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő.

Közpark	Vonzáskörzet
PETŐFI PARK A Petőfi park vonzáskörzete az enyingi városrész 13%-át fedi le. A vonzáskörzet északi határa a Kinizsi utca – Bocskai utca, déli határa pedig majdnem eléri a Szeszgyár utcáig, keleti határa a Lidl áruházig terjed, vagyis e területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságon belül fekszik.	
SZÉCHENYI TÉR A Főtér az Enyingi városrész központi részén található, könnyen megközelíthető. Vonzáskörzete a Kinizsi utcától a Vas Gereben utcáig és a Lidl áruházig terjed, vagyis az itt élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra fekszik.	
TEMLÓMPARK A Templómpark központi elhelyezkedésű, vonzáskörzete elnyúlik egészen a Vörösmarty utcáig, érinti a Cinca-Csíkgát-patakot a Petőfi parkot és a Penny Market áruházat. A vonzáskörzeten belül élő lakosság 5 perces sétálótávolságon belül éri el a területet.	

HŐSÖK TERE

A tér szintén központi helyzetű, könnyen megközelíthető. Vonzáskörzete elér a Templomparkig, érinti a Mátyás Király utcát, a Penny Market áruházat és a Petőfi parkot is. A vonzáskörzeten belül élő lakosság 5 percen belül éri el a területet.

VASÚTPARK

A vasútpark vonzáskörzete az enyingi városrész 16%-át fedi le. A vonzáskörzet érinti a Cinca-Csíkgát-patakot, elnyúlik a Széchenyi utcáig, érinti az István király utcát, valamint a központi területen lévő áruházakat is. A területen élő lakosság 5 perc alatt ér a zöldfelületre.

CINCA PARK

A Cinca park a városrész nyugati határán fekvő, nagy kiterjedésű zöldfelület. A vonzásterülete az Enyingi városrész 11%-át fedi le. A vonzáskörzet érinti a Zalka utcát, a Petőfi Sándor utcát, a Petőfi park egy részét és a Szeszgyár utcát. A területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságra fekszik.

BALATONBOZSOKI KÖZPARK

A Balatonbozsoki közpark Balatonbozsok városrész 32%-át fedi le. A vonzáskörzete érinti a temetőt, az Arany János utcát és a Kertalja utcát. A területen belül élő lakosság számára a zöldfelület 5 perces sétálótávolságra fekszik.

ALSÓTEKERESI KÖZPARK

Az Alsótekeresi közpark Alsótekeres városrész 74%-át fedi le, szinte az egész terület lakosságát kiszolgálja. Vonzáskörzete a Cserje utcáig ér el, az itt élő lakosság számára 5 perces sétálótávolságra kerül el a park.

A zöldfelület-gazdálkodás

A településüzemeltetési feladatokat Enyingen az önálló intézményként működő Városgondnokság végzi. A vezető jogokat jelenleg a polgármester, illetve a frissen megválasztott vezető gyakorolja. Az alaptevékenység körébe tartozik a település tisztántartása, közterületek és helyi közutak karbantartása, kommunális szennyvíz begyűjtése, önkormányzati épületek karbantartása, köztemetők fenntartása és a közfoglalkoztatás. A zöldfelületek és parkok minimális állagmegóvó karbantartását programszerűen szervezve, a közfoglalkoztatottak segítségével látja el a város alacsony költségvetési forrásokból, így a zöldfelület-gazdálkodás forráshiányos.

A Zöld Város programnak köszönhetően a városban megnövekedtek az intenzív fenntartást igénylő dekoratív zöldfelületek, melyek fenntartása szakszerű gondozást igényel, mely jelenleg nem áll a város rendelkezésére.

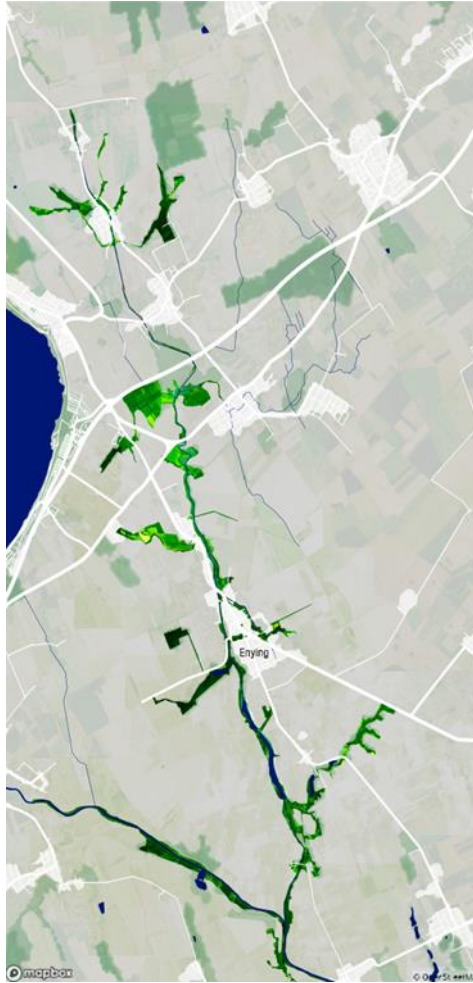
A zöldinfrastruktúra elemei közül jelenleg csak a Petőfi park és a focipálya esetében számolhatunk közterületi használati díjról, a többi zöldfelületnél nem. A park 316 ezer Ft, a sportlétesítmények 425 ezer Ft bevételt generáltak, ez a közterületekkel kapcsolatos dologi kiadásoknak mindössze 2 %-a.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A település fejlődésével kiépült a vasútvonal, a nagy forgalmú 64-es sz. főút, valamint a beépítések is növekedtek. A fejlődés során egyes zöldfelületek feldarabolódtak, elszakadtak egymástól (pl.: Főtér, Cinca-Csíkgát-patak melletti zöldsáv). A fejlődés során az egyes foltszerűen megjelenő zöldfelületi elemek között (közparkok, közkertek) helyenként hiányzik a lineáris kapcsolat (pl.: fasorok). A hálózat megszakadása miatt csökken a terület biodiverzitása, romlik az ökológiai értékük. A Zöld Város program nagyban hozzájárult a belterületi zöldterületek hálózatosságához.

A város zöldfelületi rendszerének értékelése során fontos vizsgálni, hogy az miként illeszkedik a külterületek ökológiai hálózatához, zöldfolyosóihoz. A település környezetében az ökológiai folyosók követik a vízfolyásokat, így a Józsefkúti árok és a Cinca-Csíkgát-patak vonala meghatározók. Ehhez csatlakozik délen a Kabókapusztai és Leshegy közötti, tavakkal, gyepekkel és erdőkkel tagolt Csíkgát-árok, illetve a település délnyugati határán jelentős erdőterületekkel a Sió egy szakasza. A patakok mentén húzódó zöldfelületek egy része vízállásos, nádas terület. Ezek kondicionáló és ökológiai szerepe kiemelkedő, közösségi használati értékük jelenleg alacsony, és fejlesztésük sem olyan egyszerű, mint a magasabban fekvő gyepekkel tagolt területeké. Ugyanakkor a kisvízfolyásokat kísérő lineáris zöldsávok regionális léptékben ökológiai folyosóként működnek, erősítik a térség zöldinfrastruktúra hálózatát.

Enying kedvező zöldfelületi tulajdonságokkal bír, ami klimatikus és kondicionáló szempontból előnyös. A város területén 44 m2 közpark jut egy főre, ami mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő.

85. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat regionális léptékben (ZIFFA)

Problémát jelent, hogy hiányoznak a megfelelő kapcsolatok az egyes „magterületi” funkciókat betöltő zöldfelületek között, ugyanakkor jelentős pozitív változásokat jelentett a Zöld Város program megvalósulása, mely során egy új zöldfelületi tengely nyílt a Cinca park és a Főtér között. Az egymástól távolabb eső zöldfelületi elemeket ökológiai folyosóként a fasorok és a széles, előkertekkel szegélyezett utcák köthetnék össze. Jelentős fragmentációt (elválasztó hatást) jelentenek a vonalas infrastruktúra elemei (vasútvonal, 64. sz. főút).

86. ábra: A zöldinfrastruktúra hálózat központi területei (ZIFFA)

A település külterülete a jó talajminőségnek megfelelően elsősorban szántóföldi művelés alatt áll. Egyes szakaszokon, például északkeleten a Kovácstanyai-árok vonalában megmaradtak erdősávok, a táj nagy részében azonban nem találunk sem erdőterületeket, sem fasorokat, sem mezővédő erdősávokat, amelyeknek nagy jelentősége volna a táj vizuális-esztétikai gazdagításában, a termőföld védelmében, a helyi klíma javításában, valamint a táj ökológiai gazdagságának, biodiverzitásának megőrzésében.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. a település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Enying a Balaton dél-keleti csücske közelében fekszik az Enyingi-háton, mely a Mezőség ÉNY-DK irányú dombvonulata. A település hosszanti kiterjedését is ez az irány határozza meg. A település terepi adottságai változatosak, átlagosan 136 méter tengerszint feletti magasságon fekszik. Enying szerkezetének meghatározó eleme a Cinca-Csíkgát patak, mely szintén ÉNY-DK irányban folyik végig a településen.

Több, földrajzilag elkülönülő településrész tartozik Enyinghez, ezek a következők: Alsótekeres, Balatonbozsok (mely lassan összenőtt Enyinggel), Kabókapusztá és Leshegy.

Szerkezetileg Enying több utcás, útmenti típusú település, részben szabályos utcavezetéssel, központjában jelentősebb teresedésekkel. A régi településmagban zegzugos, szabálytalan utcaszerkezet, halmazos telekrendszer található a főút (Kossuth L. u.) menti kisvárosias házak zárt sorú beépítése mögött, mindkét oldalon. A kisvárosias városközpont ezen a részen alakult ki, az intézmények és egyedi funkciójú épületek döntő többsége itt található. A városközponti részre sűrű, zárt sorú beépítés jellemző, viszonylag kis telekmérettel, az utcáfront felé előkert nélkül.

A városközponttól távolabbi lakóterületek zömét kertvárosias, családi házas beépítés jellemzi nagy zöldfelületi aránnyal. Jellemző az oldalhatáron álló beépítés előkerttel és az alacsony beépítési százalék. Az újabb osztású településrészek - pl. a város déli lakóterületein - szabályosabb szalagtelkek jellemzők fésűs, előkertes beépítéssel.

Történetileg tekintve, legrégebbi, már 1700 előtt a középkorban is meglévő településrészek Enyingen a hajdani vár térsége (Vár u., Bástya u, Török b. u), Bozsokon pedig a temetőnél lévő régi templom és a Kertalja utca közötti rész a Fő utca mentén. Ezek az ősi magok bővültek ki aztán később, főként Enyingen jelentősebben a herceg Batthyány-család kastély építésével (1700-as évek végétől), de a település beépített része a Cinca-Csíkgát patak és annak mellékága (Enyingi ér) közötti dombháton gyakorlatilag nem terjedt túl. Korai, tudatos városrendezési tevékenységnek tekinthető, hogy a Batthyányak 1810-ben alakították ki a mai Kossuth Lajos utca széles (34 m, 18 öl), egyenes vonalát csaknem 1 km hosszan a református templom és a kastély között, illetve tűzték ki az egy pontból, a kastély főbejáratától dél-délkelet felé egyenesen futó három fő útvonalat (a mai Rákóczi, István király, Vas gereben utcák). A XIX. sz. végétől Enying elsősorban déli irányba, Bozsok pedig az országút (mai 64-es út) mentén terjeszkedett. Enying lakóterületei a II. vh. után lépték át a vízfolyásvölgyek vonalát, de a jelentősebb területű beépítések továbbra is a déli irányba történtek és az enyingi részen ma is ez a jellemző fejlesztési irány, részben lakó, részben gazdasági területek kijelölésével. Bozsokon a lakóterületi fejlesztés iránya nyugati. Az enyingi és a bozsoki rész csak a legutóbbi évtizedekben épült össze.

A vasút megépülése (1880) nem befolyásolta különösebben a településszerkezetet, csak annyiban, hogy a város déli részén a vasútállomás közelében jelentek meg a feldolgozóipar (gabonátárház, malom) első létesítményei.

1.14.1.2. az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

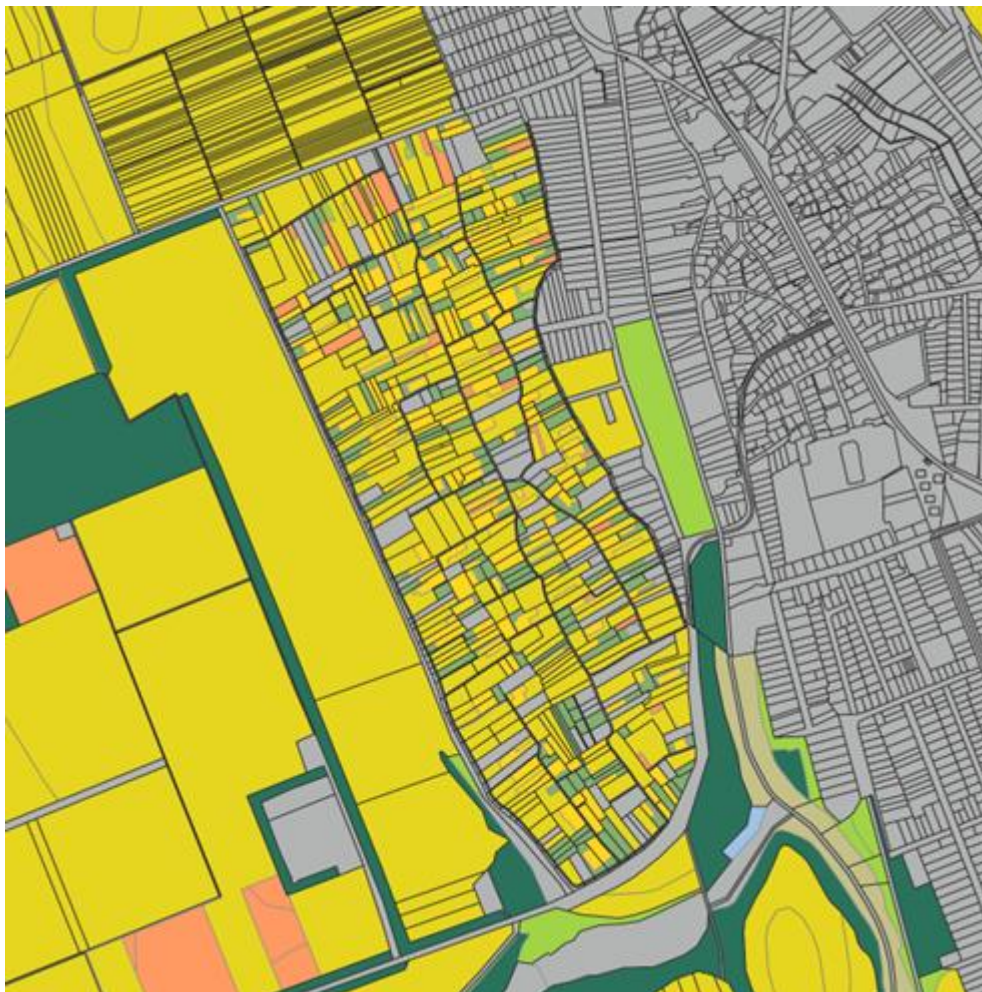
A településképet és a tájat jelentősen meghatározzák a domborzat mellett a termőhelyi adottságok is, így alakulhatott ki az évszázadok óta jellemző árutermelő mezőgazdasági jelleg.

A települést a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek jellemzik, a közigazgatási terület mintegy 80%-át, a külterület 86%-át szántóterületek teszik ki (2-3% eltérés lehet, amennyiben a faiskolai területeket nem számítjuk a szántóhoz (ennek nincs külön művelési ági besorolása).

A földhivatali nyilvántartásban „zártkerti” – területhasználati besorolásban: kertes mezőgazdasági - területek, az alsótekeresi faiskola ültetvényei, a zömmel vízfolyásvölgyeket követő erdőfoltok és gyepek, illetve a halastavak kivételével Enying külterületét szinte egyöntetűen az árutermelő mezőgazdasági művelés (szántóföldi növénytermesztés) jellemzi.

Egyéb mezőgazdasági területek közül a gyepek aránya kevés, kizárólag a patak völgyekben és a Sió mentén található gyepterületek. Nádasok a vízfolyások, tavak mellett találhatók.

Enying - és korábban önálló Balatonbozsok - egykori szőlőhegyei (a kimutatásban: zártkerti terület), az Öreghegy (120 ha), a bozsoki szőlők a Kétszapászközi dűlőben (37 ha), valamint a déli határrészen lévő Fehérhegy (52 ha) adnak helyet a kisgazdasági jellegű szőlő és gyümölcstermesztésnek, de jelentős e területeken a kert és szántó besorolású földrészek aránya is. Igazán „klasszikus” megjelenésű és használatú szőlőhegynek az Öreghegy nevezhető, amelyet már az 1700-as évek második feléből származó I. katonai felmérés térképe is gyakorlatilag a mai kiterjedésében tüntet fel. Enying erdősültségi mutatója igen alacsony (4%), sajnos sok helyen a mezővédő erdősávok is hiányoznak.

87. ábra: Az Öreg-hegy és környékének művelési ági megoszlása (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok)

Még említendő területhasználatnak lehet tekinteni a művelés alól kivont („kivett”) területeket Enying külterületén (290 ha, 3,7%), ide az utakon, vasúton, vízmedreken, közműlétesítményeken kívül az egykori majorok, gazdasági telephelyek, üzemterületek tartoznak.

Földrészlet statisztika fekvésenként							
fekvés	földrészlet száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m ²)	legkisebb földrészlet terület (m ²)	legnagyobb földrészlet terület (m ²)	átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	3242	60	191	5980242	42	57693	1845
külterület	2154	6	38	74395152	38	1067690	34538
zártkert	1140	1	0	2404921	11	15840	2110
ÖSSZESEN	6536	67	229	82780315			

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészlet száma	alrészlet száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
erdő	137	153	3418169	411	452596	22341
fásfolt terület	4	4	17577	438	10197	4394
gyümölcsös	44	47	296420	317	95587	6307
halastó	4	4	172553	4930	92754	43138
kert	195	197	207470	43	7546	1053
kivett	3924	3955	9682467	11	405356	2448
legelő	103	139	1557360	400	216449	11204
mádas	28	34	339368	416	35117	9981
rét	18	21	194872	487	53425	9280
szántó	2344	3365	66629395	145	853944	19801
szőlő	213	218	264664	404	3470	1214

23.táblázat Földrészlet statisztika művelési áganként (Forrás: Takarnet)

1.14.1.3. beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A településszerkezeti terv a város igazgatási területét a rendeltetés szerint megkülönböztetetten területfelhasználási egységekre tagolja, amelyek a jellemző vagy kijelölt települési funkcióknak biztosítanak területet. A hatályos előírások értelmében a területfelhasználás két fő kategóriája a beépítésre szánt, illetve beépítésre nem szánt területek:

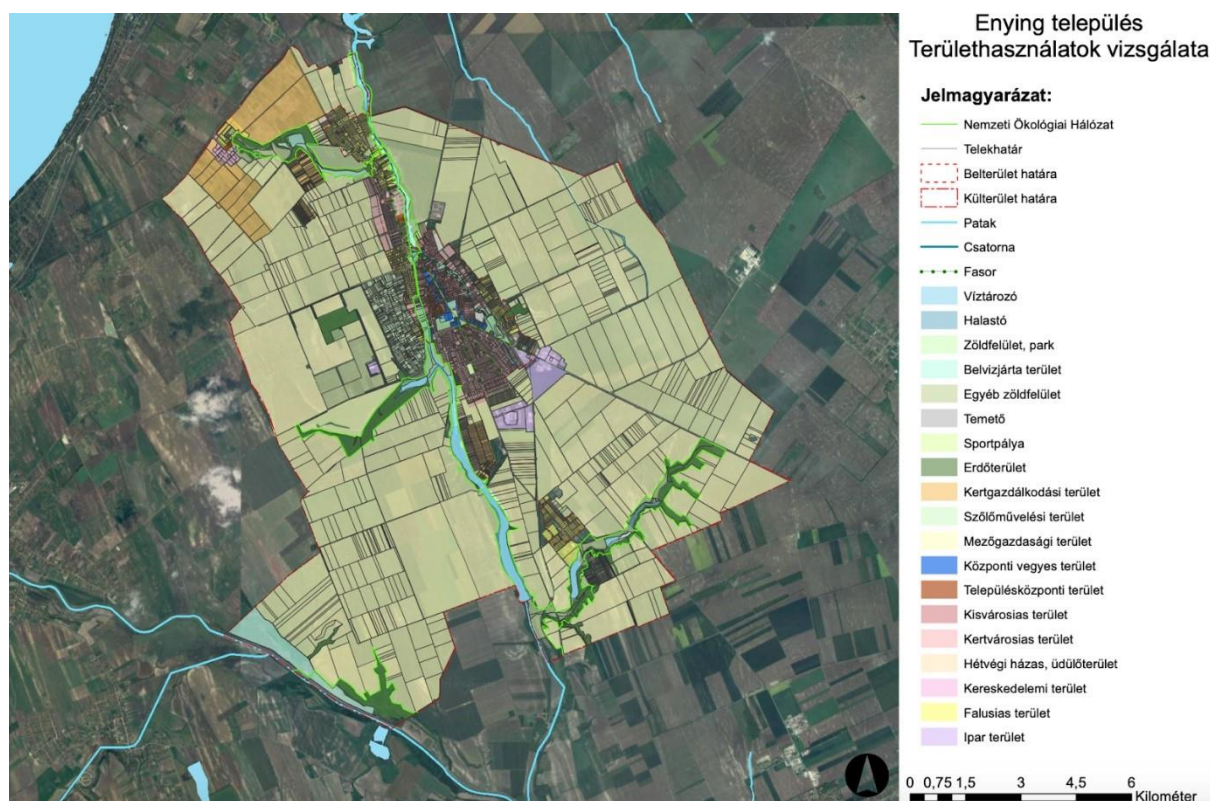
- Beépítésre szánt területek a város közigazgatási területének a beépített, illetve a további beépítés céljára kijelölt területrészei, ahol az építési telkek megengedett beépítettsége az OTÉK szerint legalább 10 %.
- Beépítésre nem szánt területek esetében a telkek (földrészletek) megengedett beépítettsége legfeljebb 10%.

A beépítésre szánt területek jellemzően - de nem kizárólagosan - a belterülete(ke)n helyezkednek el. Enyingen egyértelműen dominánsak a *lakóterületek*, azon belül is a *kertvárosias* területek. Kevesebb a falusias és kisvárosias lakóterület.

Enying városközpontjában az intézményi, városközponti funkcióknak a vegyes területek (*központi vegyes*) biztosítanak helyet. A *gazdasági területek* funkciója a kereskedelem, szolgáltatás, ipar. Ezek egy része a szerkezeti terv szerint csak kijelölt, de még e célra nem felhasznált terület.

A kevés beépítésre szánt *különleges* területfelhasználási kategóriába a városban az idegenforgalom, sport, oktatás, temető területek tartoznak. A településen kiépült *üdülőterület* nincs, a szerkezeti terv azonban jelölt kis kisebb hétvégi házas *üdülőterületet* (Fehérhegy).

A beépítésre nem szánt területek belterületen a *zöldterületek* (közterületek, közparkok), *közlekedési területek*, külterületen pedig e kategóriába tartoznak a szintén a közlekedési területek, továbbá a *vízgazdálkodási területek* (köztük több, jelentős kiterjedésű mesterséges tó a vízfolyások felduzzasztásával) a *mezőgazdasági területek* (általános, kertes, korlátozott funkciójú) és az itt kis arányú *erdőterület*.

88. ábra: Enying területhasználatok vizsgálata

1.14.1.4. funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A legtöbb funkció Enying városrészben található a településen. A város lakosságának túlnyomó része is itt koncentrálódik. A központi rész vegyes területhasználatú, így a lakófunkció mellett a közszférát kiszolgáló intézményi és kereskedelmi funkciókat is megtaláljuk itt, továbbá ezen a területen helyezkedik el a közigazgatási és oktatási-nevelési, egészségügyi, egyházi intézmények, áruházak, vendéglátóhelyek többsége.

Itt található például a Polgármesteri Hivatal, a Munkaügyi hivatal Enyingi Kirendeltsége, a Vas Gereben Művelődési Ház és Könyvtár, Enying Város Egyesített Szociális Intézmény; Családsegítő Szolgálat, Okmányiroda, Enying Város Szolgáltató Intézménye, szakellátás tekintetében Fejér Megyei Szent György Kórház Enyingi Rendelőintézete, körzeti orvosi rendelő, mentőállomás, állatorvos, posta, iskolák (általános iskola, gimnázium, zeneiskola), óvodák, bölcsőde, idősek otthona, városi sportterület, stb. Több műemlék és helyi védett épület, valamint emlékmű, szobor is található a központi részen.

Nagyobb tömegeket befogadó rendezvény- illetve sportlétesítmény nem található a településen, továbbá vásárcsarnok sem kapott helyet. A helyi termelők a városi piacon, illetve a helyi termelői piacon tudják árusítani termékeiket.

A 64-es út városi átkelő szakasza mentén (Rákóczi út - Hősök tere – Szabadság tér – Kossuth Lajos u. – Vár u.) több közcélú zöldfelület található. A zöldfelületi rendszer megújítása megkezdődött az elmúlt években, a Zöld Város Program keretében. A projekt fő eleme egy rendezett és zöld főtér kialakítása, ahol sportolási és játszótéri funkciók is helyet kapnak. Fontos eleme volt a projektnek a Petőfi park és a Cinca völgye közti kapcsolat kialakítása, melyet egy újonnan megnyitott telken közösségi-szolgáltató funkció elhelyezésével ért el a város. A kastélypark még mindig kertépítészeti rekonstrukcióra szorulna, illetve funkcióját is érdemes lenne újragondolni.

Az enyingi városrész déli, délkeleti szélénél találhatók a jellemzően mezőgazdasági feldolgozó, tároló funkciójú gazdasági területek.

A Balatonbozsoki városrész Enying város központi területétől elkülönül, de a két városrész lassan összenő a 64-es sz. főút mentén. Itt főleg kereskedelmi funkciók kaptak helyet, melyek mindkét városrészt egyaránt ellátják - supermarket és benzinkút. Balatonbozsokon főként részközponti szerepkört betöltő funkciók találhatók meg: üzletek, éttermek, óvoda, benzinkút stb. Kisebb zöldterületek, zöldfelületek is megtalálhatók, amelyek fenntartási minősége javítható lenne. A bozsoki településmag hagyományos falusias jellegű, az újonnan kialakított lakóterületek kertvárosias jellegűek.

Kabókapusza és Leshegy településrész a közigazgatási terület déli részén fekszik, a központtól kb. 2 km-re. A falusias jellegű lakóterületen az állandó lakosok száma jóval kevesebb (288 fő), mint a központi városrészekben. Itt található Enying egyik kiemelkedő idegenforgalmi létesítménye, a Kabóka Lovastanya, mely egy régi majorsági területen helyezkedik el. A lovastanya lovardát, éttermet, vendégszobákat is tartalmaz és alkalmas céges rendezvények tartására, gyerek és felnőtt sporttáborok szervezésére.

2019-ben fejeződött be a kabókapusztai művelődési ház energetikai megújítása, mely fontos közösségi funkciót lát el a településrészen.

A központi belterülethől szintén külön fekvő (kb. 1,5 km-re ÉNy-ra) Alsótekeres településrész különleges szereppel bír Enyingen, mert falusias lakóterületi funkción kívül itt van a jelentős kertészeti tevékenységet végző Alsótekeresi Faiskola, központja, a faiskolai ültetvények (kb. 80 ha) pedig a településrész mellett húzódnak. A csaknem másfél száz éves múltú visszatekintő dísz- és gyümölcsfa iskola nemcsak hazai, hanem külföldi piacon is eredményesen kínálja jó színvonalú termékeit

1.14.1.5. alulhasznosított barnamezős területek

Enyingen kevés alulhasznosított barnamezős terület található. Néhány rendezést igénylő telek a meglévő és tervezett gazdasági területeken található, melyek a belterület délkeleti szélén helyezkednek el. (Rákóczi u. északi oldala, Vásártér utca környéke). Ezen a területen találhatóak a településen korábban áthaladó vasútvonal és a hozzá tartozó kiszolgáló épületek, melyek jelenleg szintén hasznosítatlanul állnak.

A külterületen néhány kihasználatlan mezőgazdasági majorság található, mint például az északi határrészen Kispusza major, délen, Kabókapusza mellett egy major.

1.14.1.6. konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Részben már az előző fejezetben felsorolt helyszínek is konfliktusos területnek minősíthetők, továbbá ide tartozhatnak egyes belterületi lakórészek, mint pl. a Belák Sándor utca és a vasúton túli Budai Nagy Antal utca környéke, Vasút utca déli vége.

A volt kastélypark szintén konfliktusokkal terhelt terület, főleg a műemléki területtől idegen kialakítású épületek jelenléte miatt. Ilyen például a kastély közelében felépített Egészségügyi Készletgazdálkodási Intézet telephelye, hatalmas alapterületű, táj- és településképet zavaró épülettel, vagy a közelben elhelyezett hidroglóbusz a lekerített vízmű területtel. Utóbbi környezetét a korábban említett Zöld Város projekt keretein belül rendezték. A szabadtéri színpad környezete is felújításra szorulna.

Az Öreghegy keleti részén, a Bocskai-Marosi utcák mellett szlömösödött telkek, lakóépületek találhatók. A központhoz közelebb eső Völgy utca elején szintén láthatunk néhány házból álló, leromlott állapotú lakóterületet.

Ugyancsak külterületen, említhető Leshegy térsége, amely kissé leszakadó, degradálódott lakott hely, a központi belterülethől mintegy 4 km-re fekszik.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. telekmorfológia és telekméret vizsgálat

Enying 2004. évi teljes igazgatási területre kiterjedő rendezési terve a város beépített területeit azok főbb jellemzői alapján a következő, napjainkban is érvényes karakterekre bontotta.

Enying 2004. évi, teljes igazgatási területre kiterjedő rendezési terve a város beépített területeit azok főbb jellemzői alapján a következő, napjainkban is érvényes karakterekre bontotta.

Karakterjellemzők							
Karakter	Beépítési mód	Telek méret (m ²)	Szintszám	Beépítési százalék (%)	Zöldfelületi arány (%)	Előkert	Elhelyezkedés
Városközponti, kisvárosias karakter	zárt sorú, oldalhatáron álló	450-2500	F, F+1, (F+2)	30-70	10-60	nincs	városközpont, a 64-es főút mellett
Lakótelepi karakter	telepszerű	10000	F+2	25	65	-	kastély melletti „lakótelep”
Kertvárosias, családházias karakter	oldalhatáron álló	650-2000	F, F+1	20-35	50-80	van	városközpont köré felfűződő területek, kastélytól délre eső területek
Falusias, családházias karakter	oldalhatáron álló	1000-4000	F, F+T	10-30	60-85	van	balatonbozsoki településrész, a vasút és a Cinca patak mögött lévő területek
Vegyes karakter	telepszerű	5000-80000	-	15-50	30-50	van	iparterületek
Egyedi karakter	szabadonálló, oldalhatáron álló	1200-30000	egyedi	15-40	60-85	-	kastély, templomok

Forrás: Enying város településrendezési terve, 2004.

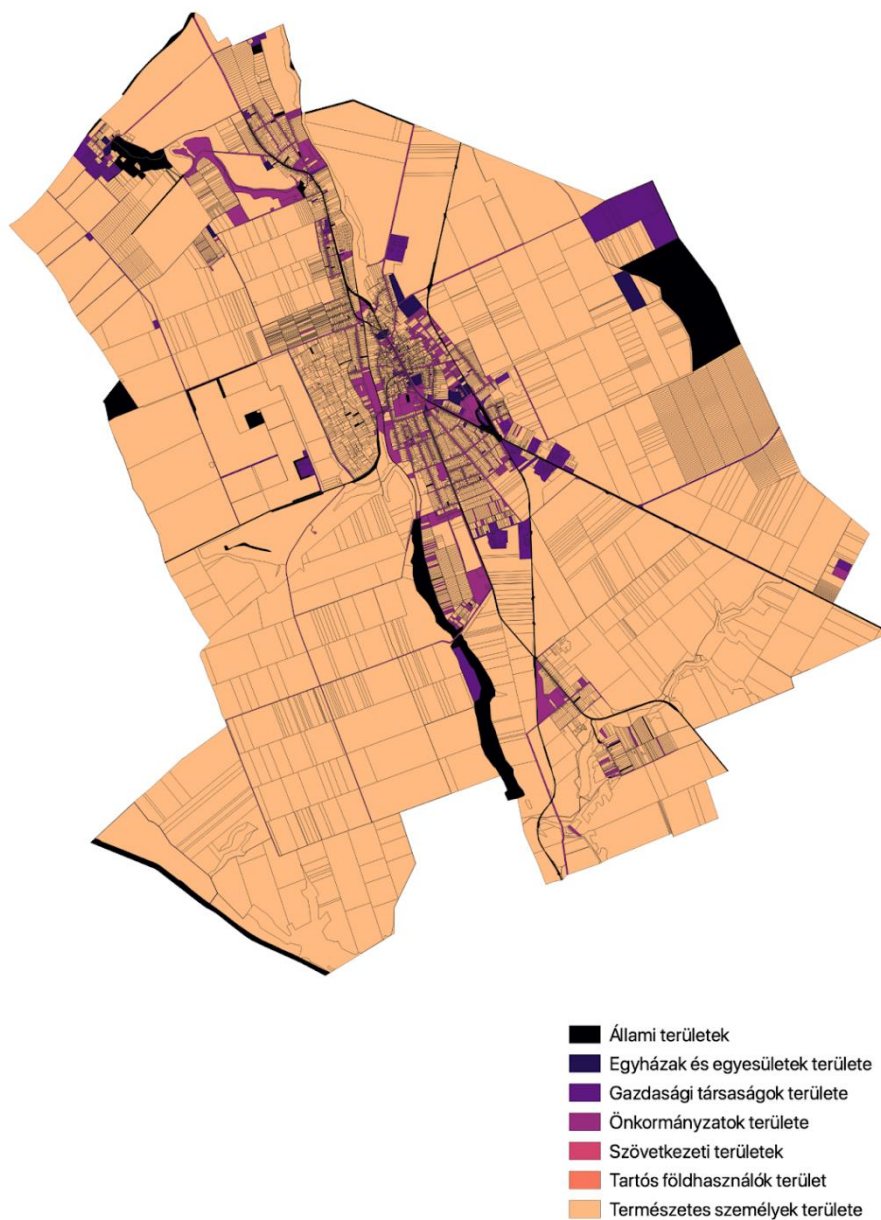
24. táblázat Telekmorfológia (Forrás: Enying Város Településszerkezeti Terv, Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv Felülvizsgálata, 2021.)

A jellemző telekméretekről az 1.14.5.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség) és 1.14.5.4 Településkarakter, helyi sajátosságok fejezet ad információt.

1.14.2.2. tulajdonjogi vizsgálat

A települési területek legnagyobb része természetes személyek tulajdonában van, így a külterületi művelt földek nagy része is. Jelentősebb állami területek közé tartozik a település keleti részén egy nagyobb kiterjedésű szántó művelési ágú terület, a településen áthaladó országos közutak, a Cinca-Csíkgát árka, illetve az alsótekeresi Schrikker park. Az önkormányzat tulajdonában vannak a helyi közutak és a jelentősebb közparkok területei, ezenkívül számos földrészlet a központi lakóterületen

és a Cinca-Csíkgát menti területeken is. Gazdasági társaságok tulajdonába jellemzően a külterületi, gazdálkodás / művelés alatt álló földrészek tartoznak.

89. ábra: Ingatlan tulajdonosi szerkezet (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok 2021.)

	Földrészlet darabszám	Terület (ha)	Település területének %-a
Állami területek	108	341,47	4,13
Egyházi területek	30	31,85	0,38
Gazdasági társaságok területe	136	166,89	2,02
Önkormányzatok területe	702	317,99	3,84
Szövetkezeti területe	6	0,39	0,00

Tartós földhasználók területe	1	0,03	0,00
Természetes személyek területe	5554	7421	89,65

25. táblázat: Tulajdonszerkezet

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az önkormányzati tulajdon lehet törzsvagyon vagy üzleti vagyon. A törzsvagyon körébe tartozó elemek forgalomképtelenek vagy korlátozottan forgalomképesek. Üzleti vagyonnak minősül minden önkormányzati tulajdon, ami nem tartozik a törzsvagyon körébe, ilyenek a lakások, beépítetlen ingatlanok és a nem lakás céljára szolgáló helyiségek.

A város önkormányzati törzsvagyonába tartoznak a helyi közutak és műtárgyaik, a helyi önkormányzat tulajdonában álló terek, közparkok és a vizek, közcélú vízi létesítmények.

A város a korlátozottan forgalomképes törzsvagyonába tartoznak a helyi önkormányzat tulajdonában álló közmű, helyi önkormányzat tulajdonában álló, a helyi önkormányzat képviselő-testülete és szervei, továbbá a helyi önkormányzat által fenntartott, közfeladatot ellátó intézmény, költségvetési szerv elhelyezését, valamint azok feladatának ellátását szolgáló épület, épületrész, valamint a helyi önkormányzat többségi tulajdonában álló, közszolgáltatási tevékenységet ellátó gazdasági társaságban fennálló, helyi önkormányzati tulajdonban lévő társasági részesedés.

2019. áprilisában a 1410/5 hrsz-ú 255 m²-es telket (Hangya áruház mögött terület) törölték az önkormányzati törzsvagyonból.

Részlet Enying Ingatlanvagyon-kataszteréből (mely a 8/2012.(III.01.) önkormányzati rendelet 2. melléklete)

Intézmények és egyéb önkormányzati létesítmények listája:

- Balatonbozsoki óvoda, Gárdonyi Géza utca
- Balatonbozsoki sporttelep
- "Tornyos" iskola, Fő utca / B.bozsok
- Építésügyi hatóság, Kossuth Lajos utca 22.
- Polgármesteri hivatal – rendőrség, Kossuth Lajos utca 26.
- Általános iskola tornaszoba, Zrínyi Miklós utca
- Vízmű a 64-es út Cinca hídnál – bekötő úttal -
- Dózsa Gy. utcai Vízmű, enyingi ivóvízhálózat Dózsa György utca
- Gimnázium sportpálya
- Török Bálint Általános Iskola, Kossuth Lajos utca 53
- Vas gereben könyvtár, Kossuth Lajos utca 45.
- Kossuth u.- i óvoda, Kossuth Lajos utca 25.
- Bocsor István Gimnázium, Petőfi Sándor utca 12.
- Vas Gereben Művelődési Ház, Bocskai István utca 1.
- Egyesített Szociális Intézmény, Szabadság tér 2
- Volt Batthyány kastély- Rendelőintézet, Mentőáll.,Szabadság tér
- Szabadság téri víztorony és védőterülete, Szabadság tér
- Volt Tüdőbeteggondozó épülete, Szabadság tér
- Sporttelep, Vas Gereben utca
- Nagyatádi útról nyitandó névtelen utca
- Központi óvoda, Vas Gereben utca 1.
- Szolgáltató Intézmény, Vas Gereben utca 3.
- Szolgáltató Intézmény telepe, Vas Gereben utca
- 19 fős bentlakásos intézmény, Hősök tere 5.
- Erzsébet ligeti Általános Iskola Rákóczi, Ferenc utca 33.

- Volt Szabadság téri Általános iskola, Szabadság tér 7
- Kabókapusztai Művelődési ház, Juhász Gyula utca / Kabókapuszt
- Kabókai focipálya - vízellátás (vímű)
- Mátyásdombi bekötőnél lévő szennyvízeürítő
- Volt hulladéklerakó - Enying - Kabóka között
- Szabadi utcai vízmű - V. sz. kút, Szabadi út
- Zsidó Temető - Balatonbozsoki határban
- Alsótekeresi központi vízműterület - "park", "Alsótekeresi" utca
- Iskola és a könyvtár közötti volt irodaház, Kossuth Lajos utca 51
- Cinca-patak Petőfi u. Híd melletti terület
- Bölcsőde mögötti beépítetlen építési telek, Erkel Ferenc utca

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet az ingatlan-nyilvántartási alaptérképek (belterület, külterület) tartalmazzák, külön geodéziai felmérés nem készült.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. funkció, kapacitás

A városban sok ezer építmény található. Az *építmény* fogalmába (Étv. 1. § c)) az *épületek* és a *műtárgyak* is beletartoznak.

Több ezer épület található a településen, legnagyobb számban gazdasági (3424 db) és lakóépületek (2753 db). A mellékelt ábrán látható, hogy a falusias lakóterületeken a lakóépület mögött egy vagy két gazdasági épület helyezkedik el. Jellemzően a központi területen helyezkednek el az intézményi funkciójú épületek, ebből a nyilvántartás szerint 171 db van. Üzemi épületből csupán 47 db van, ezek leginkább a külső városrészekben helyezkednek el, gazdasági és vegyes funkciójú épületek környezetében. Említésre méltó, hogy a város központi parkjában, a Kossuth parkban is áll egy jelentős méretű üzemi funkciójú épület. A vegyes funkciójú épületek száma 19 db, ezek elszórtan találhatók a település különböző részein. 5 db üdülő funkciójú épület van a településen, ebből 4 db a Kabóka Lovastanyán, egy pedig Enying településrészén.

A műtárgyak (közlekedési, vízügyi, közmű stb.) számáról és funkcióiról nem áll rendelkezésünkre adatforrás.

- Lakóépület
- Üdülőépület
- Intézményi épület
- Üzemi épület
- Gazdasági épület
- Vegyes funkciójú épület

90. ábra: Épületek rendeltetése (Forrás: Lechner Tudásközpont térképi alapadatok 2021.)

1.14.5.2. beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A település főútja mentén elhúzódó városközponti terület (Vt), kifejezetten kisvárosias hangulattal rendelkezik, jellemzően zárt sorú beépítésű telkek előkert nélkül, a megengedett legnagyobb beépítési mérték 50 %. A főútvonal menti városközponti területhez kapcsolódó kisvárosias lakóterületek (Lk) jellemzően oldalhatáron álló beépítéssel, 30 % maximálisan megengedett beépítési mértékkel. A kertvárosias lakóterületek (Lke) elsősorban a város déli, nagy összefüggő területén - Újfalu - jellemzőek, mely homogén egységet képeznek, átlátható úthálózattal, oldalhatáron álló előkertes beépítésekkel, 30 % maximálisan megengedett beépítési mértékkel. A falusias lakóterületek (Lf) jellemzően hosszúka szalagtelken, előkertes, oldalhatáron álló beépítésű területek, ahol 20-30%-os maximális beépítettséggel találkozhatunk.

1.14.5.3. magasság, szintszám, tetőidom

A városközponti területen sűrűsödnek a település intézményei és kereskedelmi egységei, kifejezetten kisvárosias megjelenéssel, gyakran kétszintes épületek, utcával párhuzamos tetőgerinc, utcafronton jellemzően üzletek, szolgáltató egységek, vendéglátó helyiségek-, illetve több, kifejezetten nagy méretű, múlt században épült lakóházak és intézmény is található itt.

A lakóterületi övezetekben a jellemző építési magasság (építménymagasság) max. 4,5 m (földszintes, esetenként tetőtér-beépítéssel). Ettől csupán kevés területen lehet magasabb (6,5 m, 7,5 m; max. 2 szint + tetőtér) lakóépületet építeni. A gazdasági területeken 4,5 m-9,0 m közötti a szabályozott építménymagasság. A tetőidomok változók, de lakóterületeken jellemző a nyeregtető, kontyolt nyeregtető és az ún. sátoztető is. A falusias karakterű településrészekben általában a földszintes lakóházak és az utcára merőleges nyeregtető a jellemző. Főként a régebbi építési lakóépületeknél sűrűn előfordul az L-alakú épület, az utcavonallal párhuzamos rövidebb épületszárnnyal.

1.14.5.4. településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A városban az alábbi karakter övezetek határolhatók el:

- Városközponti, kisvárosias karakter
- Kertvárosias, családi házas karakter
- Falusias, családi házas karakter
- Lakótelepi karakter
- Vegyes karakter

Az egyes települési karakterek jellemzőit, elhelyezkedését, az alábbi táblázat tartalmazza:

Karakter	Beépítési mód	Telekméret (m ²)	Szintszám	Beépítési százalék	Zöldfelületi arány (%)	Előkert	Jellemző elhelyezkedés
Városközponti-kisvárosias	zárt sorú, oldalhatáron álló	450-2500	F, F+1 (F+2)	30-55	10-60	nincs	városközpont, Kossuth L. u.
Lakótelepi	telepszerű	10000	F+2	25	65	-	lakótelep, Szabadság tér
Kertvárosias. családi házas	oldalhatáron álló	650-2000	F, F+1	30	50-80	van	enyingi városrész és új beépítések
Falusias, családi házas	oldalhatáron álló	1000-4000	F, F+T	20-30	60-85	van	balatonbózsoki városrész és Budai N. A. u.
Vegyes	telephelyszerű	5000-80000	-	30-55	30-50	van	ipari és mg. telephelyek
Egyedi	szabadonálló, oldalhatáron álló	1200-30000	egyedi	15-40	60-85	-	kastély, templomok

26. táblázat: Települési karakterek jellemzői

Városközponti, kisvárosias karakter

Enying történeti városmagja, elsősorban a Kossuth Lajos utca két oldalán helyezkedik el. Általános jellemzők: többnyire zárt sorú beépítés az utcavonalon előkert nélkül, az utca felőli homlokzatnál az utcával párhuzamos tetőgerinc, F, F+1, (F+2) szintszám, viszonylag kis telekméret. A területen helyezkedik el az intézmények döntő többsége, illetve gyakori a földszintek üzleti, kereskedelmi funkciója.

Ez a zárt sorú beépítés megbomlott a Rákóczi út Semmelweis utcai magasságában, ahol kereskedelmi egységek telepítésére került sor. Az új telepítés külvárosi megjelenést idéz a város központi térségében.

Lakótelepi karakter

Kicsi (5 épületből álló), de önálló területi egységet képező, egy időben történt beépítés található a kastély mellett. Jellemzője a geometrikus elhelyezkedés, a közös (tömbtelken), közterületen való épület elhelyezés, az azonos építészeti megjelenés: geometrikus, hasábszerű forma, lapostető, F+2 szintszám.

Kertvárosias, családi házas karakter

A város lakóterületeinek zömét alkotó beépítés. Jellemzői: egyedi telkes telekstruktúra, nagyrészt oldalhatáron álló épületekkel, előkerttel. Viszonylag alacsonyabb (30%-ot meg nem haladó) beépítés, telken belüli nagy zöldfelületi arány. Egyedi épületek, a tetőidom és a gerincarány nem egységes. Ezek a jellemzően a városközpont köré felfűződő, valamint a kastélytól délre eső területek, illetve az új beépítésű területek.

Falusias, családi házas karakter

Főként a balatonbozsoki településrész sorolható ide. Jellemzője: az előzőnél nagyobb telekméretek, kisebb beépítettség, alacsony épületmagasság (fsz.), falusias életmódra jellemző telekhasználat.

Vegyes karakter

A város gazdasági területein megjelenő karakter. Jellemzője a telephely-szerű beépítési mód, technológiától függő épület elhelyezés és építménymagasság, a nagy telekméret, viszonylag magasabb beépítési százalék és az alacsony zöldfelületi arány.

Egyedi karakter

Az egyedi megjelenésű és funkciójú, máshová be nem sorolható, jelentős épületek karaktere. Ide tartozik például: a kastély, templomok, ahol sem a beépítési mód, sem az épületmagasság és teleknagyság nem tipizálható.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

A város területén előkerült régészeti leletek azt mutatják, hogy a mai közigazgatási területen már a római birodalom korában is voltak lakott részek, kisebb-nagyobb települések, illetve az avar korban is

lakott volt. Oklevelek tanúsága szerint Enying már a 12. sz. közepén lakott hely volt, 1238 körül a Pannonhalmi Apátság birtoka, később a Török családé, amelynek híres tagja volt Enyingi Török Bálint. Balatonbozsok is középkori eredetű település, a XI–XII. századtól egyházi birtok (veszprémi majd fehérvári káptalan a birtokos) és egytelkes nemesek faluja. Temploma eredetileg középkori építmény, 1755-ben épült újjá.

A város mai határában álltak egykor a török hódoltság idején elpusztult középkori Hódos, Kustyán és Páta falvak is, amelyek helyén később az azonos nevű uradalmi puszták álltak csak, de a szocializmus idején azokat is felszámolták. 1521 után II. Lajos király Batthyány Ferencnek adományozta Enyinget, ettől kezdve nagyszámú református népesség települt be. A 18. sz. elejétől a hercegi titulussal bíró Batthyány család egyik uradalmi központja. A XVIII. sz. második felében épült fel a mai kastély magja, ami aztán tovább bővült és át is épült a következő évszázadban. A kastély ma is a város egyik meghatározó épülete, csakúgy, mint a szintén a Batthyány család támogatásával felépült klasszicista katolikus templom és az eredetileg barokk református templom. A főutcat 1810-ben Batthyány Lajos kiegyenesítette és szélesítette, továbbá a városszerkezetben ma is meghatározó, dél-délkelet felé (a birtoktestek irányába) futó három egyenes vonalú fő utat is kitűzette.

Az 1700-as évek közepén 3000 magyar holdat tett ki a falu határa. A falu 60 házból állt, lakosai földműveléssel, állattenyésztéssel és szőlőműveléssel foglalkoztak.

Az egyre szervezettebben és hatékonyabban működő uradalom 1829-ben szerzett vásártartási privilégiumot székhely-település számára. Ez azonban csak közvetetten mozdította elő a mezőváros fejlődését, mivel e fontos jövedelmi forrást az uradalom 1920-ig a saját kezelésében tartotta.

Bár az 1800-as évek közepén Enying már mezőváros jelleggel bírt, a járás székhelye 1867-ig a szomszédos Balatonbozsok volt. Enying a kiegyezés évében lett járási központ, ide költöztek a járási hivatalok és intézmények, ez lendítően hatott a további fejlődésre. 1880-ban épült meg a Veszprém - Dombóvári vasútvonal, ami lehetővé tette az itteni termények gyorsabb eljuttatását, valamint a vasút mellett gőzmalom is épült, jelentős kapacitással. A Budai postaút korábban Bozsokon vezetett keresztül és amíg a dombóvári vasútvonal nem épült meg, addig Bozsokon keresztül szállították a gabonát délről Veszprémbe. Bozsokon volt az átutazók pihenőhelye. Minden harmadik ház vendégfogadó volt ebben az időben.

1849 után örökösödés révén báró Draskovics kezébe került a birtok. 1900 körül a birtok egy részét a kastéllyal együtt báró Csekonics Endre vette meg. 1920 után erőteljesebben fejlődött: villany, telefon bevezetése, utak kikövezése, polgári iskola, filmszínház, strandfürdő építése történt. 1950-ben csatolták Veszprém megyéből Fejér megyéhez. Balatonbozsok 1966-ban egyesült közigazgatásilag Enyinggel, de a két település fizikai összeépülése csak a legutóbbi évtized eredménye.

A középkorban is meglévő településrészek Enyingen a hajdani vár térsége (Vár u., Bástya u, Török b. u), Bozsokon pedig a temetőnél lévő régi templom és a Kertalja utca közötti rész a Fő utca mentén. Az enyingi vár mára szinte nyomtalanul eltűnt, csak körülbelüli helye ismert. Ezek az ősi magok bővültek ki aztán később, főként az 1800-as években, de a település beépített része a Csíkgát (Cinca) patak és annak mellékága (Enyingi ér) közötti dombháton ekkor még gyakorlatilag nem terjedt túl. A XIX. sz. végétől Enying elsősorban déli irányba, Bozsok pedig az országút (mai 64-es út) mentén terjeszkedett. Enying lakóterületei a II. vh. után lépték át a vízfolyásvölgyek vonalát, de a jelentősebb területű beépítések továbbra is a déli irányba történtek, és az enyingi részen ma is ez a jellemző fejlesztési irány, részben lakó, részben gazdasági területek kijelölésével. Bozsokon a lakóterületi fejlesztés iránya nyugati.

1.14.6.2. régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A település közigazgatási területén 7 régészeti lelőhelyet tartanak nyilván. A *nyilvántartott régészeti lelőhelyek* az örökségvédelmi jogszabályok alapján általános védeltséget élveznek. A település területén külön rendelet alapján fokozottan vagy kiemelten védett régészeti lelőhely nem található.

Hely	Lelelőhely azonosító	Jelleg
Balatonbozsok, Gárdonyi Géza u. É-i vége	78841	település, falu, római kor, Árpád-kor
„Vályogvető hely” a balatonbozsoki városrészen a tervezett Kiserdő lakópark térsége (kb. 12 ha)	21825	településnyom, római kor, temető
Enying, Lehel utcától északra	92677	településnyom, felszíni, őskor
Kabókapusztá és Leshegy térsége (kb. 80 ha)	21826	településnyom és temető, római kor, őskor
Leshegy	21828	épület, villa, római kor
Enying, Petőfi utca 61.	21829	település
Enying, Sportköz 3.	21827	sír, temető, temetkezés

27. táblázat: A nyilvántartott régészeti lelőhelyek bemutatása (Forrás: <https://archeodatabase.hnm.hu>)

A fentiekén túl szórvány leletként néhány helyről római kori pénzérmék kerültek elő.

1.14.6.3. védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A településen a műemlékek jogszabály által meghatározott műemléki környezetén kívül egyéb, országos, vagy helyi területi védelem alá eső településrész nem található. A műemléki környezetben végezhető tevékenységeket az örökségvédelmi szabályok írják elő.

1.14.6.4. világörökségi és világörökségi várományos terület

Nem található a településen.

1.14.6.5. műemlék, műemlékegyüttes

A műemlékek, mint országos szintű védelem alá eső értékek bemutatása (Fejér megye Műemlékjegyzéke, 2008 alapján):

- **R. k. templom, Nepomuki Szent János** (műemléki törzsszám:1696)

Kossuth Lajos u., hrsz.: 2295/1, klasszicista, 1841

Település központjában, nagyobb teresedés közepén, szabadon álló, keletelt, egyhajós, félköríves szentélyzáródású, Ny-i homlokzati tornyos templom, a szentély felé kontyolt nyeregtetővel, a szentélyhez kétfelől csatlakozó, azonos magasságú bővítményekkel. Főhomlokzaton hat toszkán oszlop által tartott timpanon, a négyzetes toronytest a timpanon takarásából emelkedik ki. A portikusz mögött kőkeretes, szemöldökgyámos bejárati ajtó, fölötté feliratos tábla és karzat. Díszítőfestés: az oldalfalakon és a boltozatokon architektonikus grisaille típusú festés. Berendezés: oltárok, szószék, padok, orgona, korpuszos kereszt és csillár klasszicista, 1840-es évek; főoltárkép, 1840 (Carl Mauer) Építtette hg. Batthyány Fülöp 1838–1841-ben (építész: Alois Pichl, Vajta Ferenc uradalmi építőmester és Hanauer György tatai építőmester). Belső felújítás 1965-ben, a külső 2002-ben volt.

91. ábra: • R. k. templom, Nepomuki Szent János (Forrás: muemlekem.hu)

- **Uradalmi épület** (műemléki törzsszám:1698)

Szabadság tér 2., hrsz.: 1470, késő barokk, 18. század vége

Település központjában, a szintén műemlék templom és kastély között, főszárnyával utcavonalon, mellékszárnyával telekhatáron álló, L alaprajzú, földszintes, kontyolt nyeregtetős épület. Erősen átalakított homlokzatú. Egytraktusos alaprajzi elrendezésű, az utcai szárny előtt lapos dongával fedett oldalfolyosó fut, az árkádsor részben befalazva. Kapualja kétszakaszos, csehsüveg boltozatos. Épült a 18. század végén. Jelenleg a város egyesített szociális intézménye található benne.

92. ábra: Uradalmi épület Forrás: muemlekem.hu

- **Batthyány-kastély és parkja** (műemléki törzsszám:1697)

Szabadság tér 16., hrsz.: 1474/58, késő barokk, 1806 előtt

Település központjában, az r. k. templomtól DNy-ra, szabadonálló, U alaprajzú, részben alápincézett, kontyolt nyeregtetős épület Főszárnya emeletes, mellékszárnyai földszintesek. Főhomlokzatának

közepén enyhén előreugró, timpanonnal lezárt középrizalit. Sávozott vakolatarchitektúra, a földszinti ablakok vakolatkváderes keretezésűek, az emeletiek könyöklő- és szemöldökpárkányos, szalagkeretesek. Az udvari homlokzat tengelyében erősen előreugró, timpanonnal lezárt középrizalit, a kocsibehajtó fölött pilaszterpárokra támaszkodó erkély. A főszárny középfolyosós, a mellékszárnyak oldalfolyosós alaprajzi elrendezésűek. Építtette gr. Batthyány Lajos 1806 előtt a D-i szárnyba beépült korábbi épület felhasználásával. Öröklés útján jutott a Draskovics családhoz 1870-ben, majd a 1895-ben gr. Csekonics Endre vásárolta meg, aki a 20. század elején eklektikus stílusban átépíttette. A II. világháborúban erősen megrongálódott, először iskolát, majd 1959–1962 között orvosi rendelőt alakítottak ki benne. Parkját jelentősen megcsonkították, részben beépítették. (A jelenlegi parkterület 7,5 ha, de legnagyobb kiterjedésében mintegy 40 ha-os volt).

93. ábra: Batthyány kastély és parkja Forrás: muemlekem.hu, Google Earth

1.14.6.6. műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

A kastélypark ugyan műemléki védelem alatt is áll a kastéllyal együtt, de nem minősül történeti kertnek. Műemlékileg védett temető és temetkezési emlékhely nincs a településen.

1.14.6.7. műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

Történeti táj és műemléki jelentőségű terület nem érinti a települést, a vonatkozó jogszabály alapján műemléki környezetnek minősülő területek, telkek lehatárolását a szabályozási terv tünteti fel.

1.14.6.8. nemzeti emlékhely

Nemzeti emlékhely és történelmi emlékhely nem található a településen.

1.14.6.9. helyi védelem

Helyi védettség alatt álló építmények (Forrás: Helyi Építési Szabályzat):

- Református templom (782 hrsz.), épült 1789-92-ben
- Evangélikus templom (2010 hrsz.), épült 1938-ban, Szeghalmy Bálint terve alapján
- Temető kápolna (2260 hrsz.)
- Okmányiroda (537 hrsz.)
- Herceg Batthyányi Fülöp általános iskola (1304 hrsz.)
- Akócs malom (2262 hrsz.)
- Balatonbozsok, középkori eredetű katolikus templom (236 hrsz.)
- Balatonbozsok, ravatalozó (236 hrsz.)
- Balatonbozsok, "Tornyos iskola" (269 hrsz.)

- Árpád szobor (2294/4 hrsz.)
- Szent-Györgyi Albert mellszobor (1475/45 hrsz.)
- Feszület a "Tornyos iskola" előtt (269 hrsz.)
- Balatonbozsok, Schrikker-kastély, jelenleg óvoda, Gárdonyi Géza u., (hrsz.: 39)
- Református parókia épülete (783 hrsz.)
- Tinódi Lantos Sebestyén Református Zeneiskola és Alapfokú Művészeti Iskola (1298 hrsz.)
- Török Bálint emlékkopja (782 hrsz.)
- Kastélykert (1474/58 hrsz.)

Balatonbozsok, katolikus templom

94. ábra: Balatonbozsoki katolikus templom Forrás: ADI Stúdió

Javasolt védelem:

- Vh. emlékmű, épült 1922
- Városháza, épült 1912, hajdan értékes szecessziós díszítésű homlokzata volt.
- Vasútállomás főépülete (épült az 1860-as években)
- Víztorony Alsótekeresen
- Régi gazdasági épület (istálló) Alsótekeresen
- Hajdani Transdanubia gőzmalom épületei: Igazgatási épület, emeletes magtár, Rákóczi u. (XX. sz. eleje)
- Volt izraelita temető, a bozsoki városrészénél (0149/2 hrsz.)

95. ábra: A mai Városháza 1936-ban Forrás: postcards.hungaricana.hu

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Enying városrészben:

Az elmúlt években elkezdődött egy zöld városközpont kialakítása, mely révén számos terület megújult. A városközpontban azonban még mindig hiányzik a járásszékhelyi ranghoz illő főutca kialakítása, ahol elválasztott rendszerű a gyalogos, kerékpáros és közúti forgalom. Hiányzik a gépkocsi parkolók színvonalas kialakítása mind számát, mind megközelítését illetően.

Kiemelt konfliktus a volt kastélyparkban a műemléki környezettől idegen építmények jelenléte, mint pl. a Egészségügyi Készletgazdálkodási telephely épülete, vagy a lekerített vízműterület hidroglóbuszal. A fennállása óta többször is megcsonkított park teljes felújításra szorulna a történeti értékek és műemléki követelmények figyelembevételével.

Néhány településrészben az épített környezet romlása figyelhető meg, itt veszélyes a szegregátumok erősödése (Pl. Öreghegy melletti területek, Völgy utca eleje).

A vasútállomás térsége, illetve maga az épület is máig rendezetlen és hasznosítatlan, ennek és az Enyingi ér völgyének, mint potenciális zöldfelületi tengely rendezése még várat magára.

Törekedni lehetne több, az EU szabványnak megfelelő játszótér kialakítására.

Az új, kereskedelmi funkciók településével megbomlott a régi központi városszerkezet a 64.sz. főút mentén, a Hősök tere magasságában. Ajánlott elkerülni a központi rész külvárosiasodását.

Balatonbozsok városrészben:

Hiányzik a megfelelő kialakítású és biztonságos közterület a 64-es út átmenő szakasza mentén. Néhány területen még mindig veszélyt jelent a szegregátumok kialakulása és erősödése.

Hiányos a közlekedési kapcsolat Alsótekeres felé, idegenforgalmi szempontból hangsúlyosabbá lehetne tenni, pl. kerékpáros vagy lovas útvonal kialakításával.

Kabókapusztá –Leshegy városrészben (részben külterület):

A szegregátumok erősödése itt is veszélyt jelent. A közlekedési kapcsolat hiányos a központi belterület felé. Közterületek és zöldterületek nívósabb fejlesztése lenne ajánlott.

Alsótekeres városrészben:

Hiányos a közlekedési kapcsolat Enying központi része felé, idegenforgalmi szempontból hangsúlyosabbá lehetne tenni, pl. kerékpáros vagy lovas útvonal kialakításával.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Enying Magyarország egyik legjelentősebb közlekedési tengelye közelében fekszik. A Budapest – Balaton irányt összekötő M7 gyorsforgalmi út és az azzal párhuzamos 7. sz. főút, valamint a fővárosból a Balaton északi és déli partjára tartó vasútvonalak egyaránt a település északi területeihez közel futnak. Ezek a tengelyek az északkelet-délnyugat irányú nagytérségi kapcsolatokat biztosítják Enying számára. A 7. sz. főúthoz körforgalmú csomóponttal kapcsolódó, északnyugat-délkeleti irányú, kisebb kapacitású 64. sz. Enying-Simontornya főút egyben a város főútja is. A 64-es főút a 61-es (Dunaföldvár - Kaposvár-Nagykanizsa, a Dél Dunántúli régió egyik legmeghatározóbb útvonala) és a 7-es főutakat köti össze. A 64. sz. főút a Dunaföldváron lévő Beszédes József-hídon át - más alternatíva nem lévén - egyedülként biztosít közúti kapcsolatot a Közép- és Dél-Alföld és a Balaton környéke, illetve Észak- és Közép-Dunántúl között.

A 98 km-re fekvő fővárossal és a megyeszékhellyel az említett utak biztosítják a közúti összeköttetést.

A vasúti közlekedést tekintve a település északi részén a Budapest, Székesfehérvár és a Balaton déli partjának vasúti elérését biztosító országos és nemzetközi fővasútvonal fut, azonban a vasúti személyszállítást tekintve nincs közvetlen kapcsolata, vasútállomás nem található a településen.

A járáson belüli közlekedési lehetőségek a térségi kapcsolatoknál kedvezőtlenebb képet mutatnak. Az ingázás főként Siófok felé jellemző, ahová autóbusszal vagy gépkocsival lehet eljutni. Enying és Balatonszabadi között a 6401. j. mellékút kiépítetlen, ami megnehezíti Siófok elérését. Enyingtól a Balaton mindössze 7 km-re, Siófok 20 km-re található, azonban a közlekedési kapcsolatok kedvezőtlenek, melynek oka valószínűleg az, hogy különböző megyében helyezkednek el. A Siófokot érintő buszjáratok nagy része Enyingen a 7. sz. főút mentén fekvő Alsótekeres városrészén áll meg, amely ugyan érinti Enying közigazgatási területét, azonban belső városrészét nem.

Enying, valamint Siófok vagy Székesfehérvár közösségi közlekedéssel az Enyingi járás déli- délnyugati területén lévő településekről igen nehezen érhető el. A járás déli településeiről a városok, nagyvárosok irányába történő ingázás esetén a rövid útszakasz ellenére is hosszú utazási idővel és magas költségekkel kell a lakosoknak számolni.

Enyingbe, mint járásközpontba vasúton nem lehetséges az eljutás. A legközelebbi vasútállomás Lepsényben található, amely helyközi autóbussz járással érhető el. Autóbusszal a járás minden településéből közvetlenül (átszállás nélkül) Enyingre lehet jutni.

1.15.2. Közúti közlekedés

A településen, illetve annak környékén található országos közúthálózati elemek a Magyar Közút kezelésében vannak, minden más út az önkormányzat tulajdona és ő a kezelője is.

A térségi kapcsolatokat biztosító meglévő közlekedéshálózati fő elemek és a belső közlekedéshálózat fő elemei:

96. ábra: Enying úthálózata

Főút:

- 7. számú, Budapest-Székesfehérvár-Letenye I. rendű főút
- 64. számú Simontornya-Enying II. rendű főút (Enying területén az átlagos napi forgalma (ÁNF) 8868E/ nap)

Mellékút:

- 6401. jelű Enying-Siófok országos mellékút
- 6404. jelű Enying-Lajoskomárom országos mellékút
- 64106. jelű Leshegy országos mellékút

Önkormányzati mellékút:

- Alsótekerest Balatonbozsokkal összekötő út

Gyűjtőút:

- Dózsa Gy., Kenderföld utca nyomvonala

Területszervező lakóút:

- Alsótekeresen a 0250 hrsz.-ú út
- Balatonbozsokon a Móra-Gárdony utcák nyomvonalategyüttese
- Enying városközpont részén:
 - Bástya utca

- Petőfi S. utca
- Hunyadi utca
- István király utca
- Nagyatádi-Szántó Kovács J. utcák nyomvonal együttese Fehérhegyig
- Kinizsi-Budai N. A. utcák nyomvonal együttese a 64. sz. úthoz csatlakozóan

Vegyes használatú utcák rendszere:

- Enying városrész „Óvárosi” szakasza

A térségi kapcsolatokat biztosító tervezett közlekedéshálózati fő elemek (TSZT, HÉSZ és Szabályozási Terv felülvizsgálati dokumentáció (2021) alapján):

Gyorsforgalmi út:

- M8 jelű Rábafüzes-Veszprém-Dunaújváros-Szolnok-Füzesabony

Főút:

- 82 jelű Veszprém-Győr országos II. rendű főút elkerülő szakasza

Mellékút:

- Semmelweis utca

Önkormányzati mellékút:

- a 64. számú és a 6404 jelű utakat a gazdasági területen keresztül összekötő út
- Ágostonpusztára vezető út

Gyűjtőút:

- Bocskai, Marosi út nyomvonal együttes

Az M8 gyorsforgalmi út nyomvonalán az M7 autópálya–Dunaújváros (M6) csomópont közötti, illetve a Dunavecse–Kecskemét (M5) közötti szakaszán egységesen 2x2 sávós autópályává fejleszthető gyorsforgalmi út előkészítése van folyamatban, amely jelentős szakaszon érinti a települést, ezáltal képes lehet a városi elkerülő út szerepének betöltésére és a települést átszelő 64. sz. főút tehermentesítésére.

A Magyar Közút 2020. évi országos közúti keresztmetszeti forgalomszámlálás eredményei alapján a 64. számú Simontornya-Enying II. rendű főút átlagos napi forgalma (ÁNF) Enying területén 8868E/ nap. Az összes teherforgalom a teljes forgalom mintegy 10 %-át teszi ki. Az M8 gyorsforgalmi autót út Enyinget érintő szakaszának kiépítése új kapcsolatot teremtené a Duna-Tisza köze és a Balaton, valamint Veszprém között, ami jelentősen javítaná Enying belterületén a jelenlegi forgalmi helyzetet.

Az uszoda feltárását - a Cifra-kert és az uszoda között a korábbi szűk kapcsolatok helyett - a Szabadság teret a Deák Ferenc utcával összekötő új út biztosítja, amely a Zöld Város beruházás részeként valósult meg. A településen a motorizációs fok - amelyet az 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma jellemez - a magyarországi és a Fejér megyei járásközpontokhoz képest valamivel alacsonyabb (335 szgk/ 1000 lakos). Ez köszönhető az alacsony jövedelműek és az álláskeresőknél nagyobb arányának, valamint annak, hogy Enying - a megyeszékhely, valamint Veszprém közelsége és kényelmes elérése ellenére sem - számít a nagyobb városból kiköltözők fő célpontjának.

A nyilvántartott személygépkocsi száma 2020-ban 2526 db, a lakások száma pedig 2622 db, vagyis a legtöbb háztartás rendelkezik személygépkocsival, ami a munkavállalás tekintetében nagyobb mobilitást feltételez és elősegíti a településen kívüli munkavállalást.

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. közúti

A helyi és helyközi közlekedésben résztvevő autóbuszviszonylatokat a Volánbusz Zrt. üzemelteti. Enying közvetlen autóbuszos nagytérségi kapcsolatokkal Budapest, Hévíz, Tatabánya, Szolnok, Szekszárd, Baja, Kaposvár, Kecskemét, Hévíz, Paks, Pápa, Dunaföldvár irányába rendelkezik. A térségi helyközi járatokkal Székesfehérvár, Veszprém, Siófok, Balatonalmádi, Balatonvilágos, Tamási,

Simontornya, Lepsény, Felsőnyék, Szabadhidvég, Dég, Kisláng felé. Hétköznapokon a megyeszékhelyre több mint 25, Veszprémbe 12-13, a többi viszonylatra napi 2-10 alkalommal lehet eljutni.

Enying területén az alábbi 17 autóbusz-megállópair található:

97. ábra: Fejér megye autóbuszhálózata (kivágat), forrás: volanbusz.hu

1. Alsótekeres,
2. Enyingi elágazás,
3. Enying, Kispusztá,
4. Balatonbozsok, Fő u. 100.,
5. Balatonbozsok, Kertalja utca,
6. Enying, Dózsa György út 57.,
7. Enying, Kossuth u. 61.,
8. Enying, Kossuth u. 6.,
9. Enying, Vasútállomás bejárati út,
10. Enying, iparterület,
11. Enying, ágostonpusztai elágazás,
12. Enying, óvoda,
13. Enying, sportpálya,
14. Enying, Vas Gereben utca,
15. Kabókapusztá, Juhász Gy. u. 4.,
16. Kabókapusztá, Babits Mihály utca,
17. Enying, Leshegy.

Az autóbusz-megállók a település központi részén öblös kialakításúak, a várók egységes kinézetű téglafalú, fatetős építmények (néhol csak egyik oldalon). Leshegy irányában előbbivel harmonizáló stílusú faépítmények találhatók. Leshegyen kiépített autóbusz-forduló segíti a közlekedést.

1.15.3.2. kötöttpályás

Enying közigazgatási területét a Dombóvár – Lepsény vasútvonal érinti, amely egy rövid Enying-Lepsény szakaszon kívül mára gyakorlatilag megszűnt. Az említett szakaszon is csak teherforgalom jellemző. A személyszállítás fokozatosan (először a Dombóvár-Tamási, majd a Tamási - Mezőhidvég szakasz bezárásával, később támfalomlás miatt) 1999-ig megszűnt, a többi szakasz hiányos, a vasúti sínpálya nagy részét már fel is felszedték.

Ugyanakkor az Országos Területrendezési Terv szerint a közigazgatási terület déli részét érinti egy tervezett nagysebességű vasútvonal.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Enying a 64-es főút mentén hosszan elnyúló település. A főtér, a legtöbb intézmény, kereskedelmi egység, a szolgáltatók nagy része is a főút mentén helyezkedik el. A településen belül népszerű közlekedési eszköz a kerékpár, azonban a főút átmenő forgalma a kerékpározást életveszélyessé tette és a közlekedés egyre inkább áthelyeződött a járdaszakaszokra, amelyek a gyalogos forgalom mellett már nem bírják el ezt a terhelést.

Cél egy belterületi kerékpárút kijelölése, vagyis a városközpont Alsótekeressel való összekapcsolása, amely elősegítené a biztonságos és környezetbarát közlekedést a településen belül.

A város bekapcsolása az országos és térségi kerékpárút-hálózatba továbbra is kiemelt jelentőségű. A Balaton körüli kerékpárúthoz legcélszerűbben Enying–Alsótekeres városrészen keresztül Balatonvilágos irányába lehetne kapcsolódni. Fontos még a Sió menti kerékpárúthoz való csatlakozás, továbbá Déggel, Lajoskomárommal, illetve Lepsénnyel való kerékpáros kapcsolatok kiépítése is.

A magasabb rendű tervek Enying közigazgatási területén a felhagyott vasútvonal helyén térségi kerékpárutat jelölnek, amely a Balaton körüli kerékpárút és a Sió menti kerékpárút összekapcsolására szolgál. Ez bekapcsolná a települést a Balaton mentén egyre erősödő kerékpáros turizmusba, valamint helyi szinten is jelentős hálózatfejlesztést eredményezne.

A gyalogos úthálózati elemek nem képeznek teljesen egységes rendszert, mivel új beépítésű területek egyes szakaszain még hiányoznak a biztonságos gyalogos felületek, illetve az új beépítésű területen megépített járdák még nem kapcsolhatók a települési gyalogos hálózati rendszerhez, ám ezeket a kapcsolódásokat célszerű lenne mielőbb megvalósítani. Enyingen a gyalogos közlekedés létesítmények minősége változó, összességében a város 42 km kiépített járdával rendelkezik.

A gyalogosok biztonságos átkelését a fogalmas 64. sz. főúton - főként jelentős intézményeknél - öt gyalogátkelőhely biztosítja.

A Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola előtt a közelmúltban megvalósult egy új gyalogátkelőhely létesítése, Balatonbozsokon jelenleg felülvizsgálat alatt van a megvalósítás lehetősége.

A 64-es út forgalomcsillapítása a Magyar Közút Zrt. által tervezés alatt áll, egyeztetések már történtek az Önkormányzattal, azonban a főút forgalomcsillapításának lehetősége összefügg az M8 gyorsforgalmi út települést érintő szakaszának átadásával, ez ugyanis jelentős átmenő forgalomtól kímélheti meg a 64. főút Enying belterületi szakaszát.

1.15.5. Parkolás

A meglévő intézmények, kereskedelmi- és szolgáltató helyek esetében a járműtárolás a létesítményekhez kialakított parkolókkal többnyire telken belül megoldott, illetve egyes közintézmények esetében, akár burkolattal párhuzamos leállással, de egyre több helyen saját kijelölt vagy épített parkolóval is megoldható. A város területén az elmúlt években jelentős parkoló fejlesztések történtek az igazgatási, kereskedelmi, idegenforgalmi egységeknél, a településen működő vállalkozásoknál, a települési intézményeknél. A település központjában a széles keresztmetszettel rendelkező Kossuth Lajos utca (64. sz. főút) mentén megállni tilos, de ahol lehetőség volt rá 4-8 hellyel rendelkező parkolók kialakítása történt a főút sávjain kívül eső területeken. A Nepomuki Szent János

Katolikus Templomnál a parkolás a közeli Szabadság téren kialakított 14 parkolóhelyen és az odavezető Batthyány utca mentén található parkolási lehetőséggel történik. A Református templom mellett nem található kialakított parkolóhely, így a gépkocsi elhelyezése rendezetlen körülmények között, zöldfelületen lehetséges. A bozsoki és a két enyingi temetőnél nincs kiépített parkoló, az út szélén található parkolásra alkalmas helyek. A rendelőintézet mellett mindkét oldalon kiépített parkoló található. A Zöld Város program során kiépített új uszodai út mellett új parkolóhelyek kerültek kialakításra.

A családi házas övezetekben jellemzően telken belül rendelkezésre áll gépjármű tárolására szolgáló hely, ahol a járműtárolás rendszerint megoldott.

A település parkolási rendelete az új építmények létrehozásához kötendő parkolóhely kialakítást szabályozza az OTÉK-kal összhangban, így az új kereskedelmi egységek kialakítása már megfelelő számú parkolóhely biztosításával történt.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

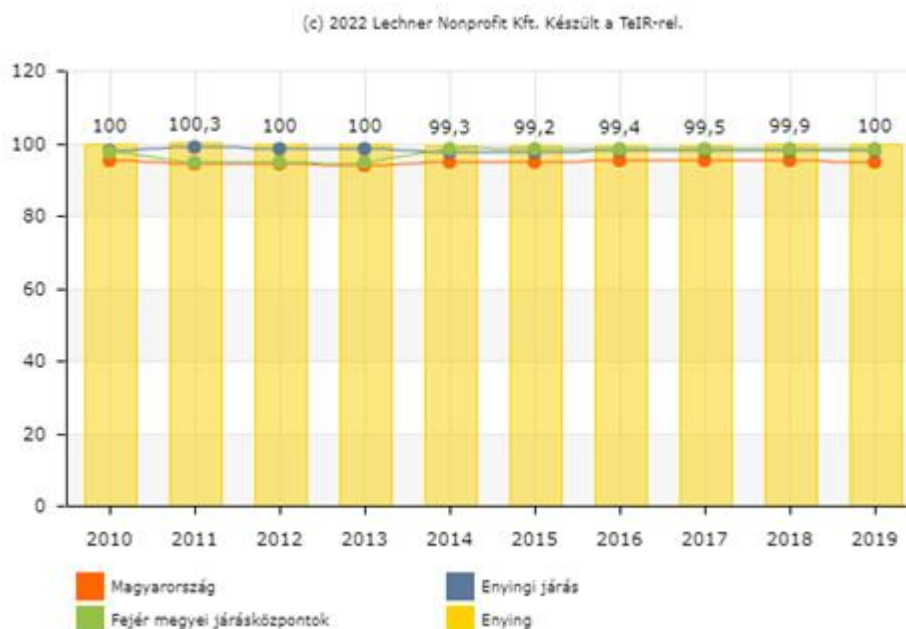
1.16.1.1. vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A vízművek minden területen önkormányzati tulajdonban vannak, és koncessziós szerződés keretében a Fejérvíz ZRt. üzemelteti.

Ivóvízellátás

Enyingen a közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya 100 %.

98. ábra: A közüemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (%)

Az ivóvíz ellátást három vízbázisról biztosítja:

- Enying-Balatonbozsoki Vízmű (sérülékeny vízbázis). Vízbázisa 4 db mélyfúrású kút,
- Enying -Kabókapusza településrészen 1 db mélyfúrású kút biztosítja Kabókapusza és Leshegy-Ófalu településrészek vízellátását.

- Enying és Balatonboozsok településrész vízellátását az enyingi 4 db mélyfúrású kút biztosítja (2 db a vízműtelepen, 1 db a Cinca-Csíkgát patak partján és 1 db a Szabadi utca végén).
- Enying-Alsótekerespuszta azonban a DRV Zrt. regionális távvezetékéről kapja az ivóvizet - a vízbeszerzés ott felszíni vízkivételi műből történik.

A vízművek minden területen önkormányzati tulajdonban vannak, és koncessziós szerződés keretében a Fejérvíz Zrt. üzemelteti. Az enyingi kutak kapacitásuk határértékén üzemelnek, ezért az A Vas Gereben utca végén, az 1690/25 hrsz.ú ingatlanon 2006-ban megvalósult a VI. számú kút fúrása. Ez azonban a határérték alatti hidrogeológiai eredetű kéntartalma ellenére kedvezőtlen szaghatású, így a szagproblémák miatt nem üzemel. Jelenleg tartalékkútként funkcionál. Vízhányt okozó havária esetén azonban biztosítható a működtetése.

A folyamatos ivóvízellátást biztosítása érdekében Alsótekeresen 50 m³-es magastározó, Enyingen 2x200 m³-es térszíni medence és 200 m³-es víztorony, Kabókapusztán 100 m³-es víztorony üzemel. Enying magasabban fekvő déli részén időszakosan nyomáshiányok alakulnak ki a vezetékben. Azonban új nyomászóna nem került kialakításra, s a közeljövőben nem is tervezik. A jogszabályban előírt nyomásérték (1,5-6,0 bar) biztosított a közüzemi rendszeren.

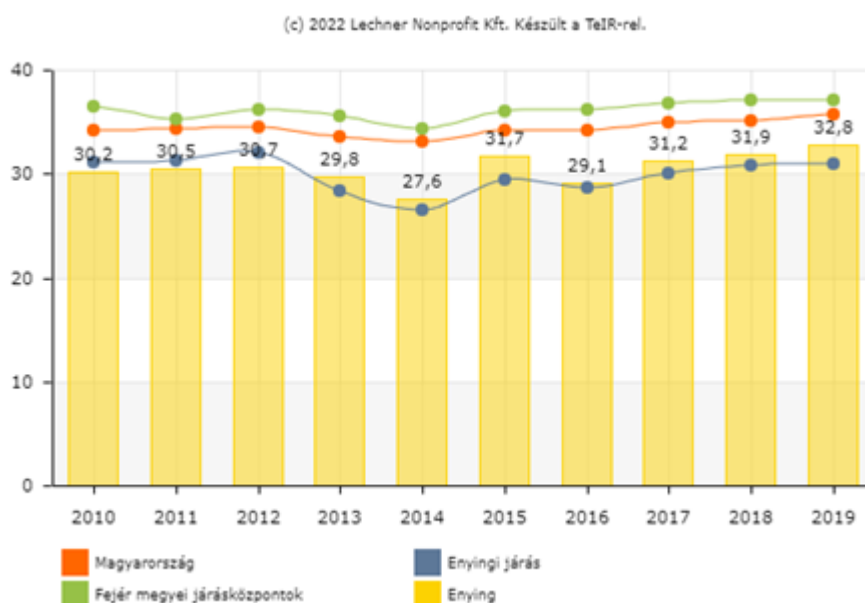
A ma üzemelő 200 m³-es víztorony a műemlék Batthyány kastély közvetlen szomszédságában a kastély kertjében áll. A kastély és környezetének rehabilitációjára a VÁRFAL ÉPÍTÉSZ IRODA Kft. hasznosítási tanulmánytervet készített és ebben elvetésre javasolta az új 500 m³-es víztorony ide telepítését. 2022-ben elkezdődött az ivóvízminőség-javító program keretein belül az új vízkezelő technológia kiépítése az enyingi vízműtelepen.

A település területén kitermelt vízmennyiség a Fejérvíz Zrt. adatai alapján :

ivóvízrendszer által ellátott települések	vízhiányzat hossza (bekötés nélkül) (m)	értékesített ivóvíz mennyisége (m ³ /év)	hálózati vízvesztés (m ³ /év)	kitermelt víz mennyisége (m ³ /év)	átadott víz mennyisége (m ³ /év)	átvett víz mennyisége (m ³ /év)	vízvezeték kapacitása (m ³ /nap)	kutak száma db	engedélyezett m ³ /év	meghibásodások száma (db/év)
Enying	48 392	229 774	2 593	247 198			1 392	5	260 000	12

28. táblázat: Enyingen kitermelt vízmennyiség

Az egy lakosra jutó vízfogyasztás az elmúlt években a növekvő tendenciát mutat, az utolsó elérhető 2019-es adatok szerint 32,8 1000 m³ volt, amely érték kis mértékben elmarad az országos, a Fejér megyei átlagtól is.

99. ábra: Háztartásoknak szolgáltatott víz egy lakosra jutó mennyisége (1000m³)

Ipari vízellátás

A VIDEOTON telephely és több mezőgazdasági major önálló vízellátó rendszerrel rendelkezik.

Tűzoltó víz

A tűzi vizet a településen az ivóvíz vezetékekre telepített földfeletti és részben talajszint alatti tűzcsapok biztosítják. Leshegy településrész magas részeit kivéve mindenhol biztosított a szükséges tűzi-víz nyomás. A településrendezési terv távlatban üdülőtérületet javasol Leshegyen, ekkor a tűzi-víz ellátáshoz további műszaki megoldások szükségesek (pl.: nyomásfokozó).

Halászati, horgászati hasznosítás

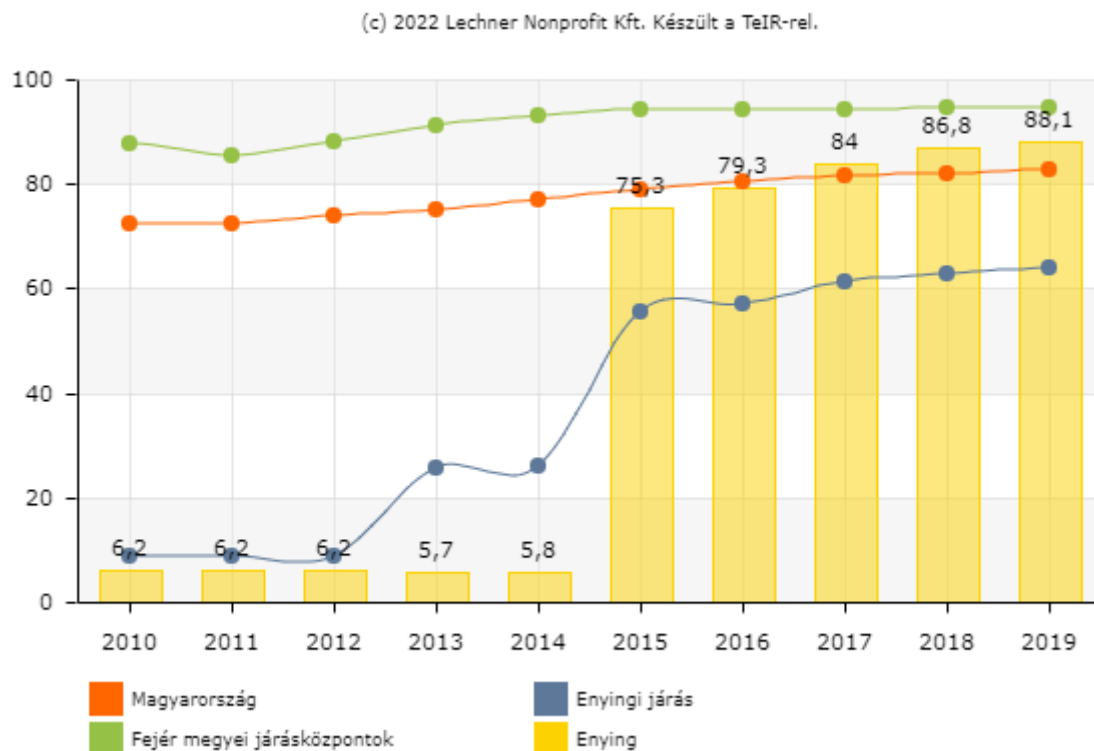
A Cinca patakhhoz tartozó tavak állami tulajdonban vannak, melyek bérleményként helyi vállalkozások kezelésben állnak. A Cinca patakhhoz tartozó tavakon túl Enyinghez tartozik még néhány magántulajdonban lévő kisebb tó is („Tolvaj” lápi tó, Leshegytől Tisztavíz pusztáig terjedő tó). Szervezett halászati tevékenység egyik tavon sem folyik, de horgászati tevékenység az Enyingi Horgászegyesület keretei között lehet gyakorolni.

1.16.1.2. szennyvízelvezetés

A **közcsatorna hálózatba kapcsolt lakások aránya** megfelel a megyei és az országos átlagnak. 2010-ben a Környezet és Energia Operatív program (KEOP) szennyvízelvezetés és tisztítás egyfordulós pályázati konstrukciója keretén belül nyert Enying városa vissza nem térítendő támogatást a város szennyvízkezelési problémáinak megoldására.

A szennyvízcsatorna beruházás lezárását követően az új gyűjtőhálózattal is rendelkező szennyvíztisztító beruházás, Alsótekeres és Leshegy kivételével megoldja a város szennyvízkezelését. A meglévő szennyvízcsatorna hálózatot és szennyvíztisztító telepet a Fejérvíz Zrt. üzemelteti.

A csatornázatlan területeken gravitációs szennyvíz elvezetési technológia kialakítása zajlott, szerelt rendszerű csatornahálózattal tervezett, 11 db központi átemelő telep beépítésével. A településen 2014-ben elkezdték a szennyvízcsatorna-hálózat fejlesztését. A beruházás hatására 2015-ben 5.8%-ról 76%-ra nőtt a közcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakások száma.

100. ábra: A közcatornahálózatba bekapcsolt lakások aránya a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százalékában (%)

A projekt megvalósult elemei	Mennyiség
Meglévő csatornahálózat rekonstrukciója	1019m
Szennyvíztisztító telep	8000 m ³ / d, 7500 LE
Nyomóvezeték	12 835m
Gravitációs bekötés	21 883m
Gravitációs szennyvízcsatorna gerinc	43 823m
Átemelő	11db
Házi átemelő	50 db

29. táblázat: Ivóvíz projektfejlesztés

A városban a szennyvízelvezető csatornahálózat kiépülése után a háztartások jelentős része csatlakozott a rendszerhez.

Enying város szennyvízhálózatának hossza 53,9 km. A közüzemiszennyvízgyűjtő-hálózatba /közcatorna hálózatba/ bekapcsolt lakások száma 2018. XII. 31-ig bezárólag a Fejérvíz Zrt. adatbázisa szerint: 2273 db volt, amiből az új bekötések száma meglehetősen magas: 72 db volt. Vagyis a településen a nyilvántartott 2619 lakáshoz képest a közüzemi a rákötések aránya 88,8 % volt. Enying városában a háztartásokból a közüzemi szennyvízhálózatban, a közcatornában elvezetett szennyvíz mennyisége 160 630 m³ volt (TELEPÜLÉS SZERKEZETI TERV HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYOZÁSI TERV FELÜLVIZSGÁLAT- MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT -134. O., továbbiakban : TSZT).

1.16.1.3. csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Vízrajz

A települést és tágabb térségét érintő folyók, vízgyűjtők, vízfolyások, belvízcsatornák közül két jelentősebb vízfolyás:

- a Cinca-Csíkgát patak, mely áthalad a településen,
- a Sió- csatorna, mely a déli közigazgatási területi határt alkotja.

Enying városában felszíni vizek és a csapadékvizek befogadói a közigazgatási területen lévő vízfolyások, települési vízgazdálkodási területek:

- Cinca-Csíkgát patak, kezelője a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A vízfolyás jelenleg rendezetlen a belterületi szakaszok elnádásodtak, hulladékkal telítettek.
- Enyingi ér,
- Józsefkúti-árok,
- Kovácstanyai árok.
- Csíkgáti árok

Csapadékvíz elvezetés

A belterületi ingatlanok felszíni víz elleni védelme megnyugtatóan jelenleg nem biztosított. A felszíni adottságok, terepviszonyok és vízrajzi elhelyezkedéséből adódóan a csapadékvíz elvezetés a város közigazgatási változatos. A felszínre jutó csapadékvizek fontosabb befogadója területen lévő fent felsorolt természetes és mesterséges vízfolyások és tavak.

Enying város belterületeinek csapadékvíz-elvezető rendszere részlegesen kiépített és többnyire rendezetlen képet mutat. A meglévő csapadékvíz-elvezető-hálózat részben zárt csatorna (kb. 20%), de zömében nyílt földárok (kb. 80%), helyenként burkolattal ellátva.

A település frekvenciáltabb részein, a főutak mentén és a vízelvezetési szempontból figyelmet igénylő utak mentén zárt rendszerben történik a csapadékvíz elvezetése. Problémát okoz, hogy több helyen a nyílt árkok iszaposak, ami egyrészt akadályozza a csapadék megfelelő elszívárogtatását és a településképet is nagyban rontja. A csapadékvíz tisztítása is fontos feladat, hiszen a burkolt felületekről összegyűlő víz jelentősen szennyezett és rontja a környező vízfolyások ökológiai állapotát. (ADI STUDIO – ENYING ZÖLD VÁROS : ZÖLDINFRASTRUKTÚRA FEJLESZTÉSI ÉS FENNTARTÁSI AKCIÓ TERV, továbbiakban :ZIFFA)

Enying város belterületi vízrendezésének Vízügyi engedélyezési tervét 2001 áprilisában elkészítette a Kristály Tervező Kft. Siófok. A terv valamennyi településrész vízelvezetésével foglalkozik.

- Alsótekeres területén keletkező csapadékvizek természetes befogadója a délkeleti irányban található völgy. Ebben a völgyben összegyűlő csapadékvizek elvezetését a Józsefkúti-árok tudja biztosítani. Ehhez a Józsefkúti árok 301,5 m hosszú szakaszán meder rekonstrukció szükséges, ebből 82,0 m hosszban mederkostrást kell elvégezni.
- Balatonbozsok területi egységének befogadója Cinca-Csíkgáti-árok, valamint a Józsefkúti-árok. A Kertalja utca egy részére zárt csapadék csatornát terveztek, a településrész többi utcájába burkolt árkot, földárkot, illetve burkolt folyókát irányoztak elő.
- Enying Cinca-pataktól nyugatra eső területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csíkgát-patak. Az utcákban itt is vegyesen szerepel zárt csatorna, nyílt árok és folyóka.
- Enying Cinca-pataktól keletre eső területeiről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csíkgát-patak. Itt a legnagyobb a tervezett zárt csapadék csatornák aránya, de útszegély melletti vízelvezetés is szerepel a Bástya utcában.
- Kabókapusztá és Leshegy területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a két településrész közötti halastavakat összekötő vízfolyás: a Csíkgáti-árok. Az elvezető árkok vízfolyáshoz csatlakozásánál hordalékfogó műtárgyakat terveztek.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamos energia

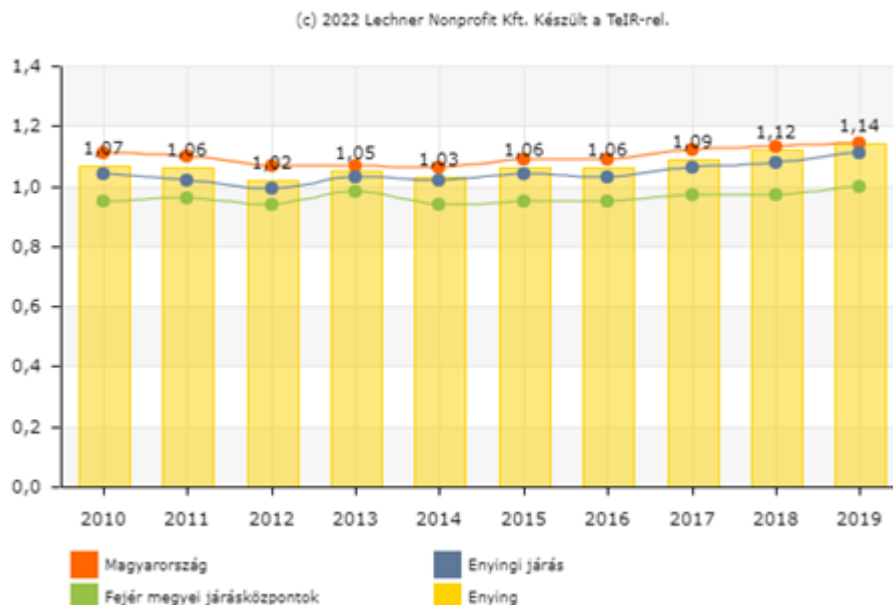
A város külterületét két országos főelosztó hálózati vezeték keresztezi:

- A Litér-Paks 400 kV-os szabadvezeték, melynek biztonsági övezete a szélső száltól számítva 28,0-28,0 m a vezeték tartóoszlopának típusát figyelembe véve a tengelytől 2x38,0 m a külterület ÉK-i térségét érinti, nem gátol területfejlesztési elhatározásokat.
- A Litér-Kaposvár 120 kV-os vezeték biztonsági övezete a szélső száltól 13,0-13,0 m a tengelytől számítva 2x23 m. Ennek a vezetéknek a védőtávolsága érinti a Balatonbozsok É-i végén még üresen álló telkek egy részét.

A városnak és vonzáskörzetének villamos energia ellátása középvezetékű szabadvezeték hálózatról történik, mely a 7. számú főúttal párhuzamosan haladó 20 kV-os gerincvezetékéről légvezetékéről ágazik le.

A település beépített területének elektromos energia ellátását biztosító meglévő hálózat 20 kV-os, és 0,4 kV-os vezetékekből áll. Ez a hálózat többnyire légvezetékes rendszerű, vegyes oszloprenddel és vezeték típussal, így található csupasz szabadvezetékes, szigetelt szabadvezetékes és földkábeles is. A többszintes beépítésnél a földkábeles kisfeszültségű hálózat a jellemző, a családi házas részeken a 0,4 kV-os hálózat szabadvezetékes, itt a kisfeszültségű hálózat fogadja a közvilágítási hálózatot, a hírközlési és kábeltelevíziós hálózatot. Ma Enying városának közigazgatási területén a kisfeszültségű villamosenergia – elosztóhálózat hossza 63,7 km.

Az EON Zrt. nem mért az elmúlt időszakban szabvány ellenes feszültségesezt a kisfeszültségű hálózat végpontján. Enying településen a háztartási villamosenergia-fogyasztók száma 2865 db, ez 100%-os lefedettséget jelent és a háztartások számára szolgáltatott villamos energia mennyisége 7 258 MWh volt (TSZT-137. O.).

101 ábra: A háztartási villamosenergia fogyasztás alakulása az elmúlt években

Az elmúlt évek villamosenergia fogyasztásából láthatóvá válik, hogy Enying lakosságának fogyasztása némileg magasabb a Fejér megyei járásközpontokénál és a járási átlagnál, illetve közel azonos az országos átlaggal.

A trendek alapján várható villamos teljesítmény növekmény, mely a mai fogyasztóknál jelentkezik a meglévő állomásokról, illetve szükség esetén ezek kapacitásának bővítésével biztosítható.

A közületi igényeket figyelembe véve a jelenlegi hálózat fejlesztésének lehetőségei adóttak. A fejlesztések miatt további transzformátorállomások létesítése, vagy egyes transzformátorállomások gépcseréje lehetőséget biztosíthatnak a terhelések átcsoportosítására.

Azokon a részeken, ahol a 20 és a 0,4 kV-os szabadvezeték egy nyomvonalon halad, ott azokat többnyire közös oszlopsoron vezetik. Egyes esetekben a 0,4 kV-os hálózatra a telefonvezeték és kábeltévé is felkerült (TSZT-137.o.).

Közüvilágítás

A település a 7-es úttal párhuzamosan haladó 20 kV-os gerincvezetékéről leágazó légvezetékéről kapja a villamos energiát. A kiefeszültségű hálózat nagyon rövid szakaszok kivételével légvezetékű rendszerű, a közvilágítási lámpatesteket is jellemzően a kiefeszültségű tartóoszlopokra szerelték fel.

A közvilágítási berendezések elemein belül megkülönböztethetjük az aktív (fényforrás irányába haladó készülékek) és passzív elemeket (közvilágítás célját szolgáló tartószerkezetek, vezetékrendszer stb.). Enying város a közvilágítási szolgáltatást az E-ON Dél-dunántúli Áramszolgáltató Részvénytársaságtól veszi igénybe.

A megkérdezett lakosok 98%-a és a gazdasági szereplők/intézményvezetők 95%-a megfelelőnek tartja a város közvilágítását (TSZT- 139.o.).

Gázellátás

A vezetékes gáz gerincvezetékje teljes egészében lefedi Enying, Balatonbozsok és Kabókapusztá területét. Alsótekeres és Leshegy városrészen, illetve a Belák Sándor utcában nincs kiépítve a vezetékes gáz, itt PB gázt használnak főzési célra. A város közigazgatási területén a kiépített gázhálózat teljes hossza 61,6 km. A település közigazgatási területén két országos jelentőségű szállítóvezeték halad át, melyek közvetlenül nem vesznek részt a város energiaellátásában, de a biztonsági övezetükben érvényesítendő tilalmak és korlátozások a területfelhasználás lehetőségét behatárolják a nyomvonal mentén (TSZT- 139.o.).

A gázellátást biztosító cég az E-ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. Enyingen a száz lakásra jutó gázfogyasztók száma a megyei és az országos szintnél is alacsonyabb, nem éri el a 70-et, míg a megyei átlag 86.

A település közigazgatási területének É-i részén Alsótekerestől D-re halad az 509-es számú „Mezőszentgyörgy – Siófok – Kőröshegy – Szőlősgyörök - Lengyeltóti” közötti nagynyomású gázvezeték. A vezetéket az Országos Területrendezési Terv, mint országos jelentőségű földgázszállító-vezeték ábrázolja. A térséget tápláló nagyközép-nyomású (un. Zalai 8"-os) vezeték lényegében a nagynyomású földgázvezetékekkel azonos nyomvonalon halad. Erről a vezetékről ágazik le a Lajoskomáromot ellátó 200 mm átmérőjű vezeték, mely É-D irányba keresztezi a település külterületét. Ettől a leágazástól Ny-ra csatlakozik le az Enyinget ellátó vezeték, mely a 64-es sz. főút K-i oldalán halad a Balatonbozsok belterületi határán lévő gázfogadó állomásig. Ez utóbbi három vezetéket a hatályos Fejér megye területrendezési terve, mint térségi jelentőségű szénhidrogén-szállítóvezetéket jeleníti meg. (OTrT, Fejér megye területrendezési terve, Enying Településszerkezeti Terve)

A fogadó állomástól kiépült a középnyomású gázelosztó hálózat Balatonbozsok, Enying és Kabókapusztá településrészekén. Ezeken a településrészekén az új fejlesztések gáz igényét a gázelosztó hálózat kapacitása fedezni tudja. Ezeken a településrészekén a tervezett fejlesztések a meglévő hálózat egyszerű lineáris kiterjesztésével elláthatók.

Alsótekeres és Leshegy területeit érdemes lenne bekapcsolni a vezetékes gázhálózatba. A Leshegy területét Kabókapusztáig érő hálózat bővítésével kell bekapcsolni, míg Alsótekerest a bozsóki fogadóállomásról kell ellátni vagy új fogadóállomást telepíteni Alsótekeres közlébe, mely nagyközépnyomású vezeték fogadóállomásaként üzemelhet.

102. ábra: Háztartási gázfogyasztás (1000 m³/fő) (Forrás: TEIR)

Távhő ellátás

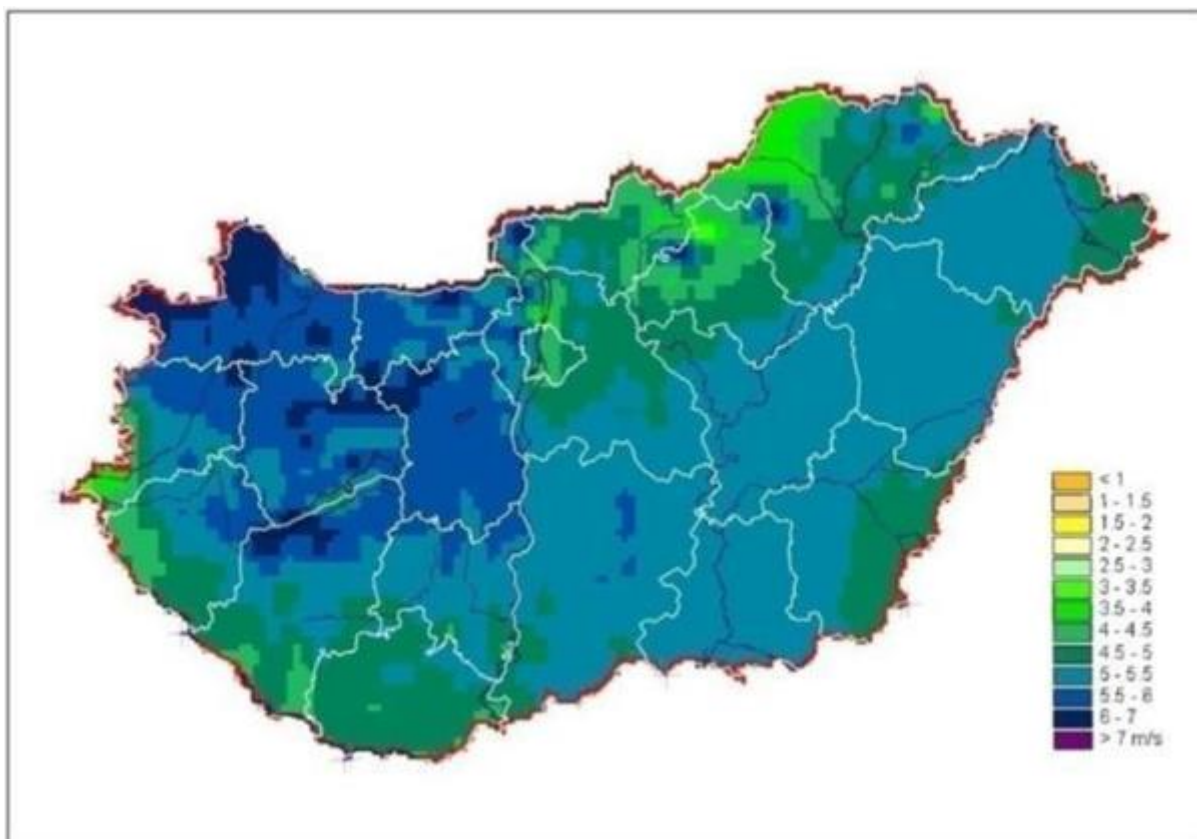
A településen jelenleg nem működik távhőszolgáltatás.

1.16.2.2. megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A megújuló energiagazdálkodás adottságai is kedvezőnek mondhatók. Enying területének nagy részét kiváló növénytermesztési adottságú talajok borítják. A település csernozjom talajain valamennyi növény sikerrel termeszthető, így energetikai célú növénytermesztésre is alkalmas a terület. Ugyanakkor a biomassa vagy biodízelként történő hasznosítás kontra élelmiszertermelés vita tárgyát képezi. Szintén kérdéses a mezőgazdasági melléktermékek megújuló energiaként vagy a talajerő-gazdálkodási célú hasznosításának preferálása.

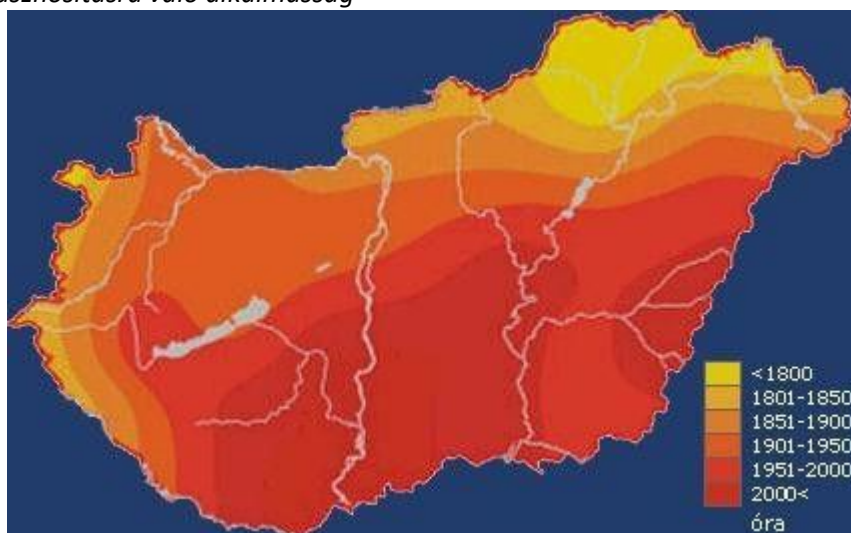
Szélerenergia hasznosításra való alkalmasság

Az országos energetikai szélterkép alapján Enying adottságai viszonylag kedvezőek. A 75 m-es magasságban a szélesebség 5.5-6 m/s-m közé esik. A szelerőmű, illetve szelerőműparkok létesítésénél a szélesebségen kívül számos más tényezőt is figyelembe kell venni.

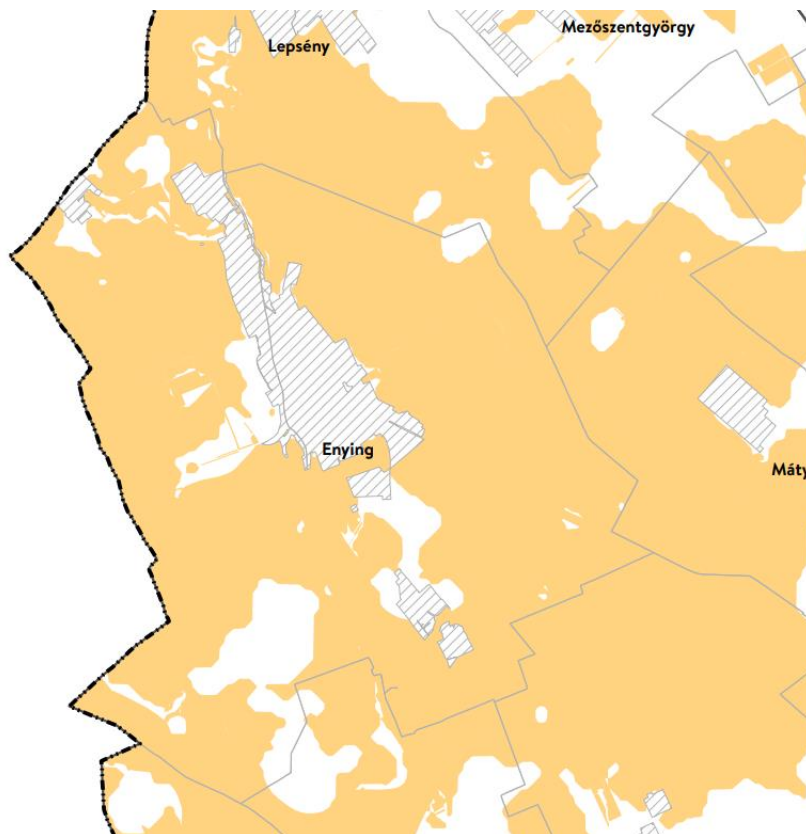
103. ábra Országos energetikai széltérkép (átlagos szélesség 75 m magasságban) (Forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

Napenergia hasznosításra való alkalmasság

104. ábra Átlagos évi napfénytartam Magyarországon

A napenergia hasznosítására az éves 1951-2000 óra közé eső átlagos napfénytartam miatt kedvezőek az adottságok.

105. ábra Naperőmű létesítés céljából korlátozottan igénybe vehető terület övezete, Forrás: FEJÉR MEGYE TERÜLETRENDEZÉSI TERVE

A településen ma még nem meghatározó a megújuló energiaforrások (biomassza, napenergia, geotermikus energia, hőszivattyú) felhasználása [\(TSZT-141.o.\)](#). Legnagyobb előrelépés a napenergia hasznosításban tapasztalható, ugyanis ennek lehetősége Enyingen kedvező.

Leginkább új beépítéseknél tapasztalható és a jövőben várható a háztartásokban közvetlenül felhasználható megújuló energiák igénybevétele. Itt elsősorban a használati melegvíz készítéshez napkollektoros rendszereket használnak, melyek működtetéséhez a napelemes energia nyelés alkalmazása már ismert, és már alkalmazott, illetve egyre nagyobb mennyiségben látják el a házakat villamos energia nyelés érdekében napelemekkel.

Geotermikus hűtés-fűtés

A térség adottságai miatt a fűtés megoldható akár geotermikus hőszivattyús berendezéssel is, melynek előnye, hogy nyáron a kiépített talajszondák hűtő üzemmódban is alkalmazhatók. Megújuló energiaként szóba jöhet a biomassza kazánnal biztosított hő ellátás is [\(TSZT-142.O.\)](#).

1.16.2.3. az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az EU 2020 Stratégiában az energiahatékonyság 20%-os növelését, a végső energiafelhasználásban megújuló energiák 20%-os részesedését és a CO₂ 20 (megfelelő feltételek esetén) 30% csökkentését tűzték ki célul. Az energiahatékonyság növelésében, a fenntartható energiahasználatban a települési önkormányzatoknak kiemelkedően fontos szerep jut. Az önkormányzat, mint az épületek egy részének tulajdonosa (nagyobb városokban a közösségi közlekedés üzemeltetője önkormányzati flotta tulajdonosa) érdekelt az energiahatékonysági intézkedések megvalósításában.

Az EU az energiahatékonysági fejlesztéseket a nemzeti operatív (ERFA, Kohéziós alap) programokon kívül pénzügyi eszközökkel is segíti (Európai Beruházási Bank programjai), továbbá létrehozta a „Covenant of Mayors” szövetséget (az energiatudatos polgármesterek szövetségét). A Szövetségbe belépő polgármesterek Fenntartható Energia Akciótervet kell kidolgozniuk.

Az energetikai korszerűsítéshez hozzájáruló fejlesztések és projektek:

- 650 KW-os kiserőmű létesítése
- Önkormányzati intézmények korszerűsítése (energiahatékonyság javítása és akadálymentesítés)
- Idősek Otthona intézményeinek energia hatékonysága növelése
- Batthyányi Fülöp Gimnázium és Általános Iskola korszerűsítése (energiahatékonyság javítása és akadálymentesítés)

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

Elektronikus hírközlés

A távbeszélő-hálózat kiépült, valamennyi vezeték nélküli táv- és hírközlési szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani. A vezetékes telefon-szolgáltatást a Magyar Telekom Nyrt. - a MATÁV Rt. jogutódja - végzi.

Az érvényes előírások szerint közcélú antennák, mikrohullámú létesítmények elhelyezése építési engedély kötelesek, építésigazgatási eljárás keretében kell megvizsgálni azok elhelyezhetőségét. Az engedély kiadásának feltétele, hogy településképi vizsgálatok is készüljenek.

Enying városában a távbeszélő hálózatot mára már teljesen kiépítették. Valamennyi mobiltelefon és hírközlési szolgáltató 100 százalékos lefedettséggel rendelkezik, így jó minőségű szolgáltatást képesek nyújtani. A különböző mobil technológiákon és vezetékes hálózati rendszereken alapuló hírközlési szolgáltatások jelentős részét a Magyar Telekom Nyrt. végzi. A település a 22-es körzetszám révén csatlakozik az országos és nemzetközi távhívó hálózatba. Az internet elérés biztosított, az elérési sebesség megfelelő.

Enying városába A 64-es út K-i oldalán érkezik a település ellátását biztosító távbeszélő kábel. A településen belül a hálózat vegyes képet mutat, a fő elosztó elemek földkábelesek, a többi hálózati elem légkábeles, légvezetékes. Az elektromos vezetékeknél leírtakhoz hasonlóan az ott jelzett területeken javasolt áttérni a földalatti hálózat építésére [\(TSZT-142.O.\)](#).

Műsorszórás

Enying városában már korábban kiépítették és azóta is működtetik a kábel TV hálózatot. A kiépített infrastruktúra alkalmas a szélessávú informatikai adatszolgáltatásra. A településen minden mobilszolgáltató elérhető és a hálózatok biztosítják a HSPA alapú mobiladattovábbítást, mely lehetővé teszi a mobil internet szolgáltatást. A kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma 1266 db az összes lakás 48,3 %-a. A meglévő kábel TV rendszert célszerű kiterjeszteni, tovább építeni az új lakóterületek ellátására.

Enying város területén a következő műholdas szolgáltatások vehetők igénybe a szolgáltatás típusa szerint csoportosítva:

Internet szolgáltatás:

- Kábelnet
- Optikai internet
- Műholdas internet
- Mikrohullámú internet

Ma Enying közigazgatási területén az alábbi televízióadás vétele lehetséges a szolgáltatás típusa szerint csoportosítva:

- Kábel TV szolgáltatás
- Műholdas TV szolgáltatás
- Földi sugárzású TV szolgáltatás
- PTV szolgáltatás

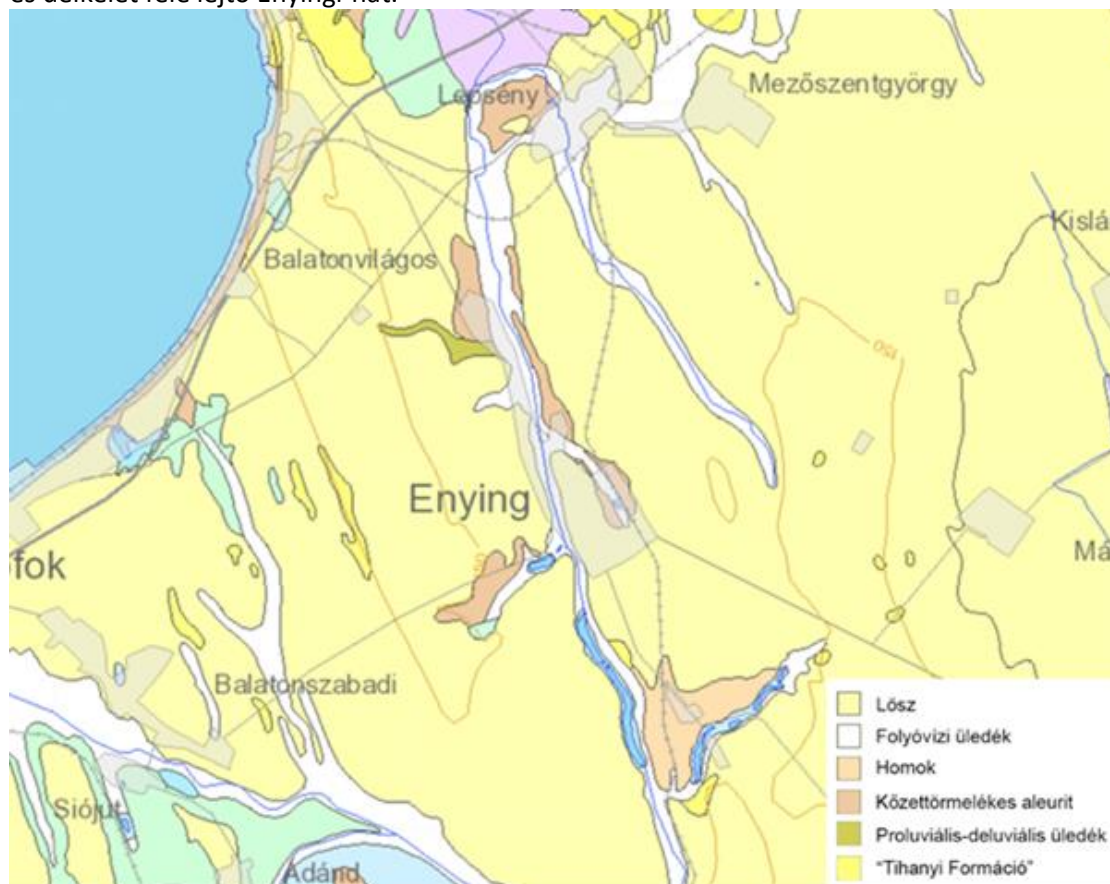
Az előfizetők több csomagból is választhatnak. A lakossági kérdőívek kiértékelése szerint a válaszadók 85%-a tartja megfelelőnek a kábeltévé szolgáltatást.

A kábeltévé rendszer vezetékeit az áramszolgáltató légvezetékes tartó oszlopain helyezték el. A meglévő kábel TV rendszert az új előfizetők ellátására igények szerint tovább lehet építeni, fejleszteni. A hálózat bővítése során ma még lehetséges a meglévővel azonos légvezetékes hálózat kiterjesztése, ám üzembiztonsági, és főleg település-esztétikai okokból ütemesen a térszint alatti elhelyezésre kell áttérni. Az üzemeltetés és szolgáltatásnyújtás optimális rendszerének kialakítása [\(TSZT-143.o.\)](#).

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

Enying területe felboltozott löszös hátaból és alacsony lösztáblából áll. A pannóniai beltengeri üledékből (homok, agyag), folyóvízi hordalékokból (kavics, kavicsos homok, homok) és eolikus képződményekből (homokos és típusos lösz, átmosott lösz) felépült határa mintegy ötmillió éves földtörténeti fejlődés eredménye. A felszín ma is látható formálódásában a fiatal szerkezeti mozgásoknak és a löszképződésnek volt döntő szerepe. A jégkorszak utolsó szakaszában (újpleisztocén) a kéregmozgások hatására a pannóniai rétegek lépcsőzetesen formálódtak a Sió felé, és kialakult többek között a Sió- és a Kabóka (Csíkgát)-patak, a Tikacs süllyedéke, a Balaton árka. Ettől kezdve a Balaton-felvidék vizeit a Balaton, a Tikacs süllyedék vizeit a Kabóka medre vezeti le. A hát kiemelkedésével 8-15 m vastagságú lösz halmozódott fel, amely uralkodó felszíni formává vált. A mai domborzatot a jégkorszak végétől nyomon kísérhető eróziós tevékenység alakította ki. Ennek következtében alakult ki a változó vastagságú, lösszel, üledékkel fedett, völgyekkel és aszókkal tagolt és délkelet felé lejtő Enyingi-hát.

106. ábra: Enying felszíni földtana (Forrás: MBFSZ; <https://map.mbfisz.gov.hu/fdt100/>)

A település mezőgazdasági művelés alatt álló területei közepes és jó termékenységű mezősi (csernozjom) talajok, amelyek gyengén-közepesen erodáltak. Az erózióban szerepet játszott az is, hogy kevés az erdővel borított terület. A kistáj jelentős részét löszön kialakult, vályog mechanikai összetételű, termékeny mészsírtalajok fedik, amelyek 23 %-a 5°-nál meredekebb lejtőkön fordul elő. A kistájon a csernozjom talajok területének 15%-a szőlő, 10%-a gyümölcsös, 3%-a erdő és 72% szántóföld. (Enying közigazgatási területén ez utóbbi még nagyobb arányú, több, mint 80%-os). A terület fennmaradó 14%-án további három talajtípus fordul elő. Enying és Lepsény környékén réti talajok a jellemzőek, ezek 6%-ot tesznek ki. További 4-4%-ot pedig a Sió és a Cinca öntés réti talaja és a Sió Balatonszabadi környéki szakaszának réti lápos talaja. Mindhárom hidromorf talajképződmény, mechanikai összetétele vályog, termékenysége V. és VII. között változik. A réti talajok 30%-át réti öntések, 80%-át lápos rétek, 90%-át rétek borítják.

A településhez tartozó területek a talajok, talajvizek vonatkozásában különösebben nem szennyezettek. Jelentős kockázati tényezőnek minősül a talaj minőség szempontjából az illegális hulladéklerakók, amelyek felszámolása az önkormányzat számára állandó problémát jelent.

A nagy kiterjedésű szántóterületek a szél általi deflációval veszélyeztetettek, ennek oka a mezővédő erdősávrendszer hiányos volta is.

A nitrátszennyezés szempontjából érzékeny területeket elsődlegesen a vizek nitrátszennyezéssel szembeni érzékenysége alapján jelölték ki, amelyeket a 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet alapján legalább négyévente felül kell vizsgálni. Enying északi része a Balaton vízgyűjtő területébe tartozik, így nitrátérzékeny területnek számít. A kijelölt területeken a mezőgazdasági tevékenységet folytatónak a mezőgazdasági tevékenységét a jogszabály alapján készült cselekvési programnak, valamint az előírt mezőgazdasági gyakorlatnak kötelező megfelelni.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

Enying a Sió vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén fekszik. Két vízfolyás víztest érinti: a Cinca-Csíkgát-patak áthalad a településen, a Sió-csatorna a déli közigazgatási határt alkotja. A településen található mesterségesen duzzasztott halastavak egyike sem éri el a víztestbe soroláshoz szükséges méretet.

A Cinca-Csíkgát-patak a Sió-csatorna bal parti mellékága. A víztestet a vízgyűjtő-gazdálkodási terv erősen módosítottan minősítette az enyingi völgyzárógátas tározó hatása miatt. A víztest ökológiai állapota adathiány miatt a 2010-ben elkészült vízgyűjtő-gazdálkodási tervben nem került értékelésre. A Sió-csatorna, a siófoki leeresztő műtárgynál ágazik ki a Balatonból és északnyugat-délkelet irányban halad a Duna felé. Elsődleges feladata a Balaton vízszintszabályozási szintje feletti vizek levezetése. A csatorna mesterséges víztest, vízjárása nem egyenletes, felső szakaszán jelentősebb vízmennyiség csak akkor lehetséges, ha a siófoki zsilip nyitva van és a Balatonból vízeresztés történik. A víztest ökológiai minősítése mérsékelt.

Felszíni víztestek minősítése

Vízfolyás neve	Fizikai kémiai elemek							Víztest ökológiai állapota	
	szerves-anyagok	táp-anyagok	sótartalom	savasság	Fizikai-kémiai elemek szerinti állapot	Fizikai-kémiai minősítés megbízhatósága	Hidromorfológiai elemek szerinti állapot	Ökológiai minősítés	Ökológiai minősítés megbízhatósága
Cinca-Csíkgát-patak	jó	gyenge	mérsékelt	kiváló	gyenge	közepes	mérsékelt	keves adat	alacsony

Sió- csatorna									
	mérsékelt	jó	mérsékelt	mérsékelt	kiváló	mérsékelt	alacsony	mérsékelt	alacsony

30. táblázat: Felszíni víztestek jellemzői

A város közigazgatási területét hidrogeológiai vízbázis nem érinti. Enying a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet alapján érzékeny területnek minősül.

A talajvíz mélysége általában 2-6 m között változik morfológiai viszonyoktól függően, de szintje a nagy vastagságú lösszel fedett területen 6-10 m alá süllyed. Mennyisége nem számottevő. A talajvizek minőségére a magas szulfáttartalom (helyenként 30 mg/l felett) és 25-35 nk° keménység jellemző. (Környezetvédelmi Program)

A tervezési területet a Vízgyűjtő gazdálkodási Terv alapján a p.1.7.1 és a sp.1.7.1. Séd-Nádor Sárvíz vízgyűjtő sekély porózus és porózus víztestek, a pt.3.1. Délnyugat-Dunántúl porózus termál víztest és igen kis mértékben a kt.1.7 Kelet-Dunántúli termálkarszt víztest érinti.

Mennyiségi állapot alapján a három felszín alatti víztest közül kettő jó állapotú a sp.1.7.1. víztest pedig bizonytalan, elsősorban felszín alatti vizektől függő ökoszisztémák károsodása miatt. Az sp.1.7.1 és p.1.7.1 víztestek összes után pótlódása 399.978 m³/nap, mely az sp.1.7.1 víztesten való beszivárgó csapadék (392.845 m³/nap), és a szomszédos felszín alatti víztestekből történő vízátadódás (7.133 m³/nap) összegéből vezethető le. Jellemzően tehát a csapadékból történő után pótlódás a meghatározó, a felszín alatti vízből történő átadódás kisebb jelentőségű, a felszíni vízfolyások hatása pedig nem számottevő.

Enying városában 2014-2015 terjedő időszakban valósult meg a KEOP-1.2.1/B/10-2010-0006 azonosító számú projekt keretében a szennyvízcsatornahálózat építés és szennyvíztisztítási beruházás. A közüzemi szolgáltatás kiépítésével jó eredményt ért el a település a szennyvíz derítők megszüntetésével talaj, növény, felszíni, és felszín közeli vizek és levegő védelem területen. (Környezetvédelmi Program)

Enying város kommunális szennyvíz csatornahálózatát, és szennyvíztisztító telepét a Fejérvíz Zrt. üzemelteti. A szennyvíztisztító mű mesterséges biológiai technológiával működik, PURABLOKK tisztítótelep típus. A beérkező szennyvíz jellemzően lakossági kommunális szennyvíz. (Környezetvédelmi Program)

A szennyvíztelepre érkező nyers szennyvíz egy telepi átemelőn keresztül folyik a mechanikai tisztító egységre (rácsszűrés, homokfogó) majd azt követően az egyesített biológiai műtárgyba, ahol megvalósul a nitrifikáció, mely elékapcsolt denitrifikációval kombinált biológiai vegyszeres foszforeltávolítást tartalmaz. A biológiai rendszerből kikerülő stabil iszapok gravitációs sűrítés után, gépi víztelenítésre kerülnek. (Környezetvédelmi Program)

A tisztított szennyvíz -folyamatos laboratóriumi mérések, vizsgálatok mellett végzett- elvezetése a Cinca-Csíkgát-patakba történik. (Környezetvédelmi Program)

Enying Város Önkormányzata 2021-ben pályázatot nyújtott be Enying-Alsótekeres településen lévő lakossági ivóvízszolgáltatásra vonatkozóan.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségét negatívan leginkább a közlekedésből, a lakossági fűtésből és egyéb tevékenységekből (hulladék és avarégetés) és a gazdasági (szolgáltatás, ipar, mezőgazdaság) tevékenységből adódó szennyezések okozzák.

A fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát (mérési adat ezekről nem áll rendelkezésre).

A levegő védelmével kapcsolatos egyes szabályokról szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendelet II. fejezet 10.§ (1) bekezdése alapján az ország területét a légszennyezettség alapján zónákba kell sorolni. A zónába sorolás kritériumait a 4/2011 (I.14.) VM rendelet tartalmazza, akárcsak a különböző zónatípusokhoz (A-F csoport) tartozó határértékeket.

Magát a zónába sorolást (A-F csoport) légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X.7.) KvVM (módosította: 2/2008. (I.16.) KvVM rendelet) 1. számú melléklete tartalmazza.

Enying a következő légszennyezettségi zónákba sorolható:

10. Az ország többi területe

Zónacsoport a vizsgált szennyezőanyagok szerint	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	Szilárd (PM ₁₀)	Benzol
10. Az ország többi területe	F	F	F	E	F

A kategóriákhoz koncentráció tartományok rendelhetők:

Zónák	SO ₂ (µg/m ³)	NO ₂ (µg/m ³)	PM ₁₀ (µg/m ³)	CO (µg/m ³)
E zóna	50-75	26-32	10-14	2500-3500
F zóna	50 alatt	26 alatt	10 alatt	2500 alatt

31. táblázat: Légszennyezettségi adatok

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.

F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak (OLM) a településen, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen. A legközelebbi mérőpontok Berhidán, Litéren, Székesfehérváron (NO₂ mérés), illetve Siófokon és Tamásiban (üledő por mérés) található, ugyanakkor azok mérési adatai olyan távol esnek a településtől, hogy azok értéke nincs számottevő jelentőséggel Enyingre.

Problémát jelent, hogy a lakosság egy része a fűtést vegyes tüzelésű kazánokkal, kályhával oldja meg, ahol a fa, és szén tüzelőanyag használata mellett főleg a kevésbé jó anyagi körülmények között élő emberek körére jellemző a műanyag hulladékok, festett, lakozott fa hulladékok stb. égetése. (Környezetvédelmi Program)

A PM₁₀ szennyezettségről nincs mérési adat, de a téli fűtési szezonban – kedvezőtlen meteorológiai feltételek esetén – előfordulhatnak olyan időszakok, amikor határérték feletti szennyezés keletkezik. Enyingen közlekedési légszennyező forrás a belterületen áthaladó 64-es sz. főút, továbbá a közigazgatási terület északi szélét érintő 7-es sz. főút. Mint diffúz szennyező források említhetők a külterületen lévő, nagy kiterjedésű mezőgazdasági szántóterületek, amelyekről – elsősorban a tavaszi időszakban, a vegetációs fázis előtt – a szél és a gépi művelés által keltett porterhelés jelentkezik. A deflációval együtt járó porszennyezést a mezővédő erdősáv rendszer hiányai is erősítik.

A gazdasági tevékenységekből eredő szennyezések figyelemmel követésére az környezetvédelmi hatóság nyilvántartja és ellenőrzi a településen lévő pontszerű szennyező forrásokat. Határérték feletti kibocsátás miatti intézkedésről, büntetésről nincs tudomásunk. Enyingen az alábbi táblázat mutatja a 2020-as tárgyévre vonatkozó kibocsátási adatokat. Egyik kibocsátás sem okoz jelentős környezeti terhelést a városban.

MEGNEVEZÉS	CÍM	ANYAGNÉV	Kibocsátás (kg/év)
	Mikó tanya	Szén-monoxid	146

I-II.sz. terményszárító és tároló telep		Nirtogén-oxidok	231
		Szilárd anyag	753
Terményszárító és Magtár	Kabókai út	Szén-monoxid	1951
		Nirtogén-oxidok	202
		Szilárd anyag	2878
Gabonátároló telephely	Rákóczi utca 68.	Szilárd anyag	63

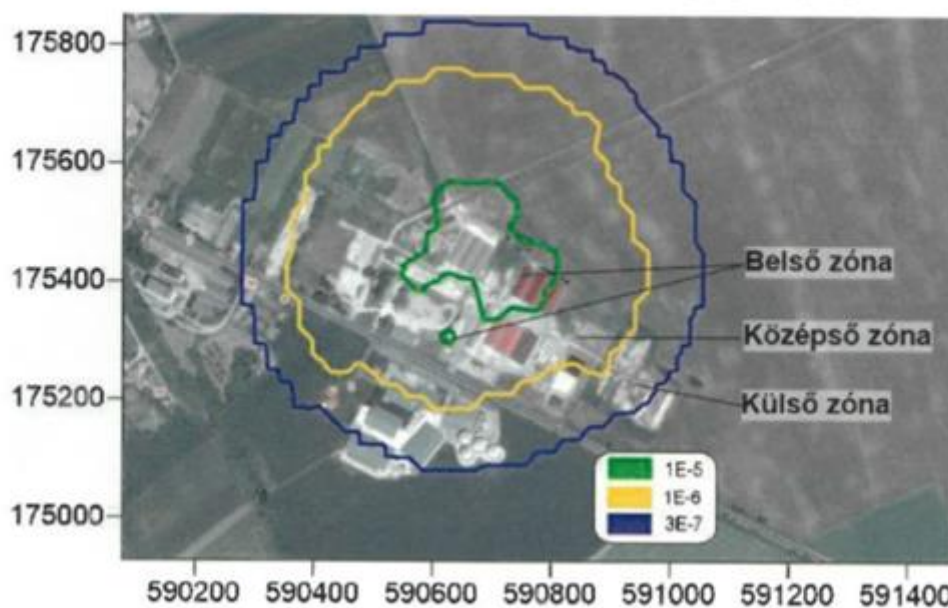
32. táblázat: Légszennyezőanyagok kibocsátása

A település déli részén lévő ipari területen működő műtrágyagyártó üzem, az EuroChem Agro Hungary Kft. (Kossuth major, 041/6 hrsz.) esetében a veszélyességi övezet határának megállapítása volt szükséges. Az önkormányzat által megadott adatszolgáltatás szerint a határok megállapítása a következők szerint történt. (TSZT)

7. számú Melléklet Enying Város Külső Védelmi Tervéhez

FMKI 35700/5315-11/2017. ált. számú határozata

EuroChem Agro Hungary Kft. 8130 Enying, Kossuth major 041/6 hrsz.-ú telephely veszélyességi övezetei

107. ábra: EuroChem Agro Hungary Kft. (Kossuth major, 041/6 hrsz.) veszélyességi övezetei (TSZT)

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

Enyingen elsősorban a közúti (és jóval kisebb arányban a vasúti) közlekedés okoz zaj- és rezgésterhelést. A települést átszelő 7-es számú és 64-es számú főút érint zajtól védendő területeket, illetve ezek mellett jelöl zaj ellen védendő fejlesztési területeket a településszerkezeti terv.

A településszerkezeti terv megalapozó munkarésze alapján a meglévő forgalom nagyságokból és a forgalom összetételéből a következő következtetéseket lehet levonni:

- A 7. számú főút Alsótekeres melletti szakaszának – bár az út ezen szakasza már a Somogy megyei Balatonvilágos településének a közigazgatási területére esik, mégis Alsótekeres külső közlekedési kapcsolati szempontjából meghatározó – forgalma 5959 j/nap. A településrészen megközelítőleg 75

háztartás van. Az ott lévő termelési egységek és a lakosság által gerjesztett, a főútra csatlakozó forgalom nagysága nem haladja meg a 300 j/napot. (TSZT)

- A 64. számú főút települési átkelési szakaszán a korábbi rendezési tervi forgalmi előbecslések helyesnek bizonyultak, vagyis megerősítést nyert az a korábbi fejlesztési elképzelés, miszerint a tervezett elkerülő útszakaszra mind Bozsoknál, mind Enyingnél szükség van és az is, hogy az elkerülő szakasz a mai vasúti szintbeni keresztezésnél visszatérhet a Rákóczi utca vonalára. (TSZT) A korábbi előbecslések megállapították, hogy a számított zaj értékei jóval a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 8/2002.(III.22.) KöM-EüM rendeletben megállapított határérték felettiek, mintegy 12 dB-lel meghaladják azt (a számítás éjszakai időszakra készült, de ha akkor nem teljesül a határérték, akkor a nappali időszakra sem). A 64-es sz. főút forgalmát a Duna-Tisza köze és a Balaton (és Veszprém) közötti legrövidebb elérési generálja, így a tervezett M8 gyorsforgalmi út megvalósulása jelentősen javítaná a helyzetet. Az M8 autópályát M7 és M6 közötti szakaszának kivitelezése 2023-tól tervezett.

- A 6401. jelű illetve a 6404. jelű mellékutak forgalma még nem zavaró hatású. (TSZT)

1.17.5. Sugárzás védelem

Sugárzás védelemmel kapcsolatos problémáról, terhelésekről Enying esetében nem áll rendelkezésre információ.

1.17.6. Hulladékkezelés

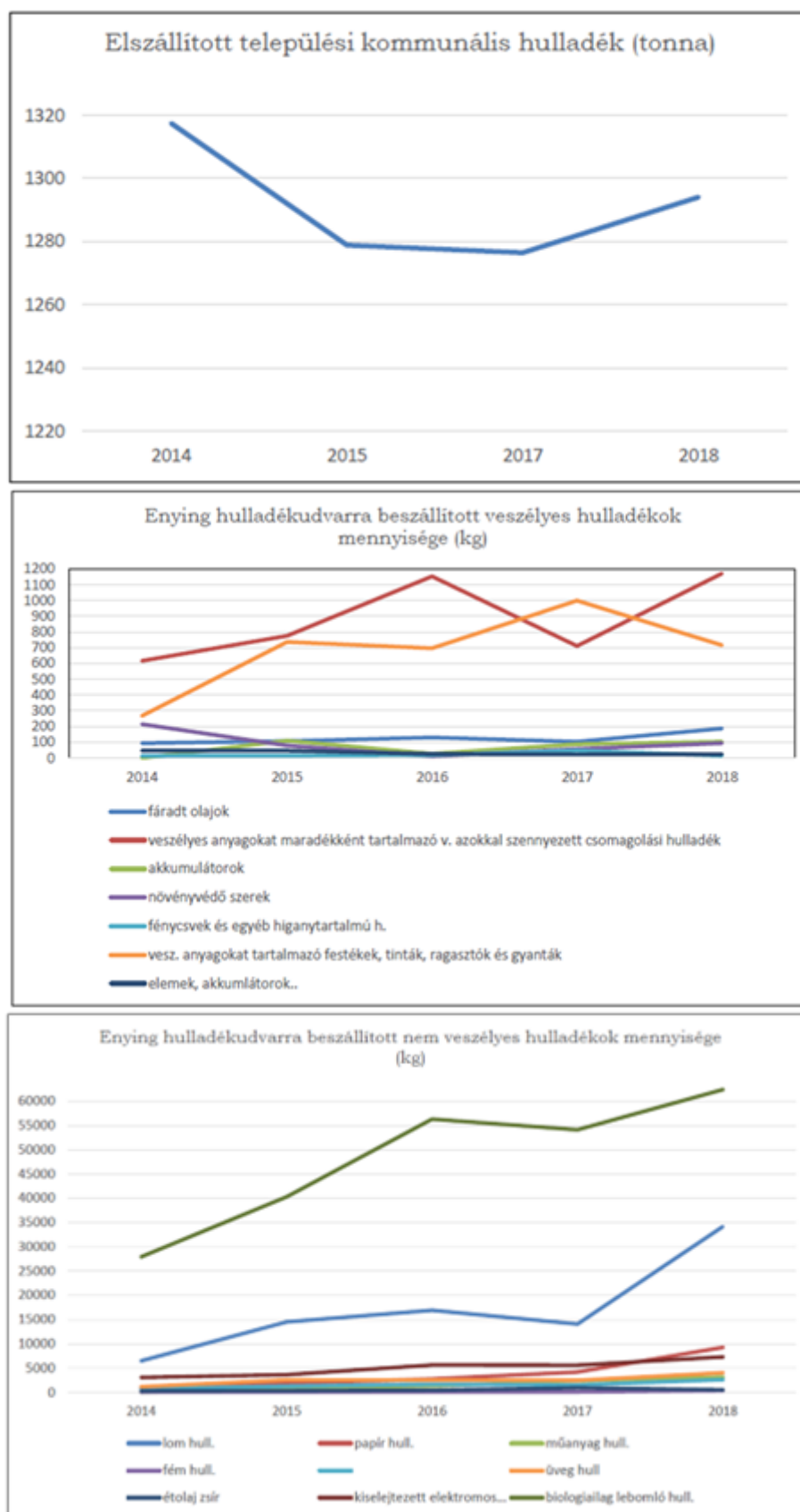
Enyingen a kommunális hulladék gyűjtése és regionális lerakóhelyre való szállítása megoldott. A hulladékgyűjtési közszolgáltatást a SIÓKOM Kft. végzi. A szelektív hulladékgyűjtés keretében csomagolási papír, műanyag és üveghulladékot is elszállítanak, ezenfelül a zöldhulladék gyűjtése is megoldott a házhoz menő rendszerben.

Közzolgáltatás keretében 2021-ben Enying város területén az alábbi hulladékmennyiségek kerültek begyűjtésre:

• vegyes, kommunális hulladék:	1471 t
• zöldhulladék:	154 t
• papírhulladék:	35 t
• üveghulladék	10 t
• műanyag+fém	40 t
• lom:	94 t

A települési kommunális hulladék mértéke növekedett, ugyanis Enyingen 2014 és 2018 között 1300 t körül alakult az elszállított kommunális hulladék. Növekedett a gyűjtött zöldhulladék mértéke is, ugyanis 2014 és 2018 között 30-60 t között alakult ennek mennyisége. Ez a házhoz menő rendszer kialakításával magyarázható.

A 2000-ben bezárt városi szeméttelép rekultivációja megtörtént. A szeméttelép helyén - a 6404.sz. Kabókapusztá felé tartó út mentén, Fehérhegynél - alakították ki a hulladékgyűjtő udvart, a gyepterületi telepet és itt létesült a szennyvíztisztító is. A telephely közúton jól elérhető, lakott, illetve lakóterületi fejlesztésre kijelölt területtől legközelebb 800 m-re található. A hulladékudvar címe: 8130 Enying, 0115/2 hrsz. A telep a lakosságtól begyűjtéssel átvehető nem veszélyes és veszélyes hulladékok elhelyezésére szolgáló gyűjtőhely is.

108.ábra. Hulladékgazdálkodás Enyingen

2021-ben közszolgáltatás keretében az alábbi mennyiségeket helyezték el a hulladékudvaron:

- lom: 67 060 kg

- zöldhulladék: 92 900 kg
- papír: 11 672 kg
- üveg: 6 468 kg
- műanyag+fém: 3 025 kg
- veszélyes hulladék: 1 512 kg

Enying közigazgatási területén is egyre nagyobb problémát jelent az illegális hulladéklerakás. Az illegális hulladéklerakó telepekről a szennyező, káros anyagok könnyen a talajba jutnak, onnan a felszín alatti vizekbe tudnak szivárogni. Enying város ivóvízgazdálkodása teljes egészében a felszíni vízkészletek felhasználásával történik, ennek védelme első rendű feladat, ezért kiemelt fontosságú az illegális hulladék lerakó telepek felszámolása. (Környezetvédelmi Program)

Enying Város Önkormányzata két illegális hulladéklerakó felszámolására vonatkozóan nyújtott be pályázatot, az egyiket 2020. évben és a 2021. évben a „Tisztítsuk meg az országot” projekt I. ütemének keretein belül.

A pályázat keretein belül tíz ingatlanról szállították el az illegális hulladékot, valamint eszközbeszerzés is megvalósult, mely a hulladékok összegyűjtésénél játszottak fontos szerepet.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

A vizuális környezetterhelés elsősorban a közlekedési vonalak mentén jelentkezik olyan esetekben, amikor az épített és természeti-táji környezet harmóniája megbomlik, disszonánssá válik. Belterületen ilyen zavaró tényező lehet a közterületek, zöldfelületek elhanyagoltsága. A városban elsősorban a belterületet érintő vízfolyás völgyek (Cinca-Csíkgát patak és mellékága, az Enyingi ér) egyes szakaszai mutatnak elhanyagolt képet. Egyes lakóterületi részek – amelyek pl. szegregátumként is jellettek – szintén zavaró megjelenésűek. A város főutcájának számító Kossuth Lajos utca egységes közterületi-kertépítészeti rendezést igényelne, amelyen belül meg kellene oldani a parkolók építését, kerékpárút létesítését, a közműhálózat településképileg megfelelő kialakítását (pl. légvezetékek föld alá helyezésével), a zöldfelület nívós kialakítását egységes fasorokkal, cserjetelepítésekkel. A Zöld Város program keretében megújult a Főtér, ugyanakkor a teljes főutca tájépítészeti újragondolása szükséges lenne.

Külterületen főként az illegális hulladéklerakások zavaróak, ráadásul ezek komoly környezetvédelmi konfliktusokat is okoznak.

1.17.8. Árvízvédelem

Enying alacsony árvíz veszélyeztetettségű területen fekszik. A település területét elsőrendű árvízvédelmi töltés nem érinti. Árvízvédelmet a Cinca-Csíkgát-patakon kell biztosítani, amely önkormányzati feladat. Itt a hirtelen csapadékok esetében kell nagyobb vízhozamokra számítani, ám megfelelően karbantartott meder esetén a patak nagyvizei sem okozhatnak problémát.

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

Környezetvédelmi konfliktust okoznak a területen megtalálható illegális hulladéklerakások, melyek felszámolásáról mihamarabb gondoskodni kell.

A lakosság egy része a fűtést vegyes tüzelésű kazánokkal, kályhakkal oldja meg, ahol a fa, és szén tüzelőanyag használata mellett főleg a kevésbé jó anyagi körülmények között élő emberek körére jellemző a műanyag hulladékok, festett, lakozott fa hulladékok stb. égetése. Ez a gyakorlat jelentős környezetvédelmi és humán-egészségügyi problémát okoz. A PM₁₀ szennyezettségről nincs mérési adat, de a téli fűtési szezonban előfordulhatnak olyan időszakok, amikor határérték feletti szennyezés keletkezik.

A 64-es számú főút keresztül szeli Enying belterületét, ahol lakott területeket érint. Jelentős személygépjármű, illetve teherforgalma miatt negatív hatással van a levegőtisztaságra, valamint a terület zaj- és rezgéshelyzetére.

A felszíni vizek, vízfolyások védelmét biztosítani kell. A szennyezőanyagok közvetlen vízfolyásba jutását meg kell akadályozni. A vízfolyások, vízfelületek természeti területnek kijelölt környezete biztosítja a szántóföldről lefolyó vizek hordalékának megfogását. Ezt a védelmi sávot a hiányzó helyeken gyepesítéssel pótolni kell.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

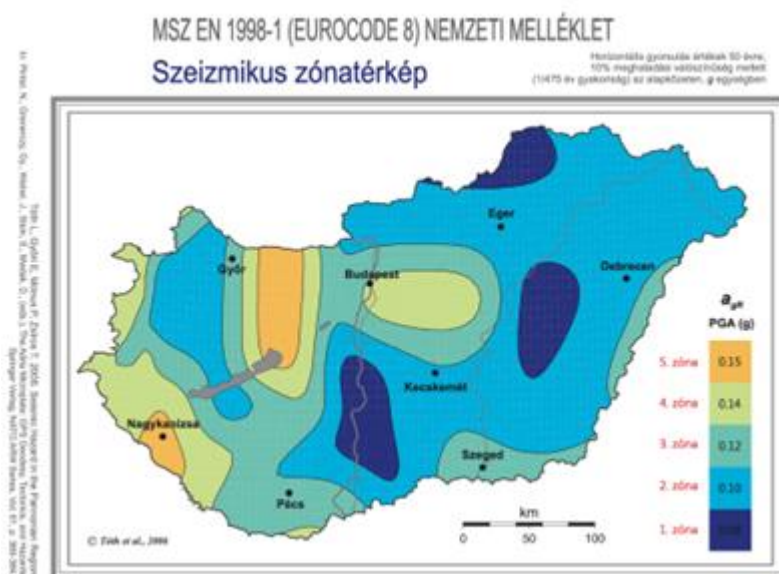
A település közigazgatási területén alábányászott területek és barlangok nincsenek, továbbá olyan településrészek sincsenek, ahol a pincék elhelyezkedése, kialakítása építésföldtani korlátot jelentene. A területen nyilvántartott ásványvagyon, lejegyzett bányatelek nincs, azonban 2017. évben agyag, kőzetliszt, homok, márga nyersanyagokra kutatási engedélykérelem került benyújtásra.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Enyingen a településszerkezeti terv felszínmozgás veszélyes területeket jelez, kisebb területen a bozsoki városrész mellett a Cinca-Csíkgát patak mentén, nagyobb kiterjedésben pedig délen a patakvölgy két oldalán, Kabókapusztát is érintően.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

A Balaton északi vége és Komárom közötti sáv az országban az egyik legaktívabb területnek számít. A szeizmikus zónatérkép szerint Enying térsége a 4-es és 5-ös zónába tartozik. Az EU tagországaként Magyarországon is érvényben van az Unió egységes földrengés szabványa az Eurocode-8 (MSZ EN 1998-1). Ez a szabvány egységes tervezési metodikát ír elő az Unió egész területén. Eszerint minden építményt úgy kell tervezni, hogy az élettartama (általában 50 év) alatt 10% valószínűséggel előforduló földrengést komolyabb szerkezeti károsodás, összeomlás nélkül kibírjon.

109. ábra: Szeizmikus zónatérkép Forrás: www.foldrenges.hu

1.18.2. Vízrajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A települést és tágabb térségét érintő folyók, vízgyűjtők, vízfolyások, belvízcsatornák közül két jelentősebb vízfolyás:

- a Cinca-Csíkgát patak, mely áthalad a településen,
- a Sió- csatorna, mely a déli közigazgatási területi határt alkotja.

Enying városában felszíni vizek és a csapadékvizek befogadói a közigazgatási területen lévő vízfolyások, települési vízgazdálkodási területek:

- Cinca-Csíkgát patak, kezelője a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság. A vízfolyás jelenleg rendezetlen a belterületi szakaszok elnádásodtak, hulladékkal telítettek.
- Enyingi ér,
- Józsefkúti-árok,
- Kovácstanyai árok.
- Csíkgáti árok

Enying területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a Cinca-Csíkgát patak. Kabókapusztá és Leshegy területéről elvezetendő csapadékvizek befogadója a két településrész közötti halastavakat összekötő vízfolyás.

A Cinca-Csíkgát patak jellemzői:

- Mederszakasz hossza: 26,5 km.
- Átlagos vízhozama: 0,350 m³/s
- Minimális vízhozama: 0,015 m³/s
- Abszolút esése: 71 m
- Átlagos esése 2,7%

A patakon nagyobb esőzések alkalmával – becsült adatok szerint – 50 m³/s feletti vízhozam is lehetséges, egyéb időszakban pedig rendkívül alacsony a vízhozama.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

Enying város belvízvédelmi öblözethez nem kapcsolódik. Belvizes területek kialakulása a településre nem jellemző. Az elmúlt évek során, csupán az Enyingi ér 64. sz. közút feletti szakaszán, a Malom és Vasút utcák közötti területen alakult ki belvizes terület. Itt a földterületnek talajvízből származó elöntése nem történt, a terület elöntését a csapadékvízből összegyűlő víz okozta. A vízfolyás felső szakaszán, a Malom utca feletti területen a meder szétterülése a jellemző, a víz lefolyása nem biztosított, ezért alakult ki az összefüggő vízfelületet, ami épületet nem veszélyeztetett. A település adottságai miatt csak a helyi vízkárok okozhatnak veszélyhelyzetet.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

Kifejezetten mély fekvésű terület nem található a tervezési területen.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

A városban elméletileg egy fajta vízkárt kiváltó ok lehetséges, a településre és a vízgyűjtőjére hulló csapadékból származó helyi vízkár. Mivel a vízgyűjtőn völgyzárógátas rendszerű halastavak is üzemelnek ezért az árvízi kockázat minimális. A település területét elsőrendű árvízvédelmi töltés nem érinti. Árvízvédelmet a Cinca-Csíkgát patakon kell biztosítani, amely önkormányzati feladat.

1.18.3. Egyéb

A településen kedvezőtlen morfológiai adottságok nem jellemzőek, mélységi, magassági korlátozások, illetve tevékenységből adódó korlátozások nem relevánsak.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A közigazgatási területen nyilvántartott ásványvagyon, bányászati terület nincs.

2017. évben agyag, kőzetliszt, homok, márga nyersanyagokra kutatási engedélykérelem került benyújtásra. A Bányafelügyelet megadta a több település területét érintő kutatási terület sarokponti koordinátáit (TSZT).

110. ábra: Nyersanyagkutatással érintett terület (TSZT)

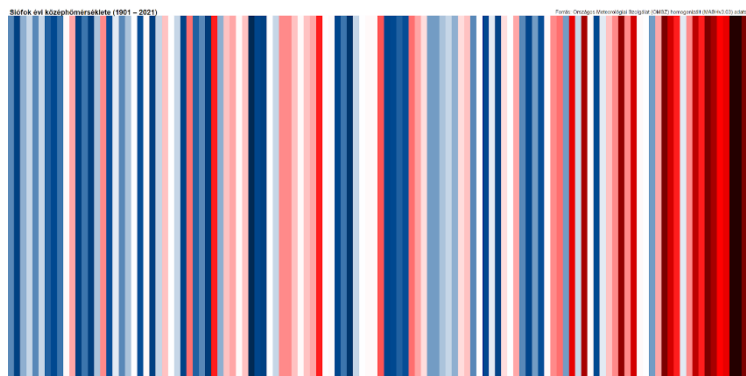
1.20. Városi klíma

A település éghajlati viszonyai

- Klimatikus adatok

Hazánk egésze az északi mérsékelt övezetben fekszik, ahol a kontinentális hatások érvényesülnek. Enying mérsékeltlen meleg és száraz éghajlattal rendelkezik, ami a közepes hőigényű és vízigényesebb kultúráknak kedvez. A Káloz-Igari löszhát valamivel szárazabb, ezért ott a termésbiztonsághoz az öntözés javasolt. Az évi napsütéses órák száma 2000 körüli, ebből nyáron 800-810, télen 190 óra körüli napfénytartamra számíthatunk. Évi középhőmérséklete 10,2-10,4 °C körül mozog. A fagymentes időszak hossza 200-203 nap körüli (ápr. 5-8. és okt. 26-28. között). Az abszolút hőmérsékleti maximumok és minimumok sokévi átlaga 33,5 °C, illetve -16,0 és -16,5 °C közötti. Az évi csapadék átlaga 575 mm, ami a tartós nyári meleggel együtt mérsékelt szárazságot idéz elő. A kistájban Enyingen mérték a legtöbb 24 órás esőt, 71 mm-t. Az ariditási index 1,17-1,20. Az uralkodó szélirány az É-i és az ÉNy-i, az átlagos szélesség kevéssel 3 m/s alatti. A közepes hőigényű és vízigényesebb kultúráknak kedvező az éghajlat.

- Éghajlati elemek módosulása
 - Hőmérséklet

111. ábra: A szomszédos Siófok településen mért adatok alapján született felemeledést ábrázoló klímacsík. Forrás: www.met.hu

Az Országos Meteorológiai Szolgálat úgynevezett klímacsíkja jól szemlélteti 1901-től 2021-ig a felmelegedés hatását.

Az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás, illetve az éghajlatváltozás mértékének csökkentése korunk talán legnagyobb kihívása. E kihívás mértéke és jellege az egyes térségekben különböző lesz. Egy adott térség vagy település éghajlatváltozással szembeni sérülékenységet alapvetően három dolog határozza meg:

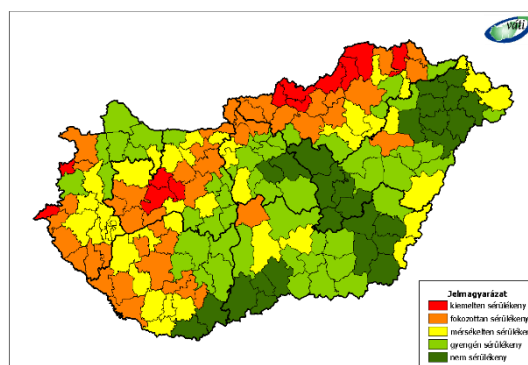
- 1. Kitérttség,** amely a klímaváltozás mértékét mutatja (pl. hőségnapok számának növekedése). A kitérttség adott földrajzi helyre jellemző, róla adatok, információk a klímamodellekből nyerhetők-
- 2. Az érzékenység,** amely a hatásviselő rendszer időjárás-függő tulajdonsága (pl. városi hőszigeteken élő lakónépesség száma).
- 3. Az alkalmazkodó képesség** a társadalmi-gazdasági rendszerek válaszadó-képessége a klímaváltozás hatásaira (pl. lakosok klímaváltozással és azok hatásaival kapcsolatos tájékozottsága, jövedelmi viszonyai stb.).

Az éghajlatváltozással szembeni sérülékenység értékelése különböző területi szinteken értelmezhető, így európai szinten a NUTS3-as régiókat hasonlították össze, Magyarország esetében a kistérségek értékelésére került sor. Ugyanakkor a települések és településrészek sérülékenységei előzésének is nagy jelentősége lenne.

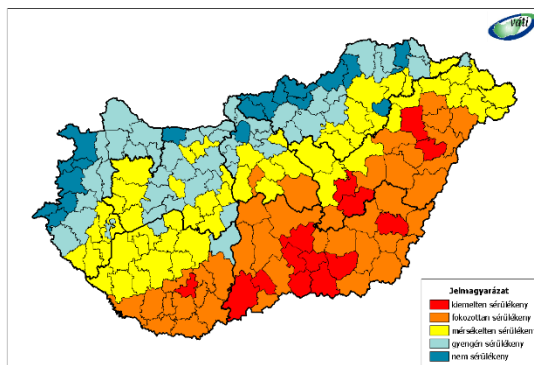
A Magyarország területére készült kistérség szintű felmérés nem egy végső érzékenységi csúcsmutatót határozott meg, hanem tématerületenként értékelte a klíma sérülékenységet, úgymint:

- biodiverzitással kapcsolatos sérülékenység
- emberi egészséggel kapcsolatos sérülékenység
- mezőgazdasággal kapcsolatos sérülékenység

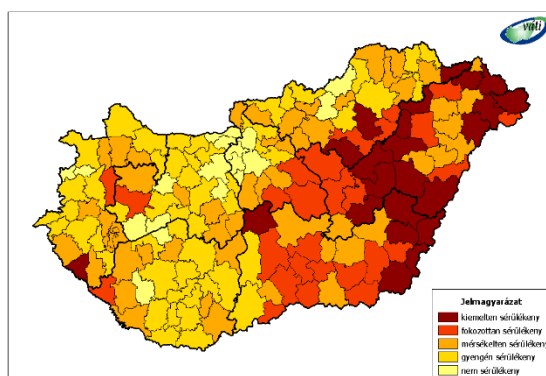
Az Enyingi kistérség mindhárom rész kutatás alapján a gyengén sérülékeny kategóriába lett besorolva.

112. ábra: Biodiverzitással kapcsolatos sérülékenység

113. ábra: Hőhullámokkal kapcsolatos sérülékenység

114. ábra: Aszályval kapcsolatos mezőgazdasági sérülékenység (Forrás: VÁTI Nkft. 2010)

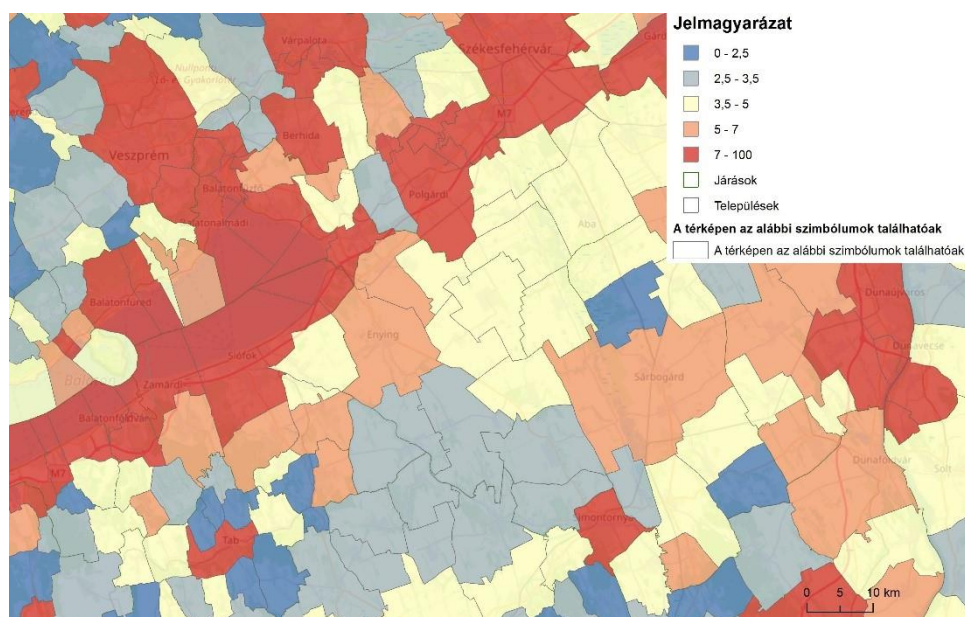
Ez azonban nem azt jelenti, hogy a településnek nem kell felkészülnie a változásokra. Az egyes tématerületek esetében a következők javasolhatók:

Emberi egészség. A VÁTI Nkft. által végzett kistérségi klímásérülékenységi vizsgálatok (illetve az abban felhasznált KNMI klímamodell) szerint 46-47 nappal nő a hőszélsőségek száma. Ez bár önmagában is elég jelentős, de a település alacsonyabb intenzitású beépítése (kertvárosias és falusias lakóterület magas részaránya) miatt hőszélsőségek nem erősítik fel ennek hatását. Az alkalmazkodásban fontos szerepe van a szerkezet fenntartásának, a zöldfelületek és zöldterületek védelmének (lehetőség szerint növelésének). Továbbá célszerű megfontolni kisebb erdőfoltok telepítését is.

Mezőgazdaság: Enying területén a növénytermesztés szempontjából kiváló termőhelyi adottságú talajok borítják, amelyek jó vízgazdálkodásuk révén mérséklik a csapadékeloszlásban várható változásokat (téli csapadékmennyiség mérsékelte, illetve közepes növekedés, nyár a csapadékmennyiség jelentős csökkenése). Ugyanakkor a szél- és vízerosztás károk mértéke növekedhet a klímaváltozás következtében. Így célszerű a mezőgazdasági termelés során eróziós károk megelőzésére nagyobb hangsúlyt fektetni (beleértve a mezővédő erdősávok létesítését).

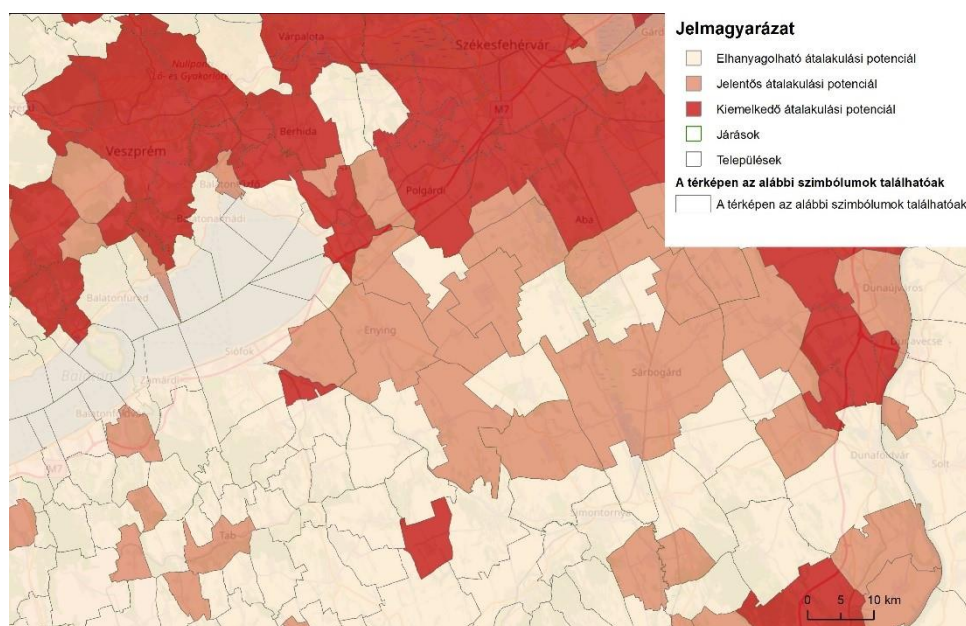
Burkolt és Beépített terület aránya

A településen a biológiailag aktív felületek aránya 90%-ot eléri. A Zöldváros projekt keretein belül létrejövő megújuló zöldfelületek növelik a város légkondicionáló hatását. Az ábrán látható mesterséges felszínek aránya a település területéből.

115. ábra: Mesterséges felszínek aránya a település területéből, 2006 – (Forrás: Nemzeti Alkalmazkodás Térinformatikai Rendszer -NATér)

A jelenlegi helyzet kedvezőnek mondható, azonban ha számba vesszük a település felértékelődését és a burkolt felületek növekedésének a lehetőségét, nem elhanyagolandó Enying zöldfelületeinek a további fejlesztése.

116. ábra: Mesterséges felszínek bővülésének potenciális területei 2050-ig – (Forrás: Nemzeti Alkalmazkodás Térinformatikai Rendszer -NATér)

2. HELYZETELEMZÉS

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

Enying és térsége Fejér megye déli részén, a Mezőföld nyugati szélén helyezkedik el, közlekedési feltártságának (64.sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), a Balaton közelségének és az ipari centrumok elérhetőségének köszönhetően látszólag kedvező helyzetben van. Kiváló agrárpotenciálja és a fenti közlekedés-földrajzi adottságai ellenére **gazdasági teljesítménye** alacsony. A megyében a két megyei jogú város (Székesfehérvár és Dunaújváros), valamint a főváros gazdasági erőterei nem terjednek ki a vizsgált területre, így a felsorolt előnyök „szomszédságában” vákuumterületen fekszik. A kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján (a 2012-2015 között érvényes besorolás szerinti járásokra) az Enyingi járás a 2.sz. melléklet szerint „kedvezményezett” és „fejlesztendő” -ként az ország 198 járása között az 50 legutolsó (49.) közé esik.

A város gazdasági jelentősége országos és megyei összevetésben is mérsékelt és csak kismértékben fejlődik, **ágazati struktúráját** a mezőgazdaság nagyobb súlya jellemzi, ami az agrárvállalkozásoknak úgy a megyei (11,3%), mint az országos (27,3%) átlagokat jelentős mértékben meghaladó arányában (35,4%) is tetten érhető. Ezzel szemben a szolgáltatások esetében (50%) valamelyest elmarad az országos (62,6%) és megyei (77,5%) mutatóktól. Az iparnak és építőiparnak a vállalkozások száma alapján viszonylag magas a részesedése, ám a nagyobb vállalatok hiánya miatt súlyuk nem számottevő.

A **működő vállalkozások** száma 2017-2019 közötti időszakban stagnált, illetve csekély mértékben tudott növekedni, aktivitási szintjük alacsony. Túlnyomó részük 1-9 főt foglalkoztatni tudó, hazai piacra orientálódó, **tőkeszegény** mikrovállalkozás.

A település talajtani adottságai a szántóföldi növénytermesztés szempontjából kiemelkedően jók, azonban a termőterületen a nagytáblás, kedvezőtlen birtokszerkezetű, szűk faj- és fajtahasználatú, alacsony élőmunka-igényű mezőgazdaság jellemző, amelyhez nem kapcsolódik helyi feldolgozóipar. E domináns szektornak, jellege miatt, a **foglalkoztatásra** gyakorolt hatása csekély. **Jelentős tartalékokkal** rendelkezik a kézimunkaigényes foglalkoztatás elterjesztése szempontjából (kisállattartás, zöldség- és gyümölcsstermesztés, kisebb feldolgozóüzemek létrehozása, helyi termékek előállítása, ökológiai gazdálkodás bevezetése stb.). A nagyüzemi területeken a város klimatikus viszonyait is javító, de a talaj védelmét is szolgáló mezővédő erdősávok hiányoznak.

A város áruellátása a környezete átlagánál jobb, ugyanakkor az 1000 lakosra jutó kiskereskedelmi egységek száma némileg elmarad úgy az országos, mint a megyei szinttől.

Enying **versenyképességére** ható tényezők közül nagytérségi beágyazottsága az átlagosnál kedvezőbb terepet biztosít a fejlődéshez. Tovább növeli e potenciált a várhatóan 2023-ban induló M8 autópálya beruházása, amely M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között teremt kapcsolatot és lehetőséget rövid ellátási láncok létrehozására.

A Balaton közelsége évek óta kiaknázatlan potenciál, amelynek számos lehetősége merült fel eddig (egészséges élelmiszerrel való ellátás, árszínvonalbeli komparatív előnyök, turizmus képzések stb.), azonban a közvetlen közlekedési kapcsolat is nehezítő tényező és a helyi feltételek megteremtése is késik.

Képzettség tekintetében a város nem rendelkezik kedvező feltételekkel, mivel a népszámlálás elmaradása miatt csupán régi statisztikák közvetett pótlására alkalmas, ezért foglalkoztatási főcsoportok szerinti vizsgálat eredményei szerint értékelve: az alkalmazottak körében az alacsony presztízsű (képzettség nélküli, betanított munkaerő) foglalkoztatottak aránya 61% volt 2020-ban. Ez az érték az előző ITS helyzetfeltárásában rögzítetténél 16%-kal magasabb.

A **munkába járók** jelentős hányada (több mint fele) naponta ingázik. A női foglalkoztatást támogatja az óvodai és bölcsődei ellátottság igényeknek megfelelő bővülése. Azonban az általános iskolai oktatás állami részén csökkenés mutatkozik a tanulók számában, és a gimnáziumi oktatás is már csak kimenő rendszerben működik. Jelenleg a református iskola biztosítja az alapfokú oktatást, jó minőségben, a diákok mintegy tizede jár Enyingre más településről. E körülmények nem elégségesek a térségi gazdasági- és innovációs ökoszisztéma **oktatási-nevelési hátterének** teljeskörű biztosítására, nem rendelkeznek megtartó erővel, a munkavállaló felnőttek mellett különösen a középiskolás korosztály körében. A napi ingázás, valamint a minőségi foglalkoztatási, oktatási lehetőségek hiánya jellemzően előbb-utóbb elvándorlásban ölt testet, mégpedig a fejlődési, innovációs potenciált adó képzett **aktív korúak** csoportjában, amely már ma is csökkenő arányú (70%-ról 66,3%-ra 2011-2020 között). A 2020 évi 7%-os munkanélküliség ugyan nem tér el szignifikánsan az országos, megyei és járási átlagoktól, azonban azon túl, hogy közöttük 3,6% a végzettség nélküli és 5,2% a pályakezdők aránya, hangsúlyos probléma a több mint 50%-os 45 év feletti **álláskereső**. Azonban az arányok ennél magasabbak lehetnek, mivel nem minden esetben jut el a munkát kereső a hivatalhoz, és sokan rekednek a közfoglalkoztatásban. Az álláskereső 2,6%-a részesül foglalkoztatást helyettesítő-, éves átlagban 35,6%-uk **szociális támogatásban**.

A **szociodemográfiai**, foglalkoztatási státusz Enyingen nem csak a gazdaság megerősödését nehezíti, hanem súlyos terheket ró a város **közzolgáltatási rendszerére** is. A helyi népességet jellemző csökkenő aktív korúak aránya, az egységes városi identitás hiánya, az alacsony presztízsű foglalkoztatottak túlsúlya, valamint az alacsony szinten stagnáló jövedelmi színvonal speciális megközelítéseket igényelnek.

A településen az esélyegyenlőségi intézkedések fő célcsoportjai a **mélyszegénységben élők és a romák**. A településen jelentős számú (~ 10%) roma lakos él, akik azonban nem képeznek egységes csoportot sem kulturális-etnikai, sem lakóhelyi értelemben. A romákkal kapcsolatos problémák egy része rendészeti jellegű: az elmúlt években több, enyingi lakoshoz kapcsolódó bűneset váltotta ki a média érdeklődését, ami a település megítélésének és roma közösségnek is sokat ártott. Sajnos a rendőrség a bűnesetek felderítésében és megelőzésében nem bizonyult hatékonynak. Esélyegyenlőségi szempontból azonban elsősorban a roma (és nem roma) mélyszegény családok problémái kerülnek fókuszba.

A jogszabályi környezet változása miatt az óvodai, iskolai szociális munka erőforrásait bővíteni kell, miközben a HH és HHH adatok megbízhatatlansága miatt nagy különbségek vannak. Hiányoznak a krízishelyzetben igénybevehető szolgáltatások (családok átmeneti otthona, anyaothton), és a munkát akadályozza a tájékozatlanság is. Ugyanúgy nincs a speciális igényeknek megfelelő egészségügyi ellátás (demencia, hospice). Az időseket és a mozgásukban korlátozottakat egyaránt érintő probléma az informatikai jártasság hiánya, az eszközökhöz és információkhoz való hozzáférés akadályozottsága, ami az idősek biztonságérzetét rontja.

A **középületek akadálymentesítése** és a közzolgáltatásokhoz kapcsolódó egyes weboldalak akadálymentessége nem minden esetben megoldott. Kevés a városban az olyan vállalkozás, amelyik felvállalná a megváltozott munkaképességű (látás- és hallásszervi, mozgásszervi fogyatékossgal élő) emberek foglalkoztatását.

Enying már a XVIII. század óta nagy kiterjedésű közhasználatú zöldfelületi rendszerrel rendelkezik. A **zöld infrastruktúra** fő magterületei a parkok, amelyek közül a város legfontosabb közparkja a Batthyány kastély körüli régi kastélykert maradványa (Petőfi park/Cifra-kert). A Zöld Város program keretében az időközben körbeépült részeket is kibontva minőségi megújulás történt egyrészt funkcióbővítéssel, másrészt összekötő tengely kialakításával. A település kiemelkedően magas zöldfelületi aránnyal rendelkezik. A közhasználatú zöldfelületek (az alulhasznosított, jelenleg rekreációs funkció nélküli zöldfelületekkel együtt), valamint a korlátozottan közhasználatú zöldfelületek, összesen több, mint 110 ha-t tesznek ki, ami összesen a város területének 1,4 %-a. Így 170 m² zöldfelület jut egy főre, amelyből 44 m² közpark, ami mind országos, mind nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő. Jelentős zöldfelületet biztosítanak a magántulajdonú házak kertjei. A település beépített területének nagy része kertvárosias, illetve falusias lakóterület, ahol a telkek 50-80, illetve 60-85 %-a beépítetlen zöldfelület. A jó minőségű talajon nagy kertek alakultak ki, amelyek ma is mezőgazdasági művelés alatt állnak.

A **kékinfrastruktúra** fontos eleme a hálózatnak. Enying legjelentősebb vízfolyása a Cinca-Csíkgát-patak, mely a Víztorozótól délre három részre bontható, valamint a Cinca-Csíkgát-patakból elágazó Enyingi ér. A településen található legjelentősebb állóvíz az enyingi völgyzárógátas tározó rendszer a Cinca-Csíkgát-patakon, valamint említésre méltók még a Csíkgát-árkon lévő Kabókai halastavak. Nagyobb összefüggő mocsaras zöldfelületek húzódnak a vízfolyások mentén végig Enying közigazgatási területén, melyek jelentős fejlesztési potenciállal rendelkeznek, de jelenleg nem töltenek be rekreációs funkciót. A Cinca-Csíkgát-patak melletti zöldsáv része az országos ökológiai hálózatnak (magterület, folyosó) is. A zöld- és kékinfrastruktúra elemeinek nagy része jellemzően a helyi klímára van hatással, a mikroklimatikus viszonyokat javítják (árnyékolás, hőmérséklet kiegyenlítés, páratartalom, szél), ugyanakkor a Cinca-Csíkgát-patak nagyobb léptékben is javítja a klimatikus hatásokat, csökkenti az üvegházhatású gázok okozta károkat.

Problémát jelent, hogy hiányoznak a megfelelő kapcsolatok az egyes „magterületi” funkciókat betöltő zöldfelületek között, ugyanakkor jelentős pozitív változásokat jelentett a Zöld Város program megvalósulása, mely során egy új zöldfelületi tengely nyílt a Cinca park és a Főtér között. Az egymástól távolabb eső zöldfelületi elemeket ökológiai folyosóként a fasorok és a széles, előkertekkel szegélyezett utcák köthetnék össze. Jelentős fragmentációt (elválasztó hatást) jelentenek a vonalas infrastruktúra elemei (vasútvonal, 64. sz. főút).

A település külterületének nagy részében nem találunk sem erdőterületeket, sem fasorokat, sem mezővédő erdősávokat, amelyeknek nagy jelentősége volna a táj vizuális-esztétikai gazdagításában, a termőföld védelmében, a helyi klíma javításában, valamint a táj ökológiai gazdagságának, biodiverzitásának megőrzésében.

A vasúti **közlekedést** tekintve a település északi részén a Budapest, Székesfehérvár és a Balaton déli partjának vasúti elérését biztosító országos és nemzetközi fővasútvonal fut, azonban a vasúti személyszállítást tekintve nincs közvetlen kapcsolata, vasútállomás nem található a településen. A településen belül népszerű közlekedési eszköz a kerékpár, azonban a főút átmenő forgalma a kerékpározást életveszélyessé tette és a közlekedés egyre inkább áthelyeződött a járdaszakaszokra, amelyek a gyalogos forgalom mellett már nem bírják el ezt a terhelést.

A gyalogos úthálózati elemek nem képeznek teljesen egységes rendszert, mivel új beépítésű területek egyes szakaszain még hiányoznak a biztonságos gyalogos felületek, illetve az új beépítésű területen megépített járdák még nem kapcsolhatók a települési gyalogos hálózati rendszerhez, ám ezeket a kapcsolódásokat célszerű lenne mielőbb megvalósítani. Enyingen a gyalogos közlekedés létesítmények minősége változó.

A város területén az elmúlt években jelentős parkoló fejlesztések történtek az igazgatási, kereskedelmi, idegenforgalmi egységeknél, a településen működő vállalkozásoknál, a települési intézményeknél. A település központjában a széles keresztmetszettel rendelkező Kossuth Lajos utca (64. sz. főút) mentén megállni tilos, de ahol lehetőség volt rá 4-8 hellyel rendelkező parkolók kialakítása történt a főút sávjain kívül eső területeken.

A belterületi ingatlanok **felszíni víz elleni védelme** megnyugtatóan jelenleg nem biztosított. A felszíni adottságok, terepviszonyok és vízrajzi elhelyezkedéséből adódóan a csapadékvíz elvezetés a város közigazgatási területén változatos. A felszínre jutó csapadékvizek fontosabb befogadója a területen lévő fent felsorolt természetes és mesterséges vízfolyások és tavak. Enying város belterületeinek csapadékvíz-elvezető rendszere részlegesen kiépített és többnyire rendezetlen képet mutat. A meglévő csapadékvíz-elvezető-hálózat részben zárt csatorna (kb. 20%), de zömében nyílt földárók (kb. 80%), helyenként burkolattal ellátva. A település frekvenciáltabb részein, a főutak mentén és a vízvezetési szempontból figyelmet igénylő utak mentén zárt rendszerben történik a csapadékvíz elvezetése. Problémát okoz, hogy több helyen a nyílt árkok iszaposak, ami egyrészt akadályozza a csapadék megfelelő elszívárogatását és a településképet is nagyban rontja. A csapadékvíz tisztítása is fontos feladat, hiszen a burkolt felületekről összegyűlő víz jelentősen szennyezett és rontja a környező vízfolyások ökológiai állapotát.

Környezetvédelmi konfliktust okoznak a területen megtalálható illegális hulladéklerakások, melyek felszámolásáról mihamarabb gondoskodni kell. A lakosság egy része a fűtést vegyes tüzelésű kazánokkal, kályhakkal oldja meg, ahol a fa, és szén tüzelőanyag használata mellett főleg a kevésbé jó anyagi körülmények között élő emberek körére jellemző a műanyag hulladékok, festett, lakozott fa hulladékok stb. égetése. Ez a gyakorlat jelentős környezetvédelmi és humán-egészségügyi problémát okoz. A PM₁₀ szennyezettségről nincs mérési adat, de a téli fűtési szezonban előfordulhatnak olyan időszakok, amikor határérték feletti szennyezés keletkezik.

A 64-es számú főút keresztül szeli Enying belterületét, ahol lakott területeket érint. Jelentős személygépjármű, illetve teherforgalma miatt negatív hatással van a levegőtisztaságra, valamint a terület zaj- és rezgéshelyzetére.

Néhány településrészben az **épített környezet** romlása figyelhető meg, itt veszélyes a szegregátumok erősödése (Pl.: Öreghegy melletti területek, Völgy utca eleje). A vasútállomás térsége, illetve maga az épület is máig rendezetlen és hasznosítatlan, ennek és az Enyingi-ér völgyének, mint potenciális zöldfelületi tengely rendezése még várat magára.

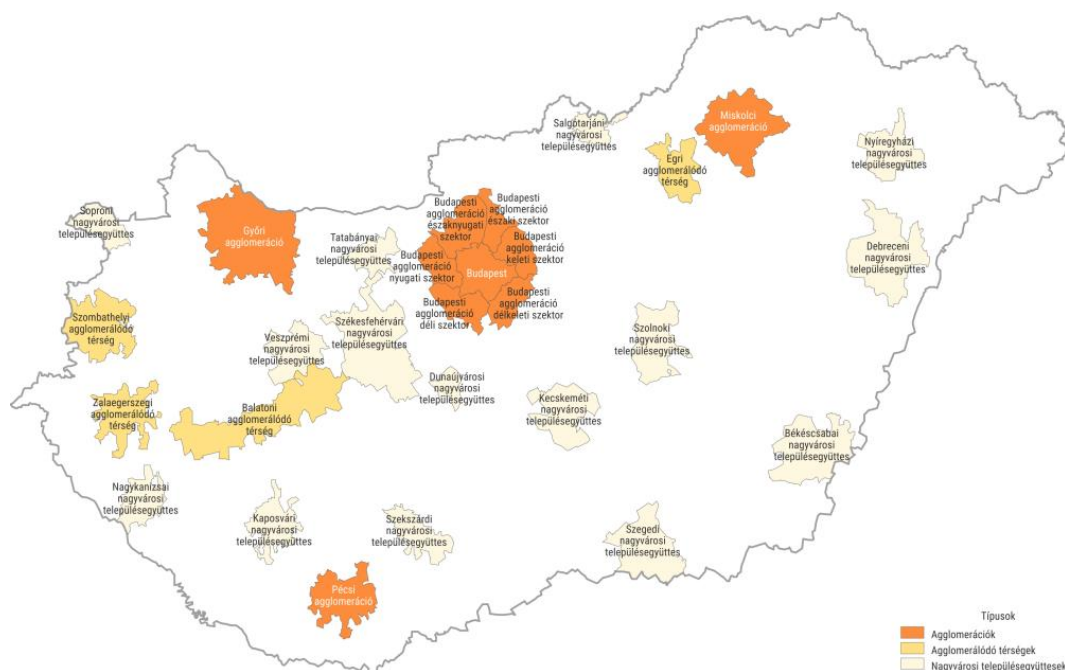
Enyingen pontszerű okos városfejlesztések vannak. Ezek közül legfejlettebb az okos környezet alrendszer, a zöld város projekt eredményeinek köszönhetően. Több energetikai beruházás, illetve kamerarendszer (19 kamerával) is megvalósult. Van napelemes rendszer és 5 háztartási kiserőmű épült.

3. HELYZETÉRTÉKELÉS

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

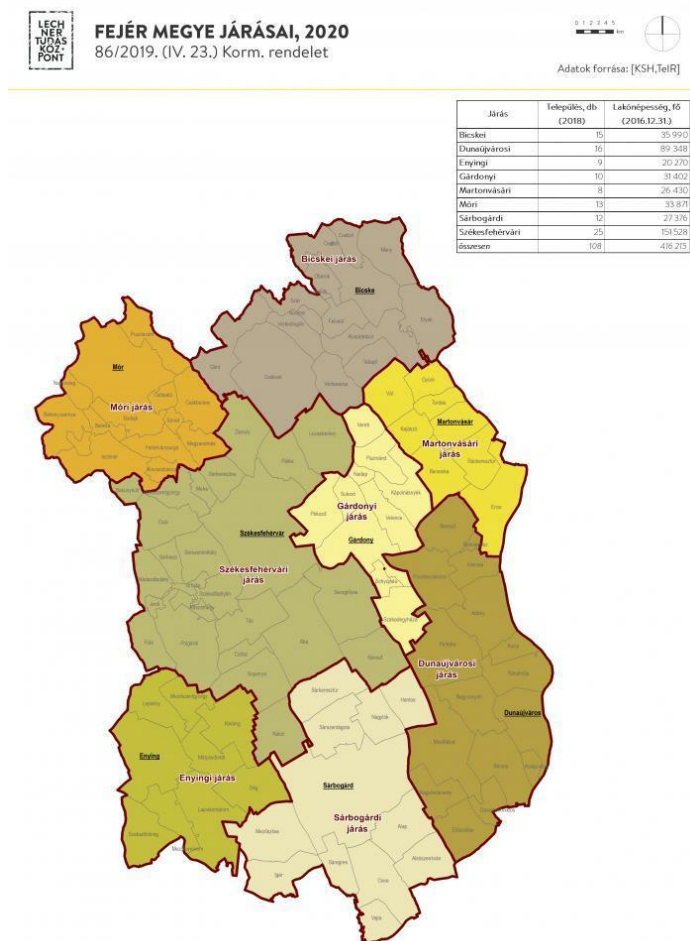
Enying város Fejér megye déli részén fekszik, a megye 8 db járásából az Enyingi járásnak a járásközpontja. Fejér megye 4359 km²-rel közepes méretű megyének számít, népességét tekintve azonban a hetedik helyen áll (416 000 fő), csakúgy, mint a települések számát tekintve (108 db). A megyében 17 db város található, ezek egyike Enying is. A megye viszonylag nagy népességszáma a megyeszékhely, Székesfehérvár hangsúlyos szerepének is köszönhető, ahol nagyvárosi településeggyüttes alakult ki, mely közel fekszik a Budapest és agglomerálódó vonzáskörzetéhez, illetve Balaton agglomerálódó térségéhez. Enying Székesfehérvártól viszonylag messze fekszik és általánosságban elmondható, hogy a nagyvárosi térség gazdasági hatása és az ebből adódó lehetőségek itt kevésbé érvényesülnek. A megye déli részén a Mezőföld nyugati szélén elhelyezkedő járás, közlekedési feltártságának (64.sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), a Balaton közelségének és az ipari centrumok elérhetőségének köszönhetően látszólag kedvező helyzetben van. Kiváló agrárpotenciálja és fenti közlekedés-földrajzi adottságai ellenére gazdasági teljesítménye alacsony. A kedvezményezett járásokról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján az Enyingi járás „kedvezményezett”.

117. ábra Magyarország agglomerációi

Az Enyingi járáshoz 9 db település tartozik: Dég, Enying, Kisláng, Lajoskomárom, Lepsény, Mátyásdomb, Mezőkomárom, Mezőszentgyörgy, Szabadhidvég. A megyében az Enyingi a legkisebb lakónépességű járás, 20 270 fővel, mely a megye lakosságának csupán a 4,87 %-a. A járásnak több

közigazgatási hivatala is Enyingen található, ilyen pl. Hatósági és Gyámügyi Osztály, a Foglalkoztatási Osztály, a Kormányablak Osztály, a Nemzeti Adó-és Vámhivatal Fejér megyei Adó-és Vámigazgatósága Enyingi Kirendeltsége. A Tankerületi Központ azonban a megyeszékhelyen, Székesfehérváron található.

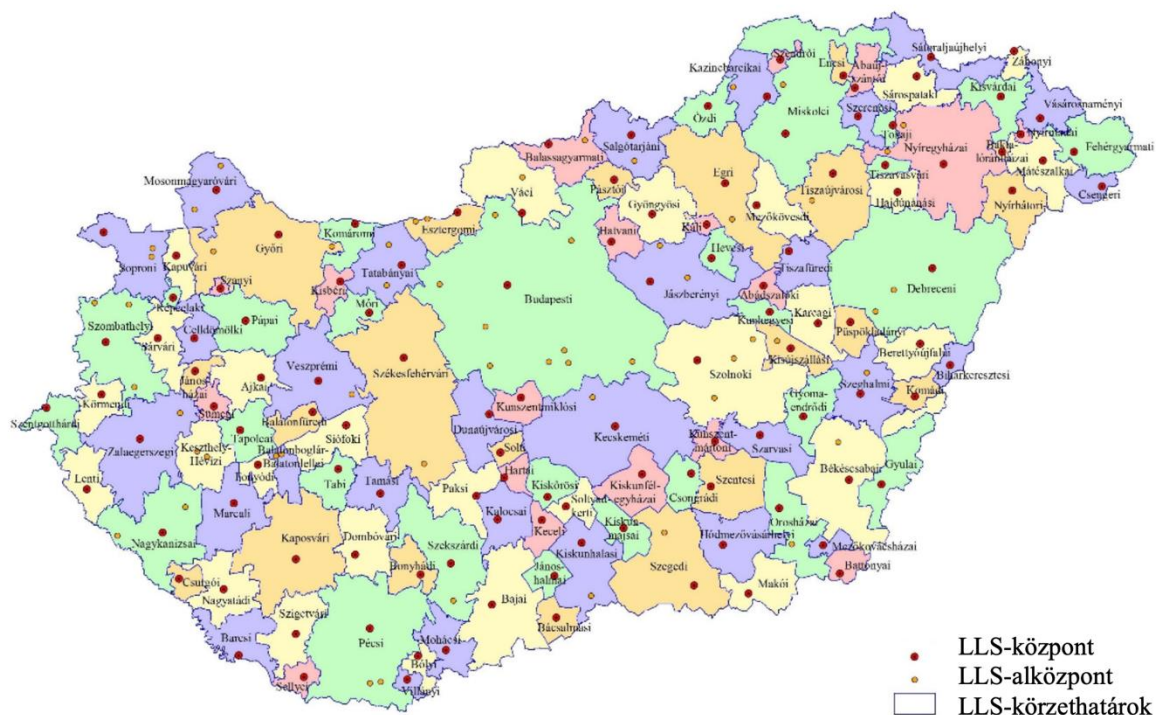

118. ábra: Fejér megye járásai

Enying járásközponti helyzete ellenére nem szerepel a helyi munkaerő-piaci vonzáskörzetek közt. A megye egyetlen és leghangsúlyosabb foglalkoztatási központja Székesfehérvár. Enying szomszédságában Siófok, Tab, és Tamási számít foglalkoztatási központnak, melyek már Somogy megyéhez tartoznak. A környék hiányossága, hogy alközpontok nem jelennek meg a központok mellett. A fentiekből következik, hogy Enyingen jellemző az ingázás a foglalkoztatási központok irányába. Siófok közelségéből eredően (szezonális) munkába járás révén kapcsolódik a balatoni városhoz, a munkaerő ingázásának másik iránya a 35 km-re fekvő megyeszékhely, Székesfehérvár.

Székesfehérvár iparának dinamikus fejlődését meghatározta, hogy a főváros viszonylagos közelségében az országban és kelet-európai összehasonlításban is az elsők közt rendelkezett közvetlen autópálya kapcsolattal, mellyel kötődni tudott Nyugat-Európához. Ezzel nemcsak a nyugat-európai, hanem az azt piacnak tekintő távol-keleti befektetők célpontjává is vált. A kedvező telekkínálat, az ipari parkok létrehozása megfelelő tényezőkereteket jelentett, melyet alátámasztott a korábbi ipari kultúra

nyomán felszabadult képzett munkaerő (elektronikai ipar, járműipar). A kialakult területi zsúfoltság, a robotika előretörése és a mesterséges intelligencia terjedése nyomán felszabaduló munkaerő átrendeződésnek nyit teret.² A trendnek ellentmond a paksi fejlesztés, mely munkaerővonzó tényezőként jelentkezik, s amely addicionális befektetési vonzerőt generálhat, azonban a város tőkeadszorpciók képessége korlátként is működhet.³

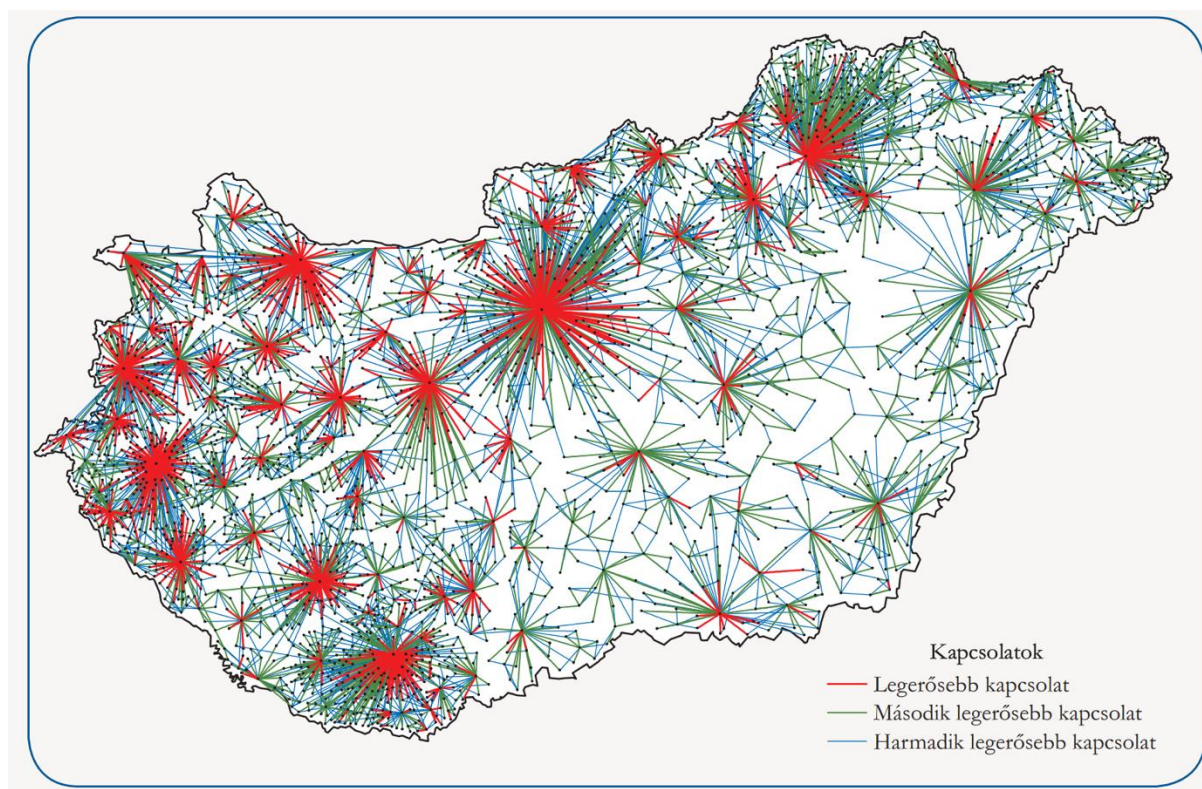

119. ábra: Helyi munkaerő-piaci vonzáskörzetek 2011-ben

Forrás: DR. PÉNZES JÁNOS – DR. MOLNÁR ERNŐ – PÁLÓCZI GÁBOR

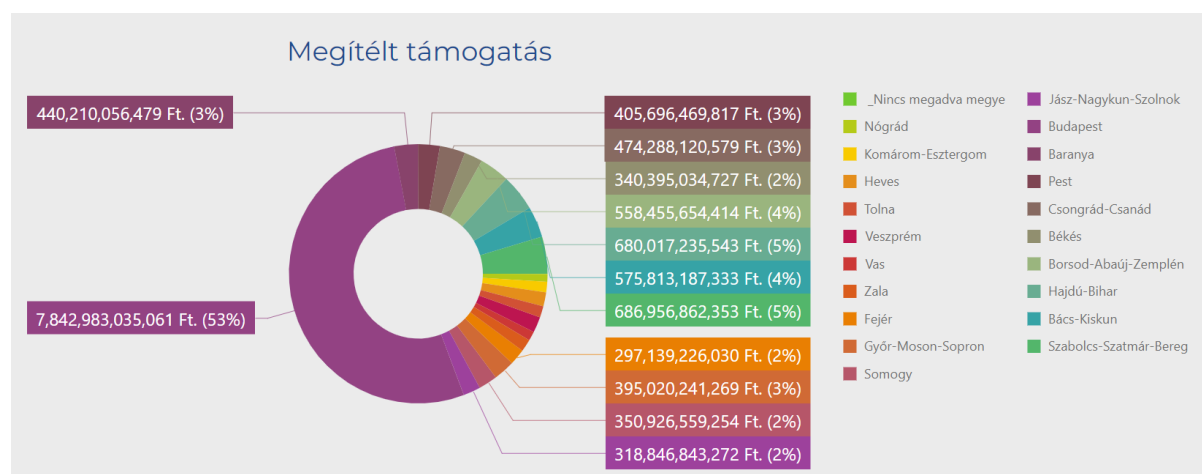
² Az automatizáció munkaerőpiaci hatásai. Járási munkaerő-piacok automatizációs kitettségének becslése MKIK GVI 2016. https://gvi.hu/files/researches/483/aki_2016_elemzes_171122.pdf

³ Sárbogárd ITS 2021

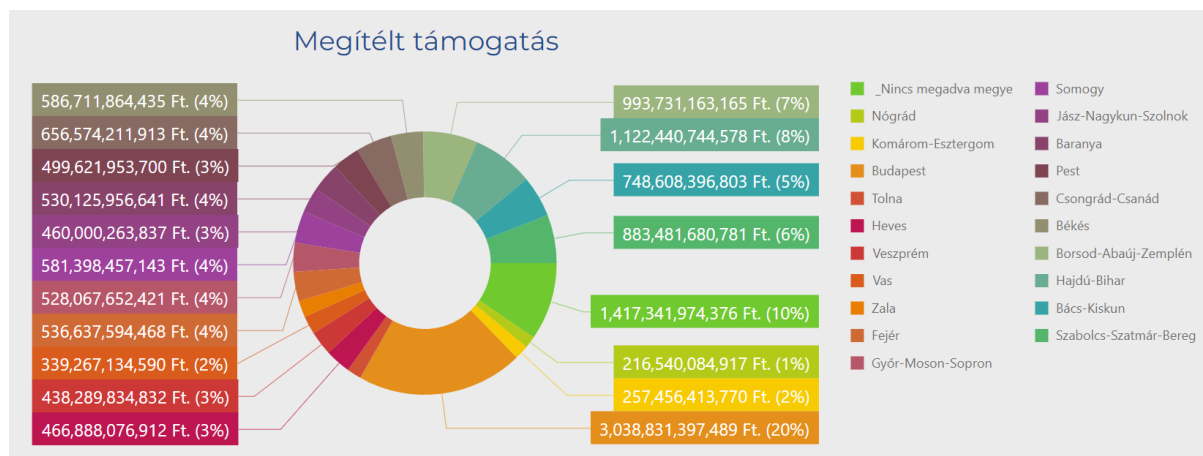

120. ábra: A települések legerősebb foglalkoztatási célú ingázási kapcsolatai az elingázók számának sorrendje alapján, 2011. Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/munkakor17.pdf>

2022 májusáig a megítélt támogatási összegek tekintetében Fejér megye a legkisebb támogatási értékkel rendelkező megyék körét gyarapítja (Békés, Somogy, Jász-Nagykun-Szolnok), amennyiben a pályázó székhelye szerint vizsgáljuk. Ha azonban az elemzést kiterjesztjük a megvalósulás helye szerinti megoszlásra, már jóval kiegyensúlyozottabb, és Fejér megye szempontjából kedvezőbb képet kapunk. E szerint a források 4%-a Fejér megyében aktivált valamilyen fejlesztést.

121. ábra: A 2014-2020-as időszaki források pályázó székhelye szerinti megoszlása, megyei bontásban.
Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/aktstat?lang=hu>; Utolsó frissítés időpontja: 2022.05.08 VP adatok frissítési időpontja: 2022.05.07.

122. ábra: A 2014-2020-as időszaki források megvalósulás helye szerinti megoszlása, megyei bontásban.
 Forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/aktstat?lang=hu>; Utolsó frissítés időpontja: 2022.05.08 VP adatok frissítési időpontja: 2022.05.07.

Település	Projektek száma	Megítélt támogatási összeg, millió Ft	Népesség, fő, 2021.01.01.	1 főre eső támogatás, ezer Ft
Enying	41	3 205 896 836	6 622	484,1
Lajoskomárom	12	442 582 921	2 100	210,8
Lepsény	20	711 221 755	2 997	237,3
Dég	11	2 142 452 399	2 077	1 031,5
Kisláng	8	500 323 721	2 536	197,3
Mátyásdomb	3	276 199 567	776	355,9
Mezőkomárom	4	340 013 221	875	388,6
Mezőszentgyörgy	5	195 017 517	1 279	152,5
Szabadhídvég	2	302 885 443	850	356,3
Enyingi járás	106	8 116 593 380	20 112	403,6
Magyarország	54 972	8 759 470 945 393	9 730 772	900,2

123. ábra: Az Enyingi járásba érkező támogatások összege a 2014-2020-as időszakban.
 Forrás: A Térképtér és a KSH Helynévnyitár adatai alapján saját gyűjtés és számítás, a 2022.05.08-i adattartalom alapján.

A járásba érkező támogatások az országos, egy főre eső adatokat vizsgálva jócskán elmaradnak az átlagostól. Igaz ez úgy is, hogy olyan kiemelt projektek is megvalósultak a térségben, mint a Festetics-kastély felújítása Dégen (1,8 milliárd Ft).

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Enying belső adottságainak (erősségek, gyengeségek) és a terület- és településfejlesztési irányokat befolyásoló külső tényezők (lehetőségek, veszélyek) meghatározása a helyi szereplők bevonásával készült, a SWOT elemek közös megfogalmazásával.

Enying járásszékhely Fejér megye déli részén, a Mezőföld nyugati szélén fekszik. Népességszáma a megye 108 városa közül a 8. legmagasabb, 6748 fő. Népsűrűsége 82 fő/km², a megyeinél (98 fő/km²) alacsonyabb, a járási átlagot (48 fő/km²) azonban jóval meghaladja.

Erősségei közé sorolhatók a közlekedési feltártságából (64. sz. főút, M7 autópálya és a 70-es út), valamint a Balaton közelségéből adódó kedvező nagytérégi beágyazottság, a kiváló agrárpotenciál, továbbá az évszázados kereskedelmi-szolgáltató tradícióiból eredő lehetőségek. Ennek közismert tényezője a közismert Alsótekeresi Faiskola. Ugyan a domináns agrárszektorban a városban jelenleg elhanyagolható a foglalkoztatási jelentősége, jelentős tartalékokkal rendelkezik a kézimunkaigényes foglalkoztatás elterjesztése szempontjából (kisállattartás, zöldség- és gyümölcs termesztés, kisebb feldolgozó üzemek beindítása, helyi termékek előállítása, ökológiai gazdálkodás bevezetése stb.). A 2023-ban induló M8 autópályát megvalósításával kapcsolat jön létre M7/Enying – Sárbogárd – Dunaújváros között, amely kedvezően hathat többek között rövid ellátási láncok kialakítására.

A kedvezőtlen szociodemográfiai adottságok ellenére sikerült az óvodai korosztályban a különböző szempontból hátrányos helyzetű gyermekek arányát csökkenteni, az intézményben már korábban módosított óvodai nevelési programnak köszönhetően, amelyben nagy hangsúlyt kapott a felzárkóztatás, tehetséggondozás.

A már a XVIII. század óta nagy kiterjedésű közhasználatú zöldfelületi rendszerrel rendelkező Enying az elmúlt időszakban jelentős mértékű fejlesztéseket hajtott végre a zöldinfrastruktúra-hálózat kiépítése területén, minőségi megújulást hozva beépített részek megnyitásával, funkcióbővítésekkel és összekötő tengelyek kialakításával. E tényezők, amellet, hogy országosan kiemelkedő, egyes esetekben nemzetközileg is figyelemreméltó zöldfelületi arányt biztosítanak a városnak és lakóinak (170 m²/fő, zöldfelület, 44 m²/fő közpark), említésre méltó klimatikus hatást szolgáltatnak (árnyékolás, hőmérséklet kiegyenlítés, páratartalom, szélvédelem), valamint a Cinca-Csíkgát-patak nagyobb kiterjedéssel javítja a klimatikus hatásokat, csökkenti az üvegházhatású gázok okozta károkat. Jelentős kékinfrastruktúra elemek a vízrendszerek, összefüggő mocsaras területek, amelyeknek ökoturisztikai hasznosítása még nem megoldott.

Az elmúlt években elkezdődött egy zöld városközpont kialakítása, amely a tervezett nagytérégi feltételek (M8) teljesülésével együttjáró, az átmenő forgalmat elszívó hatásával megnyitja a lehetőséget a központi területek komfortossá tételére, minőségi, biztonságos kerékpáros közlekedésre is alkalmas Főút kialakítására. Gazdaságfejlesztési potenciállal bírnak, elsősorban a turizmus területén hasznosítható önkormányzati tulajdonú épületek, mint pl. a Batthyány kastély bekapcsolása a város és tágabb környezetének vérkeringésébe.

Az olyan kedvező okos városfejlesztések, mint az energetikai beruházások (napelemek, háztartási kiserőművek), kamerarendszer kiépülése a napjaink környezeti kihívásaihoz alkalmazkodni tudó város potenciálját erősítik.

Enying **gyengeségei** között elsősorban a kedvező közlekedésföldrajzi adottságai, valamint országosan kiemelkedő agrárpotenciálja ellenére mutatkozó alacsony gazdasági teljesítménye. A megye térszerkezetében, fejlettségi erőterein (Székesfehérvár, Budapesti agglomeráció, Dunaújváros) kívüli vákuumterületen fekszik. Fentiek eredményeképpen, összefüggő, a szomszédos Tolna megyére is átnyúló belső periféria része: a kedvezményezett járások besorolásáról szóló 290/2014. (XI.26.) Korm. rendelete alapján (a 2012-2015 között érvényes besorolás szerinti járásokra) az Enyingi járás a 2. sz. melléklet alapján „kedvezményezett-” és „fejlesztendő”-ként az ország 198 járása között az 50 legutolsó (49.) közé esik. Fentiek tüneteinek elsősorban: a helyi vállalkozások alacsony foglalkoztatási szerepe (túlnyomó részük hazai piacra orientálódó, tőkeszegény mikrovállalkozás); az elvándorlások következtében csökkenő aktív korú népesség, a napi ingázók magas aránya és az alkalmazottak

alacsony presztízsű munkakörökben való foglalkoztatása (ami az előző ITS óta romlott), s ez utóbbinak köszönhetően alacsony szinten stagnáló jövedelmi színvonal. A Balaton közelsége évek óta kihasználatlan potenciál, a szándékok megvalósítását akadályozza a rövid távolság ellenére hiányos összeköttetés az üdülőkörzet irányába.

A kiváló termőterületeken a nagytáblás, kedvezőtlen birtokszerkezetű, szűk faj- és fajtahasználatú, alacsony élőlétszámaigényű mezőgazdaság jellemző, amelyhez nem kapcsolódik helyi feldolgozóipar. A nagyüzemi területeken a város klimatikus viszonyait is javító, de a talaj védelmét szolgáló mezővédő erdősávok hiányoznak. Az ágazati struktúrában belül az agrárvállalkozások ugyan a megyei (11,3%) és országos (27,3%) átlagait is meghaladják (35,4%), azonban nem játszanak szerepet Enying közösségi életében.

A gazdasági ökoszisztéma oktatási-nevelési háttere nem elégséges a jövő igényeinek kielégítésére és a város megtartókéességét sem szolgálja. A felsorolt szociodemográfiai, foglalkoztatási státusz Enyingen nem csak a gazdaság megerősödését nehezíti, hanem súlyos terheket ró a város közszolgáltatási rendszerére is. A városban az esélyegyenlőségi intézkedések fő célcsoportja a mélyszegénységben élők és a romák, akik nem képeznek egységes kulturális-etnikai vagy lakóhely szerinti csoportot. Ez a város széttagoltságával együtt az egységes városi identitás megteremtését nehezíti.

A figyelemreméltó zöldterületi fejlesztések ellenére a foltszerű hálózati elemek között sok helyen hiányoznak, megszakadnak a lineáris kapcsolatok (pl. fasorok), ami miatt csökken a terület biodiverzitása, romlik az ökológiai értékük.

A városközpontban, a járásszékhelyi ranghoz illő főutca kialakításához hiányzik a parkolók színvonalas kialakítása, az elválasztott rendszerű gyalogos, kerékpáros és közúti forgalom. A gyalogos hálózat nem képez egységes rendszert, helyenként hiányoznak a kiépített járdák.

A fejlesztési irányokat meghatározó **lehetőségek** közül kiemelkedőek az Európai Unió 2021-2027 pénzügyi ciklusra tervezett alapok és az azokhoz kapcsolt támogatási célok, továbbá a közösségi irányelvek (pl. Víz Keretirányelv, Green deal, Európai Biodiverzitás Stratégia és a globális kibocsátáscsökkentési célok betartása) érvényesülésében rejlő potenciál. Hasonlóan fontos térségfejlesztő hatással járnak a kormány által támogatott nagyberuházások (M8 gyorsforgalmi út) Enying külső kapcsolataira. A várhatóan felhasználható pénzügyi kereteken kívül érdemes figyelembe venni a különböző témákban már elindult paradigmaváltást, ami a klíma-, környezet- és egészségtudatosság terén már tapasztalható, valamint a rurális értékek és helyi termékek, a természetközeli turizmus iránti kereslet növekedését eredményezik és végül az együttműködések fontosságát emelik ki. Pozitív folyamatokat indíthat el a kiterjedt belső periferiát érintő, megyehatárokon is átnyúló kezelési módjának kialakítása és az ennek megvalósítását elősegítő együttműködés.

Az erősségekben rejlő gazdasági potenciál hasznosulásának elengedhetetlen összetevője a komplex, integrált programok támogatása, a fent említetteken túli uniós (transznacionális, civil alapok, városok közötti együttműködések – URBACT stb.) pályázati lehetőségekből nyerhető tapasztalat, valamint az e-gazdaság, e-ügyintézés támogatása.

A külső feltételek közül a lehetséges fejlődési irányokat **veszélyeztető** tényezők között kiemelkedő Enying gazdasági fejlődéséhez, illetve a központi szerepkör méltó betöltéséhez szükséges globális, országos gazdasági és jogi környezet kiszámíthatatlansága, az egészségügyi, oktatási és kulturális, műemlékvédelmi fejlesztésekre szolgáló források csökkenése. További problémákat hordoz az ember számára létfontosságú természeti erőforrásokat veszélyeztető klímaváltozás hatásai (vízhiány,

hőhullámok, szélsőséges csapadékmennyiségek, invazív fajok, járványok terjedése), környezetszennyezés, a termőföld és a vízkészletek túlhasználata.

Fejlődést megakasztó összetevő lehet a társadalmi különbségek további növekedése, vagyis a kétsebességes fejlődés, a világgazdasági és európai dekonjunktúra, a kiszámíthatatlan és bonyolult pályázati rendszer, továbbá a piacok bizonytalansága és az elmúlt időszakban megtapasztalt járvány okozta megtorpanás. Számolni kell az olyan negatív társadalmi folyamatokkal, mint az együttműködés hiánya, a pazarló, környezet- és klímatudatosságot nélkülöző, figyelmen kívül hagyó életmód, továbbá a decentralizációt csökkentő további intézkedések. A civil szervezetek aktivitását megtörheti, ha pályázati támogatásaik fedezetére nem biztosíthatók számukra a fejlesztésekhez szükséges garanciaalapok.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

Enying város településrendezési eszközeit a REGIOPLAN Környezet és Településtervező Kft. készítette el 2004-ben, a szerkezeti tervet a város képviselő testülete 225/2004. (IX.29.) sz. határozatával, a helyi építési szabályzatot (és mellékleteként a szabályozási tervet) pedig a 35/2004.(IX. 30.) rendeletével hagyta jóvá. A szerkezeti terv módosítva a 292/2010. (VIII.25.) sz. határozattal lett, a szabályozási terv módosítva a 18/2010. (IX.01.) önk. rendelettel, ill. a 21/2013. (XI.4.) önk. rendelettel lett.

Jelenleg a településrendezési terv módosítása folyamatban van és a 2015. évi településfejlesztési koncepcióban foglalt céloknak megfelel.

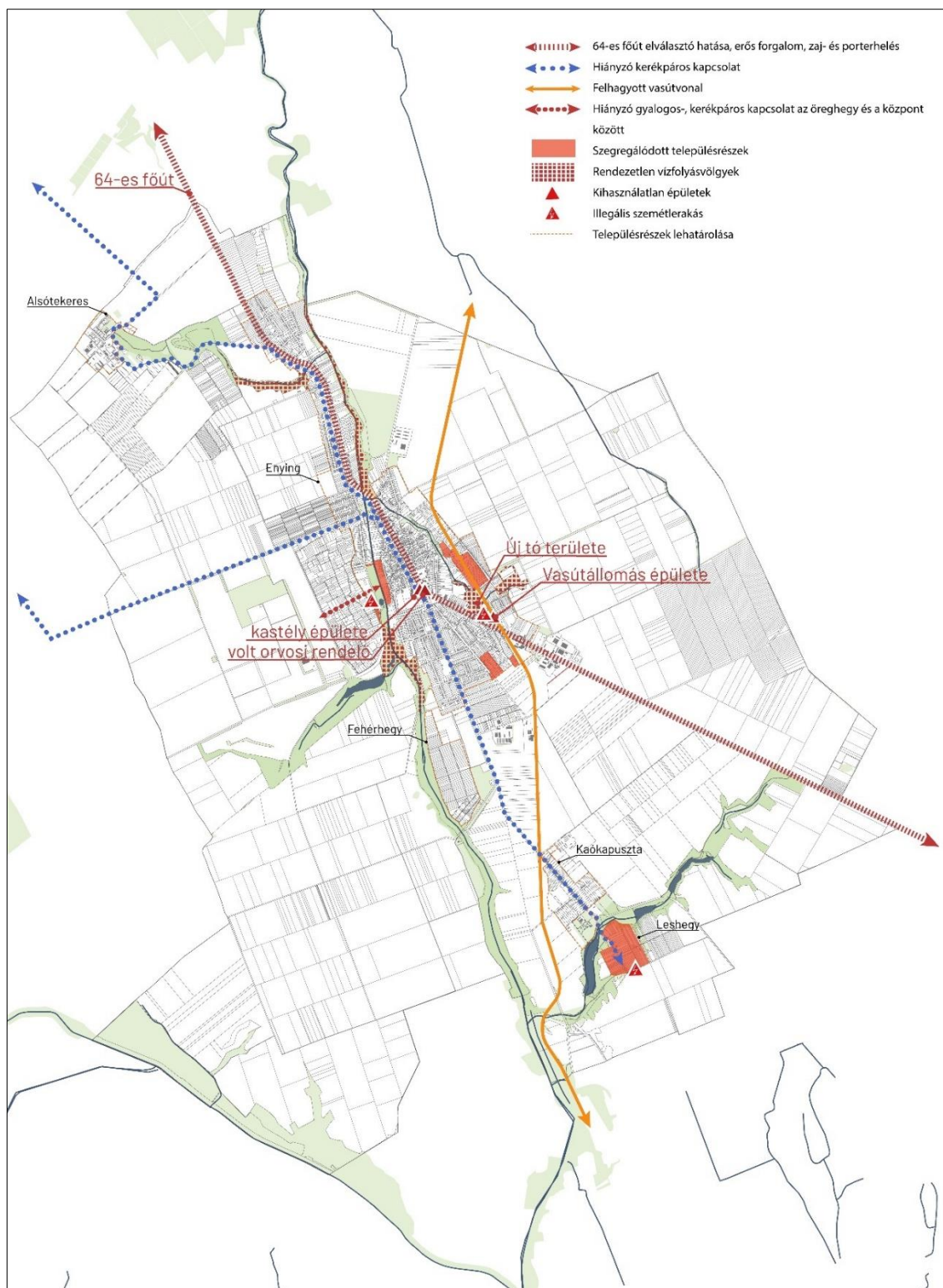
Településrendezési szerződés nincs hatályban jelenleg Enying városban.

A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 3. §-a rendelkezik a településfejlesztés és -rendezés kapcsolatáról, amely szerint:

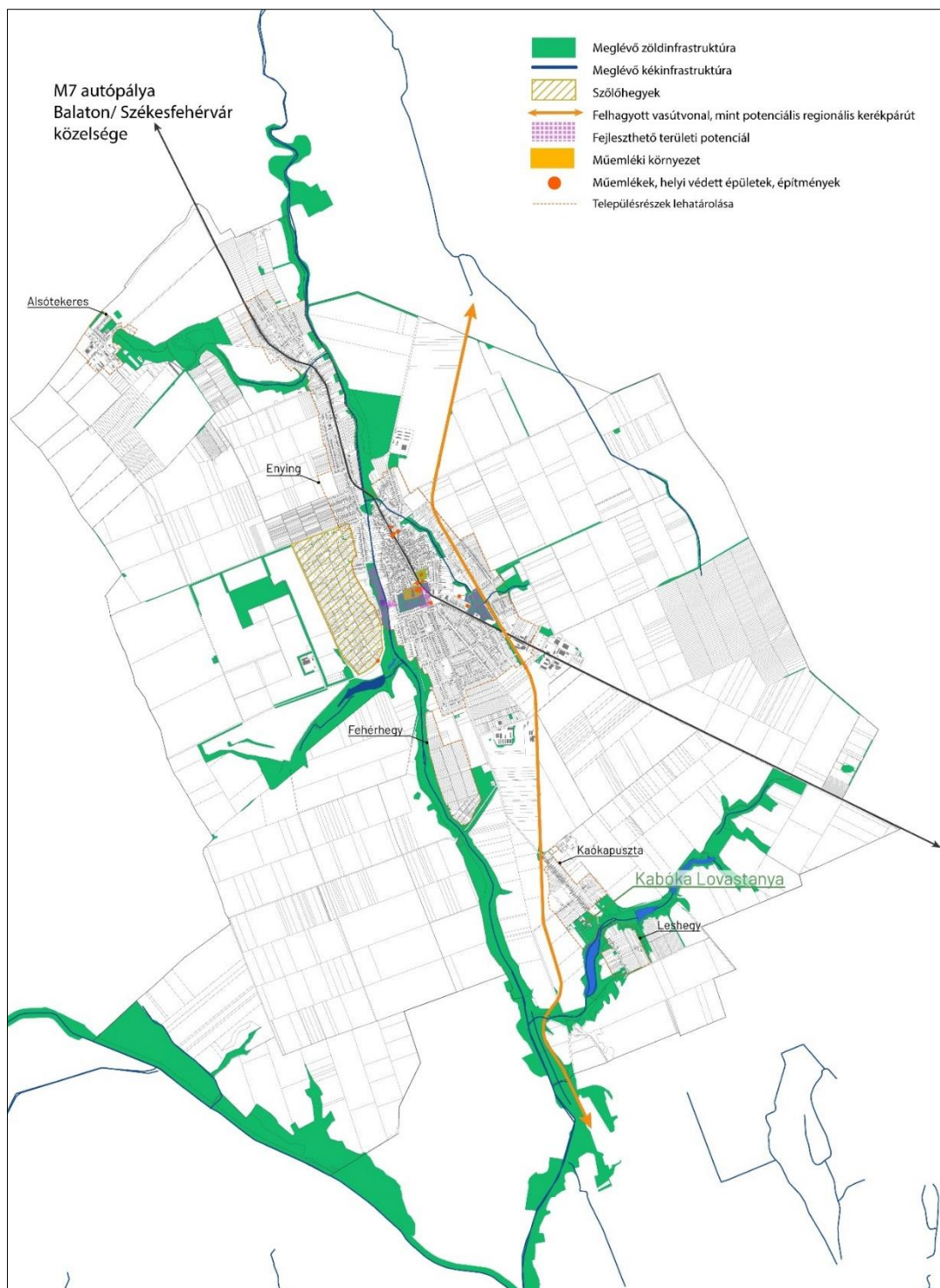
- Koncepciót, stratégiát és településrendezési eszközöket kell készíteni, ha
 - jogszabály előírja, vagy
 - a települési önkormányzat (a továbbiakban: önkormányzat) a település társadalmi, gazdasági, illetve környezeti helyzetében bekövetkezett változások vagy új településfejlesztési szándék miatt indokoltnak tartja.
- A koncepció, a stratégia és a településrendezési eszköz a település méretének, sajátosságainak és a településhálózatban betöltött szerepének figyelembevételével készül.
- A koncepció, a stratégia és a településrendezési eszköz készítésének módját a korábbi tervekre is figyelemmel kell meghatározni.
- A koncepció, a településszerkezeti terv, a kézikönyv és a településképi rendelet egymással tartalmi összhangban készül.
- A stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra.
- A helyi építési szabályzat - a tervezett változások időbeli ütemezésének figyelembevételével - a településszerkezeti tervvel és a településképi rendelettel összhangban készül.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

124. ábra: Enying problématerkép (ADI Stúdió)

125. ábra: Enying értéktérkép (ADI Stúdió)

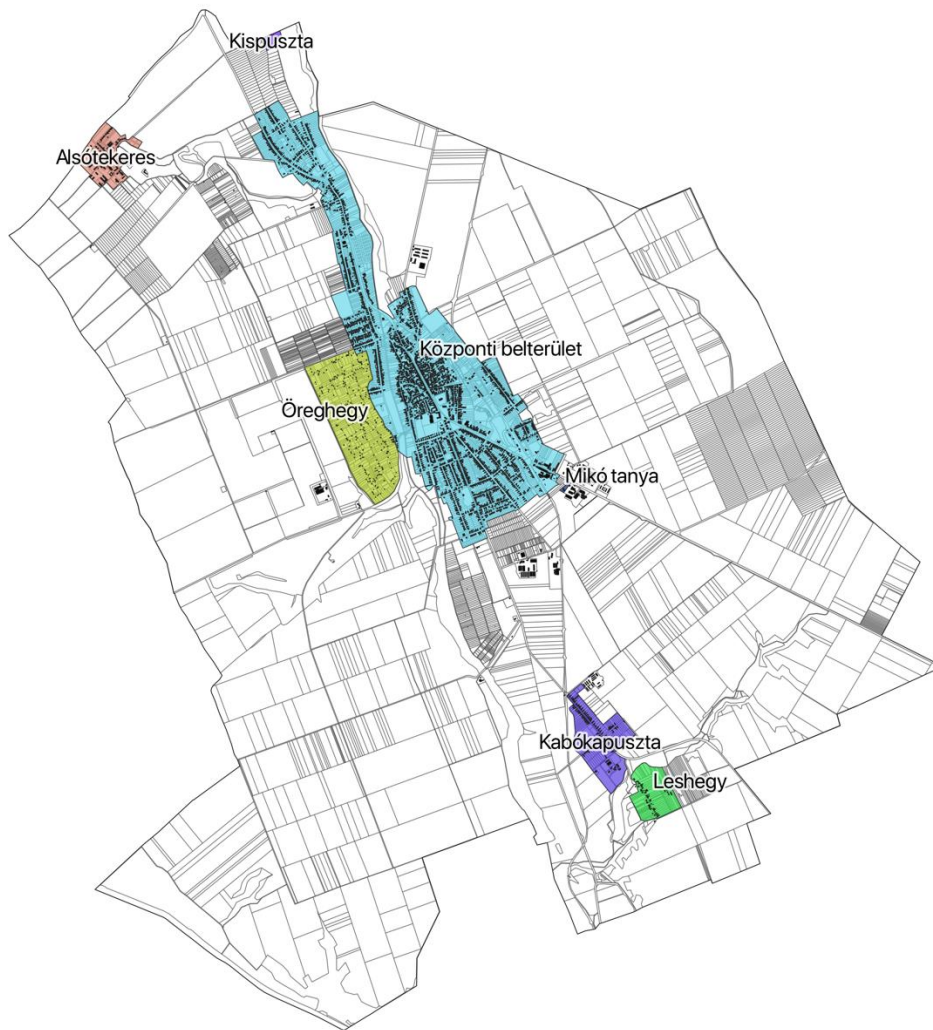
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. Településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Enying a Mezőföld Balatonhoz közeli kisvárosa, mely a Veszprém megyéből érkező Cinca- Csíkgát patak elágazásánál fekszik, az Enyingi háton és a Kabóka -völgyben. Jellegzetesen dombos vidék, észak- dél irányú tagoltsággal. A település gerincét a 64-es főút jelenti, erre fűződik fel Enying városrész mellett a hozzá tartozó Balatonbozsok településrész is. További három, földrajzilag elkülönülő településrész tartozik a városhoz, a Lajoskomáromi út mentén fekvő Kabókapuszta és Leshegy és a 7-es út mentén fekvő Alsótekeres.

Településrész megnevezése	Településrész jelleg kód	Postai irányító-szám	A külterület települési jellege	A településrész távolsága a központi belterülettől	A népszámlálási lakónépesség	A lakások száma	Lakott egyéb lakóegységek száma
Alsótekeres	02	8130	Mgl.	7,1	189	71	7
Kabókapuszta	01	8130		5,4	288	89	
Kispuszta	02	8131	Kt.	4,5		1	
Központi belterület	00	8130			6 217	2 389	
Leshegy	02	8130	Mgl.	6,1	104	31	
Mikótanya	02	8130	Mgl.	2,0	3	1	
Öreghegy	02	8130	Mgl.	1,0	34	15	3

126. ábra: Enying városrészei (Forrás KSH helységnévtár)

127. ábra: Enying városrészei (ADI STÚDIÓ)

A városrészek térképi lehatárolását az 1.6.2. fejezet tartalmazza részletesen, valamint az 1.7.3. fejezet is tartalmaz városrészi elemzést.

Enying településrész bír a legvárosiasodottabb jelleggel, itt található a városközpont is, mely a legrégebb kialakult településrész. A klasszikus városközponti funkciók itt kapnak helyet, az intézmények, és szolgáltatások nagy része itt sűrűsödik. Az organikusan fejlődött, történeti településrész túlmutat a szigorúan vett központi területeken, itt a beépítés és telekhasználat még a klasszikus mezőgazdasági tevékenység jegyeit hordozza. Enying kertvárosias beépítésű területei a város azon részei, melyeken a beépítés egyrészt a közeli múltban alakult ki, másrészt a telekhasználat inkább városias, nem mezőgazdasági jellegű.

128. ábra: Enying városháza (Huszár Szilvia 2022. 06.03.) 129. ábra: Enying Nepomuki Szt. János templom és a 64. sz. főút

Alsótekeres a városközponttól észak-nyugati irányban helyezkedik el, ma legfőbb vonzereje a faiskola telephely és üzlet, mely országos szinten is jelentős.

A XX. sz. elején épült ki a viszonylag egységes arculatú településközpontja víztoronnyal, gazdasági épületekkel, szolgáltató épülettel, munkáslakásokkal. A későbbiekben bővült újabb lakótelkekkel és házakkal. Jelenleg a HIT gyülekezete ifjúsági tábora működik itt.

130. ábra: Alsótekeresi faiskola (Huszár Szilvia 2022. 06.03.) 131. ábra: Alsótekeresi major (Huszár Szilvia 2022. 06.03.)

Balatonbozsok a XI. századtól létező település. Egytelkes nemesek lakták, a török időkben elpusztult, majd a XVII. században újjáépült és virágzó település volt. Alapvetően átutazó település volt, -mivel a budai Posta út mentén feküdt - így számtalan szállásadó és vendéglátó épülettel rendelkezett egész a vasút kiépüléséig. Ma csendes kis településrész, jelentős átutazó forgalommal a település gerincét képező 64-es úton (Enyinghez hasonlóan).

132. ábra: Balatonbozsok Szentháromság templom

133. ábra: Tornynos iskola (Huszár Szilvia 2022. 06.03.)

Kabókapusztá és Leshegy az enyingi uradalom külső részei voltak, amelyekben fokozatosan alakult ki egyre nagyobb lakónépeség, - elsősorban a városközponthoz való viszonylagos közelség miatt - amelyek később, a földreform során kiosztott új házhelyekkel további növekedésnek indultak. A Kabókapusztán működő Kabóka Lovastanya Enying fontos turisztikai célpontja.

134. ábra: Kabókapusztá Juhász Gyula utca

135. ábra: Leshegy Ófalu utca (Huszár Szilvia 2022. 06.03.)

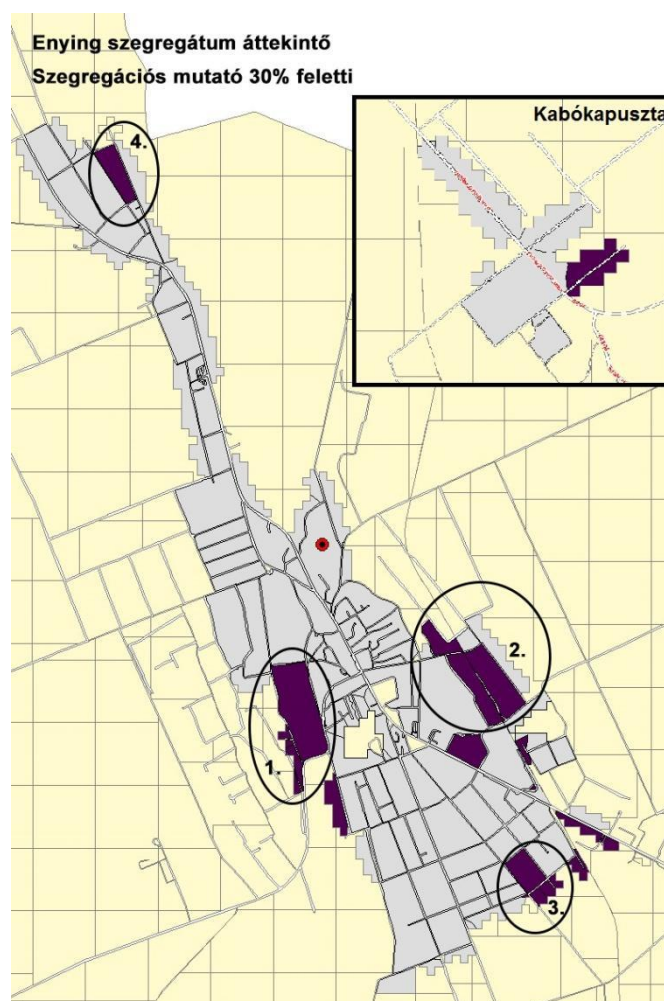
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)⁴

136. ábra: Enying szegregátumai (Forrás KSH, szerk. ADI STÚDIÓ)

Enying és Balatonbozsok 1966-ban egyesült. A 19. században, a kiegyezésig még Balatonbozsok volt a járási székhely, majd kereskedelmi, tranzitközponttá vált. Jelentősége a dombóvári vasútvonal megépítését követően csökken. A 20. század második felében, amikortól a balatoni turizmus tömegessé vált – tehát a mai egyesített település kialakulását követően – Enying a tó külső vákuumövezetébe került, mivel egyik része sem alkalmas üdülőfalunk. Ugyanakkor az itt élő építőipari szakmunkások, illetve képzetlenek egyaránt profitálhatnak a legális vagy féllegális balatoni építőipari szezonmunkákból.

⁴ A 2015. évi ITS alapján került kidolgozásra. A KSH 2021-ben a 2011. évi népszámlálási adatokat szolgáltatatta.

137. ábra: Enying szegregált településrészei (Forrás KSH)

Enyingen öt lehatárolt szegregátum található – ebből három az enyingi, egy pedig a balatonbozsoki településrészen. Az ötödik szegregátum a Leshegy külterület egésze. A szegregátumok szétszórtsága ugyanakkor azt is jelenti, hogy egyik szegregátum népessége sem nagyobb 110 főnél. Összességében az öt szegregátumban 439 ember él – a településen élő lakosság 6,4 százaléka. A szegregátumban élő népesség 16,8 százaléka 0-14 éves korú – szemben a település egészének 14,7 százalékos átlagával. Az összes 0-14 év közötti gyerek 7,3 százaléka él a szegregátumokban.

Az aktív korúak körében az alacsonyan képzettek aránya 59 százalék, szemben a városi 28 százalékos aránnyal. A szegregátumokban az aktív korú nem foglalkoztatottak aránya 55,6 és 74,2 százalék között mozog – szemben a település egészén mért 41,4 százalékos aránnyal. Az alacsony képzettségű, aktív korú, munkajövedelemmel nem rendelkezők esetében a rés nagyobb: a szegregátumokban az arány 30,6 és 51 százalék között mozog, míg a települési arány 16,5 százalék. Az összes alacsony képzettségű aktív korú nem foglalkoztatott 17 százaléka él a szegregátumokban. Az öt szegregátumban 153 lakás található, a város lakásállományának 5,9 százaléka. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya a szegregátumokban összességében 23 százalék, míg a településen csak 11 százalék. Az összes enyingi alacsony komfortfokozatú lakás 13 százaléka található a szegregátumokban.

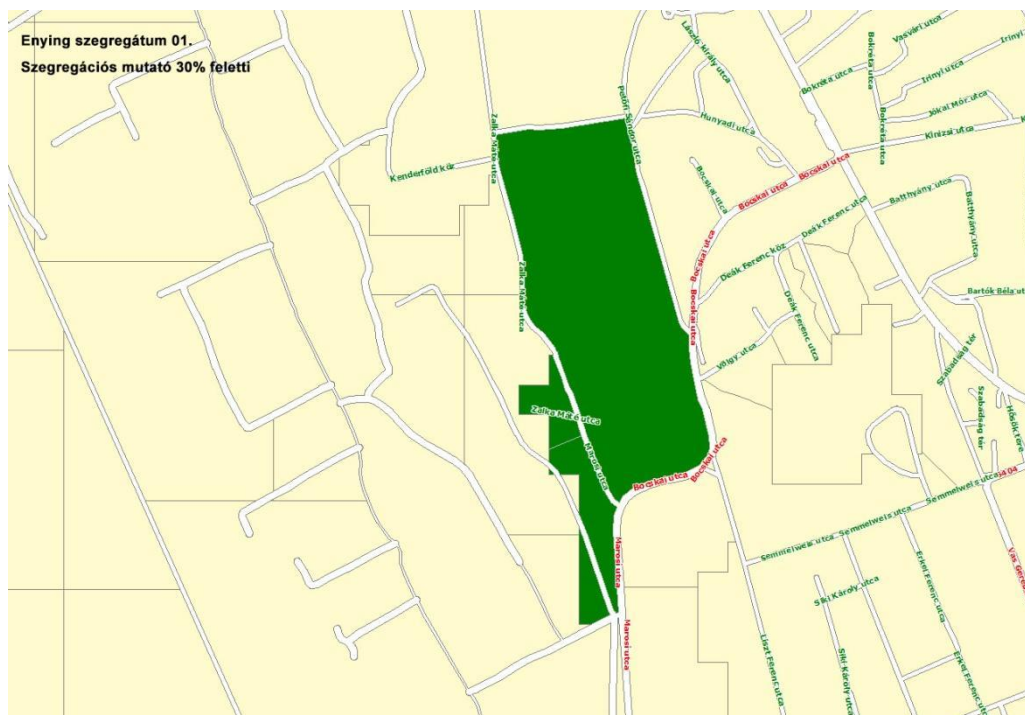
Mutató megnevezése	Enying összesen *	1. szegregátum (Marosi u. mindkét oldala - Zalka Máté utca - névtelen utca - Petőfi Sándor utca - Bocskai utca)	2. szegregátum (névtelen utca - Dr. Belák Sándor utca - Budai Nagy Antal utca - névtelen utca)	3. szegregátum (István Király utca - Malom utca - Árpád utca - Széchenyi utca - István király utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - Árpád utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - István király utca Széchenyi utca sarka)	4. szegregátum (Móra Ferenc utca - Gárdonyi Géza utca - Arany János utca - Mikszáth Kálmán utca)	Leshegy (Külterület)
Lakónépesség száma	6835	101	109	68	57	104
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	14,7	20,8	11,9	11,8	15,8	24,0
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,7	61,4	67,9	52,9	63,2	55,8
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	22,6	17,8	20,2	35,3	21,1	20,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	28,6	61,3	55,4	77,8	38,9	63,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	8,1	1,6	0,0	0,0	4,8	1,5
Lakásállomány (db)	2597	30	41	30	21	31
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	10,7	40,0	12,2	16,7	9,5	32,3
Rendszeres munkajövedelem mel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	41,4	74,2	64,9	61,1	55,6	69,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelem mel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	16,5	51,6	40,5	47,2	30,6	48,3
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	53,9	23,9	33,8	35,0	41,0	25,4

Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	38,7	67,7	54,8	69,2	47,6	64,5
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	52,5	81,3	65,4	64,3	64,7	77,8
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességben belül	55,2	68,3	67,0	70,6	63,2	68,3
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	15,5	50,0	27,8	30,0	19,0	45,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,2	31,3	16,7	15,0	4,8	36,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	9,3	37,9	12,5	19,2	10,0	34,5
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,7	6,9	7,5	3,8	15,0	20,7

A tagolt településen – a mai Enying három különálló belterületi és öt külterületi részből áll – kockázatos mechanikusan meghatározni a szegregáció súlyosságát, vagy annak helyi percepcióját, mert azt a kérdéses lehatárolt övezetek térbeni elhelyezkedése erőteljesen befolyásolja. Nyilvánvaló, hogy a belterületi szegregátumok léte és problémái súlyosabbnak látszanak, jóllehet ezt a mutatók csak részben támasztják alá. A Leshegy külterületen például nagyobb a 0-14 éves gyerekek aránya, mint a belterületi szegregátumok lakói körében, ám a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők – és az alacsonyan képzett rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők – aránya az enyingi Marosi u. mindkét oldala - Zalka Máté utca - névtelen utca - Petőfi Sándor utca - Bocskai utca által határolt szegregátumban a legmagasabb.

1. szegregátum

A terület az enyingi településrészen, a Marosi u. mindkét oldala - Zalka Máté utca - névtelen utca - Petőfi Sándor utca - Bocskai utca által határolt zónában fekszik.

138. ábra: 1. szegregátum (Marosi u. mindkét oldala - Zalka Máté utca - névtelen utca - Petőfi Sándor utca - Bocskai utca)

139 ábra: Zalka Máté utca (Huszár Szilvia 2022.01.11.)

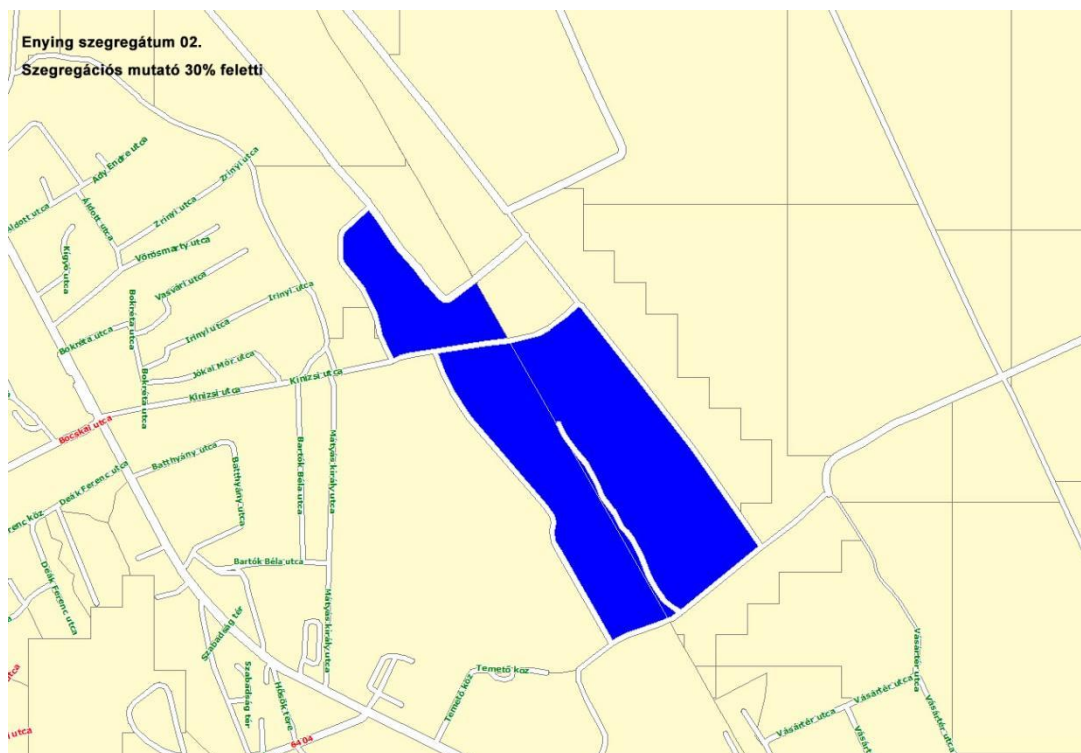

140. ábra: Marosi utca (Huszár Szilvia 2022. 01.11.)

Ebben a zónában 101 ember él. A szegregátumban nagyon kedvezőtlenek a képzettségi és foglalkoztatási mutatók – a képzetlenek aránya. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 74,2 százalék, a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező alacsony képzettségű aktív korúaké pedig 51,6 százalék – mindkét mutató a legmagasabb a lehatárolt szegregátumok között. A foglalkoztatottak aránya is itt a legkedvezőtlenebb. Itt a legnagyobb az alacsony komfortfokozatú lakások aránya is, 37,9 százalék.

2. szegregátum

Az Enyinghez tartozó névtelen utca - Dr. Belák Sándor utca - Budai Nagy Antal utca - névtelen utca által határolt terület.

141. ábra: 2. szegregátum (névtelen utca - Dr. Belák Sándor utca - Budai Nagy Antal utca - névtelen utca)

142. ábra: Budai Nagy Antal utca (Google 2011)

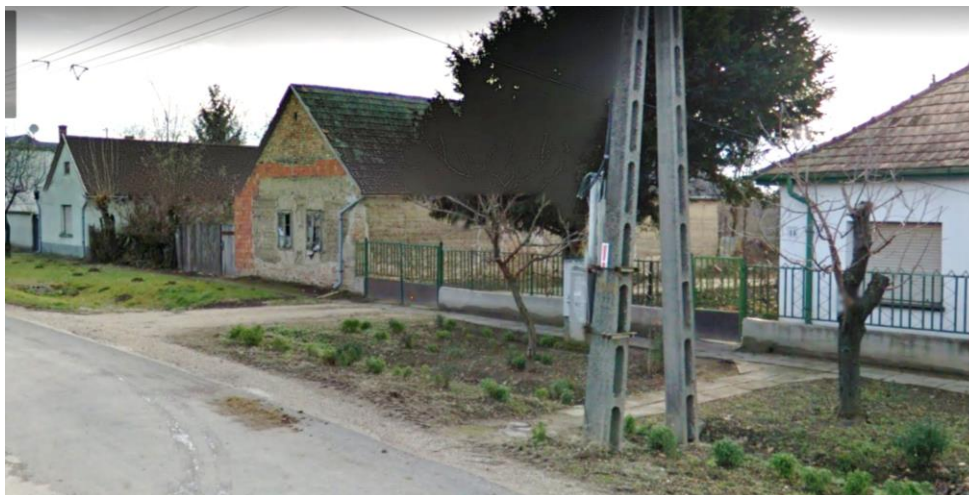
Ebben a zónában 109 ember él. A képzettségi arányok valamivel kedvezőbbek, mint az 1. szegregátumban: a legfeljebb csak alapképzettséggel rendelkezők aránya 55,4 százalék. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak aránya 64,9 százalék, ami nagyon magas, az alacsony képzettségű munkajövedelemmel nem rendelkező aktívak aránya pedig 40,5 – mindkét mutató nagyon magas, jóllehet két másik szegregátumban még rosszabbak a mutatók. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya ellenben viszonylag alacsony, 12, 5 százalék

3. szegregátum

Enying déli részén, az István Király utca - Malom utca - Árpád utca - Széchenyi utca - István király utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - Árpád utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - István király utca Széchenyi utca sarka által jelölt terület.

143. ábra: 3. szegregátum István Király utca - Malom utca - Árpád utca - Széchenyi utca - István király utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - Árpád utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - István király utca Széchenyi utca sarka)

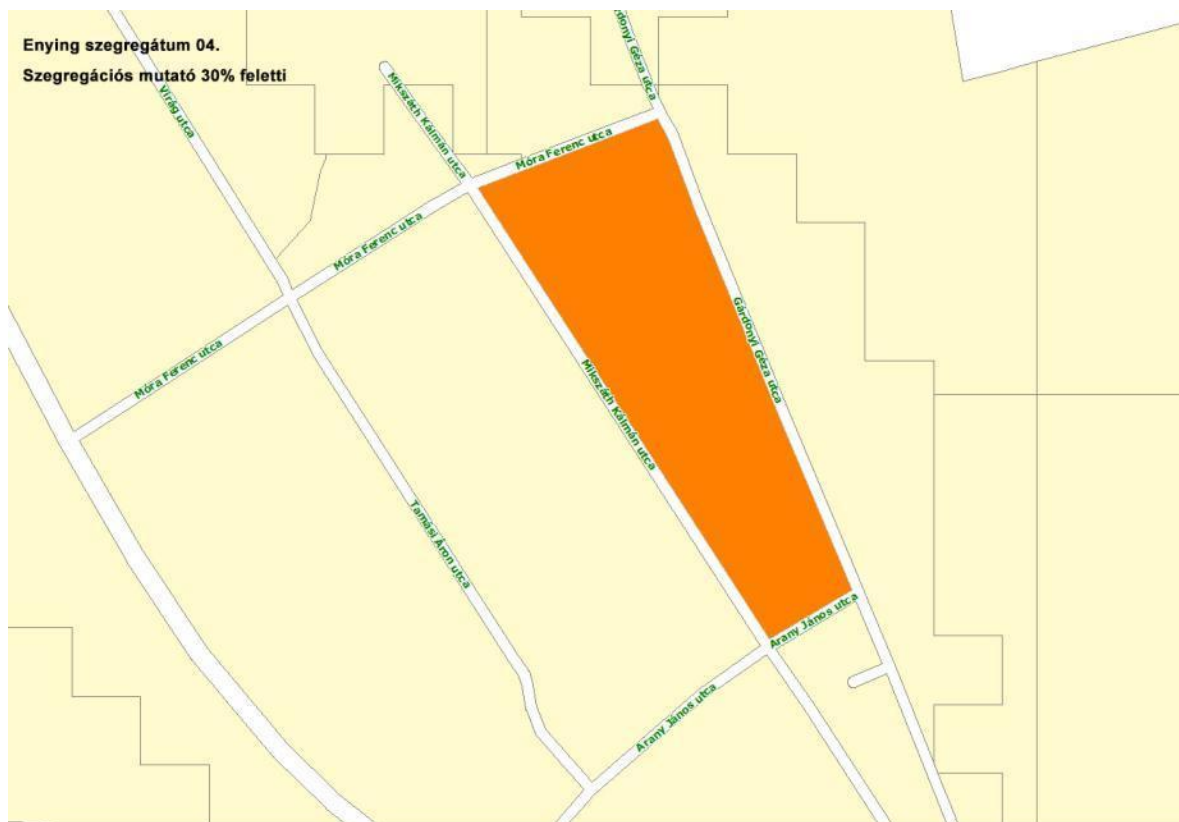

144. ábra: István király utca (Google 2011.)

Ebben az övezetben viszonylag kevesen élnek; a népesség száma mindössze 68. A gyerekek aránya alacsony, kisebb, mint a városi arány, mindössze 11,9 százalék. A képzettségi mutató azonban kirívóan rossz: az ott élő aktívak 77,8 százaléka alacsony képzettségű. Az aktív korú munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya 61 százalék, az alacsony képzettségű munkajövedelemmel nem rendelkezőké pedig 47,2 százalék. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 19,2 százalék.

4. szegregátum

Balatonbozsok északi részén, a Móra Ferenc utca - Gárdonyi Géza utca - Arany János utca - Mikszáth Kálmán utca által határolt terület.

145. ábra: 4. szegregátum István Király utca - Malom utca - Árpád utca - Széchenyi utca - István király utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - Árpád utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - István király utca Széchenyi utca sarkán)

146. ábra: Arany János és Mikszáth Kálmán utca sarka (Huszár Szilvia 2022.06.03.)

Ez a legkisebb népesség terület: mindössze 57 ember él itt. A korfa nagyon hason a település egészéhez: a gyerekek aránya 11,8 százalék, az időseké 21,1 százalék. A képzetlenek aránya nagyobb, mint a települési átlag (38,9 százalék) de lényegesen alacsonyabb, mint a többi szegregátumban. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktívak (55,6 százalék) és az alacsonyan képzett rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktívak (30,6 százalék) is a települési átlag, illetve a többi szegregátum között van. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya (9,5) valamivel még alacsonyabb is, mint a települési átlag.

5. szegregátum

Leshegy (Külterület)

147. ábra: 5. szegregátum Leshegy

148. ábra Leshegy Ófalu utca (Huszár Szilvia 2022. 06.03.)

Ezen a területen 104 ember él. A gyerekek aránya itt a legmagasabb (24 százalék), ugyanakkor az idősek aránya is viszonylag magas 20,2 százalék). A képzetlenek aránya a második legrosszabb a

szegregátumok között (63,8) mint ahogyan az aktív korú, munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (69 százalék) illetve az alacsony képzettségű munkajövedelemmel nem rendelkező aktívaké is (48,3 százalék). Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya szintén magas, és a második legrosszabb komfort nélküli lakások (32,3).

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése (potenciális akcióterületek)

A helyzetfeltárás alapján akcióterületként az Enyingi Fő utca program célterületét azonosítjuk, amely a központi belterület Fő utca két oldalát foglalja magába. Lehatárolását lásd: az 1.4. fejezetben.

Akcióterületként javasoltak egy egyes városrészek területe.

A városrészeken kívül egy-egy pontszerű beavatkozási helyszínt lehet azonosítani Enying közigazgatási területén, amelyek az illegális hulladéklerakásból adódóan konfliktuspontok. Továbbá vonalas jellegű beavatkozási helyszínek a felhagyott vasútvonalak, mint potenciális kerékpárút, illetve a rendezetlen vízfolyás medrek, amelyek rehabilitálása javasolt.

4. A PARTNERSÉGI FOLYAMAT ISMERTETÉSE

4.1. Partnerek definiálása

Enying ún. partnerségi rendeletét 2017-ben fogadta el Enying Város Önkormányzata Képviselő-testülete. A településfejlesztéssel, településrendezéssel és a településképi alakításával összefüggő partnerségi egyeztetés szabályairól- szóló 8/2017. (IV. 27.) önkormányzati rendelete egységes szerkezetben hatályos a 16/2017. (VI.30.) önkormányzati rendelettel.

A rendelet hatálya Enying Város településrendezési eszközeinek, településképi arculati kézikönyvének és településképi rendeletének elkészítésére, és módosításaira terjed ki.

A rendelet megnevezi az egyeztetésben résztvevőket (a továbbiakban: Partnerek):

- a tervezéssel érintett terület lakossága,
- a tervezéssel érintett területen lévő ingatlan tulajdonosa, az ingatlannyilvántartásban egyéb bejegyzett joggal rendelkező,
- tervezéssel érintett területen székhellyel, telephellyel rendelkező gazdálkodó szervezet,
- tervezéssel érintett területen Önkormányzatnál nyilvántartott civil szervezetek,
- tervezéssel érintett területen működő elismert egyház,
- egyéb jogszabályok alapján a dokumentum véleményezési eljárásába bevonandó szervezetek.

A rendelet szabályozza a partnerek tájékoztatásának módját és eszközeit:

- az Önkormányzat a partnereket a város hivatalos honlapján (www.enying.eu), a hivatali hirdetőtáblán, a helyi lapban és lakossági fórum keretében tájékoztatja, továbbá
- a Partnerek az Enyingi Polgármesteri Hivatalban ügyfélfogadási időben a tervanyagba betekintheznek, azzal kapcsolatban felvilágosítást kaphatnak

A rendelet szabályozza a partnerek javaslatai és véleményei közlésének módját, amely a következő.

A közzétett tájékoztatás alapján a partnerek az abban meghatározott határidőig jogszabályon alapuló írásos javaslatokat tehetnek, véleményt nyilváníthatnak postai úton az Enyingi Polgármesteri Hivatal hivatalos címére történő megküldéssel, vagy elektronikus levélben az Enyingi Polgármesteri Hivatal hivatalos e-mail címre. A lakossági fórumon a résztvevők szóban elmondhatják véleményüket, továbbá a fórumot követő 8 napon belül írásban –postai vagy elektronikus úton –is élhetnek véleményük megküldésével az Enyingi Polgármesteri Hivatal hivatalos címére vagy elektronikus levélcímére.

A Partnerek véleményének feldolgozása:

- A beérkezett javaslatok, vélemények, az ezekre adott válaszok és kapcsolódó iratok dokumentálásáról és nyilvántartásáról gondoskodni kell.
- A beérkezett javaslatokra, véleményekre választ kell adni. Az el nem fogadott véleményeket, javaslatokat indokolni kell.
- Azt a partnert, aki a partnerségi egyeztetés során véleményt nem adott, a továbbiakban kifogást nem emelő partnernek kell tekinteni.

Az elfogadott településrendezési eszközök, településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet nyilvánosságát biztosító intézkedések:

- A polgármester az elfogadott településrendezési eszközt, településképi arculati kézikönyvet, településképi rendeletet a kihirdetést követően feltölti a város hivatalos honlapjára, és erről hirdetményt tesz közzé a város hivatalos honlapján és a hivatali hirdetőtáblán.
- Az elfogadott településrendezési eszközök, településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet nyomtatott formában ügyfélfogadási időben megtekinthetők a hivatalban.

Habár a rendelet hatálya nem terjed ki a települési fejlesztési dokumentumokra, az integrált településfejlesztési stratégia tervezése folyamatában fenti rendelet előírásait követte az önkormányzat, mint megbízó és a tervezőcsapat, mint megbízott.

4.2. Partnerségi akciók és azok tartalma

4.2.1. Önkormányzati interjúk

A tervezők a tervezés megkezdésekor összeállították azokat az interjú kérdéseket, amelyeket csak helyben ismerhetők meg, azaz releváns statisztikai adat nem áll rendelkezésre. 2022. január és február hónapokban a tervezők a válaszokat részben írásban, nagyobb részt szóban kapták meg az önkormányzat dolgozóitól, képviselőitől.

141. ábra: Tervezői egyeztetés a polgármesteri hivatalban (Huszár Szilvia 2022. 01.11.)

Az 1. mellékletben található témákat egyeztették a tervezők és épült be a vizsgálatba és a stratégiába.

4.2.2. Elvégzett kérdőíves felmérések dokumentálása

A fenntartható városfejlesztési tervezés megkezdésekor az önkormányzat a város honlapján elektronikus formában közzétette az FVS kézikönyvben ajánlott lakossági és intézményi kérdőívet. A lakosságtól bejövő válaszokat az alábbiakban összegezzük.

Szeretnék elmondani, hogy mit fejlesszünk Enyingen?

Tisztelt Lakosság!

Szeretnék elmondani, hogy mit fejlesszünk Enyingen? Fontos az Önök véleménye, kérjük, hogy észrevételeiket osszák meg és töltsék ki a településről szóló kérdőívünket.

Ezek fogják megalapozni a város jövőbeni fejlesztéseit, és ezek alapján tudunk a pályázati pénzeket lehívni.

Az alábbi linkre kattintva tudják megnyitni a kérdőívet:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScs0BAKxXokrusF_f-QnVY_X8ilqTi4Zkcjkf6SfzMebPg05A/viewform

2022-02-24 10:18:57

Enying Város : felmérés a település fejlesztéséhez

A(z) Enying Város : felmérés a település fejlesztéséhez űrlap már nem fogad válaszokat. Ha Ön szerint ez csak véletlen lehet, vegye fel a kapcsolatot az űrlap tulajdonosával.

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá. [Visszaélés jelentése](#) - [Felhasználási feltételek](#) - [Adatvédelmi irányelvek](#)

Google Űrlapok

142-143. ábra: Kérdőív kitöltésére szóló felhívás Enying város honlapján

Lakossági felmérés

A lakosság körében végzett kérdőíves felmérés 2022. február 22. és április 31. között zajlott. Ennek célja az volt, hogy négy témakör (megtartó város, digitális város, kiszolgáló és zöldülő város, prosperáló város) szerint ismerjük meg a lakosság véleményét, szokásait és vízióját az adott témákban és a település fejlesztésével kapcsolatban.

A lakosság körében végzett kvantitatív felmérés egy önkitöltős, online kérdőív volt, és Likert-skálás, mátrixos, feleletválasztós, valamint nyitott kérdéseket tartalmazott.

A településen rendelkezésre álló demográfiai adatok alapján 35-60 fő közötti kérdőív elérést tűztük ki célként. Emellett a településen jelenlévő társadalmi csoportok aránya alapján volt ellenőrizhető a kérdőív reprezentativitása, vagyis, hogy a településen jelenlévő társadalmi csoportok a kerületi súlyuknak megfelelően töltötték-e ki a kérdőívet.

A kérdőívet 275-en töltötték ki, ami az eredetileg meghatározott minimum 35 kitöltőnél jelentősen több, a lakosság mintegy 3,9%-a vett részt a felmérésben, ami nagyon jónak mondható. A kitöltők 91,6%-a Enyingen lakik, majd 10% Enyingen tanul vagy dolgozik, 5% sokat látogatja a települést, 2,5 % pedig megyei lakos.

Enying demográfiai adatai alapján a kérdőív eredményei nem tekinthetőek reprezentatívnak a települési lakosság szempontjából. A kitöltők között felülreprezentált a 25-50 év közötti középkorosztály, és valamennyire alulreprezentált a 65 év feletti korosztály. Emellett felülreprezentáltak a nők, illetve a képzetebb csoportok (felsőfokú végzettség).

A kérdőív kérdéseit a 2. sz.melléklet tartalmazza.

I. Témakör: Megtartó város

A kitöltők 57 %-nak Enyinghez való kötődésének alapját a család és otthon alapítás jelenti, 54 százalékuk pedig itt született. 16 % a nyugodt kisvárosi lét, 15 % pedig a munkalehetőség miatt kötődik a településhez.

A helyi életminőséggel való elégedettség növelésében a kitöltők közel 72 %-a a jobb közbiztonságot, 70 % a jelenleginél is magasabb színvonalú közszolgáltatásokat (iskola, egészségügyi, szociális ellátás stb.), 56 % a városközponti és a lakóhelyéhez közel eső minőségi közösségi tereket tartotta nagyon fontosnak.

A szabad szavas válaszlehetőségnél többek között a közbiztonság fejlesztését, több gyalogátkelőhelyet és a gyalogátkelőhelyek láthatóságának növelését, a Balatonhoz kapcsolódó kerékpárutat, a közösségi közlekedés fejlesztését, az illegális szemétkukák megszüntetését és a köztisztaság növelését tartották az életminőség növelése szempontjából fontosnak.

A városi életminőséget befolyásoló tényezők közül a kerékpárosokat támogató infrastruktúrával, városi kerékpárutak hosszával és minőségével, a járdák és az utak minőségével, a közterületek általános minőségével, a közbiztonsággal és a kulturális szolgáltatások minőségével voltak inkább elégedetlenek vagy egyáltalán nem elégedettek.

II. témakör: Digitális város

A válaszadók nagy része (96%) használ okostelefont, 60% laptopot, 45 % pedig asztali számítógépet a mindennapokban. Internetezni leggyakrabban információszerezés, tájékozódás, kommunikáció, kapcsolattartás, a közösségi oldalak felkeresése, ügyintézés és szolgáltatások igénybevétele céljából szoktak.

A visszajelzések szerint a kitöltők a közhivatali ügyeket, az oktatási és egészségügyet érintő kérdéseket jellemzően személyesen intézik, amíg a közműszolgáltatókkal jellemzően online intézik ügyeiket.

III. témakör: Kiszolgáló és zöldülő város

A kitöltők a saját életminőségük szempontjából jellemzően a környezettudatos életvitelt (takarékosság az erőforrások igénybevételével), a szelektív hulladékgyűjtést, a megújuló energiaforrások használatát és a helyi élelmiszerek fogyasztását tartja fontosnak.

A város jövője szempontjából a szelektív hulladékgyűjtést, a környezettudatos és energiatudatos működést és a megújuló energiaforrások használatát a legtöbben nagyon fontosnak tartják.

A válaszadók 65%-a szabadidős céllal, 49% rekreációs céllal látogatja a városi zöldterületeket, parkokat, amíg 36% vesz részt közösségi és kulturális programokon, 15 % pedig sportol is a városi zöldterületeken.

Nagy részük (78%) szerint játszóterek és testedző eszközök kihelyezésével, 75% szerint több szolgáltatással (pl. mosdó, vendéglátás), 72% szerint a közvilágítás további fejlesztésével, 68% szerint gyakoribb kültéri program és rendezvény szervezésével lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit.

A válaszadók 68% százaléka rendelkezik otthon saját komposztálóval, közel 30% rendelkezik saját okos fogyasztásmérővel és terveztek tudatosan az épület tájolását és a klímatudatos növénykiültetéssel kapcsolatban.

IV. témakör: Prosperáló város

A helyi termékek tekintetében a legtöbben a zöldségeket, gyümölcsöket és kézműves használati tárgyakat ismerik, azonban a válaszadók 20%-a egyáltalán nem ismer ilyeneket. Legtöbben (56%) a piacon vagy közvetlen termelőtől (40%), alkotóktól (31%) vásárolnak helyi termékeket.

A kérdőív utolsó részében arra kértük a kitöltőket, hogy ha szeretnének valamit megosztani a városról, azt tegyék meg.

Véleményükben jellemzően az alábbiakat tartják fontosnak:

- Külterületek (Balatonbozsok, Tekeres, Kabóka, Leshegy) fejlesztése (közterületek, biztonság)
- A 64. főúton az átkelés biztonságának növelése (új gyalogátkelők, meglévők jobb láthatósága), különösen Balatonbozsokon
- Illegális személtalpok felszámolása, az elkövetők felelősségre vonása
- Alsótekerecs bekapcsolása a kerékpáros úthálózatba
- Kossuth utca és Kinizsi utca kereszteződésében a biztonság fejlesztése (jelzőlámpa telepítése)
- A kastély épületének hasznosítása
- Városi tűzoltóság létesítése
- Színvonalas játszóterek és közösségi terek létrehozása minden korosztály számára
- Utak, járdák állapotának javítása
- Jövőkép és fejlesztési koncepció kidolgozása
- Békaváros felszámolása
- A foci pálya kerüljön a lakott területen kívülre, ahol a lakókat nem zavarja a hangzavar
- Kerékpárút a Balaton felé

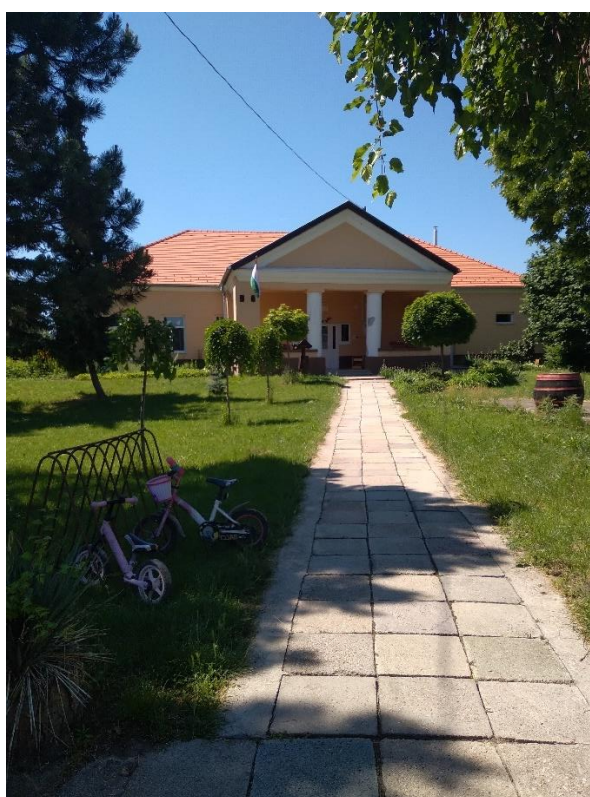
4.2.3 Terepbejárás

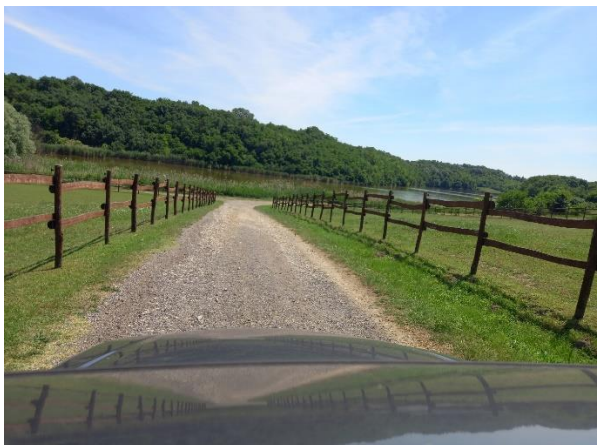
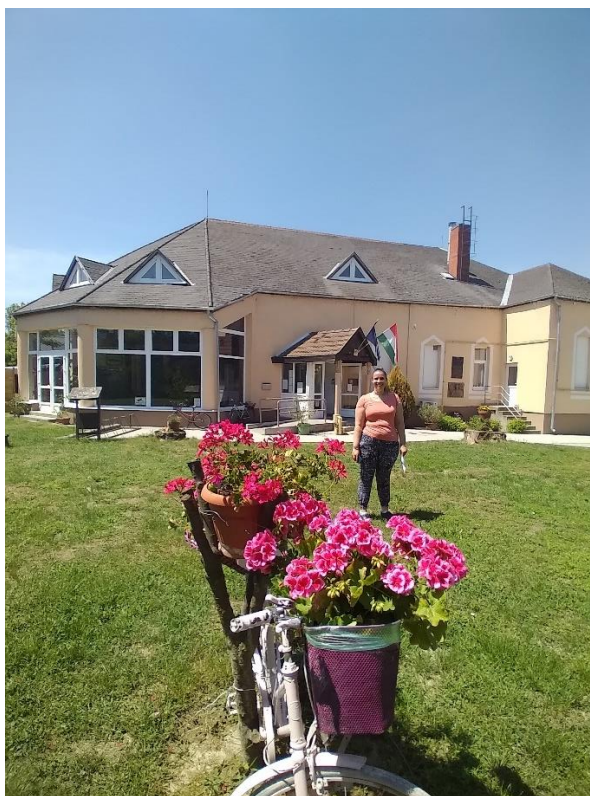
2022. január 11-én a tervezőket az önkormányzat műszaki osztályvezetője végig kísérte a település fejlesztéssel érintett helyszínen. Kiemelten került bemutatásra a Zöld Város Program fejlesztési területei.

144-149. ábra: 2022. január 11-i terepbejárás képei (Huszár Szilvia 2022.01.11.)

Másodjára júniusban egy szélesebb körű, teljes közigazgatási területre kiterjedő, egész napos terepbejárást tartottak a tervezők.

150-159. ábra: 2022. június 3-i terepbejárás képei (Huszár Szilvia 2022.06.03.)

4.2.4. Stratégia építő workshop

2022. március 24-én az önkormányzat aktív részvételével széles körű partnerségben zajlott le a stratégia építő workshop. Ezen az egész napos találkozón a város adottságait, problémáit azonosították a résztvevők, amelyek a SWOT analízis alapját szolgáltatják. A külső tényezőket, mint a lehetőségeket és veszélyeket a tervezők vázolták. Ezt követően közös munkában alakultak ki a fejlesztési javaslatok és a jövőkép jelmondata.

160-163. ábra: 2022. március 24-i workshop képei (Huszár Szilvia 2022.03.23.)

ERŐSSÉG

- Kitűnő földrajzi fekvés, jó elhelyezkedés, Budapest és Balaton közelsége
- Jó közlekedésföldrajzi fekvés (M7, 64. főút, M8a jövőben)
- Jó közlekedés
- Remek desztináció, szabadidős és turisztikai célpontok a közelben
- Jó levegő, kiváló természeti adottságok (talaj)
- Jó környezeti és természeti adottságok
- Kisvízfolyások, völgyek
- Gyönyörű környezet
- Sok elérhető zöldfelület, parkosított, belterületi zöldterületek
- Könnyebb mozgatható közösség (ingázás)
- Élhető méretű város
- Kitűnő nevelési és oktatási intézmények
- Kereskedelmi és szolgáltató intézmények jól működnek
- Nagy szabad területek

GYENGESÉG

- Nem működő közintézmények (rendelő)

- Üresen álló épületek (kastély)
- Tanárok elvándorlása
- Hiányos közösségi közlekedés (nincs vasútállomás)
- Rossz állapotú utak
- Nincs kerékpárút a városban és a Balaton felé
- Balaton közelsége nincs kihasználva
- Nincs elég munkahely
- Aktív korúak száma csökken, képzettség alacsony
- Községi terek hiánya nyitott és zárt is (kultúra, szórakozás, sportcsarnok, múvház, fiatalok számára)
- Városi együttműködés kevés vállalkozások, civilek részvételével
- Civil összefogás hiánya, nincs szervezőerő, szervezőszemély
- Városi rendezvények gyenge minősége (forráshiány is)
- 64-es főút elválasztó hatása, környezetszennyezése, nincs ill. kevés gyalogátkelőhely
- Rossz állapotú kisvízfolyásvölgyek, régi tó környéke rendetlen
- Illegális személtlerakás (Széchenyi u.)
- Együttélési szabályok be nem tartása
- Kulturális különbségek
- Lakosság hozzáállása (belefáradt, fásult, érdektelen)
- A város rossz megítélése, hírneve
- Közbiztonság nem kielégítő

LEHETŐSÉG

Gazdaság

1. A minőségi helyi és/vagy bio termékek iránti kereslet fokozatosan növekszik.
2. Közös Agrárpolitika 2023 és 2027 stratégia – Agrárökológiai Alapprogram, Élelmiszerfeldolgozás fejlesztése a mezőgazdasági termékek értéknövelésével, Vidékfejlesztést szolgáló intézkedések (Megújuló vidék)
3. Atipikus foglalkoztatási formák elterjedése (távmunka, részmunkaidő általánossá válása)
4. Közép-Duna Menti Kiemelt Térség (99 Tolna, Nyugat-Bács-Kiskun, Dél-Fejér megyei település)
5. Digitális technológiák széles körben, könnyen elérhetővé válnak (ár csökken, felhasználói kompetenciák iránti igény csökken)
6. Európai Unió kohéziós politikája (2021-2027) –Polgárokhoz közelebb álló Európa a helyileg irányított növekedési stratégiák és a fenntartható városfejlesztés Európai Unió-szerte való támogatása révén
7. Európai Unió kohéziós politikája (2021-2027) –Versenyképesebb és intelligensebb Európa - az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül
8. Természetközeli turizmus iránti kereslet növekedése
9. M8 gyorsforgalmi út megépülése

Zöld

10. Környezettudatos és környezetbarát technológiák és megoldások alkalmazását támogató szabályozás

11. Európai Unió kohéziós politikája (2021-2027) –Zöldebb, alacsony szén-dioxid kibocsátású Európa – a Párizsi Megállapodás végrehajtásával, valamint az energiaügyi átállásába, a megújuló energiaforrásokba és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben való befektetéssel
12. Mitigációs célok teljesítése érdekében a megújuló energiaforrások támogatásának növekedése, jogszabályi környezet változása.
13. Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve – Fenntartható zöld közlekedés
14. Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve - Vízgazdálkodás
15. Közös Agrárpolitika 2023 és 2027 – Környezeti fenntarthatóságot szolgáló intézkedések (Zöld jövő)
16. Vízvisszatartást, aszálykitértiséget csökkentő agrártámogatások kialakítása (pl: belvizes területek országos programban vízvisszatartás célterületei)
17. Európai Biodiverzitás Stratégia megvalósítása – Természetes ökoszisztémák és zöldfelületek értéke nő.
18. Vízkeretirányelv környezeti vállalásainak országos teljesítése

Szociális

19. Társadalmi vállalkozások és nem nyereségorientált társaságok működésének támogatása
20. 2021-2027 közötti időszak kohéziós politikájának prioritása – Szociálisabb és befogadóbb Európa a szociális jogok európai pillérének megvalósításával, valamint a minőségi foglalkoztatás, az oktatás, a készségek, a társadalmi befogadás és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés támogatásával.
21. Az öregedő társadalom és a speciális oktatási igények miatt az élők munkai igényű humán szolgáltatások felértékelődnek

Digitális

22. TOP+ IKT és okos település fejlesztések
23. 2021-2027 közötti időszak kohéziós politikája – Versenyképesebb és intelligensebb Európa – az innováción, a digitalizáción, a gazdasági átalakuláson és a kisvállalkozásoknak nyújtott támogatáson keresztül.
24. Felhő alapú adattárolás és IoT technológiák elterjedése csökkentik a városüzemeltetési költségeket és fejlesztik a gazdasági szolgáltatásokat.

Infra, szolgáltatás

25. A globális gazdasági változások (innovációk, új hálózatok, technológiaváltás) segítik a város kiszolgálóképességét
26. A túlzott urbanizáció által generált problémák és az atipikus foglalkoztatottsági formák elterjedésének hatására a vidéki területek felértékelődnek
27. TOP + Élhető települések – integrált településfejlesztést beavatkozások
28. Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve - Demográfia és köznevelés
29. Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi Terve - Egészségügy

VESZÉLY

Gazdaság

1. A klímaváltozás hatására a mezőgazdasági termelés költségeinek növekedése, a termésbiztonság csökkenése
2. Munkaerő kínálatot befolyásoló globális folyamatok, urbanizáció, gazdasági centrumokba település (pl.: jól képzett szakemberek, fiatalok elvándorlása)

3. Térségi, ágazati együttműködések gyengülése, támogatási források összehangolásának hiánya
4. Kiszámíthatatlan és bonyolult pályázati rendszer
5. A befektetők és az EU-s források nem céloznak a KKV szektor szereplőire
6. Világgazdasági és európai dekonjunktúra

Zöld

7. Zöld átállás lebonyolításához szükséges pénzügyi és jogszabályi feltételek elmaradnak
8. A jogszabályalkotási folyamat nem tudja lekövetni a technológiai eredményeket, illetve megoldásokat
9. Klímaváltozás hatására hőszén-dioxid-gyűjtés gyakorisága és hőszén-dioxid-gyűjtéses időszakok hossza nő
10. Klímaváltozás hatására szélsőséges csapadékesemények gyakorisága nő
11. Klímaváltozás miatt kialakuló aszályos időszakok növelik a talaj szélerezgését, ezzel csökkentik a termőföldek termőképességét és növelik a levegőszennyezést
12. A csapadékvíz visszatartás kialakítását elősegítő, illetve szabályozó országos jogszabályi környezet nem kerül kialakításra
13. Klímaváltozás hatására a természetes ökoszisztémák sérülnek, átalakulnak, inváziós fajok terjedése
14. Termőföld és a vízkészletek túlhasználata

Szociális

15. Civil szervezetek támogatásának csökkenése
16. Közösségi aktivitás csökkenése
17. A fiatalok és a képzett munkaerő megtartását nehezítő központi programok és források hiánya (fecskeházak, bérlakás program stb.)
18. Társadalmi különbségek nőnek, az egyes társadalmi csoportok közötti konfliktusok erősödnek
19. Az intézményrendszer folyamatos átalakítása, funkciómegvonások

Digitális

20. Az országos digitális hálózat fejlesztése lelassul
21. Adatvédelmi szempontok korlátozzák a nyílt adatok körét
22. A digitális készségek oktatása hiányos marad a közoktatásban és a szakképzésben
23. Adatbiztonsági veszélyek
24. A digitális technológiák terjedésével csökken gazdaság a humán erőforrás igénye, növekszik a munkanélküliség
25. E-gazdaság, e-ügyintézés támogatásának hiánya

Infra, szolgáltatás

26. Országos szintű infrastruktúrák fejlesztése elmarad (Közúthálózat, vasúthálózat, digitális infrastruktúra stb.)
27. A szabályozási környezet változása (jogszabályok, ösztönzők, ágazati politikák stb.) gátolja a város kiszolgáló/ellátóképességét
28. A globális egészségügyi válsághelyzetek, járványok negatívan hatnak a város kiszolgálóképességére
29. Mezőföld – az Észak-Tolna és Északkelet-Somogy határos területeivel együtt – az ország egyik egységes belső periferiája marad

30. Önkormányzati források csökkenésével a közszolgáltatások elérhetősége és minősége csökken
31. A kor követelményeitől elmaradó, a munkaerő rugalmas alkalmazkodását segítő oktatási-képzési rendszer
32. A humán közszolgáltatások színvonalát csökkenti az országos léptékben is jelentkező munkaerőhiány

FEJLESZTÉSI JAVASLATOK

Élhetőség

- 0-24 órás sportpályák kialakítása (kosár, görkori)
- Közbiztonság javítása
- Közlekedésbiztonság (zebra, járda nincs, közlekedéscsillapítás, Fő utca program keretében)
- Parkolók létesítése, bővítése, elektromos is
- Illegális szemételepek felszámolása (rendőrség, polgárőrség hathatós fellépése, demonstrálás, nevelés)
- Szolgáltatások fejlesztése (szórakozóhely létrehozása)
- Szabadtéri színpad kialakítása
- Kultúrház építése?, egyéb közösségi terek fejlesztése
- Üresen álló enyingi kastély és a balatonbozsoki tornyos iskola felújítása és funkcióval való megtöltése (közösségi térként, étterem, szálloda, inkubátorház)
- Helyi piac fejlesztése (tematikus, turizmus célú is)

Identitás, civil szerepvállalás

- Civil fórumok szervezése
- Rendezvények (környezetszépítő akciók, futóverseny, „Virágos Enying”, szőlészet, borászat, pincék)
- Tanoda program, Biztos kezdet program

Turizmus-Balaton

- Kerékpárút kiépítése (Balaton felé, több variáció: 64-es mentén Fő utca program keretében, Kabóka-Enying 2,5 km, Kabóka-Szabadhídvég 8 km)

Zöldítés

- Csapadékvízvezetés megoldása lakott területen
- Vízfolyások ökológiai rehabilitációja (medertisztítás, kotrás, duzzasztások -régi, új tó, természetvédelem , turizmus)
- Ökológiai tanösvény
- Utcafásítás (Kossuth utca mindkét oldala)
- Zöld Város Program folytatása

JÖVŐKÉP hívószavak: élő, aktív város, aktív közösség, zöld, zöld szív, víz, Balaton közeli, kapuja, lagúna

4.3. Partnerségi akciók további ütemezése a tervezési folyamatban

A 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet alapján 2022. őszén a partnerségi és államigazgatási véleményezési eljárás következik.

MELLÉKLET

1. számú melléklet

Önkormányzati interjú kérdések

MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATHOZ HELYI ADATKÉRÉS ÉS KÉRDÉSEK

1. Településfejlesztés, pályázatok

1.1. 2014-2020 közötti programozási időszakban (előző ITS-ben foglalt) fejlesztések tartalma. Melyek a lényegi elemei a megvalósul projekteknek? Mire fordított hangsúlyt az önkormányzat, milyen okból? Agrárprojektek.

- TOP-4.2.1-15-FE1-Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése/Enying (Balatonbozsok) Enyingi Család - és Gyermejjóléti Központ kialakítása 2017.04.28, 110 910 615 Ft
- TOP-3.2.1-16-FE1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése/Enying Önkormányzati épület energetikai fejlesztése Kabókapusztán 2017.12.20, 23 000 005 Ft
- TOP-3.2.1-15-FE1-Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése/Enying Enyingi Polgármesteri Hivatal energetikai korszerűsítése 2017.04.28,, 90 196 083 Ft
- TOP-2.1.2-15-FE1-Zöld város kialakítása/Enying, Zöld város, Enying 2017.04.28, 574 500 000 Ft
- KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez /Enying, ENYING VÁROS ÖNKORMÁNYZATA ASP KÖZPONTHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSA, 2017.05.04, 7 000 000 Ft
- EFOP-3.9.2-16-Humán kapacitások fejlesztése térségi szemléletben - kedvezményezett térségek/Enying, Humán kapacitások fejlesztése Enying térségében, 2017.11.07, 250 000 000 Ft
- EFOP-3.2.9-16-Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése/Enying, Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység fejlesztése az Enyingi járásban, 2017.06.07, 40 000 000 Ft
- VP-4.1.1-20-Állattartó telepek fejlesztésének támogatása/Mátyásdomb, Enyingi Agrár Zrt. Szarvasmarhatartó telep komplex fejlesztési koncepciója.2021.04.14 858 147 130 Ft
- VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása/Enying, Enying Római Katolikus Plébánia Egyházközség, 2019.09.27, 1 944 637 Ft
- VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása/Enying, Enying Város Önkormányzata 2021.04.21, 7 543 394 Ft
- VP-19.2.1-17-Helyi Fejlesztési Stratégiák megvalósítása/Enying, Enyingi Polgárőr Egyesület, 2019.06.04, 1 999 986 Ft
- VP-17.1.1-16-Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás/Mátyásdomb, Enyingi Agrár Zrt., 2018.12.13, 12 880 965 Ft
- VP-17.1.1-16-Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás/Mátyásdomb, Enyingi Agrár Zrt. 2017.12.15, 5 614 937 Ft
- VP-17.1.1-16-Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás/Mátyásdomb, Enyingi Agrár Zrt., 2017.04.21, 6 877 849 Ft
- VP-12.1.1-16-Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések/Mátyásdomb, Enyingi Agrár Zrt., Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken, 2017.07.21, 2 635 469 Ft
- VP-12.1.1-16-Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések/Mátyásdomb, Enyingi Agrár Zrt., Kompenzációs kifizetések természeti hátránnyal érintett területeken, 2018.03.19, 3 040 203 Ft
- VP-7.2.1-7412-16-A vidéki térségek kisméretű infrastruktúrájának és alapvető szolgáltatásainak fejlesztésére Külsőterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése/Enying, Enying Város Önkormányzata, Külsőterületi utak szilárd burkolattal történő ellátása, és útfenntartáshoz kapcsolódó g, 2017.12.28, 40 661 191 Ft
- TÁMOP-3.1.11-12/2- Óvodafejlesztés/Enying, ENYING VÁROS ÖNKORMÁNYZATA, Enying város óvodafejlesztése,2012.11.05, 14 581 295 Ft
- KEOP-5.7.0/15- Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése/Enying, ENYING VÁROS ÖNKORMÁNYZATA,Enying Város Önkormányzati épületeinek energetikai fejlesztése, 2015.09.25, 145 338 987 Ft
- KEOP-5.7.0/15- Középületek kiemelt jelentőségű épületenergetikai fejlesztése/Enying, ENYING VÁROS ÖNKORMÁNYZATA, Batthyány Fülöp Gimnázium és Általános Iskola épületének és udvari épületének energiahatékonysági korszerűsítése, 2015.09.16,149 861 897 Ft
- KEOP-4.10.0/N/14- Fotovoltaikus rendszerek kialakítása/Enese, ENYING VÁROS ÖNKORMÁNYZATA, Napelemes rendszer telepítése Enying településen. 2014.12.31, 33 664 755 Ft

- KEOP-1.2.0/B/10- Szennyvízelvezetés és tisztítás /Enying, Enying Város Önkormányzata,Enying Város szennyvízcsatornázása és szennyvíztisztítása,2010.12.17. 2 734 514 954 Ft
- KDOP-5.2.2/B-09- Bölcsődei ellátást nyújtó intézmények infrastrukturális fejlesztése és kapacitásának bővítése/Enying, Enying Város Önkormányzata,Városi Bölcsőde intézményének infrastrukturális fejlesztése és kapacitás bővítése , 2010.03.24, 71 972 997 Ft

forrás: palyazat.gov.hu

1.2 Egyéb megvalósult, folyamatban lévő projektek?

1.3 2014-2020 közötti programozási időszakban (előző ITS-ben foglalt) tervezett fejlesztések jelenlegi státusza

(megvalósult / részben megvalósult - mikorra várható megvalósulás, el sem kezdődött a megvalósítás) – később a stratégia alkotás folyamán beszéljünk róla

ADI STÚDIO 2020 fejlesztési stratégia kivonat, mi alapján lettek kiválasztva az ITS projektek vagy mindegyik ITS projekt szerepel csak átstrukturálva? Ezt a dokumentumot elfogadta az önk?

- I. Fő utca program
 - ITS. I.1. Forgalomcsillapítás a 64-es úton
 - ITS. I.4 Belterületi kerékpárút fejlesztés
 - ITS. I.7 FÓRUM – gazdasági és kulturális találkozóhely
 - ITS. I.9 Főút menti zöldfelületi sáv rendezése, sétánnyá alakítása
 - ITS. I.11 Részleges belterületi csapadékelvezető rendszer fejlesztése
- II. Városközpont program
 - ITS. I.2 Városközpont rehabilitáció
 - ITS. I.3 (Szabadtéri színpad felújítása,) Petőfi park rehabilitáció
 - ITS. I.8 Helyrajzi gyűjtemény és közösségi ház kialakítása
 - ITS. I.10 Sportolási lehetőségek bővítése
 - ITS. II.1 Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása
 - ITS. III.6 Gazdaporta létesítése
- III. Zöldváros program
 - ITS. I.3 (Szabadtéri színpad felújítása,) Petőfi park rehabilitáció
 - ITS. I.10 Sportolási lehetőségek bővítése
 - ITS. II.1 Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása
 - ITS. II.3 Helyi és kisközösségi hagyományokhoz kapcsolódó nevelési programok kidolgozása
 - ITS. III.3 Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása
 - ITS. III.6 Gazdaporta létesítése
- IV. Térségi turisztikai program
 - ITS. II.1 Járási szintű turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása
 - ITS. II.2 Helyi közösségi kommunikációs/marketing stratégia kialakítása, közösségi programok szervezése
 - ITS. III.3 Természeti és kulturális értékek turisztikai vonzerővé alakítása
 - ITS. III.4 Kerékpárút építése, hálózati csatlakozások kialakítása, kiszolgáló létesítmények fejlesztése

1.4 Balatonhoz való közelség. Nem merült fel a BKÜK-hoz való csatlakozás?

2. Településrendezés

2.1. Vannak-e hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések magánberuházókkal (ha igen, kivel, mire vonatkozóan)

2.2. Településrendezési terv megalapozó szöveges dokumentáció van az új 2021- es TrT módosításhoz? Szerkezeti terv?

2.3. Városrészek és várostérség térképi lehatárolása (ha van elfogadott, szerkeszthető GIS formátumban)-

Egy városrészeket tartalmazó térkép – majdani akcióterületek (TAK-MUT, Trt-Regioplan).

2.4 Került kijelölésre új lakóterület, vegyes terület, gazdasági terület, különleges terület? Van-e koncepcionális változtatás a régi 2004. évi és az új 2021. évi között? Mikor tervezik elfogadni?

3. A település társadalma

3.1. Vannak az önk-nak frissebb adatai a KSH-nál a városrészekre? (2021. helységnévtár)

Helység KSH kód	Helység hivatalos megneve zése	Megye megneve zése	Településrész megnevezése	Települ ésrész jelleg kód	Postai irányító- szám	A külterü let települ ési jellege	A településr ész távolsága a központi belterület től	A népszá mlálási lakónép esség	A lakások száma	Lakott egyéb lakóeg ysége k száma
--------------------	---	--------------------------	------------------------------	------------------------------------	-----------------------------	--	---	---	--------------------	--

02802	Enying	Fejér	Alsótekeres	02	8130	Mgl.	7,1	189	71	7
02802	Enying	Fejér	Kabókapusztá	01	8130		5,4	288	89	
02802	Enying	Fejér	Kispusztá	02	8131	Kt.	4,5		1	
02802	Enying	Fejér	Központi belterület	00	8130			6 217	2 389	
02802	Enying	Fejér	Leshegy	02	8130	Mgl.	6,1	104	31	
02802	Enying	Fejér	Mikótanya	02	8130	Mgl.	2,0	3	1	3
02802	Enying	Fejér	Öreghegy	02	8130	Mgl.	1,0	34	15	

3.2. Szegregátumok KSH 2011- óta változott a valós helyzet? Több lett vagy felszámolták? Sikerek és kudarcok. 2018. évi HEP.

- "1. szegregátum: (Marosi u. mindkét oldala - Zalka Máté utca - névtelen utca - Petőfi Sándor utca - Bocskai utca)"
- "2. szegregátum: (névtelen utca - Dr. Belák Sándor utca - Budai Nagy Antal utca - névtelen utca)"
- "3. szegregátum: (István Király utca - Malom utca - Árpád utca - Széchenyi utca - István király utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - Árpád utca mindkét oldala Széchenyi utcától délre - István király utca Széchenyi utca sarka)"
- "4. szegregátum: (Móra Ferenc utca - Gárdonyi Géza utca - Arany János utca - Mikszáth Kálmán utca)"
- 5. Leshegy: (Külterület)"

3.3. Foglalkozási és oktatási ingázás milyen irányú?

4. A település humán infrastruktúrája

4.1. Gimnázium helyzete. Megszűnés okai, jövő?

4.2. Az egészségügyben működik-e a telemedicina, távmonitoring? Hány jelzőrendszeres segítségnyújtásra alkalmas készülék van?

4.3. Mekkora az oktatási intézményei működését támogató önkormányzati költségvetési hozzájárulás :

4.4 Mennyi önkormányzati bérlakás van? Mekkora a bérleti díj?

5. A település gazdasága

5.1. Van-e városi székhelyű startupok / városi székhelyű gazdasági társaság? Urban Living Lab ?

5.2. Ipari parkok száma, elhelyezkedése, az egyes ipari parkokba bejelentett cégek száma (térképes adatok is esetleg). Elegendő, bővítendő?

5.3. Vendégéjszakák számáról van-e az önkormányzatnak kimutatása?

5.4. Milyen városi rendszeres rendezvények, programok vannak? Látogatószám?

5.5. Nemzetközi konferenciát szerveztek-e? Van-e 500 főt befogadó rendezvényterem a városban?

5.6. Mennyi az IFA?

5.7. Mennyi az IPA?

5.3. Melyek a városban a nagyvállalatok, főbb foglalkoztatók?

6. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

6.1. Az önkormányzat, polgármesteri hivatal és intézményei által foglalkoztatottak száma (fő / év)

6.2 Önkormányzati feladatokra közmunkások foglalkoztatásának száma (fő / év) 2018, 2019, 2020

6.3 Uniós vagy hazai közmunka projekt vagy foglalkoztatási projekt van-e, ha van, akkor ezek keretében foglalkoztatottak száma (fő) és feladat?

6.4 Van-e közfoglalkoztatási terv?

6.5 Az önkormányzat által finanszírozott intézmények (bölcsődék, óvodák stb.) mennyire tudják kielégíteni a lakossági igényeket (van-e kapacitáshiány, területileg melyik városrészben)

6.6. Környezeti károk helyreállítására fordított önkormányzati költségvetés? Klímaváltozás, vis major.

6.7. Önkormányzati költségvetésen belül a kultúrára fordított összeg aránya ?

6.8. Milyen nyilvánosan elérhető önkormányzati adatbázisok, adatkörök érhetők el és hogyan

6.9. Adatgazdálkodási stratégia megléte van -e? Hivatalos városi, a bizalmas adatok kezelésére vonatkozó adatvédelmi politika megléte van -e?

7. Településüzemeltetési szolgáltatások, okos város települési szolgáltatások

7.1. Önkormányzat és egyes intézményeinek feladatai, szolgáltatásai, együttműködő szervezetei (honlapról)

7.2. Az önkormányzatnak van-e térinformatikai rendszere, ha igen, milyen adatköröket kezel, milyen szolgáltatásokat lát el-

7.3. 1 ügyintézőre jutó eljárások száma egy évben (db), átlagos ügyintézési idő (önkormányzati ügytípusonként) (perc)

7.4. Digitális önkormányzati és kormányhivatali közszolgáltatás igénybe vevőinek aránya az összes egyedi ügryhöz képest % -

7.5. Működő civil szervezetek és átlagos költségvetési támogatottsága (szervezetek száma/összes költségvetési támogatás)

7.6. Intelligens városi szolgáltatásokkal kapcsolatos információkat, közvetlen segítséget nyújtó közintézmények (könyvtárak, e-Magyarország pontok stb.) száma db

7.7. Digitális eszközökkel ellátott hátrányos helyzetű lakosok száma, aránya fő,%

7.8. Közösségi részvétellel megvalósult fejlesztések aránya %-

7.9. Megvalósult önkormányzati okos szolgáltatások az elmúlt 5 évben (pl. intelligens parkolási irányítási rendszer, környezeti alapú intelligens forgalomirányítási rendszer, elektromos autótöltők . közösségi autó- / kerékpármegosztó rendszer

7.10 hivatalos Városi Facebook csoport van/nincs, feliratkozók száma-

8. Közlekedés

8.1. Forgalomcsillapított övezetek (Lakó-pihenő és Tempo 30 övezetek) lehatárolása

8.2. Ismert kerékpártárolók helye, száma, kihasználtsága

8.3. Kijelölt parkolóhelyek száma (városrészenként)

8.4. Kerékpárút, kerékpársáv, kisforgalmú kerékpározható útszakaszok

8.5. Önkormányzati/közösségi járművek száma és típusa (személy/teher/haszongépjármű), személygépjárművek évi futásteljesítménye (potenciális elektromos autózáshoz)

8.6. Töltőállomások száma helye (kiemelten elektromos töltőállomások helye, típusa)

8.7 M8 elkerülő mikor várható a kiépítése?

<https://telex.hu/belfold/2021/01/28/2023-tol-epulhet-a-sztrada-szekesfehervar-es-dunaujvaros-kozott>

9. Közmű

9.1. Van-e nyilvántartás a lakossági saját kutakról?

9.2. Hány közkút van összesen a településen (résztelepülésekkel együtt)?

9.3. A csapadékvízvezetés külön rendszerű?

9.4. Öntözővízhálózat van a településen?

9.5. Ipari vízhálózat van a településen?

9.6. Mennyi a szippantott és szikkasztott mennyisége a településen?

9.7. Egyedi szennyvíz tisztító kisberendezés működik a lakoságnál, ahol nincs csatorna?

- 9.8. Hol található a szennyvíztisztító? (hrszt) városi, térségi szennyvíztisztító (tisztítás hatásfoka, teljesítménye, kihasználtsága)
- 9.9.A közvilágítási lámpatestek hány százaléka működik megújuló energiával? (napelem)
9. 10.Ki a közvilágítás üzemeltetője? A közvilágítási lámpatest döntő többségében a E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. tulajdonában van?
- 9.11.A földgáz felhasználásnak milyen felhasználási módjai vannak? (lakosságifűtés, főzés, mezőgazdasági , ipari?)
- 9.12 Van távhőrendszer a városban?
- 9.13. Lakások hány százaléka fűt fával és szénnel? Gumi, rongy fűtés jellemző?
- 9.14.1Mennyien használnak palackos gázt? Település mely részén? Külterületen? PB gáztelep van vagy benzinkúton cserélik?
9. 15.Van kimutatása az önk-nak, hogy mennyi lakásnál, cégnél van saját ellátásra termelő napelem? egyedi megújuló energiát termelő berendezéssel rendelkező háztartások, ipari-, köz- és mezőgazdasági épületek aránya/száma
9. 16.Napelempark üzemel Enyingen? Milyen teljesítményű? Hol (hrszt)? Községi napelempark esetleg?
9. 17.Biomassza erőműről, biogáz előállításáról volt gondolkodás? Tervezett?
9. 18.Hőszivattyús fűtés a lakoságnál és önk.i épületeknél, cégeknél van valahol?
9. 19.Volt termálvízkutatás a településen?
- 9.20.Van működő termálkút és termálvízhálózat a településen? Ha van, mire használják? Fóliasátrak fűtése?
9. 21.Tervezik a termálvíz kinyerését és hasznosítását pl. termálfürdő?
9. 22.Milyen önkormányzati energetikai beruházások történtek?
9. 23.Vannak -e és milyen problémák a távközléssel? (lefedettség, sávszélesség, szolgáltatók)
- 9.24. Potenciálisan energiaszolgáltatással kapcsolatban tartozást felhalmozók aránya a lakosságban?
- 9.25. Mekkora az önkormányzat teljes évenkénti lokális földgáz fogyasztása és éves földgáz költsége? (2016-2020 évekre)
- 9.26. Önkormányzati járműflotta üzemanyagfelhasználása (benzin és dízelolaj) (MWh)
- 9.27. Rendelkezik-e az önkormányzat elektromos vagy hibrid meghajtású járművel igen / _nem, ha igen, ezek száma (db)
- 9.28. Mekkora az önkormányzat teljes lokális évenkénti villamosenergia fogyasztása és költsége? (2016-2020 évekre)
- 9.29. Közvilágítás fogyasztása és teljes költsége (közvilágítási terv?)?
- 9.30. Ivóvíz mennyiségi-minőségi problémái (városrészenként), ivóvízbázis, ivóvízkutak állapota. 2015 évi ITS-ben új kút tervezése volt tervezve.
- 9.31 Illegális kúthasználat magán, ipari, mezőgazdasági (nincs bejelentve, bejelentett, de többet használ)-
- 9.32. Szelektíven gyűjtött hulladékfajták
- 9.33. Szelektív hulladékgyűjtés módja (ingatlanoknál, sziget), gyakorisága
- 9.34. Energetikai tanúsítvánnyal rendelkező háztartások és intézmények/épületek aránya %
- 9.35.Intelligens közmű mérőket használó épületek aránya %-
- 9.36. Energiahatékonysági beruházással érintett önkormányzati tulajdonú ingatlanok aránya
- 9.37. Megújuló energiát használó önkormányzati tulajdonú ingatlanok aránya

10.. A táji és természeti adottságok vizsgálata

- 10.1.Helyi védett és védelemre érdemes természeti területek száma, elhelyezkedése kiterjedése. Nemzeti parkkal való együttműködés?
- 10.2.Tanösvények vannak a városban?

10.3. Van-e erdei iskola a településen? Éves átlag látogatószáma? Erdészettel való együttműködés?

11. Zöldfelületi rendszer

11.1. Önkormányzat által kezelt zöldterületek kiterjedése (m²) (közpark, közkert). Állapotuk, kihasználtságuk?

11.2. Játsszóterek száma, területe

11.3. Zöldterületek/szabadidős területek térképi adatbázisa. Zöldfelületi katasztere van a városnak? Naprakész nyilvántartás?

12. Épített környezet

12.1. Önkormányzati vagyonkataszter (forgalomképtelen, korlátozottan forgalomképes, forgalomképtelen vagyonelemek)

12.2. Önkormányzati/közösségi tulajdonú épületek száma és átlagéletkoruk, (pontos hely, funkció)

12.3. Beépítési magassági kataszter, beépítési idő szerinti katasztere van a városnak?

12.4. Országos és helyi védelem alatt álló és védelemre érdemes épületek, területek (térkép) -) - (TAK?)

12.5. Barnamezős területek nagysága, elhelyezkedése

13. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

13.1. Digitális zajmérő állomások száma db

13.2. Zajterheléssel kapcsolatos bejelentések éves száma db

13.3. Fényszennyezés helyzete, kiemelt fényszennyező források

13.4. Hulladékelszállítási távolság a regionális hulladékgyűjtőhöz?

13.5. Hulladékelszállítási gyakorisága?

13. 6. Ki a hulladékszolgáltató?

13.7. Szelektív hulladékgyűjtő szigetek száma?

13.8. Hulladékudvarok száma?

13.9. Veszélyes hulladék gyűjtőhelyek száma ?

13.10. Lomtalanítások száma?

13.11. Igényalapú hulladékelszállítás van/nincs

13.12. Levegőtisztosítást mérő berendezés van a városban?

14. Katasztrófavédelem

14.1. Van-e integrált vízgazdálkodási terve, vagy vízkárelhárítási terve a városnak?

14.2. Tudnak-e előfordult felszínmozgás okozta balesetéről (talajmegcsúszás, suvadás, pincebeszakadás, löszfal omlás...)? Hol, mennyire gyakori?

14.3. Hol vannak a belterületen mélyfekvésű területek, ahol, gondot jelent a nagy esőzés? Külsőterületen hol okoz gondot a vízállás, belvíz?

14.4. Aszály miatti tűzkár volt-e, hol? Vihar, jégkár? Egyéb természeti csapás?

14.5. Rendvédelmi szervek legutolsó beszámolója

15. Ásványi nyersanyagvagyon

15.1. Milyen bányák vagy anyagnyerőhely működik a településen? (homok, agyag) Hol? (hrs.)

16.Városi klíma

16.1. Klímastratégia, klíma akcióterv (van / nincs)

16.2. Fenntartható energiamenedzsmenttel foglalkozó szervezeti egység, vagy a településtervezési irodán belül ilyen irányú szakképesítéssel rendelkező személy van/nincs

16.3. Helyben gyűjtött csapadékvíz mennyiség újra hasznosításának területi aránya %

16.4. Városi hűsítő pontok, párapuk?

16.5. Települési hőszigetek térképes adatai (száma, helye)

16.6. Mi a legnagyobb kihívás a város életében a szélsőséges időjárás miatt (hőségnapok, aszály, árnyékolás, szélviharkár, porvihar, belvív, csapadékvízvezetés, villámárvíz, jeges, sáros utak)?

2. sz. melléklet

Lakossági kérdőív kérdések

Enying város honlapján (<http://www.enying.eu/>) a lakossági kérdőív 2022. február 27-én jelent meg. A kérdőív az FVS módszertan szerinti kérdéseket tartalmazza.

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScs0BAKxXokrusF_fQnVY_X8ilqTi4Zkcjkf6SfzMebPg05A/viewform

1. Lakossági felmérés

Enying Város :

Felmérés a település fejlesztéséhez

Kérjük fejtse ki véleményét a város fejlesztésével kapcsolatos kérdések kapcsán.

A válaszokat a település figyelembe veszi a különféle stratégiák és fejlesztési koncepciók felülvizsgálatakor.

A felmérés névtelen és 5 témakörből áll

A kitöltése kb. 10 percet vesz igénybe.

A megfelelő helyen elhelyezett X jelzéssel nyilvánítsa ki véleményét.

I. témakör: Megtartó város

1. Mi jelenti az Ön helyi kötődésének alapját?

___ Itt születtem.

___ Itt alapítottam családot és otthont.

___ A nyugodt kisvárosi lét.

___ A helyi identitásúak összetartása.

___ Itt találtam munkalehetőséget.

___ Egyéb: _____

2. A felsorolt tényezők mennyiben játszanak szerepet helyi életminőségével való elégedettségének növelésében?

1-5-ig értékelje: 5 – nagyon jelentős szerepet játszana, 4 – jelentős, 3 – közepesen,

2- kis szerepet játszana, 1 – nem játszana szerepet, 0 – nem tudom megítélni

	5	4	3	2	1	0
1. Változatosabb munkahelyek						
2. Magas jövedelmet biztosító munkalehetőségek						
3. A jelenleginél is magasabb színvonalú közszolgáltatások						
4. Minőségi közösségi terek a városközpontban és a lakóhelyem közelében						
5. gazdagabb és magasabb színvonalú, igényekre szabott kulturális kínálat						
6. sportolási lehetőségek további bővítése						
7. magas színvonalú kiskereskedelmi és vendéglátóipari szolgáltatások						
8. kedvezőbb lakhatási lehetőségek						
9. jobb közbiztonság						

Egyéb: _____

3. Értékelje a városban elérhető humán közszolgáltatásokat és egyéb városi életminőséget befolyásoló tényezőket egy 1-től 5-ig tartó skálán

5=nagyon elégedett, 4=elégedett, 3= közepesen elégedett, 2= alig elégedett, 1=egyáltalán nem elégedett, 0=Nem tudom

	5	4	3	2	1	0
1. óvodai ellátás (családtagja által igénybe vett)						
2. általános iskola, infrastruktúra, felszereltség (családtagja által igénybe vett)						
3. általános iskola oktatás (családtagja által igénybe vett)						
4. egészségügyi alapellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
5. egészségügyi szakellátás minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
6. kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.) minősége (Ön és családtagja által igénybe vett)						
7. szociális ellátás („akár saját, akár valamely családtag okán pl. idősellátás”)						
8. bölcsődei ellátás (családtagja által igénybe vett)						
9. közterületek minősége általában (közterek, utak stb.)						
10. zöldfelületek (parkok, ligetek fasorok)						
11. közvilágítás közvetlen lakókörnyezetében						
12. közbiztonság a városközpontban nappal						
13. közbiztonság a városközpontban sötétedés után						
14. közbiztonság a közvetlen lakókörnyezetében sötétedés után						
15. járdák minősége közvetlen lakókörnyezetében						
16. városi kerékpárutak hossza a városban						
17. városi kerékpárutak minősége a városban						
18. kerékpárosokat támogató infrastruktúra (pl. tárolók, esővédő beállók stb.)						
19. utak minősége általában a városban						
20. parkolás általában a kiemelt közintézmények közelében						
21. parkolás kereskedelmi létesítmények közelében						

Egyéb: _____

II. témakör: Digitális város

1. Milyen elektronikus eszközöket használ a hétköznapiakban?

Több választ is jelölhet.

- ☐ személyi számítógép (asztali számítógép)
☐ notebook / laptop
☐ táblagép / tablet
☐ okos / smart televízió
☐ okostelefon
☐ okos óra
☐ nincs ilyen eszközöm
☐ egyéb: _____

2. Milyen céllal használja az INTERNETET?

Több választ is jelölhet.

- ☐ napi munkavégzés részeként
☐ ügyintézés céljából pl. nyomtatványok letöltése és benyújtása
☐ rendelkezik ügyfélkapuval és rendszeresen használja
☐ szolgáltatásokat vesz igénybe pl. elektronikus vásárlás, foglalások intézése (szállás, repülőjegy stb.)
☐ kommunikációs, kapcsolattartási céllal (telefon, levelezés, Skype stb.)
☐ információszerzés, tájékozódás céljából
☐ tanulási céllal - oktatási anyagok letöltése, e- oktatás igénybevétele
☐ közösségi oldalak látogatása (pl. Facebook)
☐ szórakozás – video, film, zene letöltéshez
☐ játékok
☐ egyéb: _____

3. Hogyan értékeli az IT eszközök használatával kapcsolatos jártasságát (összehasonlítva saját korosztályához)?

- ☐ 1. nincsenek ilyen készségeim egyáltalán
☐ 2. készségeim az átlagnál kevésbé erősek, rendszerint segítségre van szükségem
☐ 3. készségeim átlagosak, okostelefont használok készség szinten és rendszeres internet használó vagyok
☐ 4. készségeim átlag feletti (a 3. ponton túl e- ügyintézésre és egyéb, speciális IT használatra is képes vagyok)
☐ 5. nem tudom megítélni

4. Milyen módon kerül Ön ügyfélként kapcsolatba a szolgáltatókkal?

	1 posta	2 telefon	3 személyes ügyintézés	4 online ügyintézés	5 mobil applikáció	6 digitális eszközök	7 sehogy
áramszolgáltatás							
Infokommunikációs és távközlési szolgáltatók							
távhő / hőszolgáltatás							
víz és csatorna szolgáltatás							
hulladékszállítás							
közösségi közlekedés (helyközi járatok helyi viszonylatban)							
közhivatali ügyintézés (önkormányzat, kormányhivatal)							
alapfokú oktatás (óvoda és általános iskola)							
egészségügyi alapellátás							

kulturális szolgáltatások (intézményekhez kötött pl. mozi, kulturális központ stb.)							
szociális ellátás (valamely családtag okán pl. idősellátás)							

Egyéb: _____

III. témakör : Kiszolgáló és zöldülő város

1. A saját életminősége szempontjából mennyire tartja fontosnak a felsoroltakat?

5= nagyon jelentős, 4=jelentős, 3=közepesen fontos, 2= majdnem jelentéktelen, 1=egyáltalán nem fontos, 0= „nem elérhető a városban”, a „nem tudom megítélni / nem vagyok érintett” és a „nem kívánok válaszolni”.

	5	4	3	2	1	0
1. környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)						
2. szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon						
3. közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés						
4. egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása						
5. megújuló energiaforrások használata a háztartásban						
6. megújuló energiaforrások használata						

2. Ha a város jövőjére gondol ugyanezek a szempontok mennyire fontosak?

5= nagyon jelentős, 4=jelentős, 3=közepesen fontos, 2= majdnem jelentéktelen, 1=egyáltalán nem fontos, 0= „nem elérhető a városban”, a „nem tudom megítélni / nem vagyok érintett” és a „nem kívánok válaszolni”.

	5	4	3	2	1	0
környezettudatos életvitel (takarékoság az erőforrások igénybevételében: víz, áram stb.)						
szelektív hulladékgyűjtés, hulladék hasznosítása otthon						
közösségben való aktív részvétel, közös célokért való tevékenykedés						
egészséges, a térségben megtermelt élelmiszerek fogyasztása						
megújuló energiaforrások használata a háztartásban						
megújuló energiaforrások használata						

3. Milyen céllal látogat városi zöldterületeket, parkokat?

Több választ is jelölhet.

- ☐ 1. szabadidő eltöltés
☐ 2. rekreációs séta
☐ 3. testedzés
☐ 4. kültéri közösségi és kulturális programokon vesz részt
 egyéb: _____

4. Hogyan lehetne vonzóbbá tenni a belváros zöldfelületeit az Ön és családja számára (fejlesztések, új funkciók stb.)?

Több választ is jelölhet.

- ☐ 1. sétautak fejlesztése

- ☐ 2. játszóterek, testedző eszközök kihelyezése a parkokhoz kapcsolódóan
- ☐ 3. zenepavilon létesítése (térzene befogadására)
- ☐ 4. kisebb csoportok szabadtéri összejöveteleit lehetővé tevő utcabútorok kihelyezése
- ☐ 5. gyakoribb kültéri programok, amiért érdemes a parkba látogatni
- ☐ 6. több szolgáltatás a környéken pl. büfé, fagyizó, nyilvános WC
- ☐ 7. közvilágítás további javítása
- ☐ egyéb: _____

5. Milyen környezettudatos eszközökkel, megoldásokkal rendelkezik otthonában?

Több választ is jelölhet.

- ☐ 1. okos fogyasztásmérő (pl. elektromos áram, víz, gáz stb. szolgáltatás)
- ☐ 2. okos lakás irányító rendszer (az okos lakás irányító rendszer automatikusan szabályozza a lakás hűtését, fűtését/távolról vezérelhető stb.)
- ☐ 3. okos, családi ház telkét fenntartó rendszer pl. okos locsoló, ami a talajnedvességet méri és szükség szerint indítja el a locsolórendszert
- ☐ 4. hibrid vagy elektromos hajtású autó / egyéb jármű
- ☐ 5. tudatos otthon – tájolás, klímatudatos növénytelepítés
- ☐ 6. megújuló energia használata (földhő, napenergia stb.)
- ☐ 7. házi komposztáló
- ☐ egyéb: _____

IV. témakör: Prosperáló város

1. Milyen helyben, illetve térségben létrehozott termékeket ismer?

Több választ is jelölhet.

- ☐ 1. zöltség /gyümölcs
- ☐ 2. egyéb élelmiszer vagy ital
- ☐ 3. használati tárgyak (beleértve kézműves termékeket)
- ☐ 4. műalkotások (helyi művészek alkotásai)
- ☐ 5. Nem ismerek ilyen
- ☐ egyéb: _____

2. Hol vásárol Ön a helyi/ térségi termékeket?

Több választ is jelölhet.

- ☐ 1. nem ismerek
- ☐ 2. közvetlen a termelőnél (agrártermék esetében)
- ☐ 3. közvetlen az alkotóknál (képzőművészeti termék esetében)
- ☐ 4. piacon
- ☐ 5. internetes felületeken (weboldal, facebook stb.)
- ☐ 6. kézműves / termelő saját üzletében
- ☐ egyéb: _____

Statistikai adatok:

1. Ön neve:

- ☐ Nő
- ☐ Férfi

2. Ön életkora:

- ☐ 18-25
- ☐ 26-50
- ☐ 51-64
- ☐ 65 felett

3. Legmagasabb iskolai végzettsége:

- ☐ általános (elemi, polgári) iskola 8. osztályánál, évfolyamnál alacsonyabb
- ☐ általános (elemi, polgári) iskola 8. osztály, évfolyam
- ☐ szakképesítés érettségi nélkül (pl. szakmunkásképző, szakiskola)
- ☐ érettségi
- ☐ érettségi szakképesítéssel vagy érettségire épülő szakképesítés
- ☐ felsőfokú szakképesítés (csak 1998 után szerezhető)
- ☐ főiskolai (vagy azzal egyenértékű, pl. BA/BSc)
- ☐ egyetemi (vagy azzal egyenértékű, pl. MA/MSc)
- ☐ doktori (PhD- vagy DLA-) fokozat

4. Jelenlegi státusza:

- ☐ tanuló
- ☐ alkalmazott
- ☐ alkalmazott, középvezető
- ☐ alkalmazott, felsővezető
- ☐ vállalkozó (egyéni vagy cégvezető)
- ☐ munkanélküli
- ☐ nyugdíjas
- ☐ GYES-en vagy GYED-en
- ☐ háztartásbeli
- ☐ egyéb: _____

5. Munkavégzés helyének típusa:

- ☐ nagyvállalat
- ☐ kis és középvállalkozás (KKV)
- ☐ egyéni vagy mikrovállalkozás
- ☐ közintézmény/közhivatal
- ☐ nonprofit / civil szervezet
- ☐ jelenleg nem dolgozom / nem releváns
- ☐ egyéb: _____

6. Munkavégzés helye:

- ☐ az adott város
- ☐ az adott város járásához tartozó település
- ☐ egyéb település a megyében
- ☐ egyéb: _____

7. Kérjük, ha szeretne még valamit megosztani a városáról, itt fejtse ki:

8. Melyik állítás igaz Önre?

Több választ is megjelölhet.

- ☐ Enyingen (vagy a hozzá tartozó településrészen) lakom.
- ☐ Nem Enyingen, de a megyében lakom.
- ☐ Enyingen tanulok / dolgozok.
- ☐ Nem Enyingen tanulok / dolgozok.

3. sz. melléklet

Jelenléti ív

Enying Város Önkormányzata

JELENLÉTI ÍV

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia 314/2012 (XI. 8.) kormányrendelet szerinti felülvizsgálatára vonatkozó **WORKSHOP**

Időpont: 2022. 03. 24. 14 óra
Helyszín: Enyingi Polgármesteri Hivatal (Tanácssterem)
8130 Enying, Kossuth L. u. 26.

Munkáltató/Intézmény/ szervezet	Név	Beosztás	Aláírás
MKB Consulting	Farkas János	tervező	[Signature]
ENYINGI POLGÁRMESTERI HIVATAL	JAKAB JÓZSEF	ALJEGYZŐ	[Signature]
Enyingi Polgármesteri Hiv.	Molnár Gábor	Képviselő	[Signature]
Rozmárok Nyaraló	HARDI ANDRÁS	Külső közp.	[Signature]
Török Béla György	Kis-Németi László	Elnök	[Signature]
ENYINGI JÁRÁSI HIVATAL	FASZ LÓRÁND	Osztályvezető	Park Zoltán
MIKOS ISTVÁN ÖNK. KENYER	MIKOS ISTVÁN	VÁLLALKOZÓ	[Signature]
	Dely Zoltán	Képviselő	[Signature]
Kékesvárosi Önk.	Varga Péter	[Signature]	[Signature]
Enying V. Önk.	Vipera János	PM	[Signature]
	REGENTEI KATALIN	Szervező	[Signature]
VÁLLALKOZÓ	MIKÓ TERENC		[Signature]

Enying Város Önkormányzata
8130 Enying, Kossuth L. u. 26.
Tel./Fax: 22/372-002

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Enying Város Önkormányzata

Munkáltató/intézmény/ szervezet	Név	Beosztás	Aláírás
MKB	Kulcsár Sándor	szabvány	
ENYINGI POLGÁR- MASTERI HIVATAL	SZABÓ ZOLTÁN	tanács	Szabó Zoltán
ADI	ILLÉS TÓBIASZ	PÜ. OV.	Illés Tóbi
ADI	Szöke Balázs	tanács	Szöke Balázs
ADI	BORSIK BARNABÁS	tanács	Borsik Barnabás
ADI	DÁVIDA EGYVÉZ	tanács	Dávid E
ENYINGI POLG. HIV.	DÖRÖG ALI	MŰB. AKT. VÉZ.	Dörög Ali
Enyingi Császárszék - és gyermekjóléti közp.	NYER - TÓBIASZ SZILVIA	eszközkezelő	Nyer Tóbi

Enying Város Önkormányzata
8130 Enying, Kossuth L. u. 26.
Tel/Fax: 22/372-002

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

